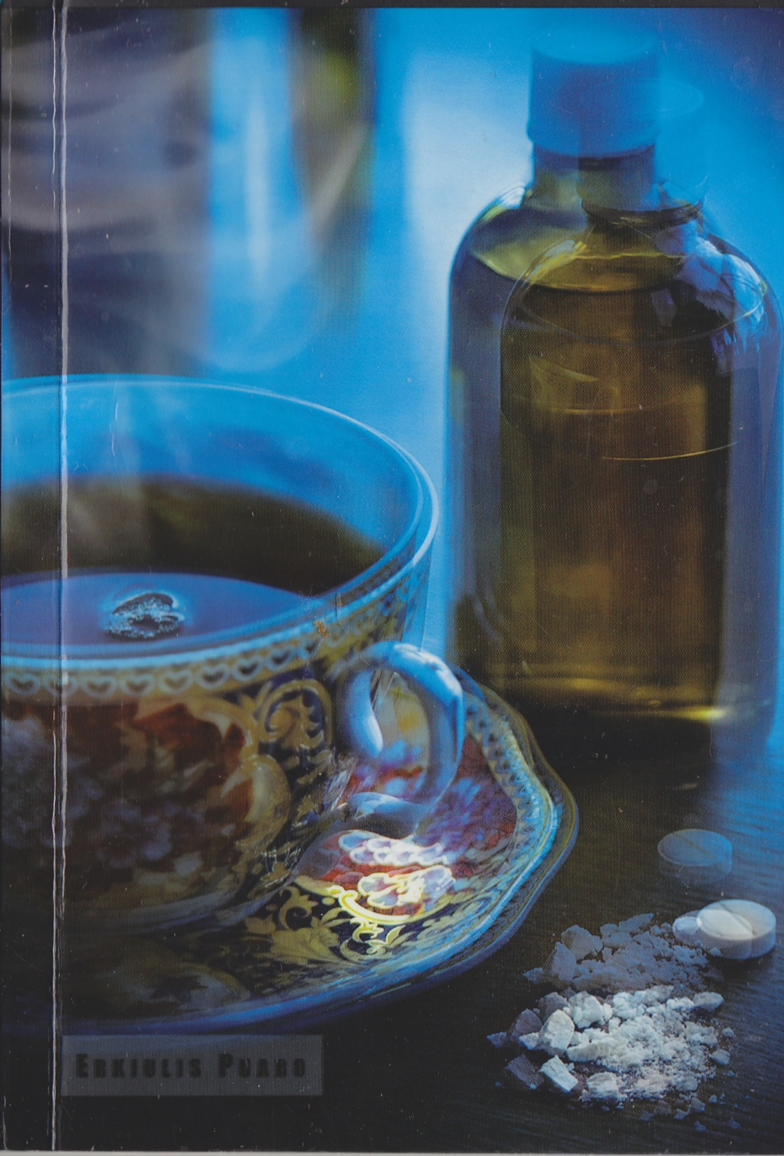
Agatha Christie

LIŪDNASIS KIPARISAS

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių. ►

AGATA KRISTI

Liūdnasis kiparisas

LEIDYKLA

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie

Sad Cypress

First published in Great Britain by Collins 1940

Iš anglų kalbos vertė *Lina Bucevičienė*

ISSN 1822-7376 ; 43
ISBN 978-9955-740-22-3

Piteriui ir Pegei Makleodams

O ateiki, ateiki, mirtie,
Aš ilgiuosi kiparisų tylos.
O užgeski, užgeski, širdie, –
Mirštu pakirstas meilės aklos.
Išklokite karstą linų drobule,
Papuoškit vien tujų liūdnų šakele.

ŠEKSPYRAS

(Daina iš Šekspyro komedijos „Dvyliktoji naktis, arba kaip norite", II veiksmas, IV scena; vertė A. Miškinis)

(Šekspyras, Raštai III, Komedijos, Valstybinės grožinės literatūros leidykla, Vilnius, 1962)

PROLOGAS

Elinora Karlail, jūs kaltinama Merės Džerard nužudymu, įvykdytu šių metų liepos 27 dieną. Ar jūs prisipažįstate kalta?

Elinora Karlail stovėjo išsitempusi, gracingai pakelta galva. Jos veido bruožai buvo ryškūs, akys – skaisčiai mėlynos, o plaukai – juodi. Išpešioti antakiai sudarė dvi plonytes linijas.

Teismo salėje įsivyravo mirtina tyla.

Serą Edviną Balmerį, kaltinamosios gynėją, apėmė baimė.

„Dieve mano, ji ketina prisipažinti kalta... Ji pabūgo...“ – pagalvojo jis.

Elinora Karlail pravėrė burną ir ištarė:

– Nekalta.

Gynėjas atsilošė ir perbraukė kaktą nosine, galvodamas, jog tik per plauką išvengė pralaimėjimo.

Valstybės kaltintojas seras Samuelis Etenberis atsistojo ir bendrais bruožais ėmė dėstyti bylos esmę:

– Jums leidus, jūsų šviesybe ir ponai prisiekusieji, priminsiu visiems gerai žinomus faktus. Liepos 27-ąją, pusę keturių dienos, Hanterberyje, Meidensfordo grafystėje, mirė Merė Džerard...

Jo balsas buvo skambus ir malonus ausiai. Jis užliūliavo Elinorą taip, kad jos sąmonę pasiekdavo tik padrikos pasakojimo frazės.

– ...byla ypač paprasta ir aiški... Valstybės kaltintojo pareiga... įrodyti motyvą ir galimybę... Sprendžiant iš visko,

niekas, išskyrus kaltinamąją, neturėjo motyvo žudyti šią vargšę merginą Merę Džerard. Jauną, gero būdo, visų mėgstamą merginą, kuri – tai galima drąsiai teigti – neturėjo nė vieno priešo.

Merė, Merė Džerard! Kaip viskas dabar atrodo tolima. Tarytum sapnas...

... ypač derėtų atkreipti dėmesį į šiuos klausimus:

1. Kokias galimybes ir priemones nunuodyti auką turėjo kaltinamoji?

2. Kokie motyvai paskatino ją tai padaryti?

– Mano pareiga iškviesti liudininkus, kurie gali padėti jums padaryti teisingas išvadas... O dėl Merės Džerard nunuodijimo, aš pasistengsiu įrodyti, kad, išskyrus kaltinamąją, *niekas neturėjo galimybės* įvykdyti šį nusikaltimą...

Elinora jautėsi taip, tarytum būtų įkalinta tirštame rūke, pro kurį prasiskverbdavo pavieniai žodžiai.

– ... Sumuštiniai... žuvies paštetas... tuščias namas...

Žodžiai prasibraudavo pro karštligiškas Elinoros mintis kaip smeigtukai pro storą šydą.

Teismas. Veidai. Ištisos eilės veidų! Vienas ypatingas veidas – su dideliais juodais ūsais ir įžvalgiomis akimis. Erkiulis Puaro, šiek tiek pakreipęs galvą ant šono, susimąstęs stebėjo ją.

Ji pagalvojo: „Jis mėgina suprasti, *kodėl* aš tai padariau... Jis stengiasi perskaityti mano mintis, kad sužinotų, ką aš galvojau, ką jaučiau..."

„Jaučiau? Kažkokia migla, nežymus sukrėtimas... Rodžio veidas... tas *mielas* veidas su ilga nosimi ir juslinga burna... Rodis! Visuomet Rodis – nuo tada, kiek ji save pamena... nuo tų laikų Hanterberyje, avietynų apsuptyje, kai palei upelį bėgiodavo į triušidę. Ach Rodi, Rodi..."

Kiti veidai! Slaugė O'Brajen sėdėjo pravira burna, strazdanotą šviesų veidą atkišusi į priekį. Slaugė Hopkins atrodė

patenkinta savimi – pasipūtusi ir nepermaldaujama. Piterio Lordo veidas... Piteris Lordas – toks geras, toks nuovokus, toks... *užjaučiantis*! Tačiau dabar jis visai nepanašus į save. Atrodo *sutrikęs*? Taip, sutrikęs! Jis išgyvena, labai nerimauja dėl to, kas vyksta. O jai, pagrindinei veikėjai, visa tai nė kiek nerūpi!

Štai ji, rami ir šalta, sėdi teisiamųjų suole, kaltinama žmogžudyste. Ji buvo teisme.

Kažkas išjudino ją, migla, aptraukusi jos mintis, ėmė sklaidytis, tapo paprasčiausiu gyvavaizdžiu. *Ji teisme!.. Žmonės...*

Žmonės, palinkę į priekį, net išsižioję, su pasibjaurėtinu pasitenkinimu smalsiomis akimis spokso į ją, Elinorą, ir su žiauriu pasimėgavimu klausosi, ką tas aukštas vyras žydiška nosimi sako apie ją.

– Faktai šioje byloje yra nepaprastai aiškūs ir nenuginčijami. Trumpai juos išdėstysiu. Nuo pat pradžių...

„Pradžia... Pradžia? Diena, kai atėjo tas siaubingas anoniminis laiškas! Tai ir buvo pradžia...“ – pagalvojo Elinora.

PIRMA DALIS

I SKYRIUS

I

Anoniminis laiškas!

Elinora Karlail stovėjo ir žiūrėjo į rankoje laikomą atverstą laišką. Anksčiau ji nebuvo susidūrusi su tokiais dalykais. Laiškas nuteikė nemaloniai: parašytas su klaidomis, ant pigaus rausvo popieriaus. Jis skambėjo taip:

Šis laiškas skirtas perspėti Jus,

Neminėsiu jokių Vardų tačiau Kai kas gerinasi jūsų Tetai ir jeigu jūs nebūsite atsargi Prarasite Viską. Merginos Yra labai Apsukrios o Senos Ponios lengvai Pasiduoda jų įtakai kai Jauniklės gerinasi ir Meilikauja Joms Todėl sakau geriau atvažiuokite ir Pati pažiūrėkite kas čia Vyksta neteisinga kad Jūs ir Jaunasis Džentelmenas neteksite To Kas jums priklauso – Ji yra Labai Apsukri o Senoji Ponia gali Mirti bet kurią akimirką.

Gera linkėtojas

Iš pasibjaurėjimo suraukusi išpešiotus antakius, Elinora vis dar spoksojo į šį laišką, kai atsidarė durys ir tarnaitė pranešė: „Misteris Velmanas." Įėjo Rodis.

Rodis! Kaip visuomet, kai Elinora matydavo Rodį, ji išgyvendavo labai prieštaringus jausmus: netikėtą džiaugsmą ir suvokimą, jog jai nedera rodyti savo jausmų. Nes buvo visiškai akivaizdu, kad Rodis, nors ir mylėjo ją, nejautė jai tokių stiprių jausmų kaip ji jam. Pirmas žvilgsnis į jį privertė Elinoros širdį taip plakti, kad ši vos nesuskaudo. Kvaila, kad

paprastas vyras, taip, visiškai eilinis jaunuolis, turi tokią galią kitam žmogui. Kad vien tik nuo žvilgsnio į jį pradėtų suktis galva, o išgirdus jo balsą norėtųsi... pravirkti... Bet juk meilė turėtų sukelti malonius jausmus, o ne skausmą dėl to, kad ji tokia stipri...

Vienas dalykas buvo visiškai aiškus: reikia būti labai, labai atsargiai, vaizduoti atsainią ir abejingą. Vyrams nepatinka toks atsidavimas ir garbinimas. Bent jau Rodžiui tai tikrai nepatinka.

– Sveikas, Rodi! – nerūpestingai pasisveikino ji.

– Sveika, brangioji, – atsiliepė Rodis. – Atrodai labai nusiminusi. Gavai sąskaitą?

Elinora papurtė galvą.

– O aš pagalvojau, kad sąskaita. Žinai, dabar vidurvasaris – šoka elfai, o kartu atkeliauja ir sąskaitos, – pajuokavo Rodis.

– Tai gerokai bjauriau – anoniminis laiškas.

Rodžio antakiai iš nuostabos pakilo. Jo išraiškingas veidas sustingo ir pasikeitė.

– Negali būti! – pasipiktinęs sušuko jis.

– Jis gana bjaurus... – pakartojo Elinora.

Ji žengė žingsnį link rašomojo stalo.

– Manau, kad geriausia bus, jei jį suplėšysiu.

Ji jau rengėsi tai daryti, kadangi Rodis ir anoniminiai laiškai buvo visiškai nesuderinami dalykai. Ji galėjo išmesti laišką ir daugiau apie jį negalvoti. Jis jos nebūtų sulaikęs, nes jo pasipiktinimas buvo daug stipresnis nei smalsumas.

Tačiau impulso pagauta Elinora nusprendė kitaip. Ji tarė:

– Bet vis dėlto pirmiau gal perskaityk jį. Tuomet jį sudeginsime. Laiškas apie tetą Lorą.

Iš nuostabos Rodžio antakiai pakilo.

– Apie tetą Lorą?

Jis paėmė laišką, perskaitė jį, nepatenkintas susiraukė ir grąžino Elinorai.

– Taip, – pratarė jis, – jį reikia sudeginti! Kokie keisti tie žmonės!

– Tu manai, kad tai kas nors iš tarnų? – paklausė Elinora.

– Taip, – pasakė jis ir trumpam nutilo. – Įdomu, kas ta mergina – ta, apie kurią užsimenama laiške?

– Turbūt Merė Džerard, – susimąsčiusi pasakė Elinora.

Mėgindamas prisiminti, Rodis susiraukė.

– Merė Džerard? Kas ji?

– Tos poros iš sarginės dukra. Neprisimeni tos mažos mergaitės? Teta Lora visuomet mylėjo tą mergaitę ir nuolat rūpinosi ja. Ji mokėjo už jos mokslą, už papildomas muzikos, prancūzų kalbos pamokas ir kitus dalykus.

– O taip, dabar prisimenu, – prisipažino Rodis. – Tai ta liesa mergytė su kupeta išsidraikiusių šviesių plaukų?

Elinora linktelėjo.

– Taip. Tikriausiai tu nesi jos matęs nuo tų vasaros atostogų, kai mama ir tėtis buvo išvykę į užsienį? Žinoma, juk taip dažnai, kaip aš, Hanterberyje tu nesilankydavai, o ji pastaruoju metu dirbo Vokietijoje auklė. Tačiau vaikystėje mes su ja žaisdavome.

– O kaip ji dabar atrodo? – paklausė Rodis.

– Ji tapo tikra gražuole, – atsakė Elinora. – Gerų manierų ir visa kita. Dėl įgyto išsimokslinimo jos niekada nepalaikytum senio Džerardo dukra.

– Tapo panaši į ledi, ar ne?

– Taip. Manau, kad dėl tos priežasties ji turi rūpesčių namie. Žinai, misis Džerard mirė prieš kelis metus, o su tėvu Merė nesutaria. Jis šaiposi iš jos išsilavinimo ir „gerų manierų“.

Rodis irzliai pareiškė:

– Žmonės net nenutuokia, kokią žalą jie gali padaryti suteikdami kam nors „išsilavinimą“! Tai žiaurumas, o ne geraširdiškumas!

– Manau, kad ji daugiau laiko praleidžia šeimininkės name... Žinau, kad ji skaito tetai Lorai, nuo tada, kai tetą ištiko smūgis.

– O slaugė negali jai paskaityti? – paklausė Rodis.

– Slaugė O'Brajen kalba su siaubingu škotišku akcentu, todėl visai nesistebiu, kad teta Lora pasirinko Merę.

Kelias minutes Rodis skubiu, nervingu žingsniu vaikštinėjo po kambarį. O po to tarė:

– Žinai, Elinora, manau, kad turėtume ten nuvažiuoti.

– Dėl šito?.. – su pasibjaurėjimo gaidele balse paklausė Elinora.

– Ne, ne, visai ne dėl to. Ak, prakeikimas! Būsiu atviras – *taip*! Nors šis laiškas ir bjaurus, jame *gali* būti ir dalis tiesos. Noriu pasakyti, kad senutė sunkiai serga, o...

– Taip, Rodi.

Pripažindamas žmogiškosios prigimties netobulumą, jis pažvelgė į ją žavingai šypsodamasis ir užbaigė:

– O pinigai *yra svarbūs* tiek tau, Elinora, tiek man.

– O taip, – skubiai pripažino ji.

– Aš nesu godus, tačiau galų gale pati teta Lora daug kartų yra sakiusi, jog mes – vieninteliai jos giminaičiai. Tu esi jos dukterėčia, jos brolio dukra, o aš esu jos vyro sūnėnas. Ji visuomet mums duodavo suprasti, kad po jos mirties viskas, ką ji turi, atiteks vienam ar kitam – o kas labiau tikėtina – mums abiems. O tai... tai gana didelė suma, Elinora.

– Taip, – susimąsčiusi ištarė Elinora. – Tikriausiai.

– Ne juokas išlaikyti Hanterberį, – pasakė jis ir nutilo. – Manau, kad dėdė Henris buvo pasiturintis, kai sutiko tavo tetą Lorą. Be to, ir ji buvo turtinga nuotaka. Ji ir tavo tėvas paveldėjo didelius pinigus. Gaila, kad tavo tėvas lošė biržoje ir beveik viską prarado.

Elinora atsiduso.

– Vargšas tėvas neturėjo verslininko gyslelės. Prieš mirtį jis labai nerimavo dėl sunkios finansinės padėties.

– Taip, tavo teta Lora buvo sumanesnė už jį. Ji ištekėjo už dėdės Henrio ir jie nusipirko Hanterberį. Kažkada ji man yra sakiusi, kad jos investicijos visuomet būdavo labai sėkmingos – ji praktiškai nieko neprarado.

– Dėdė Henris testamentu viską paliko jai, ar ne?

Rodis linktelėjo.

– Taip. Liūdna, kad jis mirė taip anksti. O ji taip ir neištekėjo antrą kartą – ištikima draugužė. Mums ji visuomet buvo labai gera. Su manimi ji elgėsi tarsi su tikru sūnėnu. Jeigu patekdavau į keblią padėtį, ji visuomet man padėdavo. Laimei, man tai atsitikdavo *ne taip jau dažnai*!

– Ir man ji buvo labai dosni, – su dėkingumu pasakė Elinora.

Rodis linktelėjo.

– Teta Lora – šaunuolė, – pareiškė jis. – Bet žinai, Elinora, galbūt to nenorėdami, mes gyvenome pernelyg plačiai, ne pagal savo išgales.

– Tikriausiai... – liūdnai pripažino ji. – Viskas tiek daug kainuoja – drabužiai, kosmetika ir tokie kvaili dalykai kaip kinas, kokteiliai ir net gramofono plokštelės.

– Brangioji, tu esi kaip ta laukų lelija: nei darbuojiesi, nei verpi, o pažiūrėk, kaip pasipuošusi*.

– O tu manai, kad turėčiau dirbti? – paklausė Elinora.

Jis papurtė galvą.

– Man tu patinki tokia, kokia esi: rafinuota, abejinga ir ironiška. Man nesinorėtų, kad surimtėtum. Aš tik noriu pasakyti, kad jei ne teta Lora tikriausiai dirbtum kokioje nors niūrioje vietoje.

---

* Perfrazuotas Jėzaus Kristaus pamokymas, Mt 6, 28–29, – *vert. past.*

– Tas pats ir su manimi, – tęsė jis. – Aš turiu šiokį tokį darbelį. Žinoma, darbas kompanijoje „Levis ir Hiumas" nereikalauja daug pastangų, todėl jis man tinka. Tokiu būdu išsaugau savigarbą, tačiau – atsimink tai – aš nesuku sau galvos dėl ateities, nes tikiuosi palikimo iš tetos Loros.

– Mes elgiamės kaip siurbėlės! – pasibaisėjo Elinora.

– Nesąmonė! Tiesiog mums buvo leista suprasti, kad vieną dieną mes paveldėsime tuos pinigus, ir tiek. Savaime suprantama, kad šis faktas turi įtakos mūsų elgsenai.

– Juk teta Lora niekada konkrečiai mums nesakė, *kaip* padalins tuos pinigus? – susimąsčiusi ištarė Elinora.

– Tai visai nesvarbu! – pareiškė Rodis. – Labai galimas dalykas, kad padalins juos mudviem. O jei ir ne – jei visus ar didžiąją dalį pinigų kaip artimai giminaitei ji paliks tau – aš vis tiek gausiu savo dalį, brangioji, nes ketinu vesti tave. Na, o jei senutė mano, kad didžioji dalis turi atitekti man kaip vieninteliam Velmanų šeimos vyriškos lyties atstovui, tai irgi gerai, nes *tu ištekėsi už manęs.*

Jis meiliai nusišypsojo jai ir pridūrė:

– Gerai, kad mes pamilome vienas kitą. Juk tu myli mane, Elinora, ar ne?

– Taip. – Ji tai ištarė šaltai, beveik pabrėžtinai oficialiai.

– Taip! – Rodis pamėgdžiojo ją. – Tu nuostabi, Elinora. Ta abejinga, nepasiekiamos moters veido išraiška – tiesiog *la Princesse Lointaine***. Man atrodo, kad būtent dėl šios savybės ir įsimylėjau tave.

Elinorai užgniaužė kvapą.

– Tikrai? – paklausė ji.

– Taip. – Jis susiraukė. – Kai kurios moterys yra tokios – ak, net nežinau kaip pasakyti – velniškai savininkiškos, tokios... tokios šuniškai prieraišios ir atsidavusios, pernelyg

---

** Nepasiekiamoji princesė *(pranc.)*

jausmingos. Aš negaliu to pakęsti. O su tavimi aš niekada nesu tikras – tu kiekvieną minutę gali kuo ramiausiai pakeisti savo nuomonę ir kuo šalčiausiai, net nemirktelėjusi, pareikšti, kad persigalvojai! Tu esi žavinga būtybė, Elinora. Tu tokia... tokia išbaigta, tarytum meno kūrinys!

– Žinai, – tęsė jis, – mūsų santuoka bus tobula... Mes mylime vienas kitą, bet ne per daug. Esame geri draugai, turime daug bendrų pomėgių, labai gerai pažįstame vienas kitą. Gerai, kad esame susiję giminystės, o ne kraujo ryšiais. Man tu niekada neatsibosi, nes esi tokia nenuspėjama būtybė. Nors aš tau galiu atsibosti, nes esu paprastas vaikinas.

Prieštaraudama Elinora papurtė galvą ir tarė:

– Tu man niekada neatsibosi, Rodi, niekada.

– Mylimoji!

Jis pabučiavo ją ir pasakė:

– Teta Lora atspėjo, kas vyksta tarp mūsų, nors mes ir nesilankėme pas ją nuo tada, kai viską galutinai nusprendėme. Tai gana gera dingstis nuvažiuoti pas ją, ar ne?

– Taip. Aš kaip tik galvojau...

Rodis užbaigė sakinį vietoj jos:

– Kad mes neaplankydavom jos taip dažnai, kaip galėjome. Aš irgi apie tai pagalvojau. Kai ją ištiko priepuolis pirmąkart, mes važiuodavom pas ją beveik kiekvieną savaitgalį. O dabar jau praėjo beveik du mėnesiai nuo mūsų paskutinio apsilankymo.

– Būtume važiavę iškart, jei tik ji būtų mus pakvietusi, – pasakė Elinora.

– Taip, žinoma. Bet mes žinome, kad jai patinka slaugė O'Brajen, kuri ja gerai rūpinasi. Šiaip ar taip, turbūt mes *buvome* šiek tiek atsainūs. Kalbu taip ne dėl pinigų, bet grynai iš žmogiškumo.

Elinora pritardama linktelėjo.

– Žinau.

– Taigi, nepaisant visko, tas bjaurus laiškas atnešė naudos. Mes nuvažiuosime tenai, kad apgintume savo interesus *ir* todėl, kad mylime senutę!

Jis brūkštelėjo degtuką ir padegė laišką, kurį paėmė iš Elinoros rankos.

– Įdomu, kas jį parašė? – ištarė jis susimąstęs. – Nors tai nesvarbu... Kažkas, kas yra „mūsų pusėje“, kaip mes sakydavome, kai buvome vaikai. Galbūt tas žmogus padarė mums gerą paslaugą. Džimo Partingtono motina išvyko gyventi į Rivjerą, kur ją slaugė dailus jaunas italas gydytojas, susižavėjo juo ir paliko jam visą savo turtą. Džimas su seserimis mėgino nuginčyti testamentą, tačiau jiems nepavyko.

– Tetai Lorai patinka naujasis gydytojas, kuris užėmė daktaro Rensomo vietą, tačiau ne tiek! Šiaip ar taip, tame siaubingame laiške minima mergina. Turbūt tai Merė, – pasakė Elinora.

– Nuvažiuosime ir patys viską sužinosime... – pareiškė Rodis.

II

Slaugė O'Brajen, šiugždėdama iškrakmolytais sijonais, iš misis Velman miegamojo nuėjo į vonią.

– Aš tik užkaisiu virdulį, – mestelėjo ji per petį. – Esu tikra, slauge, kad prieš išeidama neatsisakysite išgerti puodelį arbatos.

Slaugė Hopkins patenkinta atsakė:

– Aš, mieloji, niekada neatsisakau išgerti puodelį arbatos. Kas gali būti geriau už puodelį geros stiprios arbatos!

Slaugė O'Brajen pripylė į virdulį vandens, uždegė dujų degiklį ir tarė:

– Šioje spintelėje turiu viską, ko reikia – arbatinuką, puodelius ir cukraus, o Edna man du kartus per dieną

atneša šviežio pieno. Todėl nereikia nuolat skambinėti ir kviesti tarnus. Čia puikus dujų degiklis – vanduo užverda akimirksniu.

Slaugė O'Brajen buvo aukšta raudonplaukė trisdešimtmetė moteris akinamai baltais dantimis, šlakuotu veidu ir žavinga šypsena. Pacientai ją mėgo dėl jos linksmumo ir energingumo. Apylinkės slaugė Hopkins, kuri kiekvieną rytą ateidavo padėti sutvarkyti lovą ir atlikti nemažai sveriančios senutės rytinį tualetą, buvo negraži vidutinio amžiaus gyvo būdo, pasipūtusi moteris.

– Šiame name viskas labai gerai sutvarkyta, – palankiai atsiliepė ji.

Slaugė O'Brajen pritariamai linktelėjo.

– Taip, kai kas čia senamadiška, nėra centrinio šildymo, tačiau yra daugybė krosnelių, o visos tarnaitės labai malonios merginos ir misis Bišop labai gerai jas prižiūri.

– Šiuolaikinės merginos, – prabilo slaugė Hopkins, – veda mane iš kantrybės. Daugelis iš jų pačios nežino, ko nori, ir nesugeba tinkamai atlikti dienos darbų.

– Merė Džerard – puiki mergina, – pasakė slaugė O'Brajen. – Net nežinau, ką misis Velman be jos darytų. Girdėjote, kaip ji prašė pakviesti Merę? Ji miela būtybė ir moka bendrauti su šeimininke.

– Man gaila Merės. Jos senasis tėvas daro viską, kas įmanoma, kad nuliūdintų merginą, – tarė slaugė Hopkins.

– Tas senas pikčiurna mandagumu nepasižymi, – pritarė slaugė O'Brajen. – Na štai, ir virdulys jau švilpia. Kai tik vanduo užvirs, užplikysiu arbatą.

Netrukus buvo paruošta ir į puodelius išpilstyta karšta, stipri arbata. Su arbatos puodeliais abi moterys įsikūrė slaugės O'Brajen kambaryje, greta misis Velman miegamojo.

– Atvažiuoja misteris Velmanas ir mis Karlail, – pranešė slaugė O'Brajen. – Šį rytą gavome jų telegramą.

– Ak štai kas! – ištarė slaugė Hopkins. – Man pasirodė, kad senutė kažko susijaudinusi. Praėjo nemažai laiko nuo jų paskutinio apsilankymo, ar ne?

– Turbūt du mėnesiai ar daugiau. Misteris Velmanas toks simpatiškas jaunas džentelmenas. Tačiau labai pasipūtęs.

– Kažkada mačiau *jos* nuotrauką žurnale „Tatler“ – nusifotografavusi su drauge Njumarkete, – pasakė slaugė Hopkins.

– Aukštuomenėje ji labai garsi, ar ne? Ir visuomet vilki tokius gražius drabužius. Kaip jūs manote, slauge, ji graži?

– Sunku pasakyti, kokios iš tikrųjų tos merginos. Juk jos naudoja tiek makiažo! – atsiliepė slaugė Hopkins. – Mano nuomone, grožiu jai toli iki Merės Džerard.

Slaugė O‘Brajen sučiaupė lūpas ir pakreipė galvą ant šono.

– Galbūt jūs teisi. Tačiau Merė neturi *skonio*!

– Taip, drabužiai puošia žmogų, – sutiko slaugė Hopkins.

– Dar puodelį arbatos?

– Taip, ačiū, slauge. Mielai išgersiu.

Abi moterys virš garuojančių puodelių palinko šiek tiek arčiau viena kitos.

– Praėjusią naktį atsitiko keistas dalykas, – prabilo slaugė O‘Brajen. – Antrą valandą nakties, kaip visuomet, aš nuėjau pas vargšelę į kambarį jos apkamšyti. Ji buvo pabudusi, tačiau prieš tai turbūt kažką sapnavo, nes kai tik įėjau į kambarį, pasakė: „Nuotrauka. Man būtinai reikia nuotraukos.“ – Taigi aš jai ir pasakiau: „Na žinoma, misis Velman. Bet gal palauktumėte iki ryto?“, o ji atrėžė: „Ne, aš noriu pažiūrėti į ją dabar.“ Tuomet aš jos paklausiau: „O kur yra ta nuotrauka? Jūs turite omenyje misterio Roderiko nuotrauką?“ – „Roderiko?“ – nustebusi paklausė ji. – „Ne, *Luiso*.“ Ji iš visų jėgų mėgino atsisėsti, todėl aš priėjau ir pakėliau

ją. Iš mažos dėžutės, gulėjusios šalia lovos, ji ištraukė raktus ir liepė man atrakinti antrą komodos stalčių. Jame tikrai gulėjo didelė nuotrauka sidabriniuose rėmeliuose. Tai buvo *toks* gražus vyras! O kampe skersai buvo užrašyta „*Luisas*". Žinoma, nuotrauka buvo senamadiška, tikriausiai daryta prieš daugelį metų. Nunešiau nuotrauką misis Velman ir ji ilgai į ją žiūrėjo. Sumurmėjusi „*Luisai, Luisai*", atsiduso, padavė nuotrauką man ir liepė padėti ją atgal. Nepatikėsite, bet kai padariusi kas liepta atsigręžiau, ji jau kuo saldžiausiai miegojo.

– Jūs manote, kad tai jos vyro nuotrauka? – paklausė slaugė Hopkins.

– Ne! – atsakė slaugė O'Brajen. – Šįryt aš, lyg tarp kitko, paklausiau misis Bišop, koks buvo velionio misterio Velmano vardas, o ji pasakė, kad Henris!

Abi moterys susižvalgė. Slaugė Hopkins turėjo ilgą nosį, kurios galiukas krutėjo iš malonaus susijaudinimo.

– Luisas, Luisas... – susimąsčiusi pratarė ji. – Įdomu. Nepamenu, kad šiuose kraštuose būtų gyvenęs vyras tokiu vardu.

– Tai buvo prieš daugelį metų, brangioji, – priminė jai slaugė O'Brajen.

– Taip, žinoma, juk aš čia gyvenu tik porą metų. Įdomu...

– *Labai* gražus vyras, – pakartojo slaugė O'Brajen. – Atrodė taip, tarsi būtų buvęs kavalerijos karininkas!

Slaugė Hopkins gurkštelėjo arbatos ir tarė:

– Labai įdomu.

– Galbūt jie mylėjo vienas kitą, o žiaurus tėvas juos išskyrė... – fantazavo slaugė O'Brajen.

– O gal jis žuvo kare... – giliai atsidususi spėjo slaugė Hopkins.

III

Kai slaugė Hopkins, maloniai sužadinta arbatos ir romantiškų spėlionių, pagaliau išėjo iš namo, Merė Džerard išbėgo pro duris ir pasivijo ją.

– Ak, slauge, ar galėčiau į kaimą eiti kartu su jumis?

– Žinoma galite, mano brangioji Mere.

– Man *reikia* pasikalbėti su jumis, – vis dar neatgavusi kvapo pasakė Merė Džerard. – Aš taip dėl visko nerimauju.

Vyresnė moteris palankiai į ją pažiūrėjo.

Dvidešimt vienerių Merė Džerard buvo miela būtybė, savo nerealiu grožiu primenanti laukinę rožę: ilgas laibas kaklas, šviesiai auksiniai plaukai, dengiantys dailios formos galvą švelniomis natūraliomis bangomis, ir skaisčiai mėlynos akys.

– Kokia nors bėda? – paklausė slaugė Hopkins.

– Bėda ta, kad laikas vis bėga, o aš nieko nedarau!

– Tam dar yra laiko, – sausai pastebėjo slaugė Hopkins.

– Taip, tačiau man tai kelia nerimą. Misis Velman buvo nuostabiai gera, suteikdama man visą tą brangiai kainuojantį išsilavinimą. O dabar aš jaučiu, kad turiu pati užsidirbti pragyvenimui. Man reikia išmokti kokio nors amato.

Slaugė Hopkins užjaučiamai linktelėjo.

– Jaučiuosi tik švaistanti laiką. Aš mėginau... mėginau paaiškinti misis Velman, kaip jaučiuosi, tačiau tai sudėtinga... Atrodo, kad ji nesupranta. Ji tik kartoja, kad turiu dar daug laiko.

– Nepamirškite, kad ji ligota, – pasakė slaugė Hopkins.

Merė susigėdusi išraudo.

– O, aš žinau. Man nereikėjo kvaršinti jai galvos. Tačiau mane tai neramina, o ir tėvas... jis taip *bjauriai* elgiasi! Jis nuolat šaiposi, jog vaizduoju aristokratę. Bet aš tikrai nenoriu sėdėti sudėjusi rankas!

– Žinau, kad nenorite.

– Bėda ta, kad išmokti kokio nors amato brangiai kainuoja. Dabar jau gerai moku vokiečių kalbą ir galėčiau šiomis žiniomis pasinaudoti. Tačiau iš tikrųjų noriu būti ligoninės slauge. Man patinka slaugyti ligonius.

– Nepamirškite, kad norėdama dirbti tokį darbą turite būti stipri kaip arklys! – be jokios romantikos priminė slaugė Hopkins.

– O aš ir esu stipri! Man iš tiesų patinka slaugyti. Mamos sesuo, ta, kuri išvyko į Naująją Zelandiją, buvo slaugė. Man tai įgimta, suprantate?

– O ką jūs galvojate apie masažą? – pasiūlė slaugė Hopkins. – Arba mokymąsi Norlando koledže*? Jūs mylite vaikus. O užsiimant masažu galima gerai uždirbti.

– Bet juk už mokslą reikia mokėti nemažus pinigus, ar ne? – abejodama ištarė Merė. – Aš tikėjausi... bet aš nenoriu pasirodyti labai godi... juk ji ir taip jau daug dėl manęs padarė.

– Turite omenyje misis Velman? Nesąmonė. Mano manymu, ji privalo tai padaryti. Taip, ji suteikė jums puikų išsilavinimą, tačiau ne tokį, kokio jums reikia. O jūs nenorite mokytojauti?

– Nesu tokia sumani, kad galėčiau mokytojauti.

– Protas protui nelygus. Paklausykite mano patarimo, Mere: šįsyk pakentėkite. Mano manymu, kaip jau sakiau, misis Velman privalo jums padėti atsistoti ant kojų ir aš neabejoju, kad ji ir ketina tai padaryti. Bet dalykas tas, kad ji pamilo jus ir nenori jūsų netekti, – pareiškė slaugė Hopkins.

– Ak! – atsiduso Merė. – Jūs tikrai taip manote?

– Nė trupučio tuo neabejoju! Vargšę bejėgę, iki pusės paralyžiuotą senutę nedaug kas pradžiugina, todėl jai labai malonu savo namuose matyti tokią gražią jauną būtybę kaip jūs. Ir jūs tikrai puikiai mokate bendrauti su ligoniais.

---

* Anglijos koledžas, kuriame ruošiamos vaikų priežiūros, ugdymo ir slaugos specialistės, – *vert. past.*

– Jei iš tiesų taip manote, jausiuosi daug geriau... – tyliai pasakė Merė. – Mieloji misis Velman, aš ją labai, *labai* myliu! Ji man visuomet buvo tokia gera. *Viską* dėl jos padarysiu!

– Tuomet geriausia, ką galite padaryti, tai likti ten, kur esate, ir liautis nerimauti. Visa tai truks neilgai, – sausai ištarė slaugė Hopkins.

– Jūs norite pasakyti... – pradėjo Merė. Jos plačiai atmerktose akyse atsispindėjo išgąstis.

Apylinkės slaugė linktelėjo.

– Dabar ji laikosi puikiai, tačiau tai truks neilgai. Ją ištiks antras, o po to ir trečias insultas. Aš pernelyg gerai žinau, kaip būna. Būkite kantri, mieloji. Jeigu paskutinės senutės gyvenimo dienos jūsų dėka prabėgs linksmai ir laimingai, būsite padariusi gerą darbą. O tada ateis laikas pagalvoti ir apie visa kita.

– Jūs labai gera, – pasakė Merė.

– O štai ir jūsų tėvas eina iš sarginės. Man regis, jis nenusiteikęs sveikintis.

Jos artinosi prie didžiulių geležinių vartų. Nuo sarginės laiptais žemyn gana sunkiai kėblino sulinkęs senyvas vyras.

– Labas rytas, misteri Džerardai, – linksmai pasisveikino slaugė Hopkins.

– A! – irzliai atsiliepė Efraimas Džerardas.

– Šiandien labai gražus oras, – stengdamasi užmegzti pokalbį pasakė slaugė Hopkins.

– Gal jums ir gražus, bet man – ne, – piktai atšovė senasis Džerardas. – Man baisiai gelia strėnas.

– Manau, kad nuo lietingo oro, kuris laikėsi praeitą savaitę. Tačiau dabar šilta ir sausa, todėl *visa tai* greitai praeis, – linksmai pareiškė slaugė Hopkins.

Tačiau jos profesijai būdingas gyvumas atrodo supykdė senuką.

– Jūs, slaugės, visos vienodos! – suniurzgė jis. – Juokiatės iš kitų žmonių bėdų. *Jums* nerūpi! Štai ir Merė nuolat šneka,

kad nori būti slauge. O aš maniau, kad su savo prancūzų ir vokiečių kalbų žiniomis, mokėjimu skambinti pianinu ir visu kitu, ko ji išmoko savo prabangioje mokykloje bei kelionėse užsienin, ji norės būti kuo nors geriau nei slaugė.

– Man pakankamai gerai būti ligoninės slauge, – griežtai atkirto Merė.

– Taip, bet mieliau visai nieko nedarytum, ar ne? Vaikštinėtum pasipūtusi su savo nieko neveikiančios poniutės manieromis. Tinginystė, štai kas *tau* patinka, mano mergyt!

– Tai netiesa, tėti! Tu neturi teisės taip kalbėti! – paprieštaravo Merė ir jos akyse pasirodė ašaros.

Nutaisiusi pašaipią veido išraišką, slaugė Hopkins ryžtingai įsiterpė:

– Šįryt esame blogos nuotaikos, ar ne? Džerardai, jūs tikrai taip negalvojate. Merė yra gera mergina, o jums – gera dukra.

Džerardas pažvelgė į savo dukrą vos ne su piktdžiugiška veido išraiška.

– Dabar, su ta savo prancūzų, istorija ir manieromis, ji jau ne mano dukra. Fui!

Jis apsisuko ir vėl įėjo į sarginę.

– Jūs matote, slauge, ar ne, kaip man sunku? – su ašaromis akyse prabilo Merė. – Jis toks neteisingas. Jis nemylėjo manęs net tuomet, kai buvau maža mergaitė. Mama visuomet užstodavo mane.

– Na, na, nesijaudinkite, – švelniai ramino slaugė Hopkins. – Tokie dalykai mums siunčiami kaip išbandymas! Viešpatie, turiu paskubėti! Šįryt turiu labai daug darbo.

Akimis lydėdama greitai tolstančią figūrą, Merė Džerard desperatiškai galvojo, kad niekas negali jai padėti. Net ir slaugė Hopkins, nepaisant jos geranoriškumo, pasitenkino keliomis banalybėmis, kurias pateikė kaip kažką naujo.

„Ką gi man *daryti*?" – liūdnai pagalvojo Merė.

I

Misis Velman gulėjo ant rūpestingai sukrautų pagalvių. Jos kvėpavimas buvo sunkokas, tačiau ji nemiegojo. Akys, vis dar tokios pačios gilios bei mėlynos kaip ir dukterėčios Elinoros, žvelgė į lubas. Ji buvo didelė, sunki moteris, gražiu vanagišku profiliu. Jos veide atsispindėjo išdidumas ir ryžtas.

Pagaliau žvilgsnis sustojo ties figūra, sėdinčia prie lango. Akys žvelgė su meile, beveik ilgesingai.

– Mere... – pagaliau ištarė ji.

Mergina greitai atsisuko.

– O, jūs pabudote, misis Velman.

– Taip, aš nemiegu jau kurį laiką... – pasakė Lora Velman.

– Aš nežinojau. Būčiau...

Tačiau misis Velman ją pertraukė:

– Ne, viskas gerai. Aš galvojau.... Galvojau apie daugelį dalykų.

– Apie ką, misis Velman?

Užjaučiamas žvilgsnis, susidomėjimo kupinas balsas... Senutė vėl meiliai pažvelgė į merginą ir švelniai tarė:

– Aš tave labai myliu, brangioji. Tu esi man labai gera.

– O, misis Velman, tai *jūs man* esate labai gera. Jeigu ne jūs, nežinau, ką būčiau dariusi! Dėl manęs jūs padarėte *viską*.

– Nežinau... tikrai nežinau... – ligonė neramiai sujudėjo, jos dešinė ranka truktelėjo, o kairė taip ir liko gulėti be gyvybės ženklų.

– Noriu padaryti geriausia, ką galiu, tačiau kartais taip sunku žinoti, kas yra geriausia, kas yra *teisingiausia*. Aš visuomet pernelyg pasitikėdavau savimi...

– O ne, esu tikra, kad jūs *visuomet* darydavote tai, kas geriausia ir teisingiausia, – paprieštaravo Merė Džerard.

Tačiau Lora Velman papurtė galvą.

– Ne. Ir tai mane neramina. Mane visuomet lydėjo pagrindinė nuodėmė, Mere: aš išdidi. O išdidumas gali virsti didžiuliu blogiu. Jis būdingas visai mūsų šeimai, Elinorai taip pat...

– Jums bus malonu matyti pas save mis Elinorą ir misterį Roderiką – jų apsilankymas pralinksmins jus. Jau senokai jie čia nesilankė, – greitai įsiterpė Merė.

– Jie geri, labai geri vaikai, – tyliai pasakė misis Velman. – Ir abu mane myli. Žinau, kad man tereikia juos pakviesti ir jie tučtuojau atvyks. Tačiau aš nenoriu to daryti per dažnai. Jie – jauni ir laimingi, priešais juos – visas gyvenimas. Todėl jiems nėra reikalo anksčiau laiko matyti merdėjimą ir kančias.

– Esu įsitikinusi, kad jie *tikrai* taip nemano, misis Velman, – vėl paprieštaravo Merė.

O misis Velman tęsė, kalbėdama greičiau su savimi nei su mergina:

– Visuomet vyliausi, kad jie susituoks, tačiau niekada apie tai neužsiminiau. Jauni žmonės tokie priešgynos. Tai tik būtų atstūmę juos vieną nuo kito! Dar tuomet, kai jie buvo vaikai, man atrodė, kad Elinora neabejinga Rodžiui. Tačiau dėl *jo* aš nebuvau visiškai tikra. Jis – keistas sutvėrimas. Toks pats buvo ir Henris – labai užsidaręs ir skrupulingas... Taip, Henris...

Akimirką ji tylėjo ir galvojo apie savo velionį vyrą.

– Taip seniai... labai seniai... – sumurmėjo ji. – Santuokoje mes buvome pragyvenę tik penkerius metus, kai jis mirė. Nuo abipusio plaučių uždegimo... Mes buvome laimingi, taip, labai laimingi.... Bet dabar net ir ta laimė atrodo kažkokia nereali. Aš buvau savotiška, pasipūtusi, neišsilavinusi,

įžymybes dievinanti mergina, kurios galva buvo prikimšta įvairiausių idėjų. Jokios *realybės*...

– Tikriausiai jūs jautėtės labai vieniša... po to.

– Po to? O taip, jaučiausi siaubingai vieniša. Tuomet man buvo dvidešimt šešeri... o dabar per šešiasdešimt. Praėjo daug laiko, mieloji... labai daug laiko... – ir staiga su kartėliu pridūrė: – O dabar dar ir *šitai*!

– Turite omenyje savo ligą?

– Taip. Aš visuomet labiausiai bijojau insulto. Koks pažeminimas! Esu prausiama ir prižiūrima kaip kūdikis. Nieko negaliu padaryti pati. Tai mane varo iš proto. Galiu pasakyti, kad O'Brajen – geraširdė būtybė, nes nepyksta, kai atžariai kalbuosi su ja, be to, nėra kvailesnė už kitas. Bet man vis tiek daug maloniau matyti čia *tave*, Mere.

– Tikrai? – mergina išraudo. – Aš... aš taip džiaugiuosi, misis Velman.

– Tu nerimavai dėl ateities, ar ne? – spėjo Lora Velman. – Palik tai man, mieloji. Aš pasirūpinsiu, kad turėtum lėšų įsigyti profesiją ir būtum nepriklausoma. Bet dar šiek tiek pakentėk – man tiek daug reiškia tavo buvimas šalia.

– O, misis Velman, žinoma, *žinoma*! Nė už ką jūsų nepaliksiu. Jeigu aš jums reikalinga...

– Tu man tikrai reikalinga... – ligonės balsas buvo neįprastai žemas ir skambus. – Tu esi... tu esi man kaip dukra, Mere. Mačiau, kaip tu augai, čia, Hanterberyje, kaip iš ką tik pradėjusio vaikščioti kūdikio virtai gražia mergina... Didžiuojuosi tavimi, vaikeli. Tikiuosi, kad padariau tai, kas tau geriausia.

– Jeigu manote, kad aš nepatenkinta tuo, jog buvote tokia gera ir suteikėte man geresnį išsilavinimą nei leistų įgyti mano visuomeninė padėtis, – greitai ėmė berti Merė, – ar... ar, kad dėl to, kaip tėvas sako, vaizduoju ledi, tai taip tikrai nėra. Aš jums be galo dėkinga. Ir jeigu aš trokštu užsidirbti

pragyvenimui, tai tik todėl, kad manau, jog po visko, ką dėl manęs padarėte, negaliu sėdėti sudėjusi rankas. Aš... aš nenorėčiau, kad žmonės manytų, jog esu jūsų išlaikytinė.

Netikėtai Lora Velman prašneko dygiu balsu:

– Tai štai ką senasis Džerardas kala tau į galvą! Nekreipk dėmesio į savo tėvą, Mere. Niekada nebuvo ir nebus jokios kalbos apie tai, jog esi mano išlaikytinė. Prašau tavęs pabūti čia šiek tiek ilgiau tik dėl savęs pačios. Greitai viskas bus baigta... Jeigu viskas būtų vykę taip, kaip pridera, be tų per ilgai užsitęsusių kvailysčių su slaugėmis ir gydytojais, būčiau jau mirusi.

– O ne, misis Velman! Daktaras Lordas sako, kad dar galite gyventi metų metus.

– Ačiū, bet aš visai to netrokštu! Neseniai aš jam sakiau, kad padorioje civilizuotoje valstybėje man tereikėtų užsiminti, jog noriu mirti, ir jis galėtų mane neskausmingai pribaigti kokiais nors vaistais. „Jei turėtumėte drąsos, daktare, – pasakiau aš, – taip ir padarytumėte!“

– O! Ir ką jis atsakė? – sušuko Merė.

– Šis nepagarbus jaunuolis paprasčiausiai išsišiepė, mieloji, ir pareiškė, jog nerizikuos būti pakartas. Jis pasakė: „Žinoma, jei visus savo pinigus paliktumėte man, būtų visai kas kita!“ Begėdiškas jaunas akiplėša! Bet man jis patinka. Jo vizitai man padeda labiau nei jo vaistai.

– Taip, jis labai mielas, – pritarė Merė. – Slaugė O‘Brajen jį labai vertina, slaugė Hopkins taip pat.

– Sulaukusi tokio amžiaus Hopkins turėtų būti protingesnė. O O‘Brajen, kai tik jis prieina arčiau jos, kvailai šypsosi, kartoja „O, daktare“ ir kedena tuos savo plevėsuojančius kaspinus.

– Vargšelė O‘Brajen.

– Ji neblogas žmogus, iš tikrųjų neblogas, – atlaidžiai pasakė misis Velman, – tačiau mane erzina visos slaugės.

Kažkodėl jos įsikalusios į galvą, jog penktą valandą ryto tu būtinai norėsi „puodelio geros arbatos". – Ji patylėjo. – Kas tai? Automobilis?

Merė pažvelgė pro langą.

– Taip, automobilis. Atvažiavo mis Elinora ir misteris Roderikas.

II

– Aš labai džiaugiuosi, Elinora, dėl tavęs ir dėl Rodžio, – pasakė misis Velman dukterėčiai.

Elinora jai nusišypsojo.

– Aš žinojau, kad džiaugsitės, teta Lora.

Šiek tiek padvejojusi, senutė paklausė:

– Ar tu... myli jį, Elinora?

Subtilūs Elinoros antakiai kilstelėjo.

– Žinoma.

Lora Velman greitai prašneko:

– Atleisk man, mieloji. Žinai, tu esi labai uždaro būdo. Labai sunku suprasti, ką tu galvoji ar jauti. Kai jūs abu buvote daug jaunesni, man atrodė, kad tu pernelyg prisirišusi prie Rodžio...

Ir vėl plonyčiai Elinoros antakiai kilstelėjo.

– Pernelyg?

Senoji ledi linktelėjo.

– Taip. Neprotinga per daug stipriai mylėti. Kartais labai jaunos merginos būtent taip ir myli... Džiaugiausi, kai išvykai į Vokietiją baigti mokslų. Kai grįžai atgal, atrodei visiškai abejinga jam, ir aš dėl to taip pat... apgailestavau! Esu įkyri senutė, kuriai sunku įtikti, ar ne? Bet man visuomet atrodė, jog esi karšto būdo, kurį paveldėjai iš mūsų šeimos. Tačiau žmonės su tokiu temperamentu nebuvo labai laimingi... Bet, kaip jau sakiau, kai grįžai iš užsienio tokia abejinga

Rodžiui, aš apgailestavau dėl to, nes visuomet tikėjausi, kad kada nors jūs susieisite. Dabar tai įvyko, todėl viskas gerai! Tu *tikrai* jį myli?

– Rodį myliu pakankamai, bet ne per daug, – rimtai atsakė Elinora.

Misis Velman pritariamai linktelėjo.

– Tuomet, manau, būsite laimingi. Rodžiui reikia meilės, tačiau jam nepatinka pernelyg didelė aistra. Jis nepakęstų savininkiškumo.

– Jūs labai gerai pažįstate Rodį, – jausmingai pasakė Elinora.

– Jeigu Rodis tave myli *šiek tiek* stipriau nei tu jį – tai tik į naudą.

– Tetos Agatos patarimų skiltis: *„Laikyk savo vaikiną nežinioje! Neleisk jam būti tikram dėl tavo jausmų!“*

– Esi nelaiminga, vaikeli? Ar kas nors negerai? – staiga paklausė Lora Velman.

– Ne, ne, nieko.

– Tu pamanei, jog aš esu... žiauri? Mieloji, tu esi jauna ir jautri. Deja, bet ir pats gyvenimas yra žiaurus...

– Tikriausiai, – su vos juntamu kartėliu ištarė Elinora.

– Vaikeli, tu esi *nelaiminga*? Kas atsitiko?

– Nieko, visiškai nieko. – Ji atsistojo, priėjo prie lango ir pusiau atsigręžusi paklausė:

– Teta Lora, pasakykite atvirai, kaip jūs manote, ar meilė visuomet atneša laimę?

Misis Velman veidas apniuko.

– Ta prasme, kurią tu turi omenyje – ne, tikriausiai ne... Aistringa meilė kitam žmogui visuomet atneša daugiau sielvarto nei džiaugsmo. Šiaip ar taip, Elinora, šitai reikia patirti pačiam. Tas, kas niekuomet nemylėjo, niekada iš tikrųjų ir negyveno...

Mergina linktelėjo ir pratarė:

– Taip, jūs suprantate... pati tai išgyvenote...

Staiga ji atsisuko, akyse atsispindėjo smalsumas:

– Teta Lora...

Atsidarė durys ir į kambarį įėjo raudonplaukė slaugė O'Brajen.

– Misis Velman, pas jus atėjo daktaras, – žvitriai pasakė ji.

III

Daktaras Lordas buvo trisdešimt trejų metų vyras smėlio spalvos plaukais, negražiu, šlakuotu, bet gana maloniu veidu, kuriame išsiskyrė nepaprastai kampuotas smakras ir skvarbios skaisčiai mėlynos akys.

– Labas rytas, misis Velman, – pasilabino jis.

– Labas rytas, daktare Lordai. Susipažinkite, čia mano dukterėčia mis Karlail.

Atvirame daktaro Lordo veide atsispindėjo labai akivaizdus susižavėjimas.

– Kaip laikotės? – paklausė jis. Ranką, kurią ištiesė Elinora, jis paspaudė taip atsargiai, tarytum bijotų ją sulaužyti.

– Elinora ir mano sūnėnas atvažiavo pralinksminti mane, – toliau kalbėjo misis Velman.

– Puiku! – sušuko daktaras Lordas. – Būtent to jums ir reikia! Esu tikras, kad jums tai labai padės, misis Velman.

Jis vis dar žvelgė į Elinorą susižavėjimo kupinu žvilgsniu.

Eidama link durų Elinora tarė:

– Daktare Lordai, ar prieš jums išeinant dar pasimatysime?

– O... hm... taip, žinoma.

Ji išėjo, užtrenkdama paskui save duris. Daktaras Lordas priėjo prie lovos, o slaugė O'Brajen nupleveno paskui jį.

– Ir vėl įprastos procedūros – pulso, įkvėpimo ir iškvėpimo, temperatūros matavimai, ar ne, daktare? Kokie jūs, gydytojai, apgavikai!

– Ak, misis Velman! – atsidusdama ištarė slaugė O'Brajen. – Kaip galima tokius dalykus sakyti daktarui!

– Misis Velman mane permato, slauge! – žybtelėjęs akimis nusijuokė daktaras Lordas. – Šiaip ar taip, misis Velman, turiu atlikti savo darbą. Bėda ta, kad aš taip ir neišmokau tinkamai elgtis su ligoniais.

– Priešingai, jūs mokate elgtis su ligonias, netgi didžiuojatės tuo.

Piteris Lordas sukikeno ir pastebėjo:

– Tai *jūs* taip sakote.

Po kelių įprastinių klausimų ir atsakymų daktaras Lordas atsilošė kėdėje ir nusišypsojo savo pacientei.

– Ką gi, jūs nuostabiai taisotės.

– Ir aš jau po kelių savaičių galėsiu atsikelti ir vaikščioti po namą? – paklausė Lora Velman.

– Taip, tik ne taip greitai.

– Žinoma, ne. Jūs apgavikas! Kokia nauda iš tokio gyvenimo, kai negali atsikelti ir tavimi reikia rūpintis kaip kūdikiu?

– O kokia nauda iš paties gyvenimo? Štai kur klausimas. Ar kada nors teko skaityti apie puikų viduramžių išradimą – kalėjimo kamerą, kurioje negalima nei atsistoti, nei atsigulti? Tikriausiai manote, kad kiekvienas, pasodintas į tokią kamerą, mirtų po kelių savaičių? Jūs klystate. Vienas žmogus šešiolika metų išgyveno geležiniame narve, o paleistas į laisvę sulaukė gilios senatvės.

– Ir kokia šios istorijos esmė? – paklausė Lora Velman.

– Esmė ta, kad žmogus turi instinktą gyventi, – paaiškino Piteris Lordas. – Žmogus gyvena ne todėl, kad jo protas

pritaria tam. Žmonės, kurie, kaip mes sakome, „geriau jau mirtų", nenori mirti! O žmonės, kuriems tikrai yra dėl ko gyventi, leidžia sau mirti, nes jie nebeturi jėgų kovoti.

– Tęskite.

– Daugiau neturiu ką pasakyti. Jūs esate iš tų žmonių, kurie tikrai *nori* gyventi, kad ir ką jūs kalbėtumėte! Ir jeigu jūsų kūnas nori gyventi, negerai, kad jūsų protas sako ką kitą.

– Kaip jums čia patinka? – staiga pakeitė temą misis Velman.

– Man čia gerai, – šypsodamasis atsakė Piteris Lordas.

– Ar čia ne nuobodoka tokiam jaunuoliui kaip jūs? Ar nenorite specializuotis? Nemanote, kad apylinkės gydytojo darbas yra gana nuobodus?

Lordas papurtė savo smėlio spalvos galvą.

– Ne. Man patinka mano darbas. Žinote, aš myliu žmones ir man patinka paprastos kasdienės ligos. Aš tikrai nenoriu nustatyti retai pasitaikančios bacilos, sukeliančios neaiškią ligą. Man patinka tymai, vėjaraupiai ir kitos panašios ligos. Aš mėgstu stebėti, kaip į jas reaguoja skirtingi žmonės. Man patinka išmėginti naujus gydymo būdus. Tačiau bėda ta, kad aš neturiu visiškai jokių ambicijų. Liksiu čia tol, kol užsiauginsiu žandenas ir žmonės ims sakyti: „O taip, daktaras Lordas čia gyvena jau daugelį metų. Mielas senukas, tačiau jo gydymo metodai be galo senamadiški. Gal geriau pasikvieskime jauną ir šiuolaikišką gydytoją..."

– Hm! – numykė misis Velman. – Panašu, kad perpratote tai!

Piteris Lordas atsistojo.

– Ką gi, man laikas eiti.

– Manau, kad mano dukterėčia nori pasikalbėti su jumis, – spėjo misis Velman. – Tarp kitko, ir ką apie ją manote? Juk anksčiau nebuvote jos matęs, ar ne?

Daktaras Lordas staiga smarkiai išraudo – užkaito net jo antakiai.

– Aš... O! Ji labai graži ir, hm... man regis, protinga, – išlemeno jis.

Toks atsakymas misis Velman labai pralinksmino.

„Koks jis dar jaunas, iš tiesų...“ – pagalvojo ji, o garsiai tarė:

– Jums reikia vesti.

IV

Rodis nuklydo į sodą. Jis kirto plačią pievą, po to, paėjęs grįstu takeliu, įžengė į aptvertą gausiai užsodintą ir gerai prižiūrėtą daržą. „Įdomu, ar kada nors gyvensiu su Elinora Hanterberyje?“ – klausė jis savęs. Tikriausiai taip. Bent jau jis to norėtų, nes jam patinka gyvenimas kaime. Tačiau jis nebuvo tikras dėl Elinoros. Galimas dalykas, jog ji pasirinks gyvenimą Londone...

Nelengva numatyti, kur gali atsidurti gyvendamas kartu su Elinora. Ji beveik niekada neatskleidžia to, ką galvoja ar jaučia. Jam patiko šis jos bruožas... Rodis nemėgo žmonių, kurie be perstojo pasakojo apie savo mintis bei jausmus ir naiviai tikėjo, kad tu iš tikrųjų nori pažinti jų sielą. Paslaptingumas visuomet daug įdomesnis.

„Elinora, – kritiškai mąstė jis, – tiesiog ideali.“ Niekas joje nenervino ir neerzino. Į ją buvo malonu pažiūrėti, įdomu pasišnekėti – apskritai ji buvo pati žavingiausia kompanionė.

„Man velniškai pasisekė, kad ją turiu, – labai patenkintas pagalvojo jis. – Tik nesuprantu, ką ji pamatė tokiame vaikine kaip aš?“ Roderikas Velmanas, nepaisant jo išrankumo, nebuvo išpuikęs. Jam iš tiesų atrodė keista, kad Elinora sutiko už jo tekėti.

Ateitį jis vaizdavosi šviesiomis spalvomis. Viskas buvo ganėtinai aišku, o tai visuomet gerai. Jis tikėjosi, kad jie gana greitai susituoks. Žinoma, jei tik to norės Elinora. O gal ji norės vestuves šiek tiek atidėti. Nereikėtų jos skubinti. Iš pradžių jie stokos pinigų, tačiau dėl to neverta nerimauti. Jis nuoširdžiai vylėsi, jog teta Lora dar ilgai gyvens. Ji visuomet buvo tokia miela ir gera jam. Pasiimdavo jį atostogoms ir nuolat domėjosi jo reikalais.

Jis vengė minčių apie neišvengiamą tetos mirtį, nes nemėgo pernelyg aiškiai įsivaizduoti tai, kas nemalonu (paprastai jis vengdavo galvoti apie nemalonumus)... Tačiau... hm... po to... čia gyventi bus labai gera, tuo labiau kad jie turės pakankamai daug pinigų išlaikyti dvarą. Įdomu, kaip teta sutvarkė savo palikimą? Šiaip ar taip, tai visai nesvarbu. Nors kai kurioms moterims yra svarbu, kas valdo pinigus – vyras ar žmona, bet tik ne Elinorai. Ji labai taktiška ir jai tikrai nelabai rūpi pinigai.

„Ne, kad ir kas atsitiktų, nėra dėl ko nerimauti," – pagalvojo jis išeidamas pro vartelius, esančius tolimajame aptverto daržo gale. Iš čia jis patraukė į nedidelę giraitę, kurioje pavasarį žydėdavo geltonieji narcizai. Žinoma, dabar jie buvo nužydėję, tačiau žaluma, kurią apšvietė pro medžius prasiskverbiantys saulės spinduliai, atrodė nuostabiai.

Tarytum atgarsis į jo ankstesnį ramumą akimirką jį apėmė keistas nerimas. Jis jautė, kad jam kažko trūksta... taip, trūksta...

Auksu spindinti žaluma, ore tvyranti šiluma jį sujaudino, užkaitino kraują ir staiga jis ėmė nekantrauti.

Giraite link jo ėjo mergina – šviesiais spindinčiais plaukais ir rausva oda.

„Kokia graži... neapsakomai graži mergina," – pagalvojo jis.

Rodis stovėjo visiškai nejudėdamas, tarytum suakmenėjęs. Jam atrodė, kad pasaulis ėmė suktis, apsivertė aukštyn kojomis ir staiga netikėtai pakvaišo!

Mergina stabtelėjo, o po to vėl pajudėjo. Ji priėjo prie tos vietos, kur stovėjo amo netekęs ir juokingai išsižiojęs Rodis.

– Jūs manęs neprisimenate, misteri Roderikai? – šiek tiek padvejojusi paklausė ji. – Žinoma, praėjo nemažai laiko. Aš esu Merė Džerard, iš sarginės.

– A! Jūs – Merė Džerard? – išlemeno Rodis.

– Taip, – patvirtino ji, o po to gana droviai pridūrė:

– Žinoma, nuo to laiko, kai matėte mane paskutinį kartą, aš pasikeičiau.

– Taip, jūs pasikeitėte, – atsiliepė jis. – Aš... aš nebūčiau jūsų atpažinęs.

Jis stovėjo ir spoksojo į ją. Rodis neišgirdo žingsnių už nugaros, tačiau Merė išgirdo ir atsisuko.

Minutėlę Elinora stovėjo nejudėdama, o po to tarė:

– Sveika, Mere.

– Kaip laikotės, mis Elinora? – pasisveikino Merė. – Malonu jus matyti. Misis Velman laukė jūsų.

– Taip, praėjo nemažai laiko, – pasakė Elinora. – Aš... slaugė O'Brajen prašė jūsų paieškoti. Ji nori pakelti misis Velman ir sakė, kad paprastai jūs jai padedate tai padaryti.

– Tuoj pat einu, – atsakė Merė.

Ji pajudėjo, o paskui pasileido bėgti. Elinora stovėjo ir žvelgė jai įkandin. Merė bėgo greitai, grakštumas atsispindėjo kiekviename jos judesyje.

– Atalanta...* – tyliai ištarė Rodis.

Elinora neatsakė. Minutėlę ji stovėjo nejudėdama, o paskui pasakė:

– Netrukus priešpiečių metas. Verčiau grįžkime.

Ir jie greta patraukė link namo.

---

* Atletė graikų mitologijoje; bendrine prasme – greitakojė bėgikė, – *vert. past.*

V

– Eime, Mere! Tai tikrai įspūdingas filmas su Garbo** apie Paryžių. Pagal puikaus rašytojo romaną. Jo pagrindu kažkada net opera buvo pastatyta.

– Ačiū, Tedai, tu be galo malonus, bet aš tikrai nenoriu.

– Paskutiniu metu aš nesuprantu tavęs, Mere, – piktai išrėžė Tedas Biglendas. – Tu pasikeitei, visiškai pasikeitei.

– Ne, Tedai, nepasikeičiau.

– Pasikeitei! Aš manau, taip atsitiko dėl to, jog mokeisi toje prašmatnioje mokykloje, o po to Vokietijoje. Dabar mes tau per prasti.

– Tai netiesa, Tedai. Aš ne tokia, – su užsidegimu paprieštaravo ji.

Sveikata ir jėga trykštantis jaunuolis, nors ir pyko, vertinančiai nužvelgė Merę.

– Taip, tu pasikeitei. Dabar tu beveik ledi, Mere.

– Bet juk „beveik ledi" nereiškia „tikra ledi", ar ne? – su netikėtu kartėliu paklausė Merė.

– Manau, kad ne, – staiga supratęs atsakė jis.

– Šiaip ar taip, o kam šiais laikais tai rūpi? Ledi, džentelmenai ir panašiai... – greitai išbėrė Merė.

– Taip, dabar tai nėra taip svarbu kaip seniau, – sutiko Tedas mąsliai. – Nepaisant to, dar yra ir *įvaizdis*. Viešpatie, Mere, tu *atrodai* kaip hercogienė, grafienė ar kažkas panašaus.

– Išvaizda dar nieko nesako. Esu mačiusi tokių grafienių, kurios atrodo kaip skudurininkės, – paaiškino Merė.

– Na, tu supranti, ką aš turėjau omenyje.

Prie jų artėjo didingo stoto stambi moteris, vilkinti juodais drabužiais. Ji metė į juos greitą, įdėmų žvilgsnį. Tedas žengė porą žingsnių į šalį.

** Greta Garbo (1905-1990), tikrasis vardas Greta Lovisa Gustafsson, švedų kilmės JAV aktorė, – *vert. past.*

– Laba diena, misis Bišop, – pasisveikino jis.

Misis Bišop maloningai linktelėjo galvą.

– Laba diena, Tedai Biglendai. Laba diena, Mere, – atsiliepė misis Bišop ir kaip laivas, iškėlęs visas bures, greitai nužingsniavo toliau.

Tedas pagarbiai nusekė ją akimis.

– Štai ji tai tikrai atrodo kaip hercogienė, – sumurmėjo Merė.

– Taip, jos manieros nepriekaištingos. Ji nuolat mane verčia jaustis nejaukiai.

– Ji manęs nemėgsta, – lėtai ištarė Merė.

– Nesąmonė, mergyt.

– Tai tiesa. Nemėgsta. Ji nuolat šaiposi iš manęs.

– Iš pavydo, štai dėl ko, – išmintingai linguodamas galvą pareiškė Tedas.

– Galbūt ir taip... – abejodama ištarė Merė.

– Būk tikra, taip ir yra. Ji metų metus buvo visiems vadovaujanti ir įsakinėjanti Hanterberio ūkvedė, o dabar senoji misis Velman prisirišo prie tavęs ir ją išvaro. Štai ir viskas!

– Kvaila, tačiau aš negaliu pakęsti, kai kas nors manęs nemėgsta. Noriu, kad žmonės mane mylėtų, – pasakė Merė ir jos kaktoje susimetė susirūpinimo raukšlelė.

– Tavęs nemėgsta tik moterys, Mere! Pavydžios katės, manančios, jog esi pernelyg graži!

– Manau, kad pavydas yra siaubingas dalykas, – prisipažino Merė.

– Galbūt, tačiau jis egzistuoja, – lėtai ištarė Tedas. – Klausyk, praeitą savaitę mačiau puikų filmą „Alledore“ kino teatre. Su Klarku Geiblu. Apie vieną milijonierių vyruką, kuris nepaisė savo žmonos. Tuomet ji apsimetė, kad iškrėtė jam šunybę. Buvo ir kitas vaikinas...

– Atleisk, Tedai, bet turiu eiti. Ir taip jau vėluoju, – pasakė Merė ir apsisuko eiti.

– Kur tu eini?

– Ketinu išgerti arbatos su slauge Hopkins.

Tedas padarė grimasą.

– Keistas skonis. Ta moteris – didžiausia liežuvautoja visame kaime! Visur kaišioja tą savo ilgą nosį.

– Man ji visuomet buvo labai maloni, – paprieštaravo Merė.

– Ak! Aš ir nesakau, kad ji yra bloga. Tiesiog ji nešioja paskalas.

– Lik sveikas, Tedai, – atsisveikino Merė ir nuskubėjo, o Tedas apmaudžiai nulydėjo ją įdėmiu žvilgsniu.

VI

Slaugė Hopkins nuomojosi nedidelį namelį kaimo gale. Kai įėjo Merė, ji buvo ką tik grįžusi ir atrišinėjo savo skrybėlaitės raištelius.

– O, štai ir jūs. Aš šiek tiek vėluoju. Senoji misis Kaldekot vėl susirgo, todėl vėlavau atlikti kasdienius perrišimus. Mačiau jus su Tedu Biglendu gatvės gale.

– Taip... – gana liūdnai prisipažino Merė.

Slaugė Hopkins pasilenkusi degė dujų degiklį, virš kurio stovėjo virdulys, tačiau išgirdusi Merės balsą budriai pakėlė akis. Jos ilga nosis sutrūkčiojo.

– Ar jis jums pasakė ką nors ypatinga, mieloji?

– Ne. Jis tik pakvietė mane į kiną.

– *Štai kaip*, – nedelsdama atsiliepė slaugė Hopkins. – Na, žinoma, jis simpatiškas jaunuolis, ir nors nepersidirba garaže, jo tėvui sekasi geriau nei daugeliui ūkininkų šioje apylinkėje. Šiaip ar taip, mieloji, jūs man neatrodote tinkama būti Tedo Biglendo žmona. Tik ne su jūsų išsilavinimu ir visu kitu. Kaip jau sakiau, būdama jūsų vietoje, atėjus laikui, užsiimčiau masažu. Tokiu būdu šiek tiek pakeliautumėte ir

žmonių pamatytumėte. Ir daugiau ar mažiau būtumėte savo laiko šeimininkė.

– Aš pagalvosiu apie tai. Prieš kelias dienas kalbėjausi su misis Velman. Ji buvo labai miela. Viskas buvo taip, kaip jūs ir sakėte. Ji nenori, kad aš dabar išvažiuočiau. Sakė, kad ilgėtųsi manęs. Ji liepė nesijaudinti dėl ateities ir patikino, jog ketina man padėti.

– Tikėkimės, jog tai ji išklos juodu ant balto, – abejodama ištarė slaugė Hopkins. – Ligoniai kartais būna tokie keisti.

– Kaip jums atrodo, misis Bišop iš tiesų manęs nemėgsta ar man tik taip atrodo? – paklausė Merė.

Slaugė Hopkins minutėlę svarstė.

– Turiu pasakyti, kad ji nutaiso rūgščią veido išraišką. Ji iš tų, kurioms nepatinka matyti, kaip jauni žmonės linksminasi arba kaip jiems kas nors padeda. Galbūt mano, jog misis Velman per daug jus myli, ir tai ją piktina.

Ji linksmai nusijuokė.

– Bet jūsų vietoje aš nesijaudinčiau, mieloji Merė. Gal atidarytumėte tą popierinį maišelį? Jame pora spurgų.

3 SKYRIUS

I

Praeitą naktį jūsų tetą ištiko antras smūgis. Priežasties nerimauti nėra, tačiau patariu Jums, jei tik įmanoma, atvykti. Lordas.

II

Vos tik gavusi telegramą Elinora paskambino Rodžiui ir dabar jie abu sėdėjo traukinyje, vykstančiame į Hanterberį.

Per savaitę, praėjusią po jų apsilankymo Hanterberyje, Elinora beveik nesimatė su Rodžiu. Tuos du kartus, kai trumpam susitiko, jie buvo kažkaip keistai susikaustę. Rodis atsiuntė jai gėlių – didžiulę puokštę ilgastiebių rožių. Anksčiau jis to niekada nedarydavo. O per jų bendrą vakarienę jai buvo dėmesingesnis nei paprastai, renkantis maistą ir gėrimus vis atsiklausdavo, ko ji labiau pageidautų, nepaprastai uoliai ėmėsi padėti jai nusivilkti ir apsivilkti apsiaustą. „Jis elgiasi taip, – pagalvojo Elinora, – tarytum vaidintų spektaklyje... atsidavusio sužadėtinio vaidmenį..."

O tuomet tarė sau:

„Nebūk kvailė. Nieko blogo neatsitiko... Tau jau vaidenasi! Tai tik tavo baisios, bauginančios, savininkiškos fantazijos."

Ji pati su Rodžiu elgėsi galbūt šalčiau, dar abejingiau nei paprastai.

Tačiau šioje kritinėje padėtyje susikaustymas dingo ir jie kalbėjosi pakankamai natūraliai.

– Vargšė senutė, juk kai mes ją matėme paskutinį kartą, ji šauniai taisėsi, – pasakė Rodis.

– Aš siaubingai jaudinuosi dėl jos! – pareiškė Elinora. – Žinau, kaip ji nemėgo sirgti, o dabar tikriausiai bus dar bejėgiškesnė – to ji tiesiog neištvers! Rodi, manau, kad žmones reikia išvaduoti nuo kančių, jei jie iš tiesų patys to nori.

– Sutinku su tavimi, – pritarė Rodis. – Tai vienintelis civilizuotas būdas. Juk ir gyvūnus išvaduoja nuo kančių. Man regis, su žmonėmis to negalima daryti tik dėl žmogiškos prigimties: „mylintys“ giminaičiai padėtų išvengti kančių turintiems daug pinigų, galbūt net ir tiems, kurie rimtai neserga.

– Savaime suprantama, tai turėtų spręsti gydytojas, – susimąsčiusi pasakė Elinora.

– Bet ir gydytojas gali būti sukčius.

– Tokiu žmogumi kaip daktaras Lordas galima pasitikėti.

– Taip, jis atrodo pakankamai sąžiningas, – nerūpestingai sutiko Rodis. – Malonus vyrukas.

III

Daktaras Lordas pasilenkė virš lovos. Slaugė O'Brajen sukinėjosi jam už nugaros. Suraukęs kaktą jis mėgino suprasti neaiškius garsus, sklindančius iš jo pacientės burnos.

– Taip, taip, – kalbėjo jis. – Nesijaudinkite. Neskubėkite. Tiesiog kilstelėkite dešinę ranką, kai norėsite pasakyti *taip*. Jūs dėl kažko nerimaujate?

Jis gavo patvirtinantį ženklą.

– Kažkas neatidėliotino? Taip. Norite, kad kažkas būtų *padaryta*? Norite, kad ką nors pakviestume? Mis Karlail? Ir misterį Velmaną? Jie jau važiuoja.

Ir vėl misis Velman pamėgino kažką pasakyti. Daktaras Lordas įdėmiai klausėsi.

– Jūs norėjote, kad jie atvyktų, tačiau dabar turėjote omenyje ne juos? Kažką kitą? Giminaitį? Ne? Norite sutvarkyti kokį nors verslo reikalą? Suprantu. Tai susiję su pinigais? *Advokatą?* Teisingai, ar ne? Norite pasimatyti su savo advokatu? Norite jam duoti nurodymus dėl kažko?

– Na, na, viskas gerai. Nusiraminkite. Dar turime daug laiko. Ką jūs sakote? Elinora? – Jis šiaip ne taip suprato, kieno vardą ligonė mėgina ištarti. – Ji žino, kokį advokatą pakviesti? Ir susitars su juo? Gerai. Ji bus čia maždaug po pusvalandžio. Pasakysiu jai, ko jūs norite, paskui ateisime pas jus ir viską išsiaiškinsime. Ir daugiau nesijaudinkite. Viską palikite man. Aš pasirūpinsiu, kad viskas būtų sutvarkyta taip, kaip norite.

Minutėlę jis stovėjo ir stebėjo, kaip ji atsipalaiduoja, tuomet tyliai pasitraukė nuo lovos ir išėjo į laiptų aikštelę. Slaugė O'Brajen nusekė paskui jį. Slaugė Hopkins kaip tik kilo laiptais į viršų. Jis linktelėjo jai.

– Labas vakaras, daktare, – dusdama pasisveikino ji.

– Labas vakaras, slauge.

Su abiem slaugėmis užėjęs į greta esantį O'Brajen kambarį, davė joms nurodymus. Slaugė Hopkins turėjo likti nakčiai ir keisdamasi su slauge O'Brajen budėti prie ligonės.

– Rytoj man reikės pasikviesti dar vieną reziduojančią slaugę. Blogai, kad Stamforde dabar difterijos epidemija – slaugos namuose labai trūksta darbo jėgos.

Davęs nurodymus, kurie buvo išklausyti su pagarbiu dėmesingumu (kartais tai suteikdavo jam didžiulį malonumą), daktaras Lordas nulipo žemyn. Jis buvo pasiruošęs sutikti dukterėčią ir sūnėną, kurie, kaip rodė jo laikrodis, galėjo atvykti bet kurią akimirką.

Vestibiulyje jis sutiko Merę Džerard. Jos veidas buvo išblyškęs ir susirūpinęs.

– Ar jai jau geriau? – paklausė ji.

– Galiu jai užtikrinti ramią naktį, bet tai ir viskas, ką galima padaryti, – atsakė daktaras Lordas.

– Tai taip žiauru... taip neteisinga... – užsikirsdama ištarė Merė.

Jis užjaučiamai linktelėjo.

– Taip, kartais būtent taip ir atrodo. Aš manau... – Staiga jis nutilo.

– Tai automobilis.

Jis nuėjo prie pagrindinio įėjimo, o Merė užbėgo į viršų.

Įėjusi į svetainę, Elinora šūktelėjo:

– Ar jai labai blogai?

Rodis atrodė išblyškęs ir susirūpinęs.

– Bijau, kad jums tai bus nemenkas smūgis, – liūdnai atsakė daktaras. – Ji sunkiai suparalyžiuota. Jos kalba beveik nesuprantama. Tarp kitko, ji neabejotinai dėl kažko nerimauja. Todėl prašė pakviesti jos advokatą. Jūs pažįstate jį, mis Karlail?

– Misteris Sedonas iš Blumsberio skvero. Bet šiuo metu kontoroje jo jau nebus, o jo namų adreso aš nežinau, – skubiai paaiškino Elinora.

– Tai galima sutvarkyti ir rytoj, – nuramino daktaras Lordas. – Tačiau aš labai noriu, kad misis Velman kiek įmanoma greičiau nusiramintų. Jeigu dabar su manimi pakiltumėte į viršų, mis Karlail, manau, mums pavyktų ją nuraminti.

– O taip, žinoma. Galime eiti tuojau pat.

– O mano pagalbos jums nereikia? – paklausė Rodis.

Jam buvo truputį gėda, tačiau jis labai bijojo eiti į ligonės kambarį ir ten išvysti nerišliai kalbančią ir bejėgę tetą Lorą.

– Jums ten eiti nėra jokio reikalo, misteri Velmanai, – skubiai patikino jį daktaras Lordas. – Geriau, kad kambaryje būtų kuo mažiau žmonių.

Akivaizdžiai matėsi, jog Rodžiui palengvėjo.

Daktaras Lordas ir Elinora užlipo laiptais į viršų. Su paciente buvo slaugė O'Brajen.

Lora Velman sunkiai alsavo ir gulėjo tarytum sustingusi. Elinora stovėjo ir sukrėsta žvelgė į paralyžiaus perkreiptą veidą.

Saiga misis Velman dešiniosios akies vokas suvirpėjo ir pakilo. Jos veido išraiška nežymiai pakito, kai ji atpažino Elinorą.

Ji pamėgino kažką pasakyti.

– *Elinora...* – Niekas nebūtų supratęs, ką ji pasakė – tai buvo galima tik spėti.

– Aš čia, teta Lora, – greitai išbėrė Elinora. – Jūs dėl kažko nerimaujate? Norite, kad aš pakviesčiau misterį Sedoną?

Nuskambėjo dar keletas kimių, gergždžiančių garsų. Elinora pagavo jų prasmę.

– Merė Džerard? – paklausė ji.

Pritariamai sujudėjo drebanti dešinė ranka.

Iš moters lūpų išsprūdo pratisas burbuliuojantis garsas. Daktaras Lordas ir Elinora bejėgiškai susiraukė. Garsas vis kartojosi ir kartojosi. Tuomet Elinora suprato žodį.

– *Aprūpinimas*? Testamente jūs norite suteikti jai *aprūpinimą*? Norite, kad ji turėtų pinigų? Suprantu, brangioji teta Lora. Tai bus visiškai paprasta. Misteris Sedonas atvyks rytoj ir viską sutvarkys būtent taip, kaip jūs norite.

Kankinei, atrodo, palengvėjo. Sielvartingas žvilgsnis pamažu išnyko iš maldaujančių akių. Elinora paėmė jos ranką į savąją ir pajuto silpną ligonės pirštų spustelėjimą.

– *Tu... viską... tu...* – su didžiulėmis pastangomis ištarė misis Velman.

– Taip, taip, viską palikite man. Pasirūpinsiu, kad viskas, ko norite, būtų padaryta! – skubiai patikino Elinora.

Ji ir vėl pajuto pirštų spustelėjimą. Tuomet ranka atsipalaidavo. Akių vokai apsunko ir ligonė užsimerkė.

Daktaras Lordas uždėjo savąją ranką ant Elinoros rankos ir švelniai išvedė ją iš kambario. Slaugė O'Brajen vėl atsisėdo į krėslą šalia lovos.

Laiptų aikštelėje Merė Džerard kalbėjosi su slauge Hopkins. Ji metėsi prie jų.

– Ak, daktare Lordai, ar aš galiu ją pamatyti?

Jis linktelėjo.

– Bet netriukšmaukite ir nevarginkite jos.

Merė įėjo į ligonės kambarį.

– Jūsų traukinys pavėlavo. Jūs... – pasakė daktaras Lordas ir nutilo.

Elinora akimis nusekė Merę. Staiga ji suvokė, kodėl jis netikėtai nutilo. Ji atsigręžė ir klausiamai pažvelgė į daktarą, kuris spoksojo į ją, o jo veide atsispindėjo sumišimas. Elinoros skruostai nukaito.

– Atsiprašau, neišgirdau. Ką jūs pasakėte? – paskubomis paklausė ji.

– Ką aš sakiau? – lėtai ištarė Piteris Lordas. – Neprisimenu. Mis Karlail, jūs buvote tiesiog nuostabi! – karštai kalbėjo jis. – Jūs greitai viską supratote, įtikinote ją nenuogąstauti, ir apskritai padarėte tai, ką turėjote padaryti.

Slaugė Hopkins labai tyliai prunkštelėjo.

– Vargšė senutė. Man buvo be galo sunku matyti ją tokią.

– Žinoma. Tačiau jūs to neparodėte. Tikriausiai turite didžiulę savitvardą.

– Aš išmokau... nerodyti savo jausmų, – šiaip ne taip išspaudė Elinora ir kietai sučiaupė lūpas.

– Vieną kartą kaukė vis tiek nukris, – susimąstęs ištarė daktaras.

Slaugė Hopkins nuskubėjo į vonios kambarį.

– Kaukė? – paklausė Elinora, pakeldama plonyčius antakius ir žvelgdama tiesiai jam į veidą.

– Juk, šiaip ar taip, žmogaus veidas tėra kaukė, – paaiškino daktaras Lordas.

– O kas slypi po kauke?

– O po kauke slypi paprasčiausias žmogus – vyras arba moteris.

Ji greitai apsisuko ir ėmė lipti laiptais žemyn. Piteris Lordas, suglumęs ir neįprastai rimtas, nusekė paskui. Rodis išėjo į prieškambarį jų pasitikti.

– Na? – nekantriai paklausė jis.

– Vargšė senutė. Labai liūdna matyti ją tokią... – pasakė Elinora. – Aš turbūt neičiau, Rodi, kol... kol... ji nepakviestų.

– Ar ji norėjo ko nors... ypatingo? – paklausė Rodis.

Piteris Lordas kreipėsi į Elinorą:

– Dabar turiu eiti. Šiuo metu aš daugiau nieko negaliu padaryti. Užsuksiu rytoj anksti ryte. Viso gero, mis Karlail. Ir pernelyg nesijaudinkite.

Minutėlę jis laikė jos ranką savojoje. Jo rankos paspaudimas buvo keistai raminantis ir paguodžiantis. Elinorai pasirodė, kad jis žvelgė į ją taip, tarytum... tarytum jam būtų gaila jos.

Kai už daktaro nugaros užsidarė durys, Rodis pakartojo savo klausimą.

– Teta Lora nerimauja dėl... dėl vieno reikalo. Man pavyko ją nuraminti – pasakiau, kad misteris Sedonas rytoj tikrai atvyks. Todėl pirmiausia mes turime jam paskambinti.

– Ji nori sudaryti naują testamentą? – paklausė Rodis.

– Ji taip nesakė, – atsakė Elinora.

– O kaip?.. – viduryje sakinio jis nutilo.

Laiptais greitai leidosi Merė Džerard. Ji kirto prieškambarį ir dingo už durų, vedančių į virtuvę.

– Ką? Ko tu norėjai paklausti? – šaižiu balsu pasiteiravo Elinora.

– Aš... ką? Aš pamiršau, ko norėjau paklausti, – išsiblaškęs atsakė Rodis. Jis spoksojo į duris, pro kurias įėjo Merė Džerard.

Elinora sugniaužė kumščius ir pajuto, kad jos ilgi, nusmailinti nagai įsmigo į delnus.

„Aš to neištversiu... neištversiu... – sukosi jos galvoje. – Man nesivaidena... tai tiesa... Rodi, Rodi, *negaliu* tavęs prarasti...“

Ir dar pagalvojo: „Ką gi tas žmogus... tas gydytojas... *ką jis įžvelgė mano veide ten, viršuje?* Jis kai ką suprato... *O Dieve, koks siaubingas gyvenimas... jaustis taip, kaip aš jaučiuosi dabar. Pasakyk ką nors, kvailute. Susiimk!*“

O garsiai ramiu tonu tarė:

– O kalbant apie vakarienę, Rodi, tai aš nesu labai alkana. Aš pabūsiu su teta Lora, o abi slaugės gali nusileisti žemyn.

– Jos vakarieniaus su *manimi*? – sunerimęs paklausė Rodis.

– Jos juk tau neįkąs! – šaltai atrėžė Elinora.

– O kaip tu? Ir tau reikia ką nors užvalgyti. Kodėl *mums* pirmiau nepavakarieniavus? Paskui leistume ir joms.

– Ne, bus geriau taip, kaip aš pasakiau. – Ir nesivaldydama pridūrė: – Juk pats žinai, kokios jos įžeidžios.

O pati galvojo:

„Aš negaliu kartu su juo vakarieniauti... likti dviese... kalbėtis ir elgtis taip, kaip paprastai...“

– Ak, leisk man viską sutvarkyti taip, kaip noriu! – nekantriai pasakė ji.

4 SKYRIUS

I

Kitą rytą Elinorą pažadino ne kambarinė, o pati misis Bišop, šiugždėdama savo senamadiškais juodais apdarais ir nuoširdžiai verkdama.

– Ak, mis Elinora, ji mirė...

– Ką?

Elinora atsisėdo lovoje.

– Jūsų mieloji teta. Misis Velman. Mano brangi šeimininkė. Mirė miegodama.

– Teta Lora? Mirė?

Elinora su nuostaba spoksojo į misis Bišop. Atrodė, kad ji dar negali to įsisąmoninti.

Dabar misis Bišop jau įsiverkė kaip reikiant.

– Tik pagalvokit, po šitiek metų! – kūkčiojo ji. – Aš ištarnavau čia aštuoniolika metų! Tačiau tikrai neatrodo, kad...

– Taigi, teta Lora mirė miegodama, – lėtai ištarė Elinora. – Visiškai ramiai... Kokia palaima!

– *Taip netikėtai*, – raudojo misis Bišop. – Daktaras sakė, kad šįryt vėl užsuks, ir viskas buvo kaip visuomet...

– Na, tai atsitiko ne taip jau *netikėtai*, – gana griežtai pasakė Elinora. – Galų gale, ji jau kurį laiką sirgo. Ačiū Dievui, kad išvadavo ją nuo tolimesnių kančių.

Misis Bišop graudžiai pritarė Elinorai, o po to pridūrė:

– O kas pasakys misteriui Roderikui?

– Aš pasakysiu, – atsakė Elinora.

Ji užsimetė chalatą ir, nuėjusi prie jo kambario durų, pabeldė.

– Įeikite, – atsiliepė jis.

Ji įėjo.

– Mirė teta Lora, Rodi. Mirė miegodama.

Sėdėdamas lovoje Rodis giliai atsiduso.

– Vargšė mieloji teta Lora! Ir ačiū Dievui, kad mirė taip ramiai. Negalėčiau žiūrėti, kaip ji dar kurį laiką kankinasi, būdama tokios būklės kaip vakar.

– Nežinojau, kad ją matei, – mašinaliai ištarė Elinora.

Jis susigėdęs linktelėjo galvą.

– Tiesą sakant, Elinora, aš pasijaučiau esąs siaubingas bailys, nes vengiau ją pamatyti. Todėl vakar vakare nuėjau pas ją. Slaugė, ta storoji, kažko išėjo iš kambario – man regis, išėjo su karšto vandens buteliu – ir aš nepastebimai įsmukau. Savaime suprantama, ji nežinojo, kad ten buvau. Aš tik truputį pastovėjau ir pažiūrėjau į ją, o kai išgirdau misis Gemp* klibikščiuojančią į viršų, išsmukau. Jos būklė buvo išties siaubinga!

Elinora linktelėjo.

– Taip.

– Kiekviena pratraukta minutė jai būtų buvusi tikra kančia!

– Žinau.

– Tiesiog nuostabu, kad mes visus dalykus vertiname panašiai, – pasidžiaugė Rodis.

– Tai jau tikrai, – tyliai pritarė Elinora.

– Šią akimirką mes jaučiame vieną ir tą patį: *didžiulį dėkingumą, kad ji pagaliau išsivadavo iš kančių...*

II

– Kas atsitiko, slauge? Jūs kažko nerandate? – paklausė O'Brajen.

---

* *Didelis skėtis* (angl. šnek.)

Slaugė Hopkins išraudusiu veidu naršė po lagaminėlį, kurį praėjusį vakarą buvo padėjusi prieškambaryje.

– Kaip apmaudu, – suniurnėjo ji. – Neįsivaizduoju, kaip tai galėjo atsitikti!

– Kas?

– Jūs pažįstate Elizą Rykin, kuri serga sarkoma? – nelabai suprantamai atsakė slaugė Hopkins. – Du kartus – vakare ir ryte – aš įšvirkščiu jai morfino. Vakar vakare, prieš ateidama čia, sunaudojau paskutinę tabletę iš senosios tūbelės, ir galiu prisiekti, kad lagaminėlyje buvo nauja tūbelė.

– Paieškokite dar kartą. Tos tūbelės tokios mažos.

Slaugė Hopkins paskutinį kartą perkratė lagaminėlio turinį.

– Ne, čia jos nėra! Turbūt palikau ją savo spintelėje. O aš maniau, kad galiu labiau pasikliauti savo atmintimi! Galėčiau prisiekti, jog pasiėmiau ją!

– Ar pakeliui į čia jūs nebuvote kur nors palikusi lagaminėlio?

– Žinoma, ne! – piktai atrėžė slaugė Hopkins.

– Na, nieko, mieloji, tikriausiai *atsiras*, – paguodė ją slaugė O'Brajen.

– O taip! Vienintelė vieta, kur palikau savo lagaminėlį, buvo šis prieškambaris, o *šiuose* namuose niekas nieko nenudžiautų! Matyt, šlubuoja mano atmintis. Man tai kelia nerimą, jei suprantate, slauge, ką noriu pasakyti. Be to, pirmiausia turėsiu grįžti į namus kitame kaimo gale ir vėl ateiti.

– Tikiuosi, jums ši diena nebus pernelyg sunki po praėjusios nakties. Vargšė senoji ledi! Aš ir nemaniau, kad ji ilgai pratrauks, – su užuojauta ištarė slaugė O'Brajen.

– Ir aš nesitikėjau, bet *daktaras* turbūt nustebs.

– Jis visuomet *kupinas vilčių*, kad jo ligoniai pasveiks, – su nepritarimo gaidele pasakė slaugė O'Brajen.

Jau pasiruošusi išeiti, slaugė Hopkins tarė:

– Ak, jis dar toks jaunas ir neturi mūsų patirties.

Po šių niūrių žodžių ji išėjo.

III

Daktaras Lordas atsistojo. Jo gelsvai rusvi antakiai pakilo taip aukštai, kad beveik siekė plaukus.

– Vadinasi, mirė?

– Taip, daktare.

Ant slaugės O'Brajen liežuvio galo sukosi visos smulkmenos, tačiau ji drausmingai laukė.

– Mirė... – užsigalvojęs ištarė Piteris Lordas.

Akimirką jis stovėjo ir mąstė, o po to griežtai paliepė:

– Atneškite man verdančio vandens.

Slaugė O'Brajen nustebo ir suglumo, tačiau ji laikėsi ligoninėje išmoktų principų ir žinojo, kad jai nedera klausinėti. Jeigu daktaras būtų liepęs jai eiti ir atnešti aligatoriaus odą, ji būtų tik sumurmėjusi „Klausau, daktare" ir paklusniai išslinkusi iš kambario vykdyti nurodymo.

IV

– Norite pasakyti, kad mano teta mirė *nepalikusi testamento*, kad ji niekada nebuvo parašiusi *jokio* testamento?

– Atrodo, kad taip, – atsakė misteris Sedonas valydamas akinius.

– Kaip keista! – sušuko Rodis.

Misteris Sedonas nepritariančiai kostelėjo.

– Ne taip jau keista, kaip manote. Tai atsitinka dažniau nei įsivaizduojate. Apie tai yra netgi kažkoks prietaras. Žmonės *linkę* galvoti, kad dar turi marias laiko. Jiems atrodo, kad vien pats testamento surašymo faktas jau priartina mirtį. Labai keista, tačiau taip yra!

– Ar jūs kada nors... hm... mėginote ją įtikinti surašyti testamentą? – paklausė Rodis.

– Dažnai, – sausai atsakė misteris Sedonas.

– Ir ką ji sakydavo?

Misteris Sedonas atsiduso.

– Įprastus dalykus. Kad ji dar turi daug laiko. Kad dar neketina mirti. Kad dar galutinai neapsisprendė dėl palikimo.

– Tačiau po pirmojo smūgio ji tikriausiai... – įsiterpė Elinora.

Misteris Sedonas papurtė galvą.

– O ne, tuomet pasidarė dar blogiau. Ji nenorėjo net girdėti apie tai!

– Argi tai nėra labai keista? – paklausė Rodis.

– O, ne. Be abejonės, dėl ligos ji tapo dar nervingesnė.

– Bet juk ji norėjo mirti... – suglumusi ištarė Elinora.

– Ak, brangioji mis Elinora, žmogaus protas yra labai įdomus mechanizmas, – valydamas akinius pastebėjo misteris Sedonas. – Galbūt misis Velman *manė*, jog nori mirti, tačiau drauge su šia mintimi puoselėjo viltį, kad visiškai pasveiks. Ir dėl šios vilties jai atrodė, kad surašius testamentą šito padaryti nepavyks. Ji ketino surašyti testamentą, tačiau nuolat tai atidėliojo.

– Juk pats žinote, – tęsė misteris Sedonas, netikėtai vos ne asmeniškai kreipdamasis į Rodį, – kaip žmogus atidėlioja ir vengia daryti tai, kas nemalonu, ir kaip jis nenori to pripažinti.

Rodis nuraudo.

– Taip, žinoma, aš... aš tai žinau. Žinau, apie ką jūs kalbate, – sumurmėjo jis.

– Būtent, – atsiliepė misteris Sedonas. – Misis Velman *ketino* surašyti testamentą, tačiau kasdien atidėliojo, nes nuolat sau kartojo, kad dar turi daugybę laiko.

– Tai štai kodėl praeitą vakarą ji buvo tokia susijaudinusi! Ji norėjo, kad pakviestume jus dėl...

– Be abejo! – pritarė misteris Sedonas.

– Ir kas dabar bus? – suglumusiu balsu paklausė Rodis.

– Su misis Velman turtu? – Advokatas kostelėjo. – Kadangi misis Velman mirė nepalikusi testamento, visas jos turtas atiteks jos artimiausiam giminaičiui, tai ýra – mis Elinorai Karlail.

– Viskas atiteks man? – lėtai ištarė Elinora.

– Žinoma, tam tikrą procentą paims valdžia, – paaiškino misteris Sedonas ir leidosi į detales.

Baigdamas tarė:

– Nėra jokio turto padalijimo ar patikėjimo. Su savo pinigais misis Velman galėjo elgtis kaip tinkama. Taigi, visi pinigai atitenka mis Karlail. Bijau, kad hm.... paveldėjimo mokesčiai bus didoki, bet net ir sumokėjus juos jums liks gana daug pinigų, kurie yra labai gerai investuoti į patikimus vyriausybės vertybinius popierius.

– Tačiau Roderikas... – pradėjo Elinora.

– Misteris Velmanas tėra misis Velman vyro sūnėnas. Tarp jų nėra kraujo ryšio, – atsiprašančiai kostelėjęs paaiškino misteris Sedonas.

– Visiškai teisingai, – pritarė Rodis.

– Galų gale, nėra jau taip svarbu, kuris iš mūsų gaus palikimą, nes mes ketiname susituokti, – neskubėdama pasakė Elinora, bet į Rodį nepažvelgė.

Dabar atėjo misterio Sedono eilė pritarti:

– Visiškai teisingai!

Šiuos žodžius jis ištarė paskubomis.

V

– Bet juk tai nesvarbu, ar ne? – paklausė Elinora.

Ji tai pasakė beveik maldaujamai.

Misteris Sedonas išėjo.

Rodžio veidas nervingai trūkčiojo.

– Jie turi atitekti tau. Tai visiškai teisinga. Dėl Dievo meilės, Elinora, neįsikalk sau į galvą, jog aš tau pavydžiu. Man nereikia tų prakeiktų pinigų!

– Mes dar Londone sutarėme, jog visai nesvarbu, kuriam iš mudviejų jie atiteks, kadangi... kadangi mes ketiname susituokti... – netvirtu balsu priminė Elinora.

Jis nieko į tai neatsakė.

– Negi pamiršai tai, Rodi? – toliau atkakliai klausinėjo Elinora.

– Nepamiršau, – atsakė jis ir įsmeigė žvilgsnį į savo kojas. Jo veidas buvo išblyškęs ir paniuręs, kietai sučiauptose juslingose lūpose atsispindėjo skausmas.

– Visai nesvarbu, kas paveldės pinigus, *jei mes ketiname susituokti... Bet ar mes ketiname, Rodi*?

– Ketiname ką? – perklausė jis.

– Ar mes ketiname susituokti?

– Mes planavome tai padaryti.

Jo tonas buvo abejingas. Rodis tęsė:

– Savaime suprantama, Elinora, jeigu tu persigalvojai...

– Ak, Rodi! Nejaugi negali būti *nuoširdus*?! – sušuko Elinora.

Jis krūptelėjo, o po to tyliu, sumišusiu balsu išlemeno:

– Aš nežinau, kas su manimi pasidarė...

– O aš žinau, – dusliu balsu pareiškė Elinora.

– Galimas dalykas, tai tiesa, – skubiai įsiterpė jis. – Man nelabai patinka mintis, kad teks gyventi iš savo žmonos pinigų...

– Ne tai... – išbalusi kaip drobė paprieštaravo Elinora. – Yra kažkokia kita priežastis... – Ji patylėjo, o po to paklausė: – Tai... Merė, ar ne?

– Tikriausiai, – liūdnai sumurmėjo Rodis. – Iš kur sužinojai?

Elinoros veidą iškreipė pašaipi šypsenėlė.

– Tai nebuvo sunku... Kiekvieną kartą, kai į ją pažvelgdavai... Tai parašyta tavo veide...

Staiga jis palūžo.

– Ak, Elinora! Aš nesuprantu, kas vyksta! Man atrodo, kad aš kraustausi iš proto! Viskas prasidėjo tada, kai išvydau ją – tą pirmąją dieną, giraitėje... jos veidas... jis viską apvertė aukštyn kojomis. *Tu* negali to suprasti...

– Galiu. Tęsk, – paliepė Elinora.

– Aš nenorėjau jos įsimylėti... – bejėgiškai išlemeno Rodis. – Buvau visiškai laimingas su tavimi. Ak, Elinora, koks aš niekšas – kalbu tau tokius dalykus...

– Nesąmonės. Tęsk. Papasakok man... – paragino Elinora.

– Tu nuostabi... – lūžinėjančiu balsu ištarė jis. – Pasikalbėjus su tavimi man pasidaro daug lengviau. Patikėk, Elinora, aš tave labai myliu. Tas kitas jausmas tėra susižavėjimas! Jis sugriovė viską – mano supratimą apie gyvenimą, mėgstamus dalykus ir... tai, kas yra protinga...

– Meilė nėra labai protingas dalykas... – ramiai pastebėjo Elinora.

– Taip, – liūdnai pritarė Rodis.

– Ar kalbėjaisi su ja? – drebančiu balsu paklausė Elinora.

– Šįryt... kaip kvailys... visiškai pamečiau galvą... – atsakė Rodis.

– Na ir?

– Savaime suprantama, Merė pasipiktino ir išsyk mane nutildė! Dėl tetos Loros ir... dėl *tavęs*...

Elinora nusimovė nuo piršto žiedą su briliantu ir tarė:

– Verčiau pasiimk jį, Rodi.

Jis paėmė žiedą ir, nepakeldamas akių į ją, sumurmėjo:

– Elinora, tu nė neįsivaizduoji, kaip aš save niekinu!

– Manai, kad ji tekės už tavęs? – ramiu balsu paklausė Elinora.

Jis papurtė galvą.

– Nežinau. Bent jau negreitai. Nemanau, kad ji mane myli, bet gal dar pamils...

– Manau, tu teisus, – pritarė Elinora. – Turi jai duoti laiko. Kažkurį laiką su ja nesimatyti, o tada viską pradėti iš naujo.

– Brangioji Elinora! Tu esi pati geriausia draugė! – Staiga jis čiupo jos ranką ir pabučiavo. – Žinai, Elinora, aš tikrai tave myliu – kaip ir anksčiau. Kartais man atrodo, kad Merė tėra sapnas. Galbūt aš pabusiu ir pamatysiu, kad jos nėra...

– Jei tik nebūtų Merės...

– Kartais trokštu, kad jos nebūtų... – staiga jausmingai prisipažino Rodis. – Aš ir tu, Elinora, tinkame vienas kitam. Argi ne?

Ji lėtai nulenkė galvą ir tarė:

– Taip, tinkame.

O pati pagalvojo: „*Jei tik nebūtų Merės...*“

I

– Laidotuvės buvo nuostabios! – jausmingai pareiškė slaugė Hopkins.

– O taip, tikrai, – atsiliepė slaugė O'Brajen. – O kokios gėlės! Ar jūs kada nors esate mačiusi tokias puikias gėles? Arfa iš baltų lelijų ir kryžius iš geltonų rožių. Nuostabu!

Slaugė Hopkins atsiduso ir paėmė sviestinę bandelę su razinomis. Abi slaugės sėdėjo „Mėlynosios zylės" kavinėje.

– Mis Karlail dosni mergina, – toliau kalbėjo slaugė Hopkins. – Ji įteikė man mielą dovanėlę, nors jai ir nebuvo reikalo tai daryti.

– Ji išties puiki kilniaširdiška mergina, – karštai pritarė slaugė O'Brajen. – Man labai nepatinka šykštumas.

– Na, ji paveldėjo didžiulį turtą, – pastebėjo slaugė Hopkins.

– Norėčiau žinoti... – pradėjo slaugė O'Brajen ir nutilo.

– Ką? – paskatino ją slaugė Hopkins.

– Keista, kad senoji ledi nepaliko jokio testamento.

– Tai negerai, – griežtai pareiškė slaugė Hopkins. – Žmones reikėtų priversti surašyti testamentus! Nes jiems to nepadarius kyla vieni nemalonumai.

– Norėčiau žinoti, – pasakė slaugė O'Brajen, – kam ji būtų palikusi pinigus, jeigu *būtų* surašiusi testamentą?

– *Vieną* dalyką žinau tiksliai, – tvirtai pareiškė slaugė Hopkins.

– Ką?

– Dalį pinigų ji būtų palikusi Merei, Merei Džerard.

– Taip, tai tiesa, – sutiko pašnekovė ir susijaudinusi pridūrė: – Ar aš nepasakojau jums, kaip ji jaudinosi tą naktį,

vargšelė, ir kaip daktaras darė viską, kad ją nuramintų? Laikydama savo tetulės ranką mis Elinora prisiekinėjo Visagaliu Dievu, – kalbėjo slaugė O'Brajen, o jos airiška vaizduotė staiga visai įsismarkavo, – kad pakvies advokatą ir viską sutvarkys taip, kaip pridera. „Merė, Merė", – sušnabždėjo vargšė ledi. „Jūs turite omenyje Merę Džerard?" – paklausė mis Elinora ir nedelsdama prisiekė, kad Merė gaus tai, kas jai priklauso!

– Nejaugi viskas taip ir buvo? – gana nepatikliai paklausė slaugė Hopkins.

– Viskas taip ir buvo, – tvirtai atsakė slaugė O'Brajen, – ir dar štai ką jums, slauge Hopkins, pasakysiu: mano manymu, jei misis Velman būtų išgyvenusi ir sudariusi tą testamentą, galimas dalykas, kad jis būtų nustebinęs visus! Kas žino, gal ji viską iki paskutinio penso būtų palikusi Merei Džerard!

– Nemanau, kad ji būtų taip pasielgusi, – garsiai suabejojo slaugė Hopkins. – Aš nepritariu tam, kad pinigai būtų paliekami ne giminaičiams.

– Bet ir viena, ir kita yra artima giminaitė, – dviprasmiškai pasakė slaugė O'Brajen.

– Ką jūs norite *tuo* pasakyti? – akimirksniu atsiliepė slaugė Hopkins.

– Aš ne liežuvautoja! – oriai pareiškė slaugė O'Brajen. – Ir, be to, aš niekuomet nejuodinčiau mirusio žmogaus vardo.

Slaugė Hopkins lėtai linktelėjo galvą ir tarė:

– O taip, sutinku su jumis. Daug kalbos – mažai naudos.

Ji pripylė į arbatinuką vandens.

– Tarp kitko, ar grįžusi namo radote tūbelę su morfinu? – pasidomėjo slaugė O'Brajen.

Slaugė Hopkins susiraukė.

– Ne. Ir pati nesuprantu, kur ji galėjo dingti. Galbūt buvo taip: kol rakinau spintelę, padėjau ją ant židinio atbrailos – aš dažnai taip darau – ji nusirito ir įkrito į pilną šiukšliadėžę, kuri tuoj po mano išėjimo buvo iškratyta į konteinerį. – Ji patylėjo. – *Tikriausiai* taip ir buvo, nes nė neįsivaizduoju, kur kitur ji galėjo dingti.

– Štai kaip, – ištarė slaugė O'Brajen. – Na, mieloji, tikriausiai taip ir buvo. Kadangi jūs niekur, išskyrus Hanterberio prieškambarį, nebuvote palikusi savo lagaminėlio, tai man atrodo, kad buvo būtent taip, kaip jūs ir sakėte. Ji įkrito į šiukšliadėžę.

– Teisingai, – energingai pritarė slaugė Hopkins. – Juk niekur kitur ji negalėjo dingti, ar ne? – pridūrė ji ir pasiėmė rožinį cukruotą pyragaitį.

– Juk ne... – pradėjo ji ir nutilo.

Pašnekovė greitai pritariamai linktelėjo, galbūt net per greitai.

– Jūsų vietoje aš dėl to daugiau nesijaudinčiau, – nuramino ji.

– Aš ir *nesijaudinu*...

II

Jauna, tačiau su juoda suknele atšiauriai atrodanti Elinora sėdėjo bibliotekoje už masyvaus misis Velman rašomojo stalo, ant kurio buvo paskleisti įvairūs dokumentai. Ji jau buvo pasikalbėjusi su tarnais ir misis Bišop. Dabar į kambarį įžengė Merė Džerard ir nedrąsiai stabtelėjo prieduryje.

– Norėjote mane matyti, mis Elinora? – paklausė ji.

Elinora pakėlė galvą.

– Taip, Mere. Užeikite ir sėskitės.

Merė priėjo ir atsisėdo į Elinoros nurodytą kėdę. Ji buvo šiek tiek pasukta į langą ir šviesa pro jį krito tiesiai jai

į veidą, išryškindama nuostabiai skaisčią merginos odą ir aukso spalvos plaukus.

Elinora pakėlė ranką ir šiek tiek prisidengė veidą. Pro pirštus ji galėjo stebėti kitos merginos veidą.

„Ar įmanoma ko nors taip stipriai nekęsti ir to neparodyti?“ – pagalvojo ji.

O garsiai maloniu ir dalykišku balsu tarė:

– Manau, žinote, Mere, kad mano teta jus labai mylėjo ir būtų pasirūpinusi jūsų ateitimi.

– Misis Velman visuomet buvo man labai gera, – romiu balsu sušnabždėjo Merė.

– Jeigu mano teta būtų turėjusi laiko surašyti testamentą, aš žinau, kad būtų norėjusi, jog testamentinis paveldėtojas įvykdytų keletą prievolių. Kadangi ji mirė nesudariusi testamento, atsakomybė už jos norų įvykdymą tenka man. Aš pasitariau su misteriu Sedonu ir, vadovaudamasi jo patarimu, surašiau sumas, kurias gaus tarnai, priklausomai nuo jų ištarnauto laiko ir taip toliau, – Elinora nutilo. – Savaime suprantama, jūs jau nebepriklausote tai klasei.

Elinora vylėsi, jog šie žodžiai Merę įskaudins, tačiau veidas, į kurį ji žiūrėjo, nė kiek nepasikeitė. Merė priėmė tuos žodžius visai natūraliai ir laukė, ką dar pasakys Elinora.

– Nors mano tetai buvo sunku aiškiai kalbėti, paskutinį vakarą ji vis dėlto sugebėjo pasakyti, ko nori. Ji neabejotinai norėjo pasirūpinti jūsų ateitimi, – paaiškino Elinora.

– Ji buvo labai gera, – tyliai ištarė Merė.

– Kai tik bus patvirtintas oficialus testamentas, aš paruošiu tuos du tūkstančius svarų, kurie yra užrašyti jums. Tie pinigai bus jūsų ir galėsite su jais daryti, ką tik panorėsite.

Merė nukaito.

– Du tūkstančiai svarų? Ak, mis Elinora, kokia jūs *esate* gera! Net nežinau, ką pasakyti.

– Ne man reikia dėkoti ir, prašau, nieko nesakykite, – išrėžė Elinora.

Merė išraudo.

– Jūs neįsivaizduojate, kaip tai smarkiai man viską pakeis, – sušnabždėjo ji.

– Džiaugiuosi, – mestelėjo Elinora ir nutilo. Ji nukreipė žvilgsnį nuo Merės į kitą kambario pusę ir šiaip ne taip ištarė:

– O jūs... turite kokių nors planų?

– O taip, – greitai atsakė Merė. – Mokysiuosi kokio nors amato. Galimas dalykas, masažo. Taip man patarė slaugė Hopkins.

– Atrodo, tai labai gera mintis. Aš susitarsiu su misteriu Sedonu ir pasistengsiu, kad tam tikra pinigų suma jums būtų išmokėta avansu kaip įmanoma anksčiau, o jeigu įmanoma – tuojau pat.

– Mis Elinora, jūs esate labai, *labai* gera, – su dėkingumu ištarė Merė.

– Toks buvo tetos Loros noras, – šiurkščiai atrėžė Elinora ir padvejojusi pridūrė: – Ką gi, manau, tai viskas.

Šį kartą toks aiškus pokalbio užbaigimas užgavo jautrią Merės sielą. Ji atsistojo, ir pasakiusi „Labai jums ačiū, mis Elinora" išėjo iš kambario.

Elinora sėdėjo nejudėdama, įsmeigusi nieko nematantį žvilgsnį priešais save. Jos veidas buvo visiškai beaistris – suprasti, ką ji galvoja, buvo neįmanoma. Tačiau ji dar ilgai taip sėdėjo...

III

Pagaliau Elinora patraukė ieškoti Rodžio. Rado jį mažojoje svetainėje. Jis stovėjo ir žvelgė pro langą. Elinorai įėjus jis staigiai atsisuko.

– Pagaliau viską sutvarkiau! Penki šimtai misis Bišop – šiuose namuose ji ištarnavo daug metų. Šimtas svarų virėjai, po penkiasdešimt Milei bei Olivijai ir po penkis svarus

visiems likusiems. Dvidešimt penki svarai Stivenui – vyriausiajam sodininkui. Ir, žinoma, liko senasis Džerardas iš sarginės. Dėl jo dar nieko nenusprendžiau. Tai gana keblu. Tikriausiai jį reikės atleisti.

Šiek tiek patylėjusi, ji gana skubotai tęsė toliau:

– Merei Džerard skiriu du tūkstančius. Juk teta Lora to ir norėjo? Man atrodo, tai pakankama suma.

– Taip, pakankama, – nežiūrėdamas į ją atsakė Rodis. – Elinora, tu visuomet priimi puikius sprendimus.

Jis vėl nusisuko ir ėmė žvelgti pro langą.

Akimirką Elinora sulaikė kvapą, o po to pradėjo nervingai ir padrikai berti žodžius:

– Ir dar kai kas: aš noriu... būtų teisingiau... noriu pasakyti, kad tu *turi* gauti savo dalį, Rodi.

Kai Rodis atsisuko, jo veidas liepsnojo pykčiu, todėl ji paskubom kalbėjo toliau:

– Tu tik *paklausyk*, Rodi. Tai viso labo teisingumas! Tavo dėdė visuomet manė, kad jo pinigai, kuriuos paliko savo žmonai, kada nors atiteks tau. Tą patį galvojo ir teta Lora. Ji man daug kartų apie tai kalbėjo. Jeigu *jos* pinigai atitektų man, tu turėtum gauti tokią sumą, kokia priklausė *jam*. Tai būtų teisinga. Aš... aš nenoriu jaustis apiplėšusi tave... vien tik dėl to, kad teta Lora pabūgo sudaryti testamentą. Tu privalai... turi tai suprasti.

Pailgas, jaudrus Roderiko veidas mirtinai išblyško.

– Dieve mano, Elinora, tu nori, kad aš laikyčiau save paskutiniu niekšu? Negi tu manai, kad aš galėčiau iš tavęs paimti šiuos pinigus? – paklausė jis.

– Tai ne dovana. Tie pinigai priklauso tau.

– Man nereikia tavo pinigų! – išrėkė Rodis.

– Jie ne mano!

– Svarbiausia, kad pagal įstatymą jie priklauso tau. Ir dėl Dievo meilės, nebūkime tokie dalykiški! Iš tavęs aš nepaimsiu nė penso. Ir nevaidink prieš mane dosniosios ledi!

– Rodi! – priekaištingai sušuko Elinora.

Išreikšdamas apgailestavimą, Rodis mostelėjo ranka.

– Ak, atleisk man, brangioji. Aš nežinau, ką kalbu. Jaučiuosi toks suglumęs, toks sutrikęs...

– Vargšas Rodis... – švelniai pratarė Elinora.

Jis vėl nusigręžė į langą ir ėmė žaisti su užuolaidos kutu. Staiga visai kitokiu, beaistriu balsu paklausė:

– Ar žinai... ką ketina daryti Merė Džerard?

– Ji sakė, kad ketina mokytis masažuotojos amato.

– Aišku, – atsiliepė jis.

Įsivyravo tyla. Elinora išsitiesė, atmetė galvą.

– Rodi, aš noriu, kad atidžiai manęs išklausytum! – Elinoros balsas nuskambėjo netikėtai valdingai.

Šiek tiek nustebęs, jis atsigręžė į ją.

– Žinoma, Elinora.

– Jei tu nieko prieš, noriu, kad pasinaudotum mano patarimu.

– Ir koks gi tas tavo patarimas?

– Tu juk nesi labai pririštas prie darbo ir bet kada gali pasiprašyti atostogų, ar ne?

– Taip.

– Tuomet taip ir padaryk. Išvyk kur nors į užsienį, tarkime, trims mėnesiams. Vienas. Susirask naujų draugų, aplankyk nematytas vietas. Kalbėsiu visiškai atvirai. Dabar tu manai, kad esi įsimylėjęs Merę Džerard. Galbūt ir taip. Tačiau dabar nėra tinkamas laikas meilintis jai – tu pats tą labai puikiai žinai. Mūsų susižadėjimas neabejotinai nutrauktas. Išvyk į užsienį ir po trijų mėnesių, kaip laisvas vyras, apsispręsk. Tuomet tu tikrai žinosi, ar iš tiesų myli Merę Džerard, ar tai tebuvo trumpalaikis susižavėjimas. Ir jei būsi visiškai tikras, jog myli ją, na, tuomet grįžk ir pasakyk jai tai, ir galbūt tuomet ji tavęs išklausys.

Rodis priėjo prie Elinoros ir sugriebė jos ranką.

– Elinora, tu nuostabi! Taip blaiviai galvoji! Ir tokia nesavanaudė! Nesugebu išreikšti žodžiais, kaip tavimi žaviuosi. Padarysiu būtent taip, kaip sakai. Išvyksiu, laisvas nuo visko, ir išsiaiškinsiu, ar tai tikri jausmai, ar aš tiesiog siaubingai apsikvailinau. Ak, Elinora, mano mieloji, tu nežinai, kaip nuoširdžiai tave myliu! Tu visuomet buvai nepaprastai gera man. Dėkoju tau, brangioji, už kilnumą.

Jis impulsyviai pakštelėjo jai į skruostą ir išėjo iš kambario.

Gal ir gerai, kad jis neatsigręžė ir nepamatė jos veido.

IV

Po keleto dienų Merė pranešė slaugei Hopkins, kad jos laukia geresnės perspektyvos. Praktiška moteris nuoširdžiai ją pasveikino.

– Jums tai didelė laimė, Mere, – pasakė ji. – Galbūt senoji ledi ir norėjo jums gero, bet geri ketinimai nieko nereiškia, jei jie nėra surašyti juodu ant balto. Jūs galėjote apskritai nieko negauti.

– Mis Elinora sakė, kad prieš mirtį misis Velman paprašė jos man padėti.

Slaugė Hopkins purkštelėjo.

– Galbūt ir prašė. Bet daugelis būtų tai iškart pamiršę. Tokie jau tie giminaičiai. Patikėkite, esu mačiusi tokių dalykų! Žmogus miršta ir mano, kad jo mylimas sūnelis ar dukrelė išpildys jų paskutinę valią. Devynis kartus iš dešimties mylimasis sūnelis ir dukrelė randa labai rimtą priežastį to nedaryti. Tokia jau žmogaus prigimtis – niekas nenori skirtis su pinigais, ypač jei jų neverčia įstatymas. Sakau jums, mergyt mano, jums pasisekė. Mis Karlail sąžiningesnė nei daugelis.

– Ir vis dėlto kažkodėl man atrodo, jog ji manęs nemėgsta, – pratarė Merė.

– Ir aš manau – pagrįstai, – stačiokiškai išrėžė slaugė Hopkins. – Tik neapsimeskite, jog nieko nežinote. Misteris Roderikas jau kuris laikas žvelgia į jus įsimylėjėlio akimis.

Meri nukaito.

– Mano manymu, jis labai įsimylėjęs, – toliau kalbėjo slaugė Hopkins. – Jis susižavėjo jumis taip netikėtai. O kaip jūs, mano mergyt? Ar ką nors jaučiate jam?

– Aš... aš nežinau, – dvejodama ištarė Merė. – Nemanau. Bet, žinoma, jis labai simpatiškas.

– Hm... O *man* jis nepatinka, nes yra iš tų pernelyg smulkmeniškų ir nervingų vyrų. Be to, visai tikėtina, kad labai išrankus maistui. Šiuolaikiniai vyrai ne tokie kaip anksčiau. Mere, mieloji, pernelyg neskubėkite. Būdama tokia graži jūs galite rinktis. Slaugė O'Brajen prieš keletą dienų pastebėjo, jog jums reikėtų vaidinti filmuose. Girdėjau, kad jiems patinka blondinės.

– Slauge, kaip, jūsų manymu, aš turėčiau pasielgti su tėvu? – suraukusi antakius paklausė Merė. – Jis mano, kad dalį šių pinigų turėčiau atiduoti jam.

– Net negalvokite apie tai! – rūsčiai pareiškė slaugė Hopkins. – Misis Velman niekada neketino skirti pinigų jam. Aš manau, kad jis jau seniai būtų netekęs darbo, jeigu ne jūs. Didesnio tinginio dar reikia paieškoti!

– Keista, kad turėdama tokį turtą ji niekada nesudarė testamento.

Slaugė Hopkins papurtė galvą.

– Tokie jau tie žmonės. Nustebtumėte sužinojusi, kad šį reikalą jie visuomet atideda vėlesniam laikui.

– Man tai atrodo visiškai kvaila, – pareiškė Merė.

– O jūs, Mere, jau sudarėte testamentą? – žybtelėjusi akimis paklausė slaugė Hopkins.

Merė su nuostaba įsistebeilijo į ją.

– Ak! Žinoma, nesudariau.

– Bet jums jau daugiau kaip dvidešimt vieneri.

– Tačiau aš... aš neturėjau ką palikti... nors dabar tikriausiai jau turiu.

– Žinoma, turite, – griežtai ištarė slaugė Hopkins. – Ir pakankamai apvalią sumelę.

– Na, bet skubėti nėra ko... – paaiškino Merė.

– Na štai, ir jūs kalbate taip, kaip visi kiti, – sausai pastebėjo slaugė Hopkins. – Tai, kad esate sveika ir jauna mergina, dar ne priežastis manyti, jog negalite žūti šarabano ar autobuso avarijoje arba būti suvažinėta gatvėje.

Merė nusijuokė ir pasakė:

– Aš netgi nežinau, kaip sudaromas testamentas.

– Gana paprastai. Formą galite gauti pašte. Eikime ir paimkime ją dabar pat.

Grįžusios į slaugės Hopkins namelį, jos išskleidė formą ir aptarė svarbiausius klausimus. Slaugė Hopkins buvo be galo patenkinta. Jos nuomone, testamentas yra geriausias dalykas, kuris lieka po mirties.

– Kam atitektų pinigai, jeigu aš nesudaryčiau testamento? – paklausė Merė.

– Tikriausiai jūsų tėvui.

– Jis jų negaus, – griežtai pareiškė Merė. – Verčiau paliksiu juos savo tetulei, gyvenančiai Naujojoje Zelandijoje.

– Neverta juos palikti jūsų tėvui, nes, šiaip ar taip, *jam* jau nebedaug liko gyventi.

Merė pernelyg dažnai girdėjo tokius pareiškimus iš slaugės Hopkins, todėl jai tai nepadarė jokio įspūdžio.

– Neprisimenu savo tetulės adreso. Jau daug metų nesame gavę iš jos jokios žinios.

– Nemanau, jog tai svarbu, – pertarė ją slaugė Hopkins. – Ar žinote jos vardą?

– Merė. Merė Raili.

– Gerai. Rašykite, kad viską paliekate Merei Raili, velionės Elizos Džerard iš Hanterberio, Meidensfordo, seseriai.

Rašydama Merė palinko virš formos. Baigusi rašyti staiga krūptelėjo, nes kažkas užstojo saulę ir metė šešėlį ant jos. Ji pakėlė akis ir išvydo Elinorą Karlail, kuri stovėjo prie lango ir žvelgė į vidų.

– Kuo gi taip užsiėmusi? – paklausė Elinora.

– Savo testamento sudarymu, štai kuo ji užsiėmusi, – juokdamasi paaiškino slaugė Hopkins.

– Savo testamento sudarymu? – Staiga Elinora nusijuokė keistu, beveik isterišku juoku.

– Taigi, Mere, rašote savo testamentą? *Juokinga. Labai juokinga...*

Vis dar juokdamasi ji apsigręžė ir sparčiai nuėjo gatve. Slaugė Hopkins su nuostaba palydėjo ją žvilgsniu.

– Ar esate girdėjusi ką nors panašaus? Kas jai?

V

Elinora buvo spėjusi nužingsniuoti gal kokį pustuzinį žingsnių ir vis dar juokėsi, kai ant savo peties pajuto kažkieno ranką. Ji staigiai sustojo ir atsigręžė.

Suraukęs kaktą į ją žvelgė daktaras Lordas.

– Iš ko juokiatės? – valdingai paklausė jis.

– Tiesą sakant... nežinau, – atsakė Elinora.

– Tai gana paikas atsakymas! – piktai pasakė Piteris Lordas.

Elinora išraudo.

– Turbūt esu nervinga... Pažvelgiau pro apylinkės slaugės namelio langą ir... pamačiau Merę Džerard, rašančią savo testamentą. Tai mane prajuokino. Nežinau kodėl.

– *Tikrai nežinote?* – šiurkščiai paklausė Lordas.

– Tai buvo kvaila iš mano pusės... sakau jums... esu nervinga, – paaiškino Elinora.

– Išrašysiu jums tonizuojamąjį preparatą.

– Be galo naudingas dalykas, – kandžiai pastebėjo Elinora.

Jis nuginkluojamai šyptelėjo.

– Visiškai nenaudingas, aš sutinku. Bet tai vienintelis dalykas, kurį gali pasiūlyti, kai žmonės nesako, kas jiems yra!

– Man nieko nėra, – paprieštaravo Elinora.

– Jūs turite gana daug problemų, – ramiai pasakė Piteris Lordas.

– Tikriausiai patyriau nemažą nervinę įtampą... – paaiškino Elinora.

– Manau, kad gana didelę. Bet aš kalbu ne apie tai. – Jis padarė pauzę. – Ar jūs... ar pasiliksite čia ilgesniam laikui?

– Išvykstu rytoj.

– Jūs negyvensite čia?

Elinora papurtė galvą.

– Ne. Niekada. Aš manau... manau, jog parduosiu šį namą, jei tik gausiu gerą pasiūlymą.

– Štai kaip... – beaistriai ištarė daktaras Lordas.

– Atleiskite, bet turiu skubėti namo, – pasakė Elinora.

Ji ryžtingai ištiesė ranką, kurią Piteris Lordas akimirką palaikė savojoje.

– Mis Karlail, ar nepasakytumėte man, kas buvo jūsų galvoje tuo metu, kai taip keistai juokėtės? – labai nuoširdžiai paprašė jis.

Ji skubiai ištraukė savo ranką.

– O kas turėjo būti mano galvoje?

– Būtent tai aš ir norėčiau žinoti.

Jo veido išraiška buvo rimta, netgi šiek tiek liūdna.

– Man tai pasirodė juokinga, štai ir viskas, – nekantriai pasakė Elinora.

– Kad Merė Džerard rašo testamentą? Kodėl? Testamento surašymas – protingas poelgis. Tai apsaugo nuo

daugybės nemalonumų. Nors kartais, žinoma, jis ir *pridaro* nemalonumų!

– Savaime suprantama – visi turėtų sudaryti testamentus. Aš ne tai turėjau omenyje, – nekantriai paaiškino Elinora.

– Ir misis Velman turėjo surašyti testamentą, – priminė daktaras Lordas.

– Taip, turėjo, – jausmingai pritarė Elinora.

Jos veidą užliejo raudonis.

– O kaip jūs? – netikėtai paklausė daktaras Lordas.

– *Aš?*

– Taip, jūs pati ką tik sakėte, jog visi turėtų sudaryti testamentus! Ar *jūs* jau sudarėte savąjį?

Akimirką Elinora su nuostaba spoksojo į jį, o paskui nusijuokė.

– Kaip keista! – pasakė ji. – Ne, dar nesudariau. Aš apie tai nepagalvojau! Esu tokia pati kaip teta Lora. Žinote, daktare Lordai, grįšiu namo ir iškart apie tai parašysiu misteriui Sedonui.

– Labai išmintinga, – pagyrė Piteris Lordas.

VI

Bibliotekoje Elinora buvo ką tik baigusi rašyti laišką:

Brangus misteri Sedonai,

Ar nesudarytumėte mano testamento, kurį man tereikėtų pasirašyti? Gana paprastą. Noriu absoliučiai viską palikti Roderikui Velmanui.

Nuoširdžiai Jūsų,
Elinora Karlail

Ji žvilgtelėjo į laikrodį. Paštą išveš po kelių minučių.

Elinora atidarė rašomojo stalo stalčių ir tuomet prisiminė, jog ryte panaudojo paskutinį pašto ženklą. Ji buvo beveik tikra, kad dar keletas yra jos miegamajame, todėl užlipo į viršų. Kai su pašto ženklu rankoje vėl įžengė į biblioteką, prie lango stovėjo Rodis.

– Taigi, rytoj mes išvažiuojame. Geras senasis Hanterberio dvaras. Mums čia buvo gera.

– Ar tu neprieštarausi, jei jį parduosiu?

– O ne, ne! Aš manau, kad tai geriausia, ką galima padaryti.

Įsivyravo tyla. Elinora paėmė savo laišką ir, norėdama įsitikinti, jog viskas gerai, permetė jį akimis. Tuomet užantspaudavo ir priklijavo pašto ženklą.

I

Laiškas nuo slaugės O'Brajen slaugei Hopkins:

Liepos 14-ta, Laboraf Kortas.

Brangioji Hopkins, pagaliau prisiruošiau jums parašyti. Šis namas gražus, o jame kabantys paveikslai, mano manymu, ganėtinai garsūs, tačiau negalėčiau pasakyti, kad jis toks pats jaukus kaip Hanterberis, jeigu suprantate, ką noriu pasakyti. Kaimo glūdumoje sunku susirasti tinkamą tarnaitę, vietinės merginos neišsilavinusios, o kai kurios iš jų ir ne itin malonios. Ir nors aš ne iš priekabiųjų, maistas, kurį man atneša, turėtų būti bent jau karštas. Be to, čia nėra viryklės užsikaisti virdulį, o arbata ***ne*** *visuomet užplikoma verdančiu vandeniu! Na, šiaip ar taip, tai nesvarbu. Pacientas yra malonus ir ramus džentelmenas. Jam abipusis plaučių uždegimas, tačiau krizė jau praėjo ir gydytojas sako, kad jis taisosi.*

Noriu papasakoti apie labai keistą sutapimą, kuris tikrai jus sudomins. Svetainėje ant fortepijono didžiuliuose sidabro rėmuose stovi nuotrauka, – ar galite patikėti, jog tai yra ta pati nuotrauka, apie kurią jums pasakojau – pasirašyta Luiso, kurios prašė misis Velman. Žinoma, aš ***buvau*** *suintriguota – ir kas gi nebūtų? Paklausiau vyresniojo liokajaus, kas tas vyras, ir jis išsyk atsakė, jog tai ledi Reteri brolis – seras Luisas Rikroftas. Atrodo, kad jis gyveno netoli nuo čia ir žuvo kare. Labai liūdna, ar ne? Lyg tarp kitko paklausiau, ar jis buvo vedęs, ir liokajus pasakė, jog taip. Tačiau ilgai netrukus po vestuvių vargšelė ledi Rikroft pateko*

į pamišėlių namus. Liokajus sakė, kad ji dar gyva. Argi tai neįdomu? Kaip matote, mes labai klydome. Turbūt jis ir misis V. vienas kitą labai mylėjo ir negalėjo susituokti todėl, kad jo žmona buvo pamišėlių namuose. Visai kaip kino filmuose, ar ne? Visus tuos ilgus metus ji jo nepamiršo, o prieš pat mirtį žvelgė į jo nuotrauką. Liokajus sakė, kad jis žuvo 1921 metais.

Ar jūs jau matėte naująjį filmą su Mirna Loi? Mačiau, kad šią savaitę jį rodys Meidensforde. O netoliese nuo čia nėra jokio kino teatro! Ak, kaip siaubinga gyventi kaime! Todėl ir nekeista, kad jie negali rasti tinkamų tarnaičių.

Na ką gi, tuo tarpu atsisveikinu su jumis, mieloji. Rašykite ir papasakokite ***visas*** *naujienas.*

Nuoširdžiai jūsų,
Ailina O'Brajen

Slaugės Hopkins laiškas slaugei O'Brajen:

Liepos 14-ta, Rouz kotedžas
Mieloji O'Brajen,

Gyvenimas teka po senovei. Hanterberio dvaras stovi tuščias – visi tarnai išvyko, o prie įvažiavimo pastatyta skelbimų lenta su užrašu „Parduodama“. Prieš keletą dienų buvau sutikusi misis Bišop. Ji apsistojo pas savo seserį, gyvenančią maždaug už mylios nuo čia. Galite įsivaizduoti, kaip ji sielojasi, kad namas parduodamas. Ji buvo įsitikinusi, jog mis Karlail ištekės už misterio Velmano ir liks jame gyventi. Misis B. sako, kad sužadėtuvės nutrauktos. Mis Karlail išvažiavo į Londoną netrukus po jūsų išvykimo. Kelis kartus ji elgėsi labai keistai. Aš tikrai jos nesupratau. Meri Džerard išvažiavo į Londoną ir pradėjo mokytis masažuotojos amato. Manau, ji

elgiasi labai protingai. Mis Karlail ruošiasi jai skirti du tūkstančius svarų – mano galva, tai labai didelė suma, niekas kitas tiek neskirtų.

Tarp kitko, keista, kad viskas taip klostosi. Pamenate, jūs man kažką pasakojote apie Luiso vardu pasirašytą nuotrauką, kurią jums parodė misis Velman? Neseniai kalbėjausi su misis Sleteri (ji buvo senojo daktaro Rensomo, dirbusio prieš daktarą Lordą, ūkvedė), kuri čia pragyveno visą savo gyvenimą ir labai daug žino apie vietinius gyventojus. Aš tarytum atsitiktinai užvedžiau kalbą apie vardus. Sakydama, kad Luiso vardas yra gana retas, ji tarp kitų paminėjo ir serą Luisą Rikroftą iš Forbz Parko. Karo metu jis tarnavo 17-ame ulonų pulke ir žuvo prieš pat karo pabaigą. Taigi, aš paklausiau, ***ar tik jis nebuvo artimas misis Velman iš Hanterberio bičiulis****? Ji išsyk* ***metė žvilgsnį*** *į mane ir tarė: „O* ***taip****, jie buvo* ***labai*** *artimi draugai,* ***o kai kurie kalbėjo, jog net daugiau negu draugai****, bet aš pati tokių* ***paskalų nenešioju****. Ir pagaliau, kodėl jie negalėjo būti draugais?“ Tuomet aš paklausiau, ar misis Velman tuomet jau buvo* ***našlė****, ir ji tai patvirtino. Taigi, mieloji, aš išsyk supratau, jog ji nori* ***tuo*** *kažką pasakyti. Tada aš nusistebėjau, kad jie taip niekada ir nesusituokė, o ji man tuoj pat paaiškino: „Jie negalėjo susituokti. Jo* ***žmona*** *buvo uždaryta* ***pamišėlių namuose****!“ Taigi, dabar mes žinome* ***viską****. Keistai viskas susiklostė, ar ne? Turint omeny tai, kaip šiais laikais lengva išsiskirti, apmaudu, kad tuomet net pamišimas nebuvo laikomas tinkamu pagrindu skyryboms.*

Ar prisimenate gražų vyruką Tedą Biglendą, kuris nuolat sekiojo paskui Merę Džerard? Jis buvo užsukęs pas mane paprašyti jos adreso Londone, bet aš nedaviau. Mano nuomone, Merė visa galva pranoksta Tedą

Biglendą. Nežinau, mieloji, ar supratote, kad misteris R. V. labai susižavėjęs ja. Gaila, nes tai užtrauks bėdą. Būtent dėl to ir nutrūko jo ir mis Karlail sužadėtuvės, paminėsite mano žodį! Galiu pasakyti, kad jai tai buvo ***didžiulis smūgis****. Nežinau, ką ji jame pamatė – jis ne mano skonio, – bet iš patikimų šaltinių esu girdėjusi, kad visuomet jį* ***beprotiškai*** *mylėjo. Tikra maišalynė, ar ne? Be to, jai atiteko visi pinigai. Man regis, jam visuomet buvo leidžiama suprasti, jog teta paliks jam nemenką sumelę.*

Senasis Džerardas iš sarginės sparčiai silpsta – patyrė keletą sunkių priepuolių. Kaip visada storžieviškas ir nesukalbamas. Tarp kitko, prieš keletą dienų jis pareiškė, kad Merė ne jo dukra. „Būdama jūsų vietoje, aš gėdyčiausi taip kalbėti apie savo žmoną“, – priekaištavau aš. Jis tik mestelėjo žvilgsnį į mane ir tarė: „Jūs tiesiog kvaiša ir nieko nesuprantate.“ Mandagu, ar ne? Galiu užtikrinti jus, kad aš gana griežtai jį pertraukiau. Man regis, jo žmona dirbo pas misis Velman kambarine dar prieš pastarosios vedybas.

Praeitą savaitę mačiau „Gerąją žemę“. Filmas buvo puikus! Pasirodo, moterys Kinijoje turi su daug kuo taikstytis.

Visada jūsų,
Džesė Hopkins

Atvirukas nuo slaugės Hopkins slaugei O'Brajen:

Tik pamanykite, mūsų laiškai nuolat apsilenkia! Ar šis oras ne siaubingas?

Atvirukas nuo slaugės O'Brajen slaugei Hopkins:

Jūsų laišką gavau šįryt. Koks sutapimas!

Laiškas nuo Roderiko Velmano Elinorai Karlail:

Liepos 15-ta
Mieloji Elinora,

ką tik gavau tavo laišką. Ne, aš tikrai nepykstu dėl to, kad ketini parduoti Hanterberį. Bet vis tiek malonu, jog atsiklausi manęs. Tai protingiausia, ką galima padaryti, jei nenori ten gyventi, o kad nenori – akivaizdu. Tačiau, galimas dalykas, tau bus nelengva jo atsikratyti. Nors namas ir didokas nūdienos reikmėms, bet modernizuotas ir šiuolaikiškas, su puikiai įrengtais kambariais tarnams, dujomis, elektra ir panašiai. Šiaip ar taip, tikiuosi, jog tau pasiseks!

Tvyro baisi kaitra. Valandų valandas mirkstu jūroje. Čia gana linksma draugija, bet aš joje nelabai sukinėjuosi. Kartą tu man pasakei, jog aš nesu visuomeniškas žmogus. Gaila, bet tai tiesa. Didžioji dalis žmonių giminės man atrodo nepaprastai bjauri. Tikriausiai ir jie man atsimoka tuo pačiu.

Aš jau seniai manau, kad esi viena iš geriausių žmonijos atstovių. Po kelių savaičių ketinu keliauti į Dalmatiją. Adresuoti Tomui Kukui, Dubrovnikas, nuo 22-tos dienos. Jei tik galiu kuo nors padėti, parašyk.

Su dėkingumu, susižavėjimu
ir nuoširdžia pagarba,
Rodis

Laiškas nuo misterio Sedono iš „Sedono, Bleterviko ir Sedono“ kontoros mis Elinorai Karlail:

Liepos 20-ta diena, Blumsberi Skveras 104
Gerbiamoji mis Karlail,

Aš tikrai manau, kad turėtumėte priimti majoro Somervilio pasiūlytą dvylikos tūkstančių penkių šimtų (£12,500) svarų sterlingų sumą už Hanterberį. Šiuo metu nepaprastai sunku parduoti didžiulius dvarus, o pasiūlyta kaina atrodo labai gera. Tačiau šis pasiūlymas galioja tik tuo atveju, jei namas taps jo nuosavybe nedelsiant. Mano žiniomis, majoras Somervilis apžiūrinėja ir kitus, kaimynystėje esančius, dvarus, todėl patarčiau nedelsiant priimti pasiūlymą.

Kaip supratau, majoras Somervilis pageidauja išsyk persikelti į apstatytą namą ir pagyventi ten tris mėnesius, kol bus sutvarkyti teisiniai formalumai ir jūs galėsite parduoti dvarą.

O kalbant apie sargą Džerardą ir jo atleidimą, iš daktaro Lordo girdėjau, kad senis rimtai serga ir vargu ar išgyvens.

Testamentas kol kas dar nėra patvirtintas, tačiau turto padalijimo metu aš avansu išmokėjau mis Merei Džerard šimtą svarų sterlingų.

Nuoširdžiai jūsų,
Edmundas Sedonas

Daktaro Lordo laiškas mis Elinorai Karlail:

Liepos 24-ta
Gerbiamoji mis Karlail,

Šiandien su pasauliu atsisveikino senis Džerardas. Ar galiu jums kaip nors padėti? Girdėjau, pardavėte dvarą mūsų naujajam parlamento nariui majorui Somerviliui?

Su nuoširdžia pagarba,
Piteris Lordas

Elinoros Karlail laiškas Merei Džerard:

Liepos 25-ta
Mieloji Mere,
labai apgailestauju dėl jūsų tėvo mirties.

Iš majoro Somervilio gavau pasiūlymą parduoti Hanterberį. Jis trokšta įsigyti dvarą kaip įmanoma greičiau. Važiuosiu į Hanterberį peržiūrėti tetos dokumentus ir apskritai susitvarkyti. Gal galėtumėte kuo greičiau iš sarginės išvežti savo tėvo daiktus? Tikiuosi, jog jums sekasi gerai, ir mokytis masažo nėra pernelyg sunku.

Nuoširdžiai jūsų,
Elinora Karlail

Merės Džerard laiškas slaugei Hopkins:

Liepos 25-ta
Mieloji slauge Hopkins,
labai jums ačiū, kad man parašėte apie tėvą. Džiaugiuosi, jog jis nesikankino. Mis Elinora parašė man, kad namas yra parduodamas, ir ji norėtų, kad sarginė būtų iškraustyta kaip įmanoma greičiau. Ar galėsite mane priimti nakvynei, jeigu aš ryt atvyksiu į laidotuves? Jei apnakvydinti sutinkate, atsakymo net nerašykite.

Su meile,
Merė Džerard

7 SKYRIUS

I

Elinora Karlail išėjo iš „King's Arms" viešbučio ketvirtadienį, liepos 27-os dienos rytą, ir keletą akimirkų stovėjo dairydamasi po pagrindinę Meidensfordo gatvę.

Staiga džiaugsmingai šūktelėjusi, ji perėjo gatvę.

Tos orios išvaizdos ir romios, tarsi galiono*, išskleidusio visas bures, eisenos, supainioti su kuo nors kitu buvo tiesiog neįmanoma.

– Misis Bišop!

– Na, juk tai mis Elinora! Kokia *staigmena*! Nė nenutuokiau, jog esate šiuose kraštuose! Jei būčiau žinojusi, kad atvykstate į Hanterberį, aš pati būčiau ten nuėjusi! O kas jums ten patarnauja? Atsivežėte ką nors iš Londono?

Elinora papurtė galvą.

– Aš apsistojau ne name, o „King's Arms" viešbutyje.

Misis Bišop pažvelgė į kitą pusę gatvės ir paniekinamai prunkštelėjo.

– Girdėjau, kad viešbutis visai *pakenčiamas*, – pripažino ji. – Jis švarus ir maistas jame neblogas, bet vargu ar atitinka tai, prie ko *jūs esate* įpratusi, mis Elinora.

– Įsikūriau tikrai pakankamai patogiai. Be to, tik keletui dienų. Name turiu kai ką sutvarkyti: atrinkti visus asmeninius tetos daiktus ir kelis baldus, kuriuos norėčiau nusivežti į Londoną.

– Vadinasi, namas parduotas?

– Taip. Majorui Somerviliui. Mūsų naujajam parlamento nariui. Žinote, mirė seras Džordžas Keras ir įvyko papildomi rinkimai.

---

* Ispanų burinis laivas, – *vert. past.*

– Jis buvo išrinktas kaip vienintelis kandidatas, – iškilmingai pasakė misis Bišop. – Meidensforde mes visuomet renkame tik konservatorių.

– Džiaugiuosi, kad namą nusipirko žmogus, kuris iš tiesų nori jame gyventi. Man būtų labai gaila, jei namas būtų paverstas viešbučiu.

Misis Bišop užmerkė akis ir jos putlus, aristokratiškos povyzos kūnas sudrebėjo.

– Taip, tikrai, tai būtų baisu, labai baisu. Bet ganėtinai blogai ir tai, kad Hanterberis pereina į svetimas rankas.

– Taip, bet, suprantate, man jis būtų per didelis... gyventi vienai, – paaiškino Elinora.

Misis Bišop šnirpštelėjo.

– Norėjau jūsų paklausti, – greitai prakalbo Elinora, – gal name yra koks nors ypatingas baldas, kurį norėtumėte turėti? Jeigu taip, mielai jį jums padovanosiu.

Misis Bišop veidas nušvito.

– Na, mis Elinora, jūs labai dėmesinga, tikrai labai gera. Jeigu tai nebus pernelyg įžūlu...

Ji nutilo, o Elinora skubiai patikino:

– Žinoma, ne.

– Aš visuomet labai grožėjausi sekreteru, stovinčiu svetainėje. Toks *dailus* baldas.

Elinora prisiminė tą kiek ryškoką inkrustuoto medžio sekreterą.

– Savaime suprantama, kad gausite jį, misis Bišop. Gal norėtumėte dar ko nors?

– Ačiū, ne, mis Elinora. Jūs ir taip labai dosni.

– Dar yra keli tokio paties kaip sekreteras stiliaus krėslai. Ar norėtumėte jų? – paklausė Elinora.

Misis Bišop priėmė krėslus su deramu dėkingumu.

– Šiuo metu gyvenu pas seserį. Gal name galėčiau jums kuo nors padėti, mis Elinora? Jei norite, galiu eiti su jumis.

– Ne, dėkoju, – paskubomis ir gana atžagariai atsakė Elinora.

– Patikėkite, man tai būtų visai nesunku, priešingai – vienas malonumas. Jums turėtų būti taip liūdna peržiūrinėti mielosios misis Velman daiktus!

– Dėkoju, misis Bišop, bet man geriau tvarkytis vienai. Kai kuriuos darbus geriau atlikti vienam... – paaiškino Elinora.

– Žinoma, kaip pageidaujate, – šaltai ištarė misis Bišop.

– Čia yra to Džerardo duktė, – toliau kalbėjo ji. – Laidotuvės įvyko vakar. Ji apsistojusi pas slaugę Hopkins. Girdėjau, kad šįryt *jos* ketina eiti į sarginę.

Elinora linktelėjo.

– Taip, aš paprašiau Merės atvažiuoti ir tuo pasirūpinti. Majoras Somervilis nori kuo greičiau įsikelti.

– Štai kaip.

– Na, dabar turiu paskubėti. Džiaugiuosi jus sutikusi, misis Bišop. Aš nepamiršiu savo pažado dėl sekretero ir krėslų.

Jos paspaudė rankas ir nuėjo savais keliais.

Elinora užsuko į duonos parduotuvę ir nusipirko kepalą duonos. Po to užėjo į pieninę ir nupirko pusę svaro sviesto bei pieno.

Galų gale ji įžengė į bakalėjos krautuvę.

– Norėčiau paštetо sumuštiniams.

– Žinoma, mis Karlail. – Alkūne nustūmęs savo mokinį, atskubėjo pats misteris Ebotas.

– Kokio paštetо pageidaujate? Lašišų su krevetėmis? Kalakutienos su liežuviu? Lašišų su sardinėmis? O gal kumpio su liežuviu?

Jis traukė puodynę po puodynės ir statė jas ant prekystalio.

– Nors jų pavadinimai ir skiriasi, man visuomet atrodė, kad jų skonis beveik vienodas, – pasakė Elinora su blankia šypsenėle.

Misteris Ebotas akimirksniu su ja sutiko.

– Galimas dalykas, jog tam tikra prasme jų skonis toks ir yra. Taip, tam tikra prasme. Bet, savaime aišku, paštetai yra labai skanūs. Labai skanūs.

– Kažkada buvo bijomasi valgyti žuvų paštetus, – pareiškė Elinora. – Juk buvo keletas atvejų, kai žuvų paštetus valgę žmonės nusinuodijo ptomainu*, ar ne?

Misteris Ebotas nutaisė siaubo kupiną veido išraišką.

– Galiu jus užtikrinti, kad tai labai aukštos kokybės rūšis – tikrai patikima – mes niekada neturėjome jokių nusiskundimų.

– Norėčiau lašišų pašteto su ančiuviais ir lašišų pašteto su krevetėmis. Dėkoju.

II

Elinora Karlail į Hanterberio sodą įėjo pro galinius vartelius. Buvo karšta ir giedra vasaros diena. Žydėjo kvapieji pelėžirniai. Elinora praėjo visai greta jų. Jaunesnysis sodininkas Horlikas, likęs prižiūrėti aplinką, pagarbiai su ja pasisveikino.

– Labas rytas, mis. Gavau jūsų laišką. Šonines duris rasite atidarytas, mis. Aš atsklendžiau langines ir atidariau didžiąją dalį langų.

– Dėkoju, Horlikai.

Jai pajudėjus, jaunuolis nervingai prabilo, jo Adomo obuolys ėmė spazmiškai kilnotis:

– Atleiskite, mis...

---

* Nuodai, atsirandantys pūvant baltymams, – *vert. past.*

Elinora atsigręžė.

– Taip?

– Ar tiesa, kad namas jau parduotas? Noriu pasakyti, ar tai jau galutinai nuspręsta?

– O taip!

– Ar negalėtumėte, mis, tarti žodelį už mane majorui Somerviliui? Jam reikės sodininkų. Galbūt jis pagalvos, kad esu per jaunas vyriausiojo sodininko pareigoms, tačiau aš jau ketverius metus išdirbau vadovaujamas misterio Stivenso ir manau, jog turiu pakankamai žinių, be to, gana neblogai vien savo rankomis tvarkausi ir čia, – nervingai išbėrė Horlikas.

– Žinoma, dėl jūsų, Horlikai, padarysiu viską, ką galiu, – paskubėjo jį nuraminti Elinora. – Tiesą sakant, aš ketinau užsiminti majorui Somerviliui apie jus ir papasakoti, koks geras esate sodininkas.

Horliko veidas tapo tamsiai raudonas.

– Dėkoju, mis. Jūs labai maloni. Suprantate, tai buvo šioks toks smūgis – iš pradžių misis Velman mirtis, o po to dar taip greitai parduodamas dvaras... o aš... na, dalykas tas, jog aš ketinau šį rudenį vesti, tik tam reikia būti tikram...

Jis nutilo.

– Tikiuosi, majoras Somervilis jus priims, – maloniai atsiliepė Elinora. – Galite manimi pasikliauti – padarysiu viską, ką galėsiu.

– Ačiū, mis, – dar kartą padėkojo Horlikas. – Suprantate, mes visi tikėjomės, jog dvaras liks šeimos rankose. Dėkoju jums, mis.

Ir Elinora nuėjo toliau.

Staiga, tarytum srovė iš pralaužtos užtvankos, ją užliejo pykčio ir apmaudo banga.

„Mes visi tikėjomės, jog dvaras liks šeimos rankose...“

Ji ir Rodis galėjo gyventi čia! Ji ir Rodis... Rodis to būtų norėjęs. Ji ir pati būtų norėjusi. Jie visuomet mylėjo

Hanterberį. Brangusis Hanterberis... Dar prieš tėvų mirtį, kai gyveno Indijoje, ji atvažiuodavo čia atostogauti. Ji žaisdavo giraitėje, skindavo didžiulius glėbius žydinčių pelėžirnių, valgydavo žalius agrastus ir tamsiai raudonas kvapias avietes, vėliau – obuolius. Čia buvo vietelių, slaptų olų, kuriose ji, susirangiusi su knyga rankose, ištisas valandas skaitydavo.

Ji mylėjo Hanterberį ir širdies gilumoje buvo įsitikinusi, jog kada nors liks čia visam laikui. Ir teta Lora puoselėjo šią mintį:

„Galbūt kada nors, Elinora, tu norėsi nupjauti tuos kukmedžius. Jie šiek tiek per niūrūs."

„Čia būtų galima įrengti tvenkinį. Gal kada nors *tu* įrengsi."

O Rodis? Rodis taip pat tikėjosi, kad Hanterberis taps jo namais. Galbūt tai glūdėjo jo jausmuose jai, Elinorai. Nesąmoningai jautė, kad jiems dera gyventi Hanterberyje.

Ir jie būtų gyvenę jame. *Dabar* jie būtų *čia* kartu – iš naujo viską dekoruotų ir planuotų naujas grožybes namuose ir sode, žingsniuotų šalia vienas kito jausdami savininkišką pasitenkinimą ir būtų laimingi, tokie laimingi kartu, tačiau dėl lemtingo atsitiktinumo – gražios kaip laukinė rožė merginos...

Ką Rodis žinojo apie Merę Džerard? Nieko, visiškai nieko! Kas gi jam taip patiko joje – tikrojoje Merėje? Galimas daiktas, ji turi ir gerų savybių, tačiau ar Rodis ką nors žinojo apie jas? Taip jau buvo atsitikę ne kartą.

Argi ne pats Rodis sakė, kad tai tėra „kerai"?

Nejaugi pats Rodis nenori iš jų išsivaduoti?

Jeigu Merė Džerard, pavyzdžiui, numirtų, argi Rodis vieną dieną nepareikštų: „Viskas tik į gera. Dabar tai suprantu. Mes neturėjome nieko bendra..."

Ir galbūt su švelnia melancholija pridurtų: „Ji buvo žavinga būtybė..."

Taip... telieka ji jam nuostabus prisiminimas... gražus ir linksmas padarėlis...

Jeigu kas nors atsitiktų Merei Džerard, Rodis grįžtų pas ją, Elinorą... Ji buvo tuo visiškai įsitikinusi.

Jeigu kas nors atsitiktų Merei Džerard...

Elinora pasuko šoninių durų rankeną ir, iš saulėkaitos įžengusi į namo prieblandą, sudrebėjo. Viduje buvo šalta, tamsu ir grėsminga... Atrodė, kad namo viduje Kažkas yra ir laukia jos...

Ji perėjo koridoriumi ir atitraukė gelumbės širmą, už kurios buvo bufetinė.

Oras buvo sudusęs. Elinora plačiai atvėrė langą.

Padėjusi ryšulius su sviestu, duona ir stikliniu buteliu pieno, pagalvojo:

„Kvailė! Juk ketinau nusipirkti kavos."

Tuomet patikrino skardines dėžutes ant lentynos. Vienoje iš jų rado truputį arbatžolių, bet kavos nebuvo.

„Na, tai nesvarbu", – pagalvojo ji ir išvyniojo du stiklainius su žuvų paštetais. Minutėlę ji stovėjo ir spoksojo į juos. Po to išėjo iš bufetinės, užlipo laiptais į viršų ir pasuko tiesiai į misis Velman kambarį. Elinora išsyk puolė prie didžiulės komodos: atidarinėjo stalčius, rūšiavo ir dėliojo drabužius į krūveles...

III

Sarginėje Merė Džerard bejėgiškai dairėsi aplink. Tik dabar ji suvokė, kokia ji ankšta. Merę užliejo prisiminimai... Mama, siuvanti rūbus jos lėlėms. Nuolat piktas ir atšiaurus tėtis. Nekenčiantis jos. Taip, nekenčiantis jos...

– Ar tėtis pasakė ką nors... ar prašė man ką nors perduoti prieš mirtį? – staiga paklausė ji slaugės Hopkins.

– Žinoma, ne! – linksmai ir beširdiškai atsakė slaugė Hopkins. – Valandą prieš mirtį jis buvo be sąmonės.

– Manau, man reikėjo atvažiuoti čia ir juo pasirūpinti. Galų gale jis *buvo* mano tėvas, – lėtai pratarė Merė.

– O dabar paklausykite manęs, Mere, – šiek tiek drovėdamasi prakalbo slaugė Hopkins. – Nepradėkite gilintis, ar jis buvo jūsų tėvas, ar ne. Sprendžiant iš to, ką teko matyti, šiais laikais vaikai nelabai rūpinasi savo tėvais, kaip ir gana daug tėvų nesirūpina savo vaikais. Mis Lambert iš vidurinės mokyklos teigia, kad taip ir turėtų būti. Anot jos, šeimyninis gyvenimas yra netinkamas, todėl vaikus turėtų auklėti valstybė. Galbūt taip ir turėtų būti – man tai panašu į išliaupsintą našlaičių prieglaudą, – bet, šiaip ar taip, neverta grįžti į praeitį ir atsiduoti jausmams. Mes turime gyventi toliau, nors kartais tai ne taip jau ir lengva!

– Manau, jūs teisi, – lėtai ištarė Merė. – Bet aš jaučiu kaltę, kad mes netapome artimesni.

– Nesąmonė, – išrėžė slaugė Hopkins, ir šis žodis nuskambėjo kaip bombos sprogimas. Merę tai nuramino. O slaugė Hopkins pakreipė pokalbį praktiškesne tema.

– Ką ketinate daryti su baldais? Saugosite juos ar parduosite?

– Nežinau, – abejodama atsakė Merė. – O ką jūs patartumėte?

Permetusi kambarį dalykišku žvilgsniu, slaugė Hopkins tarė:

– Kai kurie iš jų pakankamai geri ir tvirti. Galėtumėte juos išsaugoti ir kada nors jais apstatyti savo butelį Londone. Atsikratykite šlamšto. Krėslai geri, taip pat ir stalas. O tokio tipo rašomieji stalai kaip šis nebemadingi, tačiau jis pagamintas iš tvirto raudonmedžio, be to, žmonės kalba, kad Viktorijos stiliaus baldai kada nors vėl įeis į madą. Jumis dėta, aš atsikratyčiau tos didžiulės drabužių spintos – jai bus sunku rasti vietos, nes užima pusę miegamojo.

Jos sudarė sąrašą baldų, kuriuos reikia pasilikti arba parduoti.

– Advokatas, tai yra misteris Sedonas, buvo labai malonus. Jis išmokėjo man avansą, kad galėčiau sumokėti už mokslą ir kitas išlaidas. Jis sakė, kad likusius pinigus galėsiu gauti maždaug po mėnesio.

– Kaip jums patinka būsimasis darbas? – pasiteiravo slaugė Hopkins.

– Manau, jis man labai patiks. Dabar atrodo gana sunkus – namo grįžtu mirtinai išvargusi.

– Galvojau, jog mirsiu, kai dirbau medicinos seserimi praktikante Šv. Luko ligoninėje. Atrodė, kad neištversiu trejų metų. Bet ištvėriau, – liūdnai ištarė slaugė Hopkins.

Peržiūrėjusios senuko drabužius jos ėmėsi metalinės dėžutės, prigrūstos įvairių popierių.

– Man regis, juos reikia peržiūrėti, – pasakė Merė.

Jos atsisėdo už stalo viena priešais kitą. Paėmusi šūsnį popierių slaugė Hopkins subambėjo:

– Neįtikėtina, kokį šlamštą laiko žmonės! Laikraščių iškarpos! Seni laiškai. Visokie niekniekiai!

– Štai čia tėčio ir mamos santuokos liudijimas, – pasakė Merė išskleisdama dokumentą. – Sent Albansas, 1919 metai.

– Santuokos pažymėjimas – senamadiškas terminas. Šiame kaime dar daug žmonių vartoja šį terminą, – paaiškino slaugė Hopkins.

– Bet, slauge... – prislopintu balsu ištarė Merė.

– Kas atsitiko?

– Negi nematote? – drebančiu balsu prabilo Merė Džerard. – Dabar yra 1939 metai. Man dvidešimt vieneri. 1919 metais man buvo vieneri. Tai reiškia... tai reiškia... kad mano tėvas ir motina iki... iki to laiko buvo nesusituokę.

Slaugė Hopkins susiraukė.

– Na, ir kas iš to? – gyvai prakalbo ji. – Tik nepradėkite *dabar* dėl to jaudintis!

– Bet, slauge, aš negaliu negalvoti apie tai.

– Daug yra porų, kurios neina į bažnyčią tol, kol jų neprispiria reikalas. Bet jei jie galų gale susituokia, kokią tai turi reikšmę? Štai kaip aš galvoju.

– Kaip jūs manote, ar ne dėl to tėvas manęs nemėgo? – prislopintu balsu paklausė Merė. – Gal nemėgo todėl, kad mano motina *privertė* jį vesti?

Slaugė Hopkins dvejojo. Ji prikando lūpą, o paskui tarė:

– Manau, buvo nevisiškai taip. – Ji padarė pauzę. – Na, jeigu ruošiatės dėl to kamuotis, tuomet gal geriau žinoti tiesą: jūs nesate Džerardo dukra.

– Tai *štai* kodėl jis manęs nemėgo! – sušuko Merė.

– Galbūt, – atsiliepė slaugė Hopkins.

– Nors ir negražu iš mano pusės, bet aš džiaugiuosi! – pasakė Merė ir jos skruostus išmušė raudonos dėmės. – Visuomet jaučiausi nesmagiai, nes nemylėjau savo tėvo, bet jei jis *nebuvo* mano tėvas, tuomet viskas gerai! Kaip jūs tai sužinojote?

– Prieš mirtį Džerardas labai daug apie tai kalbėjo. Aš tildžiau jį gana griežtai, tačiau jam tai nerūpėjo. Savaime suprantama, *aš* nebūčiau jums nieko sakiusi, jei tai nebūtų iškilę į paviršių.

– Įdomu, kas buvo mano tikrasis tėvas? – lėtai ištarė Merė.

Slaugė Hopkins dvejojo. Ji prasižiojo, bet vėl užsičiaupė. Atrodė, kad jai sunku dėl kažko apsispręsti.

O tada per kambarį nutįso kažkieno šešėlis. Abi moterys atsigręžė ir išvydo prie lango stovinčią Elinorą Karlail.

– Labas rytas, – pasisveikino Elinora.

– Labas rytas, mis Karlail, – atsiliepė slaugė Hopkins. – Puiki dienelė, ar ne?

– O!.. Labas rytas, mis Elinora, – pagaliau ištarė Merė.

– Sutepiau sumuštinių. Gal ateisite ir pasivaišinsite? Dabar lygiai pirma valanda, bet tikrai nesinori eiti namo priešpiečiauti. Pasirūpinau, kad užtektų visoms trims.

– Ką gi, mis Karlail, reikia pripažinti, jog esate nepaprastai rūpestinga, – pareiškė maloniai nustebinta slaugė Hopkins. – Labai nepatogu, kai reikia nutraukti darbą ir žingsniuoti tokį ilgą kelią iki miestelio. Tikėjausi, kad baigsime tvarkytis šįryt. Prieš tai aplankiau savo pacientus. Tačiau išsikraustymas užtruks ilgiau nei mes manėme.

– Ačiū, mis Elinora, jūs labai maloni, – padėkojo Merė.

Visos trys nuėjo alėja link namo. Priekines duris Elinora buvo palikusi atdaras. Jos įžengė į vestibiulio vėsą. Merė sudrebėjo. Elinora atidžiai pažvelgė į ją ir paklausė:

– Kas atsitiko?

– Ak, visiškai nieko – tiesiog nukrėtė šiurpas. Tikriausiai todėl, kad iš saulėkaitos patekom į vėsų namą...

– Keista. Šįryt ir man taip buvo, – tyliai ištarė Elinora.

– Nagi, o kitą sykį įsikalbėsite, jog namuose yra vaiduoklių! – garsiai ir linksmai pareiškė slaugė Hopkins ir nusijuokė. – *Aš* nieko nepajutau!

Elinora nusišypsojo ir palydėjo moteris į nedidelį valgomąjį, esantį dešinėje pusėje nuo paradinių durų. Užuolaidos buvo pakeltos, langai atidaryti. Kambarys atrodė šviesus.

Elinora perėjo vestibiulį ir iš bufetinės atnešė didelę lėkštę su sumuštiniais.

– Vaišinkitės, – ištiesdama lėkštę Merei pasiūlė Elinora.

Merė paėmė vieną sumuštinį. Elinora stovėjo ir stebėjo kaip balti, lygūs merginos dantys atkanda sumuštinį. Akimirkai Elinora sulaikė kvapą, o po to atsidūsėjo. Išsiblaškiusi stovėjo laikydama prie juosmens lėkštę, tačiau išvydusi slaugės Hopkins pravertas lūpas ir alkaną žvilgsnį, išraudo

ir skubiai ištiesė lėkštę pagyvenusiai moteriai. Po to ir pati paėmė sumuštinį.

– Ketinau paruošti kavos, bet pamiršau jos nupirkti, – atsiprašančiai ištarė ji. – Tačiau ant to stalo yra alaus, jeigu mėgstate.

– O kad būčiau sugalvojusi atsinešti arbatžolių, – nuliūdo slaugė Hopkins.

– Šiek tiek arbatžolių dar yra likę skardinėje dėžutėje bufetinėje.

Slaugės Hopkins veidas kaipmat pragiedrėjo.

– Tuomet aš bėgu užkaisti virdulį. Pieno tikriausiai nėra?

– Pieno yra, aš atsinešiau, – atsiliepė Elinora.

– Na, tuomet viskas gerai, – pareiškė slaugė Hopkins ir išskubėjo iš valgomojo.

Elinora ir Merė liko vienos.

Įsivyravo keista įtampa. Elinora akivaizdžiai stengėsi užmegzti pokalbį. Liežuviu perbraukusi išdžiūvusias lūpas, ji gana formaliai pasidomėjo:

– Ar... jums patinka darbas Londone?

– O taip, ačiū. Aš... aš esu jums labai dėkinga...

Staiga iš Elinoros gerklės išsiveržė jai visai nebūdingas šaižus, rėžiantis ausį juokas. Nustebusi Merė įsistebeilijo į ją.

– Jums nereikia būti tokiai dėkingai! – pareiškė Elinora.

– Aš nenorėjau... tai yra... – sutrikusi išlemeno Merė ir nutilo.

Elinora įdėmiai žvelgė į ją. Žvilgsnis buvo toks tiriantis, toks keistas, kad Merė suvirpėjo.

– Ar kas nors negerai? – paklausė ji.

Elinora greitai atsistojo ir nusigręždama tarė:

– O kas turėtų būti negerai?

– Jūs... jūs taip žiūrėjote... – sumurmėjo Merė.

– Aš spoksojau? – nusijuokusi paklausė Elinora. – Labai atsiprašau. Retsykiais aš įsispoksau – kai galvoju apie ką nors kitą.

Pro duris įžengė slaugė Hopkins ir, linksmai pasakiusi, jog užkaitė virdulį, vėl išėjo iš valgomojo.

Staiga Elinora pratrūko kvatotis.

– Polė užkaitė virdulį, Polė užkaitė virdulį, Polė užkaitė virdulį – ir visi gersime arbatą! Ar prisimenate, Mere, kaip žaidėme šį žaidimą būdami vaikais?

– Žinoma, prisimenu.

– *Kai buvome vaikai...* – susimąsčiusi ištarė Elinora. – Kaip gaila, Mere, kad neįmanoma grįžti į praeitį...

– O jūs norėtumėte? – paklausė Merė.

– Taip... *norėčiau...* – prisivertė atsakyti Elinora.

Valandėlei tarp jų įsivyravo tyla. Staiga Merė prabilo, o juos skruostai išraudo:

– Mis Elinora, neturėtumėte galvoti, kad...

Ji nutilo, nes staiga liaunas Elinoros kūnas įsitempė, galva pakilo aukštyn.

– Ko aš neturėčiau galvoti? – šaltu ir nuožmiu balsu paklausė Elinora.

– Aš... aš pamiršau, ką norėjau pasakyti, – atsiprašančiai sumurmėjo Merė.

Elinoros kūnas atsipalaidavo tarytum praėjus pavojui.

Į valgomąjį įžengė slaugė Hopkins. Rankose ji laikė padėklą, ant kurio stovėjo rudas arbatinukas, ąsotėlis su pienu ir trys puodeliai.

– O štai ir arbata! – sušuko ji visiškai nenutuokdama apie neseniai tvyrojusią įtampą.

Ji pastatė padėklą priešais Elinorą. Elinora papurtė galvą.

– Aš negersiu. – Ir pastūmė padėklą link Merės.

Merė pripylė du puodelius. Slaugė Hopkins patenkinta atsiduso.

– Arbata skani ir stipri.

Elinora atsistojo ir nuėjo prie lango.

– Gal vis dėlto išgertumėte arbatos, mis Karlail? – pamėgino įkalbėti slaugė Hopkins. – Jums tikrai bus geriau.

– Ačiū, bet negersiu, – sumurmėjo Elinora.

Slaugė Hopkins ištuštino savo puodelį, pastatė jį ant lėkštutės ir prislopintu balsu tarė:

– Aš tik išjungsiu virdulį. Užkaičiau jį tokiu atveju, jei reikėtų dar kartą pripildyti arbatinuką.

Ir ji išskubėjo.

Elinora nusisuko nuo lango.

– Mere... – maldaujančiu balsu netikėtai kreipėsi į merginą.

– Ką? – išsyk atsiliepė Merė Džerard.

Pamažu žiburiukai Elinoros akyse išnyko. Lūpos susičiaupė. Maldaujanti veido išraiška išnyko ir liko vien tik kaukė – sustingusi ir rami.

– Nieko, – iškošė ji.

Kambaryje įsivyravo slogi tyla.

„Kaip viskas keista šiandien. Tarytum... tarytum kažko lauktume," – pagalvojo Merė.

Pagaliau Elinora pajudėjo. Ji pasitraukė nuo lango ir paėmusi arbatos padėklą uždėjo tuščią lėkštę nuo sumuštinių.

Merė greitai pašoko.

– O, mis Elinora, leiskite man!

– Ne, likite čia. Aš pati nunešiu.

Elinora patraukė link durų. Kartą per petį metė žvilgsnį į prie lango stovinčią Merę Džerard, tokią jauną, gražią ir gyvą...

IV

Slaugė Hopkins buvo bufetinėje ir šluostėsi veidą nosine. Įėjus Elinorai, ji staigiai pakėlė akis ir tarė:

– Garbės žodis! Čia taip karšta!

– Taip, bufetinė išeina į pietų pusę, – mašinaliai atsiliepė Elinora.

Slaugė Hopkins paėmė iš jos padėklą.

– Leiskite man suplauti indus, mis Karlail. Jūs atrodote nekaip.

– O, man viskas gerai! – paprieštaravo Elinora ir paėmė pašluostę. – Aš iššluostysiu.

Slaugė Hopkins atsiraitojo rankogalius ir iš virdulio įpylė karšto vandens į papjė mašė dubenį.

– Jūs įsidūrėte, – žiūrėdama į jos riešą lyg tarp kitko pastebėjo Elinora.

Slaugė Hopkins nusijuokė.

– Įsidūriau į vijoklinių rožių krūmą prie sarginės – man įlindo spyglys. Aš tuoj jį ištrauksiu.

Rožių krūmas prie sarginės... Elinorą užliejo prisiminimai. Ji kivirčijasi su Rodžiu – vyksta Rožių karai. Kivirčijasi, o po to susitaiko. Puikios, kupinos juoko ir laimės dienos. Staiga jos jausmai pasikeitė. Ir prie ko ji dabar priėjo? Kokia juoda neapykantos... ir blogio bedugnė... Ji truputį susvyravo, o po to pagalvojo:

„Aš netekau galvos... visiškai pakvaišau.“

Į ją smalsiai spoksojo slaugė Hopkins.

„Ji atrodė labai neįprastai, – taip vėliau savo pasakojimą pradėjo slaugė Hopkins. – Kalbėjo taip, tarsi būtų nežinojusi, ką kalba, o jos akys keistai žibėjo.“

Kriauklėje tarškėjo puodeliai ir lėkštutės. Elinora paėmė tuščią stiklainį nuo žuvies pašteto ir pastačiusi jį į kriauklę tarė:

– Viršuje atrinkau kai kuriuos tetos Loros drabužius. Gal žinote, kam juos galėčiau atiduoti? – Ir pati nusistebėjo savo balso ramumu.

– O taip. Jie praverstų misis Parkinson, senajai Nelei, taip pat tai vargšei būtybei iš Aivi kotedžo, kuriai ne visi namie. Joms tai bus netikėtas laimikis, – greitakalbe išbėrė slaugė Hopkins.

Sutvarkiusios bufetinę, abi moterys užlipo į viršų. Misis Velman miegamajame visi drabužiai – baltiniai, suknelės, įvairūs dailūs apdarai, prašmatnios aksominės suknelės arbatėlei bei ondatros kailiniai – buvo tvarkingai sudėti į krūveles. Elinora paaiškino, jog ondatros kailinius ketina atiduoti misis Bišop. Slaugė Hopkins pritariamai linktelėjo.

Ji pastebėjo, jog misis Velman sabalo kailiniai padėti ant komodos. „Matyt, ketina persiūti juos sau“, – pagalvojo ji ir metė žvilgsnį į aukštą komodą. „Įdomu, ar Elinora rado tą Luiso vardu pasirašytą nuotrauką ir ką ji su ja padarė? Keista, – pagalvojo ji sau, – kaip O'Brajen laiškas prasilenkė su manuoju. Net neįsivaizdavau, kad taip gali nutikti: ji man parašė apie tą nuotrauką kaip tik tą dieną, kai aš jai rašiau apie misis Sleteri.“

Ji padėjo Elinorai atrinkti drabužius ir pasisiūlė surišti atskirus ryšulius kiekvienai šeimai bei pasirūpinti jų išdalinimu.

– Galėsiu viską supakuoti per tą laiką, kol Merė nueis į sarginę ir ten baigs tvarkytis. Jai beliko tik peržiūrėti dokumentus. Tarp kitko, o kur ji? Ar ji nuėjo į sarginę?

– Aš palikau ją valgomajame... – paaiškino Elinora.

– Ji nesėdėtų ten tiek laiko, – pasakė slaugė Hopkins ir žvilgtelėjo į savo laikrodį. – Juk mes čia jau beveik valandą!

Ir ji nuskubėjo laiptais žemyn. Elinora nusekė paskui.

Jos įėjo į valgomąjį.

– Viešpatie! Ji miega! – sušuko slaugė Hopkins.

Merė Džerard sėdėjo dideliame krėsle prie lango. Ji buvo šiek tiek sukritusi jame. Kambaryje girdėjosi keistas garsas: pasunkėjęs ir kriokiantis kvėpavimas.

Slaugė priėjo prie merginos ir ją papurtė.

– Pabuskite, mieloji...

Ir staiga nutilo. Pasilenkė, pakėlė akies voką. O tada pradėjo labai stipriai purtyti merginą. Atsigręžusi į Elinorą, ji grėsmingu balsu paklausė:

– Ką visa tai reiškia?

– Nesuprantu, apie ką jūs kalbate. Jai bloga? – atsiliepė Elinora.

– Kur telefonas? Kuo greičiau pakvieskite daktarą Lordą! – paliepė slaugė Hopkins.

– Kas atsitiko? – nustebusi paklausė Elinora.

– Kas atsitiko? Merginai blogai. Ji miršta.

Elinora žingtelėjo atgal.

– *Miršta?*

– Ji nunuodyta... – pasakė slaugė Hopkins ir rūsčiai pažvelgė į Elinorą.

ANTRA DALIS

I SKYRIUS

Pakreipęs kiaušinio formos galvą į šoną, klausiamai pakėlęs antakius ir sunėręs pirštus, Erkiulis Puaro stebėjo po kambarį įnirtingai žingsniuojantį susiraukusį strazdanotą jaunuolį.

– *Eh bien*, mano drauge, ką visa tai reiškia? – pasiteiravo Erkiulis Puaro.

Piteris Lordas sustojo kaip įbestas.

– Mesjė Puaro, – kreipėsi jis į Erkiulį, – jūs vienintelis žmogus pasaulyje, kuris gali man padėti. Apie jus sužinojau iš Stilflyto – jis man papasakojo ką jūs padarėte toje Benedikto Farlio byloje. Kai visi galvojo, jog tai savižudybė, jūs įrodėte, kad buvo įvykdyta žmogžudystė.

– Vadinasi, turite vieno iš jūsų pacientų savižudybės atvejį, tačiau nesate tuo tikras, ar ne? – pamėgino spėti Erkiulis Puaro.

Piteris Lordas papurtė galvą ir atsisėdo priešais Puaro.

– Kalbu apie vieną jauną moterį. Ji suimta ir bus teisiama už žmogžudystę! Noriu, jog rastumėte įrodymų, patvirtinančių, jog ji to nepadarė, – paaiškino jis.

Puaro kilstelėjo antakius dar aukščiau ir delikačiai pasiteiravo:

– Jūs su šia jauna ledi susižiedavę, ar ne? Jūs mylite vienas kitą?

Piteris Lordas karčiai nusijuokė.

– O ne, nieko panašaus! Jos toks prastas skonis, kad ji pasirinko ilganosį pasipūtusį kvailį, kurio veidas panašus į melancholiško arklio snukį. Kvaila iš jos pusės, bet taip jau yra!

– Suprantu, – tarstelėjo Puaro.

– O taip, jūs tikrai suprantate! – su kartėliu ištarė Lordas. – Kalbėsiu tiesiai šviesiai. Įsimylėjau ją vos išvydęs. Todėl nenoriu, kad ją pakartų. Suprantate?

– Kuo ji kaltinama? – pasiteiravo Puaro.

– Ji kaltinama merginos, vardu Merė Džerard, nunuodijimu morfino hidrochloridu. Jūs tikriausiai laikraščiuose skaitėte pranešimą apie apklausą?

– O koks motyvas? – paklausė Puaro.

– Pavydas!

– Bet, jūsų manymu, ji to nepadarė?

– Žinoma, ne!

Erkiulis Puaro minutėlę susimąstęs žvelgė į daktarą Lordą, o po to paklausė:

– Ką konkrečiai jūs norite, kad aš padaryčiau? Norite, kad ištirčiau bylą?

– Noriu, kad ją išgelbėtumėte.

– Aš nesu gynėjas, *mon cher*.

– Pasakysiu aiškiau: noriu, kad rastumėte įrodymų, kurie padėtų gynėjui ją išgelbėti.

– Jūsų prašymas skamba šiek tiek keistai, – pastebėjo Puaro.

– Todėl, kad aš kalbu tiesiai šviesiai? Man viskas atrodo pakankamai paprasta. Noriu, kad ši mergina būtų išteisinta. Manau, jog jūs esate vienintelis žmogus, kuris gali tai padaryti!

– Norite, kad ištirčiau faktus? Sužinočiau tiesą? Išsiaiškinčiau, kas iš tiesų įvyko?

– Noriu, kad rastumėte kokius nors faktus, liudijančius jos naudai.

Erkiulis Puaro atidžiai bei preciziškai prisidegė plonytę cigaretę ir paklausė:

– Bet ar tai, ką jūs siūlote, nėra šiek tiek neetiška? Taip, man visuomet įdomu išsiaiškinti tiesą. Tačiau tiesa gali duoti

du priešingus rezultatus. O jeigu aš atrasiu faktus, nukreiptus prieš šią ledi? Jūs reikalausite, kad aš juos nuslėpčiau?

Piteris Lordas atsistojo. Jis buvo baltas kaip drobė.

– Tai neįmanoma! – sušuko jis. – Niekas, ką jūs išsiaiškintumėte, negalėtų labiau liudyti prieš ją, nei dabar turimi faktai! Jų daugiau nei pakankamai, kad mergina būtų pasmerkta! Prieš ją surinkta daugybė akivaizdžių įkalčių, todėl jūs negalėtumėte rasti nieko tokio, kas pasmerktų ją dar labiau, nei yra dabar. Prašau jūsų panaudoti visą savo sumanumą, – o Stilflytas sakė, jog jūs velniškai sumanus – kad rastumėte būdą išsisukti, rastumėte galimą alternatyvą.

– Bet tai tikriausiai padarys jos advokatai? – spėjo Erkiulis Puaro.

– Jūs taip manote? – paniekinamai nusijuokė jaunuolis. – Jie jaučiasi nugalėti dar net neprasidėjus procesui! Mano, jog tai beviltiška! Teisme byla pavesta Balmeriui, karališkajam advokatui – žmogui, kuris teikia mažai vilčių; jau vien tai daug ką pasako. Didis gražbylys pagraudens, pabrėždamas kalinės jaunystę ir panašiai. Tačiau teisėjas neleis jam taip lengvai išsisukti. Jokios vilties!

– Tarkime, jog ji kalta – ar vis tiek norėtumėte, kad ji būtų išteisinta? – paklausė Erkiulis Puaro.

– Taip, – tyliai atsakė Piteris Lordas.

Erkiulis Puaro neramiai sujudėjo savo krėsle ir tarė:

– Jūs mane sudominote...

Ir po akimirkos pridūrė:

– Verčiau papasakokite man bylos faktus.

– Ar jums neteko apie tai skaityti laikraščiuose?

Erkiulis Puaro numojo ranka.

– Taip, laikraščiuose buvo užsiminta apie tą bylą, tačiau dažniausiai juose pateikiama netiksli informacija, todėl aš niekada ja nesiremiu.

– Viskas ganėtinai paprasta. Siaubingai paprasta, – pradėjo savo pasakojimą Piteris Lordas. – Ši mergina, Elinora

Karlail, paveldėjo netoli nuo čia esantį Hanterberio dvarą ir kitą turtą iš savo tetos, kuri mirė nepalikusi testamento. Tetos pavardė buvo Velman. Ji turėjo dar vieną giminaitį – savo velionio vyro sūnėną Roderiką Velmaną. Jis buvo susižadėjęs su Elinora Karlail – jie pažinojo vienas kitą nuo pat vaikystės. Hanterberio dvare gyveno mergina, vardu Merė Džerard, sargo dukra. Senoji misis Velman perdėtai ja rūpinosi, mokėjo už jos mokslą ir t. t. O rezultatas toks, kad mergina išoriškai tapo panaši į ledi. Atrodo, kad Roderikas Velmanas įsimylėjo ją, ir dėl to sužadėtuvės nutrūko.

– Na, o dabar papasakosiu, kas įvyko. Elinora Karlail paskelbė apie dvaro pardavimą ir toks Somervilis jį nupirko. Elinora atvyko į dvarą, kad iškraustytų asmeninius tetos daiktus. Merė Džerard, kurios tėvas buvo ką tik miręs, tvarkė sargo namelį. Viskas vyko liepos 27-os rytą.

– Elinora Karlail buvo apsistojusi vietinėje užeigoje. Gatvėje ji sutiko buvusią ūkvedę misis Bišop. Misis Bišop pasisiūlė jai padėti. Elinora atmetė pasiūlymą ir, tiesą sakant, ganėtinai griežtai. Paskui ji užsuko į bakalėjos krautuvę ir nusipirko žuvies pašteto, užsiminusi apie apsinuodijimą maistu. Suprantate? Visiškai nekalta pastaba, tačiau tai liudija prieš ją! Ji patraukė į namą, o apie pirmą valandą popiet nuėjo į sarginę, kurioje plušėjo Merė Džerard kartu su jai talkinančia ir visur savo nosį kišančia apylinkės slauge, pavarde Hopkins. Elinora joms pasakė, kad paruošė sumuštinių. Jos nuėjo kartu su Elinora į namą, suvalgė sumuštinius, o kai po valandos ar šiek tiek vėliau iškvietė mane, jau radau Merę Džerard be sąmonės. Dariau viską, kas įmanoma, tačiau veltui. Skrodimas parodė, kad prieš tai ji buvo gavusi didžiulę morfino dozę. O policija ten, kur Elinora tepė sumuštinius, rado etiketės skiautelę su morfino hidrochlorido pėdsakais.

– Ką dar valgė ar gėrė Merė Džerard?

– Ji kartu su apylinkės slauge gėrė arbatą ir valgė sumuštinius. Arbatą paruošė slaugė, o ją išpilstė Merė.

Daugiau ten nieko negalėjo būti. Žinoma, aš suprantu, kad advokatas mėgins aiškinti, jog tuos sumuštinius valgė visos trys moterys, todėl neįmanoma garantuoti, kad bus nunuodytas tik vienas žmogus. Pamenate, taip buvo įrodinėjama Hierno byloje.

Puaro linktelėjo ir tarė:

– Bet iš tikrųjų tai labai paprasta. Sutepate krūvą sumuštinių. Viename iš jų yra nuodai. Jūs ištiesiate lėkštę. Mūsų civilizuotame krašte visiškai tikėtina, jog vaišinamas žmogus paims arčiausiai jo esantį sumuštinį. Spėju, Elinora Karlail pirmiausiai pasiūlė sumuštinių Merei Džerard, ar ne?

– Visiškai teisingai.

– Nors kambaryje buvo ir amžiumi vyresnė slaugė?

– Taip.

– Toks elgesys atrodo ganėtinai keistas.

– Iš tikrųjų tai nieko nereiškia. Juk pikniko metu jūs nesilaikote etiketo.

– Kas sutepė sumuštinius?

– Elinora Karlail.

– O namie daugiau nieko nebuvo?

– Nieko.

Puaro papurtė galvą.

– Blogai. O mergina, išskyrus arbatą ir sumuštinius, daugiau nieko negėrė ir nevalgė?

– Daugiau nieko. Tai parodė skrandžio turinys.

– Tarkime, jog Elinora Karlail tikėjosi, kad merginos mirties priežastimi bus palaikytas apsinuodijimas maistu. Tai kaipgi ji ketino paaiškinti tą faktą, kad maistas pakenkė tik vienam žmogui? – pasiteiravo Puaro.

– Kartais taip atsitinka, – paaiškino Piteris Lordas. – Be to, buvo du beveik vienodi pašteto stiklainiai. Viename stiklainyje paštetas buvo geras, o kitą, sugedusį paštetą, visiškai atsitiktinai suvalgė Merė.

– Įdomus tiriamasis objektas tikimybių teorijai, – pastebėjo Puaro. – Aš manau, kad tokia tikimybė labai maža. Tačiau kyla kitas klausimas: jeigu jau buvo norėta įteigti apsinuodijimą maistu, tai kodėl nebuvo pasirinkti kiti nuodai? Morfino sukeliami simptomai nė trupučio nepanašūs į apsinuodijimo maistu simptomus. Šiuo atveju atropinas būtų tikęs geriau!

– Taip, tai tiesa, – lėtai pratarė Piteris Lordas. – Bet yra ir dar kai kas. Ta prakeikta apylinkės slaugė prisiekinėja, jog pametė tūbelę su morfinu!

– Kada?

– Ak, prieš kelias savaites, tą vakarą, kai mirė senoji misis Velman. Slaugė tvirtina, kad paliko savo lagaminėlį prieškambaryje, o ryte pastebėjo, jog dingo tūbelė su morfinu. Aš manau, kad tai tik tuščios kalbos. Tikriausiai pati kažkada ją sudaužė ir apie tai pamiršo.

– Ir prisiminė tik *po* Merės Džerard mirties?

– Tiesą sakant, apie tai ji išsyk *užsiminė* budinčiai slaugei, – nenoriai atsakė Piteris Lordas.

Erkiulis Puaro susidomėjęs žvelgė į Piterį Lordą ir ramiai tarė:

– Man atrodo, *mon cher*, kad jūs kažką nutylėjote.

– Na ką gi, geriau bus, jeigu žinosite viską: policija prašo leidimo ekshumuoti senąją misis Velman.

– *Eh bien*?* – nustebo Puaro.

– Ekshumavę velionės kūną *jie tikriausiai ir ras tai, ko ieško – morfiną*! – paaiškino Piteris Lordas.

– Jūs tai žinojote?

Piteris Lordas išblyško – to negalėjo paslėpti net gausios strazdanos – ir sumurmėjo:

– Įtariau.

---

* *Tikrai?* (pranc.)

Erkiulis Puaro pliaukštelėjo ranka per krėslo atramą ir sušuko:

– *Mon Dieu**, aš jūsų nesuprantu! Jūs iš pat pradžių žinojote, kad ją nužudė?!

– Gerasis Dieve, žinoma, ne! Man tai nė į galvą neatėjo! Pamaniau, jog ji pati išgėrė morfino.

Puaro vėl susmuko į krėslą.

– A! Jūs pamanėte, *jog*...

– Žinoma, kad pamaniau! Ji kalbėjosi su manimi apie tai. Ne kartą manęs klausė, ar negalėčiau jos „pribaigti". Ji negalėjo pakęsti savo ligos, bejėgiškumo ir to pažeminimo, kurį jautė prižiūrima kaip kūdikis. O ji buvo labai ryžtinga moteris. – Akimirką patylėjęs, jis kalbėjo toliau: – Mane nustebino jos mirtis. Aš to nesitikėjau. Išsiunčiau slaugę iš kambario ir nuodugniai ją apžiūrėjau. Savaime suprantama, neįmanoma būti visiškai tikram be skrodimo. Na ir kokia iš to nauda? Jeigu ji pati nusižudė, ar verta dėl to kelti triukšmą? Geriau pasirašyti mirties liudijimą ir lai ji sau ilsisi ramybėje. Pagaliau aš negalėjau būti visiškai tikras. Tikriausiai priėmiau neteisingą sprendimą. Tačiau aš net nepagalvojau apie žmogžudystę. Buvau visiškai įsitikinęs, jog ji tai padarė pati.

– Kaip jūs manote, iš kur ji gavo morfino? – paklausė Puaro.

– Neturiu jokio supratimo. Bet kaip jums jau sakiau, ji buvo protinga, nepaprastai sumani ir ryžtinga moteris.

– Ar ji galėjo gauti jo iš slaugių?

Piteris Lordas papurtė galvą.

– Jokiais būdais! Jūs nepažįstate slaugių!

– Iš šeimos narių?

– Galimas daiktas. Galbūt įtikino juos.

---

* *Dieve mano!* (pranc.)

– Jūs minėjote, kad misis Velman mirė nepalikusi testamento. Jeigu ji būtų likusi gyva, ar būtų sudariusi testamentą? – pasidomėjo Erkiulis Puaro.

Staiga Piteris Lordas išsiviepė.

– Esate velniškai įžvalgus. Taip, ji ketino sudaryti testamentą ir labai dėl to nerimavo. Nors kalbėjo nerišliai, tačiau savo norą ji išreiškė visiškai aiškiai. Kitą rytą Elinora Karlail turėjo paskambinti advokatui.

– Vadinasi, Elinora Karlail žinojo, kad jos teta nori sudaryti testamentą? Ir jeigu teta mirtų nesudariusi testamento, Elinora Karlail paveldėtų viską?

– Ji to nežinojo, – greitai atsiliepė Piteris Lordas. – Ji nė nenutuokė, kad jos teta niekada nebuvo sudariusi testamento.

– Tai ji taip *sako*, mano drauge. Ji *galėjo* žinoti.

– Klausykite, Puaro, jūs esate kaltintojas?

– Šiuo momentu – taip. Aš turiu žinoti visus įrodymus, liudijančius prieš ją. Ar galėjo Elinora Karlail paimti morfiną iš lagaminėlio?

– Taip. Paimti galėjo bet kas. Roderikas Velmanas. Slaugė O'Brajen. Bet kuris iš tarnų.

– O daktaras Lordas?

Piteris Lordas išpūtė akis ir tarė:

– Žinoma, galėjo... Bet kokiu tikslu?

– Galbūt iš gailesčio.

Piteris Lordas papurtė galvą.

– Nieko panašaus! Turite patikėti manimi!

Erkiulis Puaro atsilošė krėsle ir tarė:

– Apsvarstykime prielaidą. Tarkime, kad Elinora Karlail paėmė morfiną iš lagaminėlio ir davė jo savo tetai. Ar kam nors buvo pasakyta apie morfino dingimą?

– Namiškiams – ne. Apie tai žinojo tik dvi slaugės.

– Koks, jūsų manymu, bus valstybės kaltinimas?

– Turite omenyje, jei policija ras morfino misis Velman kūne?

– Taip.

– Jei Elinora bus išteisinta dėl dabartinio kaltinimo, galimas dalykas, kad ji bus vėl areštuota ir apkaltinta savo tetos nužudymu, – niūriai ištarė Piteris Lordas.

– Motyvai yra skirtingi, – susimąstęs prašneko Puaro. – Kitaip tariant, misis Velman atveju nužudymo motyvas būtų nauda, o Merės Džerard atveju – pavydas.

– Teisingai.

– O kokios linijos ruošiasi laikytis gynyba? – pasiteiravo Puaro.

– Balmeris ketina įrodinėti, jog nebuvo jokio motyvo. Jis iškels teoriją, kad Elinora susižadėjo su Roderiku tik dėl šeimyninių aplinkybių – tam, kad įtiktų misis Velman, o kai tik senoji ledi mirė, Elinora savu noru nutraukė sužadėtuves. Roderikas Velmanas tai paliudys. Man atrodo, kad jis ir pats tuo beveik tiki!

– Tiki, kad Elinora jo nemylėjo?

– Taip.

– Tokiu atveju jai nebuvo priežasties žudyti Merę Džerard, – padarė išvadą Puaro.

– Visiškai teisingai.

– Tuomet kas *nužudė* Merę Džerard?

– Būtent!

Puaro papurtė galvą.

– *C'est difficile* *.

– Tame ir esmė! – įsikarščiavęs kalbėjo Piteris Lordas. – Jeigu nunuodijo ne *ji*, tuomet kas tai *padarė*? Buvo patiekta arbata, tačiau ją gėrė ir slaugė Hopkins, ir Merė. Gynėjas mėgins iškelti prielaidą, kad Merė Džerard pati

* *Sudėtinga* (pranc.)

išgėrė morfino, kai slaugė su Elinora išėjo iš kambario – tai yra, kad Merė nusižudė.

– Ar ji turėjo kokią nors priežastį žudytis?

– Jokios.

– Ar ji buvo linkusi į savižudybę?

– Ne.

– Kokia ji buvo, ta Merė Džerard? – paklausė Puaro.

– Ji buvo... – šiek tiek pamąstęs prabilo Piteris Lordas. – Na, ji buvo mielas vaikelis. Taip, mielas vaikelis.

Puaro atsiduso ir suniurnėjo:

– O tas Roderikas Velmanas ją įsimylėjo todėl, kad ji buvo mielas vaikelis?

Piteris Lordas nusišypsojo.

– Ak, aš supratau, ką jūs norite pasakyti. Gerai jau gerai, ji buvo labai graži mergina.

– O jūs pats? Jūs jai nieko nejautėte?

Piteris Lordas išsprogino akis.

– Gerasis Dieve, žinoma, ne!

Minutėlę pamąstęs, Erkiulis Puaro tarė:

– Roderikas Velmanas sako, kad jį ir Elinorą Karlail siejo tik prisirišimas, bet ne stipresni jausmai. Ar jūs su tuo sutinkate?

– Iš kur, velniai griebtų, man žinoti?

Puaro papurtė galvą.

– Tik įžengęs į šį kambarį man pasakėte, jog Elinoros Karlail toks prastas skonis, kad ji įsimylėjo ilganosį pasipūtusį kvailį. Spėju, kad taip jūs apibūdinote Roderiką Velmaną. Taigi, anot jūsų, ji *myli* jį.

– Taip, ji myli jį! Beprotiškai myli! – piktai išrėkė Piteris Lordas.

– Tokiu atveju motyvas *buvo*... – konstatavo Puaro.

Piteris Lordas staigiai atsigręžė į Puaro, jo veidas liepsnojo pykčiu.

– Argi tai svarbu? Taip, galbūt tai padarė ji. Bet man tai nerūpi.

– Aha! – šūktelėjo Puaro.

– Bet, užtikrinu jus, aš nenoriu, kad ją pakartų! O jeigu ji buvo įstumta į neviltį? Meilė yra beatodairiškas ir apgaulingas dalykas. Menkystą ji gali paversti puikiu žmogumi, o dorą ir sąžiningą – nublokšti į patį dugną! Tarkime, jog tai jos *darbas*. Argi jums jos negaila?

– Aš nepritariu žmogžudystėms, – pareiškė Erkiulis Puaro.

Piteris Lordas įsispoksojo į jį, po to nukreipė akis į šalį, o kai vėl įsmeigė žvilgsnį į Puaro, netikėtai pratrūko juoktis.

– Ir tai viskas, ką turite pasakyti? Nutaisęs griežtą veidą ir patenkintas savimi? O kas jūsų prašo pritarti? Aš neprašau jūsų meluoti! Tiesa yra tiesa, ar ne? Jeigu jūs išsiaiškinsite ką nors, kas liudys kaltinamo žmogaus naudai, jūs juk nebūsite linkęs nuslėpti tai vien todėl, kad ji kalta, ar ne?

– Žinoma ne.

– Tuomet kodėl, velniai griebtų, jūs negalite padaryti tai, ko prašau?

– Bet, mano drauge, aš visiškai pasiruošęs išpildyti jūsų prašymą... – ramiai atsakė Puaro.

Piteris Lordas su nuostaba pažvelgė į jį, išsiėmė nosinę, nusišluostė veidą ir krito į krėslą.

– Ak! – ištarė jis. – Jūs mane sunervinote! Aš visai nenutuokiau, kur link jūs sukate!

– Aš aiškinausi turimus faktus prieš Elinorą Karlail. Dabar aš juos žinau. Morfinas buvo skirtas Merei Džerard. Ir kiek aš suprantu, jis buvo įmaišytas į sumuštinius. *Išskyrus Elinorą Karlail*, jų daugiau niekas nelietė. Elinora Karlail turėjo *motyvą* nužudyti Merę Džerard, be to, jūsų manymu, ji *galėjo* nužudyti Merę Džerard ir labai galimas dalykas, tai ir *padarė*. Nematau jokios priežasties manyti kitaip.

– Bet tai, *mon ami* *, tik viena klausimo pusė. Dabar pereisime prie kitos. Išmeskime iš galvos visus šiuos svarstymus ir pažvelkime į reikalą iš kitos pusės: *jeigu Elinora Karlail nenužudė Merės Džerard, tuomet kas ją nužudė?* O gal Merė Džerard nusižudė?

Piteris Lordas išsitiesė krėsle, kaktoje susimetė raukšlelė.

– Jūs buvote nevisiškai tikslus, – pastebėjo jis.

– Aš? *Netikslus*? – Puaro atrodė įsižeidęs.

– Taip, – toliau nepermaldaujamai kalbėjo Piteris Lordas. – Jūs sakėte, kad tuos sumuštinius lietė tik Elinora Karlail. Bet jūs to tiksliai nežinote.

– Name daugiau nieko nebuvo.

– *Kiek mums žinoma*. Tačiau jūs pamiršote apie tą trumpą laiko tarpą, *kada Elinora Karlail išėjo iš namo ir patraukė į sarginę*. Tuomet lėkštė su sumuštiniais stovėjo bufetinėje ir kas nors *galėjo* prikišti prie jų nagus.

* *Mano drauge* (pranc.)

Puaro giliai atsiduso.

– Jūs esate teisus, mano drauge, – prabilo jis, – pripažįstu. Tikrai buvo laiko tarpas, per kurį kas nors galėjo prieiti prie sumuštinių lėkštės. Mes turime pamėginti įsivaizduoti, *kas galėtų būti tas „kas nors“, o tiksliau sakant, koks žmogus...* – Puaro nutilo.

– Pasvarstykime apie Merę Džerard. Tarkime, jog ne Elinora, o *kažkas kitas* trokšta jos mirties. Dėl ko? Ar kam nors buvo naudinga jos mirtis? Ar ji turėjo pinigų?

Piteris Lordas papurtė galvą.

– Tik ne tada. Po mėnesio ji būtų turėjusi du tūkstančius svarų. Elinora Karlail paskyrė jai tą sumą manydama, jog to būtų norėjusi jos teta. Tačiau senutės nuosavybės reikalai dar iki galo nesutvarkyti.

– Tuomet piniginį motyvą mes galime atmesti, – padarė išvadą Puaro. – Sakote, Merė Džerard buvo graži. Tai visuomet sukelia problemų. Ji turėjo gerbėjų?

– Tikriausiai. Aš beveik nieko apie tai nežinau.

– O kas žino?

Piteris Lordas išsišiepė.

– Geriau jau nusiųsiu jus pas slaugę Hopkins. Ji – miesto šauklė, žinanti viską, kas vyksta Meidensforde.

– Ketinau paprašyti jūsų pasakyti savo nuomonę apie abi slauges.

– Na, O‘Brajen – airė. Pakankamai gera ir kompetentinga slaugė, tačiau kvailoka ir pagiežinga. Gali primeluoti, bet ne iš piktos valios, o norėdama pagražinti pasakojimą.

Puaro linktelėjo.

– Hopkins – protinga ir įžvalgi vidutinio amžiaus moteris, gana maloni ir gera, tačiau pernelyg mėgstanti kišti savo nosį į kitų žmonių reikalus!

– Jeigu kaime būtų kilę vaidai dėl kokio nors jaunuolio, slaugė Hopkins apie tai žinotų?

– Be abejo! – Ir patylėjęs pridūrė: – Vis dėlto aš netikiu, kad ką nors iš to pešime. Merės gana ilgai nebuvo namuose – dvejus metus ji praleido Vokietijoje.

– Jai buvo dvidešimt vieneri?

– Taip.

– Galbūt ji turėjo problemų su kokiu nors vokiečiu?

Piterio Lordo veidas nušvito.

– Norite pasakyti, kad ant jos galėjo griežti dantį koks nors vokietis? Galbūt jis atsekė paskui ją, sulaukė tinkamo momento ir pagaliau pasiekė savo tikslą?

– Skamba šiek tiek melodramiškai, – suabejojo Erkiulis Puaro.

– Bet tai *įmanoma*?

– Tačiau nelabai tikėtina.

– Nesutinku su jumis, – paprieštaravo Piteris Lordas. – Koks nors vaikinas *galėjo* pamesti galvą dėl Merės, o kai ji jį atstūmė, įniršti. Jam galėjo pasirodyti, kad ji blogai pasielgė su juo. Tai puiki mintis.

– Taip, tai puiki mintis, – paantrino Erkiulis Puaro, tačiau jo balso tonas nuskambėjo nepritariančiai.

– Tęskite, mesjė Puaro, – paprašė Piteris Lordas.

– Kaip matau, norite, kad būčiau fokusininkas ir iš tuščios skrybėlės traukčiau triušį po triušio.

– Jei norite, galite ir taip sakyti.

– Yra ir kita galimybė, – pareiškė Erkiulis Puaro.

– Tęskite.

– Tą birželio vakarą *kažkas* išėmė tūbelę su morfinu iš slaugės Hopkins lagaminėlio. *O jeigu Merė Džerard matė, kas tai padarė?*

– Ji būtų tai pasakiusi.

– Ne, ne, *mon cher*. Pamąstykite. Ką pagalvotų žmogus pamatęs, jog Elinora Karlail arba Roderikas Velmanas, arba slaugė O'Brajen, ar netgi bet kuris iš tarnų atidaro tą

lagaminėlį ir išima iš jo stiklinę tūbelę? Tiesiog pamanytų, kad tas asmuo buvo pasiųstas slaugės ką nors atnešti. Merė tučtuojau apie tai pamiršo, tačiau visai įmanoma, jog vėliau ji galėjo prisiminti tą faktą ir atsitiktinai, visiškai nieko neįtardama, apie tai užsiminti tam asmeniui. Tik įsivaizduokite, kaip tokia pastaba paveikia žmogų, kaltą dėl misis Velman nužudymo! Merė matė, todėl ją reikia nutildyti bet kokia kaina! Galiu jus užtikrinti, mano drauge, kad žmogui, įvykdžiusiam vieną žmogžudystę, nebus jokių problemų įvykdyti ir kitą!

– O aš visą laiką galvojau, kad misis Velman pati išgėrė morfino... – susiraukęs ištarė Piteris Lordas.

– Bet ji juk buvo paralyžiuota, bejėgė, ką tik patyrusi antrąjį smūgį.

– O, aš žinau. Galvojau, jog ji iš kažkur buvo gavusi morfino ir laikė jį prie savęs.

– Tačiau tokiu atveju misis Velman turėjo morfino gauti *prieš* antrąjį smūgį, o slaugė jo pasigedo vėliau.

– Hopkins galėjo pasigesti morfino tik tą rytą. Jis galėjo būti *paimtas* prieš keletą dienų, ir ji to nepastebėjo.

– Tuomet kokiu būdu senutė gavo morfino?

– Nežinau. Galbūt papirko tarną. Jeigu taip, tarnas niekada to neprisipažins.

– O jūs nemanote, kad galėjo būti papirkta kuri nors iš slaugių?

Lordas papurtė galvą.

– Nieku gyvu! Visų pirma, jos abi labai griežtai laikosi profesinės etikos. Be to, jos mirtinai bijotų daryti tokį dalyką, nes suprastų, kokia grėsmė joms gali kilti.

– Tai tiesa, – pritarė Puaro ir susimąstęs pridūrė: – Ar jums neatrodo, kad grįžtame prie to, nuo ko pradėjome? Kas, labiausiai tikėtina, paėmė tą tūbelę su morfinu? *Elinora Karlail.* Galime sakyti, jog ji norėjo užsitikrinti didžiulio

turto paveldėjimą. Galime būti ir kilniaširdiškesni, sakydami, jog šitaip pasielgti ją paskatino gailestis – ji paėmė morfiną ir davė jo atsižvelgusi į tetos dažnai kartojamą prašymą. Ji paėmė morfiną, *o Merė Džerard matė ją tai darant*. Taigi, mes grįžtame prie sumuštinių, tuščio namo ir Elinoros Karlail, tik šį kartą su kitokiu motyvu – išgelbėti savo kailį.

– Tai neįtikėtina! – sušuko Piteris Lordas. – Sakau jums, ji ne toks žmogus! Pinigai jai iš tikrųjų nieko nereiškia, kaip ir – turiu pripažinti – Roderikui Velmanui. Aš pats girdėjau juos taip sakant!

– Girdėjote? Labai įdomu. Asmeniškai aš į tokio pobūdžio teiginius žiūriu labai įtariai.

– Velniai jus griebtų, Puaro! Ir reikia gi jums visuomet viską apversti taip, kad atsigręžtų prieš merginą?

– Tai ne aš apverčiu – viskas apsiverčia savaime. Tai tarsi rodyklė mugėje. Ji nuolat svyruoja, tačiau kai sustoja, visuomet rodo į tą patį vardą – *Elinora Karlail.*

– Ne! – suriko Piteris Lordas.

Erkiulis Puaro liūdnai papurtė galvą, o tada paklausė:

– Ar ta Elinora Karlail turi giminių? Seserų, pusseserių? Tėvą ar motiną?

– Ne. Ji našlaitė – visiškai viena šiame pasaulyje...

– Skamba labai jaudinančiai! Esu tikras, kad Balmeris tuo puikiai pasinaudos. O kas paveldėtų Elinoros pinigus, jei ji mirtų?

– Nežinau. Aš apie tai nepagalvojau.

– Apie tokius dalykus visuomet reikia pagalvoti, – papriekaištavo Puaro. – O ji sudariusi testamentą?

Piteris Lordas išraudo ir dvejodamas ištarė:

– Aš... aš nežinau.

Erkiulis Puaro nukreipė žvilgsnį į lubas ir sunėrė pirštų galiukus.

– Žinote, būtų gerai, jei man papasakotumėte, – pastebėjo jis.

– Ką papasakočiau?

– Tai, apie ką dabar galvojate – kad ir kaip tai galėtų pasirodyti kenksminga Elinorai Karlail.

– Iš kur jūs žinote?

– Taip, taip, aš žinau. Jūs prisiminėte *kažkokį* įvykį. Bus geriau, jeigu papasakosite man, nes kitaip pagalvosiu blogiau nei iš tiesų yra.

– Patikėkite, tai nieko rimto...

– Pamatysime. O dabar pasakokite.

Piteris Lordas nenoromis papasakojo apie tai, kaip Elinora pažvelgė pro slaugės Hopkins namelio langą, ir apie jos juoką.

– *„Taigi, Mere, rašote savo testamentą? Juokinga, labai juokinga.“* Ji taip pasakė, ar ne? – susimąstęs pakartojo Puaro. – Ir jums buvo visiškai aišku, ką ji turėjo omenyje... Galbūt tuo metu ji galvojo, *kad Merė Džerard ilgai negyvens...*

– Man tik taip pasirodė. Bet tiksliai nieko nežinau.

– Ne, tai ne vien jūsų vaizduotė...

Erkiulis Puaro sėdėjo slaugės Hopkins namelyje.

Daktaras Lordas atvežė jį čia, pristatė ir paklusęs iškalbingam Puaro žvilgsniui paliko juos tête-à-tête*.

Slaugė Hopkins, iš pradžių šnairai žiūrėjusi į užsienietišką svečio išvaizdą, gana sparčiai atsileidinėjo.

– Taip, tai siaubingas dalykas, – pasakė ji su vos juntamu niūriu pasigardžiavimu. – Vienas iš baisiausių, apie kokius man tik teko girdėti. Merė buvo labai graži – galėjo tapti net kino žvaigžde. Be to, ji buvo rimta ir, nepaisant jai rodomo dėmesio, nepasipūtusi.

Puaro tuoj pat sumaniai įterpė klausimą:

– Turite omenyje dėmesį, kurį jai rodė misis Velman?

– Taip. Senutė labai prisirišo prie jos, išties labai.

– Tikriausiai jus tai stebina, ar ne?

– Kaip čia pasakius... Gal tai ir visai suprantama. Noriu pasakyti, kad... – slaugė Hopkins prikando lūpą ir atrodė sumišusi. – Noriu pasakyti, kad Merė buvo jai labai maloni ir gražiai su ja elgėsi. Be to, mano manymu, pagyvenusiam žmogui tik į naudą, jei šalia jo yra jaunas žmogus.

– Tikriausiai mis Karlail retkarčiais atvažiuodavo aplankyti savo tetos? – pasiteiravo Puaro.

– Mis Karlail atvažiuodavo kada tinkama, – griežtai atsakė slaugė Hopkins.

– Jums nepatinka mis Karlail, – sumurmėjo Puaro.

– Tai jau tikrai! Nuodytoja! Šaltakraujė nuodytoja! – pratrūko slaugė Hopkins.

– O! Kaip matau, jūs jau nusprendėte, – pastebėjo Erkiulis Puaro.

---

* *Akis į akį, vienu du* (pranc.)

– Ką norite tuo pasakyti? Ką aš nusprendžiau? – įtariai paklausė slaugė Hopkins.

– Jūs esate visiškai tikra, kad tai ji davė morfino Merei Džerard?

– O kas dar galėjo tai padaryti, norėčiau žinoti? Juk jūs nenorite pasakyti, kad tai padariau *aš*?

– Jokiu būdu! Bet nepamirškite, kad jos kaltė dar neįrodyta.

– Tai tikrai jos darbas, – su ramiu įsitikinimu pareiškė slaugė Hopkins. – Be viso kito, jūs tai galite išskaityti jos veide. Ji visą laiką elgėsi įtartinai. Ji nusivedė mane į viršų ir laikė ten kiek galima ilgiau. O kai radusi Merę tokios būklės ją užsipuoliau, viskas atsispindėjo jos veide. Ji suprato, kad aš žinau!

– Neabejotinai sunku įsivaizduoti, kas dar galėjo tai padaryti. Nebent, žinoma, ji tai padarė pati, – susimąstęs pasakė Puaro.

– Ką turite galvoje, sakydamas „ji tai padarė pati“? Norite pasakyti, jog Merė nusižudė? Tokios nesąmonės dar nesu girdėjusi!

– Kas žino. Jaunos merginos širdis yra labai jautri, labai švelni. – Jis patylėjo. – Tikriausiai tai buvo įmanoma? Ar ji galėjo nepastebėta ką nors įberti į savo arbatą?

– Turite omenyje, įberti į savo puodelį?

– Taip. Jūs juk nestebėjote jos visą laiką.

– Taip, aš jos nestebėjau. Taip, aš manau, kad ji galėjo tai padaryti... Bet tai visiškas absurdas! Dėl ko ji būtų norėjusi nusižudyti?

Erkiulis Puaro papurtė galvą, grįždamas prie savo ankstesnės versijos.

– Jaunos merginos širdis... kaip jau sakiau, tokia jautri. Galbūt nelaiminga meilė...

Slaugė Hopkins prunkštelėjo.

– Merginos nesižudo dėl nelaimingos meilės, na, nebent jos nėščios. O Merė, užtikrinu jus, tikrai nebuvo nėščia! – ir rūsčiai pažvelgė į Puaro.

– O ji nebuvo įsimylėjusi?

– Tik ne ji. Merė buvo visiškai laisva. Labai mėgo savo darbą ir buvo patenkinta savo gyvenimu.

– Kadangi ji buvo tokia patraukli, tikriausiai turėjo gerbėjų?

– Merė buvo kukli mergina, o ne viliokė! – pareiškė slaugė Hopkins.

– Bet kaime, be jokių abejonių, buvo ją įsimylėjusių vaikinų?

– Taip. Pavyzdžiui, Tedas Biglendas, – patvirtino slaugė Hopkins.

Puaro išgavo daugiau smulkmenų apie Tedą Biglendą.

– Jis buvo labai ją įsimylėjęs, – pasakė slaugė Hopkins. – Bet aš jai sakiau, kad ji visa galva pranoksta Tedą.

– Jis tikriausiai supyko, kai Merė atsisakė su juo draugauti?

– Taip, jis supyko, – pripažino slaugė Hopkins. – Ir dėl to kaltino *mane.*

– Jis manė, jog tai jūsų kaltė?

– Jis taip sakė. Aš turėjau neabejotiną teisę patarti mergaitei. Galų gale aš nusimanau apie gyvenimą. Nenorėjau, kad mergaitė pražudytų savo gyvenimą.

– Kas privertė jus taip susidomėti šita mergina? – atsargiai paklausė Puaro.

– Na, aš nežinau... – Slaugė Hopkins dvejojo. Ji atrodė susidrovėjusi ir šiek tiek susigėdusi. – Na... Merė turėjo kažką romantiško.

– Ji – galbūt, bet ne jos padėtis, – sumurmėjo Puaro. – Ji buvo sargo dukra, ar ne?

– Taip, taip, žinoma. Bent jau... – pradėjo slaugė Hopkins, tačiau nebaigė. Dvejodama nukreipė akis į Puaro, kuris labai palankiai ir įdėmiai žvelgė į ją.

– Tiesą sakant, Merė nebuvo senojo Džerardo dukra. Jis pats man tai pasakė. Jos tėvas buvo džentelmenas, – staiga atskleidė paslaptį slaugė Hopkins.

– Štai kaip... O jos motina? – sumurmėjo Puaro.

Slaugė Hopkins prikandusi lūpą vėl dvejojo, o tada tarė:

– Jos motina buvo senosios misis Velman kambarinė. Ji ištekėjo už Džerardo jau po Merės gimimo.

– Kaip jūs ir sakėte, tai romantiška ir paslaptinga istorija.

Slaugės Hopkins veidas nušvito.

– Argi ne taip? Negali nesidomėti žmonėmis, kai žinai apie juos tai, ko nežino niekas kitas. Aš tai sužinojau visiškai atsitiktinai. Tiesą sakant, tai slaugė O'Brajen užvedė mane ant kelio. Tačiau tai jau kita istorija. Bet, kaip jūs sakėte, įdomu žinoti gyvenimo istoriją. Yra daugybė tragedijų, kurios taip ir lieka neatskleistos. Liūdna.

Puaro atsiduso ir papurtė galvą.

– Tačiau man nederėjo taip šnekėti, – staiga sunerimusi pareiškė slaugė Hopkins. – Daugiau nė už ką nepasakosiu apie tai. Juk tai niekaip nėra susiję su šia byla. Žmonės Merę laikė Džerardo dukra, todėl neturi būti nė užuominos apie ką nors kitą. Tai būtų velionės vardo teršimas visuomenės akyse! Jis vedė jos motiną, ir to pakanka.

– O gal jūs žinote, kas buvo tikrasis Merės tėvas? – pasiteiravo Puaro.

– Na, gal ir žinau, – nenoriai atsakė slaugė Hopkins, – o gal ir ne. Teisingiau, aš nieko *nežinau*, galėčiau tik spėti. Kaip sako žmonės, senų nuodėmių šešėliai ilgi! Tačiau aš ne iš tų, kurios skleidžia paskalas, todėl daugiau nesakysiu nė žodžio.

Puaro taktiškai užbaigė šią temą ir griebėsi kitos.

– Turiu dar vieną, labai delikatų klausimą. Tačiau esu tikras, kad galiu pasikliauti jūsų diskretiškumu.

Slaugė Hopkins užrietė galvą, o jos negražiame veide atsirado plati šypsena.

– Kalbu apie misterį Roderiką Velmaną, – toliau kalbėjo Puaro. – Girdėjau, kad jis buvo susižavėjęs Mere Džerard.

– Tiesiog pametęs galvą dėl jos! – patikslino slaugė Hopkins.

– Nors tuo metu jis ir buvo susižadėjęs su mis Karlail?

– Jei norite žinoti mano nuomonę, – kalbėjo Hopkins, – jis niekada iš tikrųjų nebuvo įsimylėjęs mis Karlail. Tai, ką jis jai jautė, nebuvo *meilė*.

– Ar Merė Džerard... hm... skatino jo merginimąsi? – paklausė Puaro, pavartodamas senamadišką pasakymą.

– Ji elgėsi labai padoriai, – griežtai atkirto slaugė Hopkins. – Niekas negalėtų pasakyti, jog Merė jį skatino.

– Ar ji buvo įsimylėjusi jį? – pasidomėjo Puaro.

– Ne, nebuvo, – griežtai atsakė slaugė Hopkins.

– Tačiau jis jai patiko?

– O taip, jai jis labai *patiko*.

– Ir tikriausiai laikui bėgant iš to kažkas galėjo išeiti?

– Galimas dalykas, – sutiko slaugė Hopkins. – Tačiau Merė nebūtų skubėjusi. Ji misteriui Roderikui pasakė, kad jis neturi teisės taip su ja kalbėti, kol yra susižadėjęs su mis Elinora. Ir kai jis atėjo aplankyti jos Londone, ji pasakė tą patį.

– O ką jūs pati galvojate apie misterį Roderiką Velmaną? – paklausė Puaro, nutaisęs nuoširdžią išraišką.

– Jis pakankamai malonus jaunuolis, nors nervingas. Vėliau jam gali išsivystyti dispepsija* – nervingi žmonės ja dažnai serga.

---

* Virškinimo sutrikimas, – *vert. past.*

– Ar jis labai mylėjo savo tetą?

– Manau, taip.

– Ar jis daug laiko praleido su ja, kai ji šitaip sunkiai susirgo?

– Turite omenyje, kai ją ištiko antras smūgis? Tą vakarą prieš jos mirtį? Manau, kad jis net nebuvo įžengęs į jos kambarį!

– Štai kaip!

– Ji nekvietė jo, – paskubėjo paaiškinti slaugė Hopkins. – O be to, mes nė nenumanėme, kad galas taip arti. Žinote, tokių vyrų, kurie vengia užeiti į ligonio kambarį, yra daug. Jie tiesiog nenori gadinti sau nuotaikos.

Puaro supratingai linktelėjo.

– Jūs esate *įsitikinusi*, kad misteris Velmanas tikrai nebuvo užėjęs į savo tetos kambarį prieš jos mirtį?

– Na, bent jau tol, kol budėjau *aš*. Slaugė O'Brajen pakeitė mane trečią valandą ryte. Galbūt ji ir įleido misterį Roderiką prieš ponios Velman mirtį. Bet jeigu taip ir buvo, ji man apie tai neužsiminė.

– O gal jis įėjo tuomet, kai jūs buvote išėjusi? – pakišo mintį Puaro.

– Savo pacientų be priežiūros aš nepalieku, misteri Puaro, – piktai atkirto slaugė Hopkins.

– Labai prašau man atleisti. Aš ne tai norėjau pasakyti. Tiesiog pamaniau, kad gal turėjote užkaisti vandenį ar dėl svarbaus reikalo nulipti į apačią.

Atsileidusi po atsiprašymo, slaugė Hopkins tarė:

– Aš buvau nulipusi į apačią pakeisti vandenį šildyklėse. Žinojau, kad virtuvėje kaitinamas virdulys.

– Ar ilgai užtrukote?

– Gal kokias penkias minutes.

– Tuo metu misteris Velmanas ir galėjo užsukti pas ją.

– Jei taip ir buvo, jis ten ilgai neužtruko.

Puaro atsiduso ir tarė:

– Kaip jūs ir sakėte, vyrai vengia ligonių. Tai moterys yra angelai sargai. Ką mes be jų darytume? Ypač be jūsų tikrai kilnios profesijos moterų.

– Jūs labai malonus, – raustelėjusi padėkojo slaugė Hopkins. – Aš niekada apie tai nesusimąsčiau. Slaugymas pernelyg sunkus darbas, kad dar galvotum apie jo kilnumą.

– O ką dar galite man papasakoti apie Merę Džerard? – paklausė Puaro.

Prieš prabildama, slaugė Hopkins akivaizdžiai dvejojo:

– Daugiau nieko.

– Jūs tuo tikra?

– Jūs nesuprantate. Aš *mylėjau* Merę, – šiek tiek ne į temą atsakė slaugė Hopkins.

– Ir tai viskas, ką galite man pasakyti?

– Viskas. Daugiau neturiu ką pasakyti.

Juodai vilkinčios misis Bišop didybės akivaizdoje Erkiulis Puaro laikėsi kukliai. Įgyti misis Bišop pasitikėjimą buvo nelengvas uždavinys. Ši konservatyvių pažiūrų dama labai nepalankiai žiūrėjo į užsieniečius, o Erkiulis Puaro neabejotinai toks ir buvo. Todėl misis Bišop atsakinėjo šaltai ir žvelgė į jį nepalankiai, su įtarimu.

Situacijos nesušvelnino ir tai, kad jį pristatė daktaras Lordas.

– Esu tikra, kad daktaras Lordas yra labai sumanus gydytojas ir nori gero, – pareiškė misis Bišop, kai daktaras Lordas išėjo. – Tačiau daktaras Rensomas, jo pirmtakas, dirbo čia *daugelį* metų!

Ji norėjo pasakyti, kad iš daktaro Rensomo buvo galima tikėtis deramo elgesio, o daktarą Lordą ji laikė tik neatsakingu berniūkščiu, daktaro Rensomo vietą užėmusiu išsišokėliu, kuris teturėjo vieną rekomendaciją – gerai išmanė savo darbą. Tačiau visa misis Bišop laikysena tarytum bylojo, kad vien išmanymo nepakanka.

Nors Erkiulis Puaro kalbėjo labai įtikinamai ir sumaniai, tačiau misis Bišop liko tokia pat abejinga ir nepermaldaujama.

Misis Velman mirtis ją labai nuliūdino. Ji buvo labai gerbiama visoje apylinkėje. Mis Karlail suėmimas – tikra „gėda“ ir, jos manymu, tėra „šių naujoviškų policijos darbo metodų“ rezultatas. O misis Bišop nuomonė apie Merės Džerard mirtį buvo ypač miglota. „Tikrai nieko negalėčiau pasakyti“, – tai buvo viskas, ką Erkiuliui Puaro pavyko iš jos išpešti.

Tuomet Erkiulis Puaro metė savo paskutinį kozirį. Su naiviu pasididžiavimu jis papasakojo jai apie savo paskutinį

apsilankymą Sendringemo rūmuose*. Susižavėjęs kalbėjo apie maloningą ir nuostabų karališkosios šeimos paprastumą bei gerumą.

Misis Bišop, kuri dvaro rūmų cirkuliare kasdien sekė kiekvieną karališkosios šeimos judesį, buvo įveikta. Šiaip ar taip, jeigu jau Jie pakvietė misterį Puaro... Na, žinoma, tai Viską smarkiai Keičia. Užsienietis ar ne užsienietis, bet kas gi ji, Ema Bišop, tokia, kad nebendrautų su tuo, su kuriuo bendrauja karališkoji šeima?

Netrukus ji kartu su mesjė Puaro maloniai kalbėjosi tikrai įdomia tema – apie tinkamo būsimo vyro parinkimą princesei Elžbietai. Galų gale jiems nusprendus, kad visi galimi kandidatai Nėra Pakankamai Geri, pokalbis pakrypo apie ne tokius kilmingus asmenis.

– Santuoka, deja, kupina pavojų ir spąstų, – pamokomai pastebėjo Puaro.

– Taip, tai tiesa... o ypač tos bjaurios skyrybos, – pritarė misis Bišop, tarytum kalbėtų apie užkrečiamą ligą, tokią kaip vėjaraupiai.

– Tikriausiai misis Velman troško, kad dukterėčia susitvarkytų savo gyvenimą?

Misis Bišop pritariamai linktelėjo galvą.

– Taip, tikrai. Jai labai palengvėjo, kai mis Elinora susižadėjo su misteriu Roderiku. Ji visuomet vylėsi, jog tai kada nors įvyks.

– Turbūt jie susižadėjo norėdami jai įtikti? – pamėgino spėti Puaro.

– O ne, *to* nepasakyčiau, misteri Puaro. Mis Elinora visuomet buvo atsidavusi misteriui Rodžiui, mylėjo kaip mažą vaikelį – buvo gražu pažiūrėti. Mis Elinora labai atsidavusi ir ištikima būtybė.

---

* Karališkoji rezidencija, – *vert. past.*

– O jis? – pasidomėjo Puaro.

– Misteris Roderikas taip pat mylėjo mis Elinorą, – rimtai atsakė misis Bišop.

– Tačiau jų sužadėtuvės nutrūko? – paklausė Puaro.

Misis Bišop veidą užliejo raudonis ir ji tarė:

– Dėl nedoro žmogaus intrigų, misteri Puaro.

– Nejaugi? – Puaro atrodė nustebęs.

Misis Bišop, kurios veidas dar labiau paraudo, paaiškino:

– Šioje šalyje, misteri Puaro, apie mirusiuosius kalbama gerai arba nieko. Tačiau ta jauna moteris, misteri Puaro, buvo Intrigantė.

Puaro akimirką žvelgė į ją susimąstęs, o tada be jokios klastos pasakė:

– Jūs mane nustebinote. Man susidarė įspūdis, kad ji buvo labai paprasta ir kukli mergina.

Misis Bišop smakras suvirpėjo.

– Ji buvo Apsukri, misteri Puaro. Ji Apgaudinėjo žmones. Pavyzdžiui, kad ir slaugę Hopkins. Taip pat ir mano vargšę ponią.

Puaro užjaučiamai palingavo galvą ir pliaukštelėjo liežuviu.

– Taip, – paskatinta šių garsų toliau kalbėjo misis Bišop. – Vargšė ponia silpo, o ta mergina Įgijo jos Pasitikėjimą, nes Ji žinojo, iš kur vėjas pučia. Nuolat sukinėjosi aplink, skaitė jai, atnešdavo gėlių puokšteles. Tik ir girdėjome – Merė tą, Merė aną ir „kur Merė?“ O kiek pinigų misis Velman išleido jai! Brangios mokyklos ir privatūs pensionai užsienyje – o juk mergina tebuvo Džerardo dukra! Patikėkite, *Jam* tai nepatiko. Džerardas skųsdavosi, kad ji vaizduoja Aristokratę. Ji buvo pernelyg pasitikinti savimi, štai kokia *Ji* buvo.

Puaro dar kartą palingavo galvą ir užjaučiamai ištarė:

– Ai-ai-ai!

– O kaip ji meilinosi misteriui Rodžiui! Jis buvo pernelyg naivus, kad Ją perprastų. O mis Elinora, gerai išauklėta jauna ledi, nesuprato, kas Vyksta. O Vyrai visi vienodi – juos lengva suvilioti gražiu veideliu ir meilikavimu.

Puaro atsiduso.

– Tikriausiai ji turėjo gerbėjų ir iš savo sluoksnio? – paklausė jis.

– Žinoma, turėjo. Vienas iš jų – Rufo Biglendo sūnus Tedas – geresnio vaikino nė nerastumėte. Bet ne, panelei „aristokratei" *jis* pasirodė per prastas! Mane iš kantrybės vedė tas jos pasipūtimas!

– Ar Tedas nepyko ant jos už tai? – pasidomėjo Puaro.

– Žinoma, pyko. Jis apkaltino ją flirtu su misteriu Rodžiu. Aš *tai* tikrai *žinau*. Ir aš nepeikiu jo už tai, kad jautėsi įžeistas.

– Taip pat ir aš, – pritarė Puaro. – Nepaprastai įdomu, misis Bišop. Kai kurie žmonės turi sugebėjimą keliais žodžiais aiškiai ir ryžtingai apibūdinti žmogų. Tai didis talentas. Pagaliau aš susidariau aiškią nuomonę apie Merę Džerard.

– Tik atkreipkite dėmesį, kad aš neapkalbu merginos – niekada to nepadaryčiau, o be to, ji mirusi. Tačiau, be jokios abejonės, per ją kilo daug nemalonumų! – paaiškino misis Bišop.

– Įdomu, kuo tai būtų baigęsi? – sumurmėjo Puaro.

– Ir aš taip sakau! – paantrino misis Bišop. – Galite neabejoti, misteri Puaro, jeigu mano brangi ponia nebūtų mirusi – tuo metu tai buvo didžiulis smūgis, o dabar aš suprantu, jog tai buvo Dievo malonė – nežinia, kuo visa tai būtų baigęsi!

– Ką norite tuo pasakyti? – paskatino toliau kalbėti Puaro.

– Aš esu ne kartą su tuo susidūrusi, – rimtu veidu pareiškė misis Bišop. – Mano sesuo tarnavo tuose namuo-

se, kur tai įvyko. Mirus senajam pulkininkui Rendolfui paaiškėjo, kad jis visą savo turtą paliko ne vargšei žmonai, o kažkokiai akiplėšai, gyvenančiai Isburne. O senoji misis Deikrs viską paliko bažnyčios vargonininkui – vienam iš tų ilgaplaukių jaunuolių, nors turėjo vedusius sūnus ir ištekėjusias dukras.

– Kaip supratau, jūs norite pasakyti, jog misis Velman galėjo palikti visus savo pinigus Merei Džerard? – paklausė Puaro.

– Manęs tai nebūtų nustebinę, – paaiškino misis Bišop. – Nė trupučio neabejoju, kad būtent to mergina ir siekė. O jeigu aš išdrįsdavau pasakyti bent žodį, misis Velman būdavo pasiruošusi išvainoti mane, nors aš jai tarnavau beveik dvidešimt metų! Žmonės nedėkingi, misteri Puaro. Mėgini atlikti savo pareigą, o to niekas nevertina.

– Deja, – atsiduso Puaro, – tai tiesa!

– Tačiau Blogis ne visuomet laimi, – pastebėjo misis Bišop.

– Taip. Merė Džerard mirė... – pritarė Puaro.

– Jai išmušė atpildo diena ir mums nereikėtų jos teisti, – patenkinta pareiškė misis Bišop.

– Jos mirties aplinkybės atrodo visiškai nesuprantamos, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Ach, jau ta policija su savo naujamadiškomis idėjomis! – paniekinamai ištarė misis Bišop. – Tik pagalvokite, ar tokia kultūringa ir gerai išauklėta jauna ledi kaip mis Elinora galėtų ką nors nunuodyti?! Jie ir mane norėjo įvelti į šį reikalą, tvirtindami, neva aš sakiau, jog ji elgėsi keistai.

– O jos elgesys nebuvo keistas?

– O kodėl turėtų būti? – misis Bišop krūtinė ėmė tankiai kilnotis. – Mis Elinora – jautri jauna ledi. Ji ruošėsi iškraustyti savo tetos daiktus, o tai padaryti visuomet sunku.

Puaro užjaučiamai linktelėjo galvą.

– Jai būtų buvę daug lengviau, jei būtumėte padėjusi.

– Aš norėjau, misteri Puaro, tačiau ji gana griežtai atsisakė. Ką gi, mis Elinora visuomet buvo labai išdidi ir santūri jauna ledi. O kad aš būčiau ėjusi kartu su ja!

– O jums neatėjo į galvą mintis sekti paskui ją iki namo? – paklausė Puaro.

Misis Bišop didingai pakėlė galvą.

– Aš neinu ten, kur esu nepageidaujama, misteri Puaro.

Puaro atrodė sumišęs.

– Be to, tą rytą jūs tikriausiai turėjote svarbių reikalų? – pakišo mintį Puaro.

– Kiek pamenu, buvo labai šilta ir tvanki diena. – Ji atsiduso. – Nuėjau į kapines kaip pagarbos ženklą padėti keletą gėlių ant misis Velman kapo ir, matyt, gana ilgai ten užtrukau. Nuo karščio man pasidarė bloga. Pavėlavau priešpiečiams, o mano sesuo labai susirūpino pamačiusi, kokia aš sukaitusi, ir pasakė, jog tokią karštą dieną man nederėjo eiti į kapines.

Puaro pažvelgė į ją susižavėjimo kupinu žvilgsniu.

– Pavydžiu jums, misis Bišop. Tikrai malonu, kai neturi sau ko prikišti. Tikriausiai misteris Roderikas Velmanas kaltina save, kad nenuėjo aplankyti savo tetos tą naktį, nors savaime suprantama, jis juk negalėjo žinoti, jog ji atsisveikins su pasauliu taip greitai.

– Jūs klystate, misteri Puaro. Galiu jus užtikrinti. Misteris Rodis *buvo užėjęs* į savo tetos kambarį. Aš kaip tik stovėjau laiptų aikštelėje. Girdėjau, kaip slaugė nulipo žemyn, todėl pagalvojau, kad reikia įsitikinti, ar poniai ko nors nereikia, nes jūs juk žinote, kokios tos slaugės: amžinai užtrunka liežuvaudamos su tarnais arba mirtinai įgrysta jiems savo kamantinėjimais. Nors slaugė Hopkins nėra tokia bloga kaip ta raudonplaukė airė. Pastaroji nuolat plepėdavo

ir pridarydavo rūpesčių. Jau sakiau, kad kaip tik ruošiausi pažiūrėti, ar viskas gerai, kai pamačiau misterį Rodį, įsmunkantį į savo tetos kambarį. Nežinau, ar ji atpažino jį, ar ne, tačiau bet kuriuo atveju jis neturi sau ko *prikišti.*

– Džiaugiuosi dėl to. Tas jaunuolis atrodo gana nervingo būdo.

– Jis truputį keistas. Visuomet toks buvo.

– Misis Bišop, – kreipėsi į ją Puaro, – neabejotinai esate nepaprastai protinga moteris, todėl aš labai vertinu jūsų nuomonę. Kaip jūs manote, nuo ko mirė Merė Džerard?

Misis Bišop prunkštelėjo.

– Man atrodo, tai visiškai aišku! Nuo vieno iš tų bjaurių Eboto paštetų. Laiko juos lentynose mėnesių mėnesius! Mano antros eilės pusseserė kartą buvo apsinuodijusi konservuotais krabais ir vos nenumirė.

– O kaip dėl morfino, rasto mirusiosios kūne? – paprieštaravo Puaro.

– Apie morfiną aš nieko nežinau, – išdidžiai pareiškė misis Bišop. – Aš tik žinau, kokie tie daktarai: tik liepk jiems ko nors paieškoti, ir jie suras! Pašvinkęs žuvies paštetas *jiems*, matot, nėra pakankamai *gera mirties priežastis*!

– Kaip jūs manote, ar galimas dalykas, kad ji nusižudė? – paklausė Puaro.

– Ji?! – prunkštelėjo misis Bišop. – Žinoma, ne! Argi ji nebuvo pasiryžusi ištekėti už misterio Rodžio? *Ji* niekad nebūtų nusižudžiusi!

Kadangi buvo sekmadienis, Tedą Biglendą Erkiulis Puaro rado tėvo fermoje.

Prakalbinti jį buvo nesunku, net atrodė, kad Tedas džiaugiasi gavęs progą pasikalbėti ir taip palengvinti savo sielvartą.

– Taigi, mėginate sužinoti, kas nužudė Merę? – susimąstęs ištarė jis.

– Vadinasi, jūs netikite, kad ją nužudė mis Karlail? – pasiteiravo Puaro.

Tedas Biglendas susiraukė – jis atrodė nuoširdžiai sutrikęs.

– Mis Elinora – ledi, – lėtai ištarė jis. – Ji nėra iš tų... na, negalėčiau įsivaizduoti jos darant ką nors panašaus... ką nors *smurtinio*, jeigu suprantate, ką noriu pasakyti. Pagaliau, sere, neįtikėtina, kad maloni jauna ledi imtų ir padarytų tokį dalyką. Argi ne taip?

Erkiulis Puaro susimąstęs linktelėjo ir prabilo:

– Taip, neįtikėtina... Tačiau kai kalbama apie pavydą... – Jis nutilo ir įsmeigė tiriamą žvilgsnį į gražų jauną šviesiaplaukį milžiną, stovintį priešais jį.

– Pavydą? – pakartojo Tedas Biglendas. – Žinau, tokie dalykai pasitaiko, tačiau paprastai pameta galvą ir ima siautėti prisigėrę, įsikarščiavę vyrukai. O juk mis Elinora rami jauna ledi...

– Tačiau Merė Džerard mirė... ir mirė ne natūralia mirtimi, – priminė jam Puaro. – Gal numanote ar ką nors žinote, kas galėtų man padėti išsiaiškinti Merės Džerard žudiką?

Vaikinas lėtai papurtė galvą ir tarė:

– Visa tai atrodo neįtikėtina. *Neįmanoma*, kad kas nors būtų galėjęs nužudyti Merę, jeigu suprantate, ką noriu tuo pasakyti. Ji buvo... ji buvo tartum gėlelė.

Staiga Erkiulis Puaro visai kitomis akimis pažvelgė į mirusią merginą, kuri tarytum atgijo trūkčiojančiame jaunuolio balse. „*Ji buvo tartum gėlelė...*“

Netikėtai Puaro apėmė skaudus praradimo jausmas, suvokimas, jog buvo sunaikinta kažkas nepaprastai gražaus...

Mintyse viena frazė keitė kitą: „*Ji buvo mielas vaikelis*“, – pasakė Piteris Lordas. Anot slaugės Hopkins, „*Ji galėjo tapti net kino žvaigžde!*“ O misis Bišop pagiežingai pareiškė: „*Mane iš kantrybės vedė tas jos pasipūtimas!*“ Ir galiausiai visa tai nubraukė šie tyliai ištarti žodžiai: „*Ji buvo tartum gėlelė.*“

– Bet juk... – pradėjo Erkiulis Puaro, žaviai, kaip užsienietis, skėstelėjęs rankomis.

Tedas Biglendas pritariamai linktelėjo galvą. Jis žvelgė tuščiu, blausiu, kenčiančio gyvulio žvilgsniu.

– Žinau, sere, – pagaliau prabilo jis. – Žinau, kad tai, ką sakote, yra tiesa. Ji mirė ne natūralia mirtimi. Tačiau aš svarsčiau...

Jis nutilo.

– Ką? – paragino Puaro.

– Aš svarsčiau, – lėtai prašneko Tedas Biglendas, – ar tai negalėjo būti *nelaimingas atsitikimas.*

– Nelaimingas atsitikimas? Koks nelaimingas atsitikimas?

– Žinau, sere, žinau. Tokia mintis neatrodo labai protinga. Tačiau aš nesilioviau galvojęs ir man atrodo, kad turbūt taip ir buvo. Atsitiko kažkas nenumatyto, įvyko kažkokia klaida. Tiesiog... na, tiesiog nelaimingas atsitikimas!

Jis maldaujamai žvelgė į Puaro, sutrikęs dėl savo neiškalbingumo.

Puaro kelias akimirkas tylėjo. Atrodė, jog jis svarsto.

– Keista, kad jūs taip manote, – pagaliau pasakė jis.

– Manau, jog jūs nesuprantate, sere. Aš negaliu suvokti, *kaip* ir *kodėl* kas nors galėjo tai padaryti. Tiesiog man tai sako nuojauta.

– Nuojauta kartais tampa labai svarbiu orientyru... Tikiuosi, jūs man atleisite, jeigu pasirodys, kad užgavau jūsų jausmus, tačiau norėčiau žinoti, ar jūs labai mylėjote Merę Džerard?

Įdegęs Tedo veidas smarkiai išraudo.

– Manau, jog visi tai žino, – atsakė jis.

– Norėjote ją vesti?

– Taip.

– Tačiau ji nenorėjo?

Tedo veidas dar labiau paraudo ir gniauždamas pyktį jis išbėrė:

– Suprantu, žmonės nori gera, tačiau jie neturėtų kišdamiesi griauti kitų žmonių gyvenimo. Visi tie mokslai ir kelionės į užsienį! Tai pakeitė Merę. Nenoriu pasakyti, kad tai ją sugadino ar kad ji dėl to užrietė nosį, ne. Tačiau visa tai... ak, visa tai išmušė ją iš vėžių! Ji jau nebežinojo, kur jos vieta. Ji buvo – et, pasakysiu tiesiai šviesiai – per gera man, tačiau dar nepakankamai gera tikram džentelmenui, tokiam kaip misteris Velmanas.

– Jūs nemėgstate misterio Velmano? – paklausė Puaro stebėdamas jį.

– O kodėl aš turėčiau jo nemėgti? – su nuoširdžiu įtūžiu atrėžė Tedas Biglendas. – Misteris Velmanas man nieko blogo nepadarė ir aš nesu nusiteikęs prieš jį. Be to, jis ne iš tų, kuriuos aš vadinu tikrais *vyrais* – galėčiau imti ir perlaužti jį perpus! Tikriausiai jis protingas... Tačiau tai nelabai padeda jei, pavyzdžiui, sugenda automobilis. Galbūt ir išmanysite automobilio veikimo principus, tačiau jūs vis tiek jausitės bejėgis tartum vaikas, kai reikės išimti magaziną ir jį išvalyti.

– Jūs dirbate autoservise? – paklausė Puaro.

Tedas Biglendas linktelėjo.

– Taip, Hendersono autoservise, esančiame šios gatvės gale.

– Tą rytą, kai... tai atsitiko, jūs buvote darbe?

– Taip, tikrinau vieno džentelmeno automobilį, – patvirtino Tedas Biglendas. – Automobilio variklis čiaudėjo ir aš niekaip negalėjau nustatyti priežasties. Apsukau juo nedidelį ratą. Atrodo keista, kai dabar apie tai pagalvoju. Buvo puiki diena, gyvatvorėse vis dar matėsi vienas kitas vijoklinio sausmedžio žiedas... Merė mėgo sausmedžius. Prieš jai išvykstant į užsienį, vaikštinėdami kartu dažnai jų prisiskindavome.

Tedo veide vėl atsirado ta nuoširdi suglumusio vaiko išraiška.

Erkiulis Puaro tylėjo. Tedas Biglendas krūptelėjo ir atsitokėjo.

– Atleiskite, sere, ir pamirškite, ką aš sakiau apie misterį Velmaną. Savaime suprantama, buvau supykęs – todėl, kad jis rėžė sparną apie Merę. Jam reikėjo palikti ją ramybėje. Ji jam netiko... nelabai tiko, – pasakė jis.

– Kaip jums atrodo, ar ji mylėjo jį? – paklausė Puaro.

Tedas Biglendas ir vėl susiraukė.

– Aš ne... tikriausiai ne. Nors gal ir mylėjo. Negaliu pasakyti.

– Ar Merės gyvenime buvo kokių nors kitų vyrų? Pavyzdžiui, koks nors vyrukas, su kuriuo ji susipažino užsienyje?

– Negalėčiau pasakyti. Ji niekada apie tai neužsiminė.

– O gal kokie nors priešai – čia, Meidensforde?

– Turite omenyje žmones, kurie griežė ant jos dantį? – Jis papurtė galvą. – Niekas jos labai gerai nepažinojo. Tačiau ją visi mėgo.

– O Hanterberio ūkvedė, misis Bišop, ją mėgo? – pasidomėjo Puaro.

Netikėtai Tedas išsišiepė ir tarė:

– O, ji jos tiesiog nekentė! Senajai damai nepatiko, kad misis Velman taip prisirišo prie Merės.

– Ar gyvendama čia Merė Džerard buvo laiminga? Ar ji mylėjo senąją misis Velman? – toliau klausinėjo Puaro.

– Manau, jog būtų buvusi pakankamai laiminga, jei slaugė ją būtų palikusi ramybėje. Turiu omenyje slaugę Hopkins. Nuolat ragino ją užsidirbti pragyvenimui užsiimant masažu.

– Bet ji juk mylėjo Merę?

– Taip, ji *mylėjo* Merę. Tačiau ji yra iš tų žmonių, kurie visuomet žino, kas kitiems geriausia!

– Tarkime, – lėtai prakalbo Puaro, – kad slaugė Hopkins kažką žino – žino kažką tokio, kas mestų šešėlį ant Merės. Kaip jūs manote, ar ji tai nutylėtų?

Tedas Biglendas smalsiai pažvelgė į Puaro.

– Nevisiškai supratau, ką norėjote pasakyti, sere.

– Kaip jūs galvojate, jei slaugė Hopkins žinotų kažką negero apie Merę Džerard, ar ji laikytų liežuvį už dantų?

– Abejoju, ar ta moteris apskritai sugebėtų laikyti liežuvį už dantų! Ji didžiausia miestelio liežuvautoja. Bet jei dėl *ko nors* ir laikytų liežuvį už dantų, tai tikriausiai dėl Merės, – pareiškė Tedas. – Norėčiau žinoti, *kodėl* jūs to klausiate? – įveiktas smalsumo pridūrė jis.

– Kalbantis su žmonėmis man susidarė toks įspūdis. Slaugė Hopkins, regis, buvo visiškai nuoširdi ir atvira. Tačiau man susidarė įspūdis – labai stiprus įspūdis – kad ji *kažką* slepia. Ir nebūtinai svarbų dalyką. Tai gali būti visiškai nesusiję su nusikaltimu. Tačiau yra kažkas, ką ji žino, bet nepasako. Taip pat man susidarė įspūdis, kad tas dalykas – kad ir kas tai būtų – neabejotinai pakenktų Merės Džerard reputacijai...

Tedas bejėgiškai papurtė galvą.

– Na ką gi, – atsiduso Erkiulis Puaro. – Ateis laikas ir aš tai sužinosiu.

Puaro susidomėjęs žvelgė į pailgą, jaudrų Roderiko Velmano veidą.

Rodžio nervai buvo apgailėtinos būklės. Rankos trūkčiojo, akys pasruvusios krauju, o balsas kimus ir dirglus.

– Žinoma, aš žinau jūsų vardą, mesjė Puaro, – žiūrėdamas į vizitinę kortelę pasakė jis. – Tačiau aš nesuprantu, ką, daktaro Lordo manymu, jūs galite padaryti šiame reikale? Ir kaip tai liečia *jį*? Daktaras Lordas gydė mano tetą, bet kitais atžvilgiais jis yra visiškai pašalinis asmuo. Iki šio birželio, kai atvykome čia, aš ir Elinora jo net nepažinojome. Tikriausiai visais šiais dalykais turėtų pasirūpinti Sedonas, ar ne?

– Formaliai – taip, – atsakė Puaro.

– Nors Sedonas man nekelia pasitikėjimo. Jis baisiai niūrus, – toliau liūdnai kalbėjo Rodis.

– Toks jau advokatų būdas.

– Vis dėlto, – jau šiek tiek linksmiau tęsė Rodis, – mes pavedėme bylą Balmeriui. Jis garsėja kaip vienas iš geriausių advokatų.

– Jis garsėja tuo, kad imasi beviltiškų bylų, – patikslino Erkiulis Puaro.

Rodis akivaizdžiai krūptelėjo.

– Tikiuosi, jūs nesupyksite, jei aš pamėginsiu padėti mis Elinorai Karlail? – paklausė Puaro.

– Ne, ne, žinoma, ne. Bet...

– Bet ką aš galiu padaryti? Jūs šito norite paklausti?

Susirūpinusiame Rodžio veide šmėkštelėjo šypsenėlė – tokia netikėtai žavinga šypsena, jog Erkiulis Puaro išsyk pamatė, koks patrauklus šis vyras.

– Tai skamba įžūlokai, tačiau galima sakyti ir taip, – atsiprašančiu tonu ištarė Rodis. – Tiesą sakant, būtent tame

ir *yra* esmė. Aš neišsisukinėsiu. Taigi, ką jūs galite padaryti, mesjė Puaro?

– Galiu išsiaiškinti tiesą, – atsakė Puaro.

– Tikrai? – atrodė, jog Rodis šiek tiek tuo abejoja.

– Galiu atskleisti faktus, kurie būtų naudingi kaltinamajai.

– Jei tik galėtumėte!

– Nuoširdžiai trokštu padėti, – toliau kalbėjo Puaro. – Ar nepagelbėtumėte man papasakodamas, ką konkrečiai manote apie visą šį reikalą?

Rodis atsistojo ir ėmė neramiai vaikštinėti pirmyn atgal.

– Ką aš galiu pasakyti? Visas šis reikalas yra toks absurdiškas, toks nerealus! Jau vien mintis, kad Elinora, ta Elinora, kurią aš pažįstu nuo vaikystės, įvykdė tokį melodramišką nusikaltimą kaip nunuodijimas, atrodo absurdiška. Savaime aišku, tai juokinga! Bet kaipgi tai paaiškinti prisiekusiesiems?

– Jūs manote, kad visiškai neįmanoma, jog mis Karlail būtų įvykdžiusi tokį nusikaltimą? – be jokių emocijų pasiteiravo Puaro.

– Na žinoma! Tai savaime aišku! Elinora yra nepaprasta būtybė: šaltakraujiška ir rami, be jokios agresijos. Ji intelektuali, jautri ir visiškai beaistrė. Tačiau tik pasodinkite į prisiekusiųjų suolą dvylika bukagalvių, ir vienas Dievas težinos, kuo jie patikės! Pagaliau būkime protingi: jie ten bus ne tam, kad aptarinėtų asmens charakterį, o tam, kad išanalizuotų faktus. Faktai, faktai ir dar kartą faktai. O faktai kaip tik ir yra jai nepalankūs!

Erkiulis Puaro susimąstęs linktelėjo galvą ir tarė:

– Misteri Velmanai, jūs esate jautrus ir supratingas žmogus. Faktai liudija prieš mis Karlail. Tai, ką jūs žinote apie ją, išteisina ją. Taigi, kas tuomet įvyko iš tikrųjų? Kas galėjo atsitikti?

Rodis susierzinęs skėstelėjo rankomis.

– Šito aš nežinau, velniai griebtų! O slaugė negalėjo to padaryti?

– Ji net nebuvo prisiartinusi prie sumuštinių – aš išklausinėjau labai detaliai – taip pat ji negalėjo užnuodyti arbatos nenusinuodydama pati. Aš tuo visiškai įsitikinęs. Be to, *kodėl* ji būtų norėjusi nužudyti Merę Džerard?

– Kodėl *kas nors* būtų norėjęs nužudyti Merę Džerard?! – suriko Rodis.

– Atrodo, kad šioje byloje į tokį klausimą neįmanoma atsakyti. Niekas nenorėjo nužudyti Merės Džerard (o mintyse pridūrė: „išskyrus Elinorą Karlail“). Iš to sekanti logiška išvada būtų tokia: Merė Džerard nebuvo nužudyta! Deja, taip nėra. Ji *buvo* nužudyta!

Ir šiek tiek melodramiškai pridūrė:

Bet ji jau kapuose,

Ir man sunku su tuo susigyventi!

– Atsiprašau? – sutrikęs paklausė Rodis.

– Vordsvortas, – paaiškino Erkiulis Puaro. – Aš perskaičiau daug jo kūrinių. Galbūt tos eilutės išreiškia tai, ką jaučiate?

– Aš?

Rodis atrodė šaltas ir nedraugiškas.

– Atsiprašau, labai atsiprašau, – toliau kalbėjo Puaro. – Taip sunku būti ir sekliu, ir *pukka sahib**. Jūs, anglai, teisingai sakote: yra dalykų, apie kuriuos nekalbama. Deja, seklys priverstas apie juos kalbėti! Jis privalo užduoti klausimus apie žmonių asmeninį gyvenimą, jų jausmus.

– Bet juk tai visiškai nereikalinga!

– Jei tik aš sužinočiau tikrąją padėtį, mes išsyk baigtume šią nemalonią temą ir daugiau prie jos nesugrįžtume, – greitai

* *Tikru džentelmenu* (ind.)

ir nuolankiu tonu išbėrė Puaro. – Daug kas šneka, kad jūs, misteri Velmanai, žavėjotės Mere Džerard. Tai tiesa, ar ne?

Rodis pakilo, atsistojo prie lango ir ėmė žaisti su užuolaidos spurgu.

– Taip, – pagaliau atsakė jis.

– Jūs įsimylėjote ją?

– Tikriausiai.

– Ak, o dabar, jai mirus, jūs sielvartaujate...

– Aš... tikriausiai... noriu pasakyti... na, iš tiesų, mesjė Puaro...

Rodis atsigręžė. Priešais Puaro stovėjo nervinga, liguistai jaudri ir įžeidi būtybė, atsidūrusi beviltiškoje padėtyje.

– Jeigu tik galėtumėte man pasakyti, tiesiog aiškiai parodyti, ta tema būtų baigta, – padrąsino jį Erkiulis Puaro.

Rodis Velmanas atsisėdo į krėslą, tačiau nepakėlė akių į Puaro.

– Tai labai sunku paaiškinti, – užsikirsdamas prakalbo jis. – Ar mums būtina tai aptarinėti?

– Ne visuomet įmanoma išvengti ar apeiti gyvenimo nemalonumus, misteri Velmanai. Sakote, jog tikriausiai mylėjote tą merginą. Vadinasi, jūs nesate tuo tikras?

– Nežinau... – atsakė Rodis. – Ji buvo tokia graži. Kaip sapnas... Štai kaip dabar man tai atrodo. Pirmas kartas, kai ją pamačiau, mano... mano meilė jai... Visa tai tebuvo sapnas, o ne tikrovė! Kažkas panašaus į beprotybę! O dabar viskas baigėsi... dingo... tartum... tartum niekada nieko ir nebuvo.

Puaro linktelėjo galvą ir tarė:

– Taip, suprantu...

O po to pridūrė:

– Tuo metu, kai ji mirė, jūsų nebuvo Anglijoje?

– Taip. Į užsienį išvykau liepos 9-ąją, o grįžau rugpjūčio 1-ąją. Elinoros telegrama sekė paskui mane iš vienos vietos į kitą. Išskubėjau namo iškart, kai tik mane pasiekė ši žinia.

– Tikriausiai jums tai buvo didžiulis sukrėtimas. Juk jūs labai mylėjote tą merginą, – spėjo Puaro.

– Kodėl tokie dalykai nutinka? Juk niekas to netroško! Tai prieštarauja visiems – visiems mano gyvenimo lūkesčiams! – su kartėliu ir pykčiu balse pasakė Rodis.

– Ak, tačiau toks jau tas gyvenimas! Jis neleidžia jums tvarkytis taip, kaip norite, jis neleis pabėgti nuo jausmų ir gyventi vadovaujantis vien sveiku protu. Jūs negalite pasakyti: „Aš patirsiu išgyvenimų tik tiek ir nė trupučio daugiau." Gyvenimas, misteri Velmanai, kad ir koks būtų, nėra *pagrįstas sveiku protu*!

– Regis, taip... – tyliu balsu pritarė Roderikas Velmanas.

– Gražus pavasario rytas, dailus merginos veidelis... ir jūsų gerai suplanuotas gyvenimas apsivertė aukštyn kojom, – davė pavyzdį Puaro.

Rodis susiraukė, o Puaro tęsė toliau:

– Kartais nepakanka vien gražaus *veido*. Misteri Velmanai, ką jūs iš tikrųjų žinote apie Merę Džerard?

– Ką aš žinau? – lėtai pasakė Rodis. – Labai mažai. Dabar tai suprantu. Manau, ji buvo graži ir gera, tačiau iš tikrųjų apie ją aš nežinau nieko, visiškai nieko... Turbūt todėl aš jos ir nesiilgiu...

Rodžio priešiškumas ir apmaudas dingo, dabar jis kalbėjo natūraliai ir paprastai. Savo retų sugebėjimų dėka Erkiulis Puaro įveikė jo gynybą. Atrodė, jog ir Rodis, atverdamas širdį, pajuto palengvėjimą.

– Ji buvo graži, gera, nors ir nelabai sumani. Mano manymu, švelni ir miela. Be to, turėjo rafinuotumo, kurio tikrai nesitikėtum rasti merginoje iš jos sluoksnio.

– Ar ji buvo iš tų merginų, kurios įsigyja priešų pačios to nežinodamos?

Rodis energingai papurtė galvą.

– O ne, net negaliu įsivaizduoti, kad kas nors jos nemėgtų. Noriu pasakyti, iš tiesų jos nemėgtų. O pagieža – visai kas kita.

– Pagieža? – greitai sureagavo Puaro. – Tai jūs manote, kad kažkas jautė jai pagiežą?

– Sprendžiant pagal tą laišką – taip, – išsiblaškęs atsakė Rodis.

– Kokį laišką? – griežtai paklausė Puaro.

Rodis nukaito, atrodė susierzinęs.

– Et, nieko svarbaus.

– Kokį laišką? – pakartojo Puaro.

– Anoniminį laišką, – nenoriai atsakė Rodis.

– Kada atėjo? Kam jis buvo skirtas?

Rodis gana nenoriai paaiškino.

– Įdomu, – sumurmėjo Puaro. – Ar galiu pamatyti tą laišką?

– Bijau, kad ne. Tiesą pasakius, aš jį sudeginau.

– Misteri Velmanai, kodėl jūs tai padarėte?

– Tuo metu tai atrodė visiškai suprantama, – gana šaltai atsakė Rodis.

– Ir dėl šio laiško jūs su mis Karlail paskubomis išvykote į Hanterberį? – pasiteiravo Puaro.

– Taip, mes ten nuvykome. Tik nežinau, ar *paskubomis.*

– Tačiau jūs buvote šiek tiek sunerimę, ar ne? Galbūt net šiek tiek išsigandę?

– Aš to nepasakyčiau, – dar šalčiau atrėžė Rodis.

– Bet juk tai visiškai natūralu! Jūsų palikimas – tas, kuris jums buvo pažadėtas – atsidūrė pavojuje! Savaime suprantama, kad jums dėl to buvo neramu! Pinigai – labai svarbus dalykas.

– Ne toks svarbus, kaip jūs tvirtinate.

– Išties nuostabus abejingumas žemiškoms gėrybėms! – pagyrė Puaro.

Rodis išraudo ir tarė:

– Na žinoma, pinigai mums *buvo svarbūs*. Mes nebuvome jiems visiškai abejingi. Tačiau pagrindinis mūsų tikslas buvo... aplankyti tetą ir įsitikinti, kad jai viskas gerai.

– Jūs nuvažiavote ten su mis Karlail. Tuo metu jūsų teta dar nebuvo sudariusi testamento. Netrukus ją ištiko antras smūgis. Tada misis Velman panoro sudaryti testamentą, tačiau, galbūt mis Karlail laimei, ji mirė tą pačią naktį, taip ir nesudariusi testamento.

– Klausykite, kokias užuominas jūs čia darote?

Rodžio veidas buvo rūstus.

Puaro jam žaibiškai atsakė:

– Misteri Velmanai, jūs man sakėte, kad nužudymo motyvas, priskiriamas Elinorai Karlail, yra absurdiškas, kad ji akivaizdžiai ne toks žmogus. Tačiau yra ir kita interpretacija. Elinora Karlail turėjo pagrindą bijoti, kad iš jos gali būti atimta paveldėjimo teisė pašalietės naudai. Laiškas ją perspėjo, o jos tetos vos suprantamas murmesys tik sustiprino tą baimę. Prieškambaryje guli lagaminėlis su įvairiais vaistais bei medikamentais. Išimti tūbelę su morfinu visai nesunku. O po to, kiek man žinoma, ji sėdi viena ligonės kambaryje, o tuo tarpu jūs su slaugėmis vakarieniaujate...

– Gerasis Dieve, mesjė Puaro, ką jūs norite įteigti?! Kad Elinora nužudė tetą Lorą? Tai visiškas absurdas! – sušuko Rodis.

– Jūs juk žinote, kad yra pateiktas prašymas ekshumuoti misis Velman palaikus, ar ne? – paklausė Puaro.

– Taip, žinau. Tačiau jie nieko neras!

– O jeigu ras?

– Neras! – Rodis buvo tuo tikras.

Puaro papurtė galvą.

– O aš nesu taip įsitikinęs. Suprantate, misis Velman mirtis tą momentą buvo naudinga tik *vienam* žmogui...

Rodis atsisėdo. Veidas išblyško, kūnas virpėjo. Jis įsistebeilijo į Puaro, o tada tarė:

– O aš maniau, kad jūs *jos* pusėje...

– Kad ir kokioje pusėje būtum, reikia žiūrėti į faktus! – atkirto Puaro. – Man regis, misteri Velmanai, jūs visuomet, jei tik įmanoma, stengiatės nežiūrėti jums nepatogiai tiesai į akis.

– O kam save kamuoti žiūrint į blogus dalykus? – atrėžė Rodis.

– Todėl, kad tai yra būtina... – liūdnai pasakė Puaro ir, šiek tiek patylėjęs, tarė:

– Tarkime, kad bus nustatyta, jog jūsų teta mirė nuo morfino. Kas tuomet?

Rodis bejėgiškai papurtė galvą.

– Nežinau.

– *Pagalvokite.* Kas galėjo jai duoti morfino? Turite pripažinti, kad Elinora Karlail turėjo daugiausia galimybių tai padaryti.

– O kaip slaugės?

– Žinoma, tai padaryti galėjo bet kuri iš jų. Tačiau slaugė Hopkins tuo metu buvo susirūpinusi dėl tūbelės dingimo ir apie tai papasakojo slaugei O'Brajen. Jai nebuvo reikalo to daryti. Mirties liudijimas buvo pasirašytas. Kam atkreipti dėmesį į dingusį morfiną, jeigu kalta ji? Tikriausiai ji ir taip jau gaus papeikimą už neatidumą, o jeigu ji nunuodijo misis Velman, tai tikrai buvo kvaila atkreipti dėmesį į morfiną. Be to, ką ji galėtų laimėti iš misis Velman mirties? Nieko. Tas pats ir su slauge O'Brajen. Ji galėjo duoti misis Velman morfino, galėjo jį išimti iš slaugės Hopkins lagaminėlio. Bet vėlgi – *kuriems galams jai to reikėtų?*

Rodis linktelėjo galvą.

– Jūs teisus.

– Tai galėjote padaryti ir *jūs*, – priminė Puaro.

Rodis pašoko kaip išgąsdintas arklys.

– Aš?

– Žinoma. *Jūs* galėjote išimti morfiną iš lagaminėlio. *Jūs* galėjote jo duoti misis Velman! Tą naktį trumpam buvote likęs vienas su ja. Bet ir vėl kyla klausimas – *kas jums iš to*? Jeigu ji būtų spėjusi sudaryti testamentą, visai tikėtina, kad jūs būtumėte paminėtas tame testamente. Taigi ir vėl, kaip matote, nėra jokio motyvo. Tik du žmonės turėjo motyvą.

Rodžio akys nušvito.

– *Du* žmonės?

– Taip. Vienas iš jų – Elinora Karlail.

– O kitas?

– O kitas buvo to anoniminio laiško autorius, – lėtai ištarė Puaro.

Atrodė, kad Rodis tuo nepatikėjo.

– *Kažkas* parašė tą laišką, – pradėjo aiškinti Puaro, – kažkas, kas nekentė Merės Džerard ar bent jau nemėgo jos, kažkas, kas buvo, kaip žmonės sako, „jūsų pusėje“. Kažkas, kas nenorėjo, jog Merė Džerard turėtų naudos iš misis Velman mirties. Taigi, misteri Velmanai, ar jūs numanote, kas galėjo būti to laiško autorius?

Rodis papurtė galvą.

– Neturiu jokio supratimo. Tai buvo nemokšiškas, ant pigaus popieriaus su rašybos klaidomis parašytas laiškas.

Puaro mostelėjo ranka.

– Tai dar nieko nereiškia! Tą laišką laisvai galėjo parašyti išsilavinęs žmogus, norintis nuslėpti šį faktą. Todėl būtų buvę geriau, jeigu būtumėte išsaugojęs tą laišką. Žmonės, kurie mėgina rašyti kaip nemokšos, paprastai išsiduoda.

– Elinora ir aš manėme, kad galbūt laišką parašė vienas iš tarnų, – susimąstęs pasakė Rodis.

– Gal numanote kuris?

– Ne, visiškai nenutuokiu.

– Ar tai galėjo būti ekonomė misis Bišop?

Rodis atrodė sukrėstas.

– Ak, ne, ji labai respektabili ir valdinga būtybė. Rašo nepaprastai painius ir įmantrius laiškus. Be to, esu tikras, kad ji niekada...

Jam užsikirtus, įsiterpė Puaro:

– Ji nemėgo Merės Džerard!

– Gal ir nemėgo. Nors aš niekada nieko tokio nepastebėjau.

– O gal, misteri Velmanai, jūs nelabai kreipėte dėmesį?

– Mesjė Puaro, o jūs nemanote, kad mano teta galėjo išgerti to morfino pati? – lėtai ištarė Rodis.

– Taip, tai dar viena prielaida, – neskubėdamas atsakė Puaro.

– Suprantate, ji nekentė savo... savo bejėgiškumo. Dažnai kartodavo, jog norėtų mirti, – paaiškino Rodis.

– Tačiau tokiu atveju ji nebūtų galėjusi atsikelti iš lovos, nulipti laiptais žemyn ir išimti tūbelę su morfinu iš slaugės lagaminėlio? – suabejojo Puaro.

– Taip, bet morfino jai galėjo kas nors atnešti, – susimąstęs ištarė Rodis.

– Kas?

– Na, kad ir viena iš slaugių.

– Ne, nė viena iš jų to nepadarė. Jos pernelyg gerai supranta, koks pavojus joms grėstų! Ką galima įtarti mažiausiai – tai slauges.

– Tuomet kažkas kitas...

Jis pašoko, pravėrė burną ir vėl užsičiaupė.

– Jūs kažką prisiminėte, ar ne? – ramiai paklausė Puaro.

– Taip, bet... – dvejodamas prisipažino Rodis.

– Mąstote, ar turėtumėte man tai pasakyti?

– Na, taip...

– Kada mis Karlail jums tai pasakė? – paklausė Puaro ir jo lūpas iškreipė keista šypsenėlė.

Rodis giliai įkvėpė.

– Jūs stebukladarys, dievaži! Ji tai pasakė traukiniui artėjant prie Hanterberio. Jūs juk žinote, kad mes buvome gavę telegramą, kurioje pranešama, kad tetą Lorą ištiko antras smūgis. Elinora pasakė, kad jai labai gaila tetos, nes vargšelė ir taip negalėjo pakęsti savo ligos, o dabar, kai ji dar bejėgiškesnė, gyvenimas jai taps tikru pragaru. Elinora pasakė: „Manau, kad žmonėms reikia padėti išsivaduoti iš kančių, jeigu jie iš tiesų to nori.“

– O ką pasakė jūs?

– Aš jai pritariau.

– Misteri Velmanai, jūs ką tik atmetėte galimybę, kad mis Karlail galėjo nužudyti jūsų tetą iš materialinių paskatų. Bet ar jūs atmetate galimybę, jog ji galėjo nužudyti misis Velman iš gailesčio?

– Aš... aš... ne, aš negaliu... – išlemeno Rodis.

Erkiulis Puaro linktelėjo galvą ir tarė:

– Aš taip ir maniau, buvau įsitikinęs, jog jūs taip pasakysite...

Advokatų „Sedonas, Bletervikas ir Sedonas“ kontoroje Erkiulis Puaro buvo sutiktas ypač atsargiai, beveik priešiškai.

Misteris Sedonas, smiliumi braukantis per kruopščiai nuskustą smakrą, atrodė abejingas, tačiau jo gudrios pilkos akys atidžiai vertino seklį.

– Savaime suprantama, jūsų pavardė man žinoma, mesjė Puaro. Tačiau aš nesuprantu, kaip jūs esate susijęs su šia byla?

– Mesjė, aš atstovauju jūsų klientės interesams, – paaiškino Erkiulis Puaro.

– Štai kaip? Ir kas gi... hm... jus paprašė tai daryti?

– Esu čia daktaro Lordo prašymu.

Misterio Sedono antakiai pakilo labai aukštai.

– Štai kaip! Man tai atrodo labai keista, tikrai labai keista. Kiek žinau, daktaras Lordas buvo iškviestas į teismą kaip kaltinimo liudytojas.

Erkiulis Puaro gūžtelėjo pečiais.

– Argi tai svarbu?

– Mis Karlail gynyba yra išimtinai mūsų žinioje. Aš iš tikrųjų nemanau, kad šioje byloje mums reikia kokios nors pagalbos iš pašalies, – pareiškė misteris Sedonas.

– Ar todėl, kad jūsų klientės nekaltumą bus labai lengva įrodyti? – paklausė Puaro.

Misteris Sedonas susiraukė. Šie žodžiai jį užrūstino, todėl tapo perdėm šaltas ir oficialus.

– Tai visiškai neprideramas klausimas, – pasakė jis. – Visiškai neprideramas.

– Faktai, liudijantys prieš jūsų klientę, yra labai svarūs... – priminė Erkiulis Puaro.

– Aš tikrai nenutuokiu, mesjė Puaro, iš kur jūs tai žinote.

– Nors mane pasamdė daktaras Lordas, čia aš turiu laiškelį ir nuo misterio Roderiko Velmano, – pasakė Puaro ir nusilenkdamas padavė jį Sedonui.

Misteris Sedonas atidžiai perskaitė ten buvusias kelias eilutes ir nenoromis pažymėjo:

– Tai, žinoma, keičia padėtį. Misteris Velmanas prisiėmė atsakomybę už mis Karlail gynybą. Mes darysime tai, ko jis pageidauja.

Ir su akivaizdžia antipatija pridūrė:

– Mūsų firma beveik neužsiima... hm... baudžiamosiomis bylomis, tačiau aš jaučiau pareigą savo... hm... buvusiai klientei... imtis jos dukterėčios gynybos. Galiu pasakyti, kad bylą mes jau pavedėme karališkajam advokatui serui Edvinui Balmeriui.

– Ir pinigų tam reikalui nebus gailima. Labai teisinga ir priderama! – netikėtai ironiškai nusišypsojęs pasakė Puaro.

– Mesjė Puaro, iš tikrųjų... – žiūrėdamas pro akinių viršų, pradėjo misteris Sedonas.

Puaro pertraukė jo protestą.

– Iškalba ir apeliavimas į emocijas neišgelbės jūsų klientės. Tam reikės daug daugiau.

– O ką siūlote jūs? – šaltu tonu paklausė misteris Sedonas.

– Visuomet egzistuoja tiesa.

– Visiškai teisingai.

– Bet ar šiuo atveju tiesa mums padės?

– Štai ir vėl visiškai nederamas klausimas, – griežtai pastebėjo misteris Sedonas.

– Turiu tam tikrų klausimų, į kuriuos norėčiau gauti atsakymus,– paaiškino Puaro.

– Neturėdamas savo klientės sutikimo, aš negaliu garantuoti, jog atsakysiu į jūsų klausimus, – apdairiai atsakė misteris Sedonas.

– Žinoma, aš tai suprantu. – Puaro nutilo, o po to paklausė: – Ar Elinora Karlail turi priešų?

Misteris Sedonas atrodė šiek tiek nustebęs.

– Kiek man žinoma, ne.

– Ar velionė misis Velman kada nors buvo sudariusi testamentą?

– Niekuomet. Ji nuolat tai atidėliojo.

– O Elinora Karlail yra sudariusi testamentą?

– Taip.

– Neseniai? Po tetos mirties?

– Taip.

– Kam ji paliko savo turtą?

– Tai, mesjė Puaro, yra konfidenciali informacija. Be savo klientės leidimo negaliu jums pasakyti.

– Tuomet turėsiu pasikalbėti su jūsų kliente, – paaiškino Puaro.

– Bijau, kad tai nebus lengva, – su šalta šypsenėle pasakė misteris Sedonas.

Puaro atsistojo ir numojo ranka.

– Erkiuliui Puaro viskas lengva, – atšovė jis.

Vyriausiasis inspektorius Marsdenas buvo labai malonus.

– Nagi, mesjė Puaro, atėjote užvesti mane ant kelio vienoje iš mano turimų bylų? – paklausė jis.

– Ne, ne, atėjau vedamas smalsumo ir tiek, – paneigė spėjimą Puaro.

– Būsiu laimingas galėdamas jums pasitarnauti. Kas jus domina?

– Elinora Karlail.

– A, mergina, kuri nunuodijo Merę Džerard. Teisme byla bus svarstoma po dviejų savaičių. Įdomi byla. Tarp kitko, ji nugalabijo ir senutę. Galutinės eksperto išvados dar nėra, tačiau atrodo, kad dėl to abejonių nekyla. Morfinas. Šaltakraujiška merguželė – niekuo neišsiduoda. Tačiau mes turime pakankamai daiktinių jos kaltės įrodymų. Ji neišsisuks.

– Manote, kad tai padarė ji?

Marsdenas, malonus, patyręs žmogus, pritariamai linktelėjo galvą.

– Be jokios abejonės. Morfinas buvo įmaišytas į viršutinį sumuštinį. Ji šaltakraujė žudikė.

– Jūs nė kiek neabejojate? Nė trupučio?

– Žinoma, ne. Esu visiškai tuo įsitikinęs. Malonu, kai *esi* visiškai tikras! Mums kaip niekam kitam nesinori klysti. Bet kokia kaina apkaltinamojo nuosprendžio mes nesiekiame, kaip kai kurie žmonės galvoja. Ir šįsyk mano sąžinė gali būti rami.

– Suprantu, – lėtai ištarė Puaro.

Skotlend Jardo policininkas smalsiai pažvelgė į Puaro.

– Ar turite kokių nors kitokių įrodymų?

Puaro lėtai papurtė galvą.

– Kol kas dar neturiu. Viskas, ką iki šiol sužinojau, rodo, kad Elinora Karlail yra kalta.

– Taip, *ji yra* kalta, – su džiugiu tikrumu pritarė inspektorius Marsdenas.

– Norėčiau su ja pasimatyti, – pasakė Puaro.

Inspektorius Marsdenas pataikaujančiai nusišypsojo ir tarė:

– Tikriausiai kišenėje turite dovanėlę vidaus reikalų ministrui, ar ne? Tai bus gana lengva.

– Na? – paklausė Piteris Lordas.

– Nėra jau taip gerai, – atsakė Erkiulis Puaro.

– Jūs nieko naujo nesužinojote? – sunkiai ištarė Piteris Lordas.

– Elinora Karlail nužudė Merę Džerard iš pavydo... Elinora Karlail nužudė savo tetą, kad paveldėtų jos pinigus... Elinora Karlail nužudė savo tetą iš gailesčio... Galite pats, mano drauge, pasirinkti!

– Jūs kalbate kvailystes! – sušuko Piteris Lordas.

– Tikrai? – atsiliepė Erkiulis Puaro.

Strazdanotas Lordo veidas atrodė piktas.

– Ką visa tai *reiškia*? – paklausė jis.

– Kaip jūs galvojate, ar tai įmanoma?

– Kas įmanoma?

– Kad Elinora Karlail negalėdama ramiai žiūrėti, kaip kankinasi jos teta, padėjo jai pasitraukti iš šio gyvenimo.

– Nesąmonė!

– Ar tikrai? Jūs pats man sakėte, kad senutė prašė *jūsų* pagalbos.

– Ji nekalbėjo rimtai, nes žinojo, kad aš niekada nieko panašaus nepadaryčiau.

– Vis dėlto ji apie tai galvojo. *Galbūt* jai padėjo Elinora Karlail.

Piteris Lordas žingsniavo pirmyn ir atgal, kol pagaliau tarė:

– Negalima paneigti, kad toks dalykas yra įmanomas. Tačiau Elinora Karlail yra šaltakraujiška, aiškiai mąstanti jauna moteris. Nemanau, kad ji būtų taip apimta gailesčio, jog užmirštų riziką. Ji būtų aiškiai įsisąmoninusi, kokia tai rizika – būti apkaltintai žmogžudyste.

– Taigi, jūs nemanote, kad ji būtų taip pasielgusi?

– Man regis, – neskubėdamas prabilo Piteris Lordas, – tokį dalyką moteris galėtų padaryti savo vyrui ar vaikui, galbūt motinai. Bet nemanau, kad ji tai padarytų tetai, net jei ji tą tetą mylėtų. Bet kokiu atveju, ji tai padarytų tik tuomet, jei tas žmogus kęstų nepakeliamus skausmus.

– Galimas dalykas, jūs teisus, – susimąstęs ištarė Puaro, o to po pridūrė: – Kaip jūs manote, ar Roderiko Velmano jausmai tetai galėjo būti tokie stiprūs, kad paskatintų jį padaryti tokį dalyką?

– Jam pritrūktų drąsos! – su panieka atsakė Piteris Lordas.

– Įdomu, – sumurmėjo Puaro. – Kai kuriais atžvilgiais, *mon cher*, jūs nepakankamai įvertinate tą jaunuolį.

– Tikrai? Manau, kad jis protingas, intelektualus ir panašiai.

– Būtent, – pabrėžė Puaro. – Be to, jis turi žavesio... Taip, aš tai pajutau.

– Tikrai? O aš niekada to nepastebėjau. Klausykite, Puaro, nejaugi neradote už ko užsikabinti? – rimtai paklausė Piteris Lordas.

– Ligi šiol mano tyrimas nebuvo sėkmingas, – ėmė aiškinti Puaro. – Aš visuomet grįžtu į tą patį išeities tašką. Iš Merės Džerard mirties niekas naudos negavo. Niekas nejautė Merei Džerard neapykantos, *išskyrus* Elinorą Karlail. Todėl mums belieka sau užduoti vienui vieną klausimą: *gal kas nors neapkentė Elinoros Karlail?*

Daktaras Lordas lėtai papurtė galvą.

– Aš to nežinau... Jūs norite pasakyti, kad kažkas galėjo jai primesti padarytą nusikaltimą?

Puaro pritariamai linktelėjo ir tarė:

– Tai tik gryna hipotezė ir aš neturiu kuo jos paremti... išskyrus galbūt tuo, kad jos nenaudai liudija pernelyg daug įkalčių.

Jis papasakojo daktarui apie anoniminį laišką.

– Suprantate, – kalbėjo jis, – šis laiškas tampa labai svarbiu įkalčiu prieš ją. Ji buvo perspėta, kad gali būti visiškai išbraukta iš tetos testamento, kad ši mergina, pašalietė, gali gauti visus pinigus. Taigi, kai jos teta trūkčiojančiu balsu paprašė pakviesti advokatą, Elinora nenorėjo rizikuoti ir pasirūpino, kad senutė mirtų tą pačią naktį!

– O kaip dėl Roderiko Velmano? Jis taip pat ėmėsi beviltiško reikalo! – sušuko Piteris Lordas.

Puaro papurtė galvą.

– Ne, jam būtų buvę geriau, jei senutė būtų sudariusi testamentą. Nepamirškite, jeigu ji miršta nepalikusi testamento, jis negauna nieko, nes artimiausia giminaitė yra Elinora.

– Tačiau jis ruošėsi vesti Elinorą, – priminė Lordas.

– Tai tiesa, – sutiko Puaro. – Bet nepamirškite, kad netrukus po to sužadėtuvės buvo nutrauktos – Roderikas leido Elinorai aiškiai suprasti, jog nori skirtis.

Piteris Lordas sunkiai atsiduso, pakėlė galvą ir tarė:

– Ir vėl viskas veda prie jos!

– Taip. Nebent...

Akimirką jis tylėjo, o tada pasakė:

– Yra *kažkas tokio*...

– Kas?

– Trūksta kažkokios galvosūkio detalės. Tai yra susiję su Mere Džerard – tuo esu visiškai tikras. Jums, mano bičiuli, čia tenka išgirsti įvairiausių paskalų ir skandalų. Gal jums teko ką nors girdėti apie ją?

– Apie Merę Džerard? Turite omenyje, apie jos būdą?

– Apie bet ką. Ką nors apie jos praeitį. Apie kokį nors neprotingą jos poelgį. Užuominą apie kokį nors gėdingą dalyką. Abejones jos nuoširdumu. Piktavališkus gandus apie ją. Bet ką, kas neabejotinai *pakenktų jai*...

– Tikiuosi, neketinate man siūlyti tuo užsiimti, – lėtai ištarė Piteris Lordas. – Mėginimas raustis nekaltos jaunos moters, kuri yra mirusi ir negali apsiginti, praeityje... Bet kuriuo atveju, netikiu, kad jūs galėtumėte užsiimti tokiais dalykais!

– Ji buvo tarsi moteriškos lyties Seras Galahadas* – gyveno nepriekaištingą gyvenimą.

– Kiek man žinoma, taip. Niekada neteko girdėti ką nors kita.

– Negalvokite, mano drauge, kad aš drabstysiuosi purvais ten, kur iš tikrųjų to purvo nėra... Ne, ne, jūs blogai mane supratote. Gerai, kad slaugė Hopkins nemoka slėpti savo jausmų. Ji mylėjo Merę ir apie ją žino kažką tokio, ką norėtų nuslėpti, kitaip tariant, bijo, kad aš tai išsiaiškinsiu. Ji nemano, kad tai turi ką nors bendra su nusikaltimu. Antra vertus, ji yra įsitikinusi, kad nusikaltimą įvykdė Elinora Karlail, o tas faktas, kad ir koks jis būtų, nėra susijęs su Elinora. Bet suprantate, mano drauge, man būtina žinoti *viską*. Nes gali būti, kad Merė padarė kažką negero kokiam nors pašaliniam žmogui ir, tokiu atveju, tas žmogus galėjo turėti motyvą trokšti jos mirties.

– Žinoma, tačiau tokiu atveju slaugė Hopkins taip pat tą suprastų, – paprieštaravo Piteris Lordas.

– Slaugė Hopkins yra gana protinga moteris, tačiau jos intelektas vargu ar prilygsta manajam. Ji gali ir nepastebėti, bet tik ne Erkiulis Puaro! – pareiškė Puaro.

– Atleiskite, bet aš nieko nežinau, – pasakė Piteris Lordas purtydamas galvą.

– Nieką daugiau žino ir Tedas Biglendas, – susimąstęs kalbėjo Puaro, – nors jis ir Merė čia pragyveno visą savo gyvenimą. Nieko nežino ir misis Bišop, nes jei apie šią

* Personažas iš viduramžių legendos apie karalių Artūrą ir Apskritojo stalo riterius; garbingo žmogaus sinonimas, – *vert. past.*

merginą ji būtų žinojusi ką nors nemalonaus, tikrai nebūtų to slėpusi. *Eh bien*, beliko paskutinė viltis.

– Kokia?

– Šiandien ruošiuosi aplankyti kitą slaugę – slaugę O'Brajen.

– Ji nedaug ką žino apie šį kraštą. Ji čia tik mėnuo ar du, – purtydamas galvą išsakė savo nuomonę Piteris Lordas.

– Aš tai žinau. Tačiau mums, mano bičiuli, sakė, jog ji turi ilgą liežuvį. Ji nenešiojo paskalų miestelyje, kur tokios šnekos galėjo pakenkti Merei Džerard. Tačiau aš abejoju, ar ji galėtų susilaikyti neužsiminusi pašaliniam žmogui ar kolegei apie tai, kas užvaldė jos mintis. Slaugė O'Brajen gali ką nors žinoti.

Slaugė O'Brajen krestelėjo savo raudonplaukę galvą ir plačiai nusišypsojo priešais ją už arbatos staliuko sėdinčiam nedidelio ūgio vyriškiui.

„Koks keistas vyrukas, – pagalvojo ji sau. – Jo akys žalios kaip katės ir dar daktaras Lordas sako, kad jis protingas!"

– Malonu sutikti sveiką ir gyvybingą žmogų. Turbūt visi jūsų pacientai pasveiksta?

– Man nepatinka paniurę žmonės ir, ačiū Dievui, man prižiūrint mirė nedaug pacientų.

– Tačiau misis Velman atveju mirtis buvo išganingas išsivadavimas iš kančių, – pastebėjo Puaro.

– Ak! Taip, tikrai. Vargšelė. – Ji įsmeigė skvarbų žvilgsnį į Puaro ir paklausė:

– Jūs norite su manimi pasikalbėti apie tai? Girdėjau, kad policija ekshumavo jos kūną.

– O tuo metu jūs pati nieko neįtarėte? – pasidomėjo Puaro.

– Visiškai nieko, nors turėjau įtarti, kai pamačiau daktaro Lordo veido išraišką tą rytą ir kai jis mane visur siuntinėjo atnešti daiktų, kurių jam nereikėjo! Ir visgi jis pasirašė mirties liudijimą.

– Tam jis turėjo savų priežasčių... – pradėjo Puaro, tačiau ji pasakė pirmiau.

– Taip, ir jis buvo teisus. Daktarui nieko gero iš to, kad savo įtarimais įžeis šeimą, nebus. O jeigu jis klysta, jo karjerai galas – daugiau niekas nenorės jo kviesti. Daktaras turi būti *įsitikinęs*!

– Buvo iškelta prielaida, kad misis Velman galėjo nusižudyti, – pasakė Puaro.

– Ji? Būdama tokia bejėgė? Kilstelėti vieną ranką – tai viskas, ką *ji* galėjo daryti!

– Galbūt jai kas nors padėjo?

– A! Dabar suprantu, kur jūs lenkiate. Mis Karlail ar misteris Velmanas, o galbūt Merė Džerard?

– Bet juk tai įmanoma, ar ne?

Slaugė O'Brajen papurtė galvą ir tarė:

– Jie nebūtų išdrįsę – nė vienas iš jų!

– Gal ir nebūtų, – sutiko Puaro, o tada paklausė: – Kada slaugė Hopkins pasigedo tūbelės su morfinu?

– Tą patį rytą. „Esu tikra, kad tūbelė buvo čia“, – pasakė ji. Iš pradžių ji buvo visiškai tuo įsitikinusi. Bet jūs juk žinote kaip būna – po kurio laiko ji pradėjo painiotis, kol galų gale ėmė manyti palikusi tūbelę su morfinu namie.

– Ir netgi tuomet jums nekilo jokių įtarimų? – sumurmėjo Puaro.

– Nė menkiausio! Tikrai, man nė akimirkai neatėjo į galvą mintis, kad kažkas ne taip, kaip turi būti. Ir netgi dabar policija neturi jokių įrodymų, vien įtarimus.

– Ar mintis apie tą dingusią tūbelę nesukėlė jums ar slaugei Hopkins nerimo?

– Na, taip nepasakyčiau... Pamenu, jog apie tai pagalvojau sėdėdama su slauge Hopkins „Mėlynosios zylės“ kavinėje. Pastebėjau, kad mano mintys persidavė ir jai. „Greičiausiai tūbelę palikau ant židinio atbrailos ir ji įkrito į šiukšlių dėžę“ – pasakė ji. „Tikriausiai taip ir buvo“, – pritariau aš jai, tačiau nė viena iš mūsų nepasakė, ką iš tiesų galvoja ir ko baiminasi.

– O kaip jūs galvojate dabar? – pasidomėjo Erkiulis Puaro.

– Jeigu jie ras morfino velionės kūne, neliks nė menkiausios abejonės, kas ir kokiam tikslui paėmė tą tūbelę, nors kol tai nebus įrodyta, aš netikėsiu, jog ji nunuodijo ir senutę.

– Jūs visiškai neabejojate, kad Merę Džerard nužudė Elinora Karlail? – paklausė Puaro.

– Nė trupučio neabejoju! O kas gi dar turėjo priežastį ir norą tai padaryti?

– Štai kur klausimas, – pritarė jai Puaro.

– Argi tą vakarą aš ten nebuvau ir negirdėjau, kaip senutė mėgino kalbėti, o mis Elinora pažadėjo, kad viskas bus padaryta deramai ir pagal jos valią? – toliau dramatiškai tęsė slaugė O'Brajen. – Argi aš nemačiau kupino neapykantos jos žvilgsnio, kai kartą ji stebėjo laiptais besileidžiančią Merę? Galiu prisiekti, kad tą akimirką ji tikrai galvojo apie žmogžudystę.

– Dėl ko Elinorai Karlail reikėtų žudyti misis Velman? – paklausė Puaro.

– Dėl ko? Savaime suprantama, dėl pinigų. Juk kalba eina apie du šimtus tūkstančių svarų, ne mažiau. Štai ką ji tuo pasiekė, štai dėl ko ji tai padarė – žinoma, jei tai jos rankų darbas. Elinora drąsi, labai protinga jauna ledi, nežinanti, kas yra baimė.

– Jeigu misis Velman būtų spėjusi sudaryti testamentą, kam, jūsų manymu, ji būtų palikusi savo turtą? – pasiteiravo Erkiulis Puaro.

– Man nederėtų kalbėti apie tokius dalykus, – pareiškė slaugė O'Brajen, tačiau iš visko matėsi, jog ji ketina tai padaryti. – Mano nuomone, visi senutės pinigai būtų atitekę Merei Džerard.

– Kodėl? – pasidomėjo Puaro.

Atrodė, jog šis trumpas klausimas sujaudino slaugę O'Brajen.

– Kodėl? Jūs klausiate *kodėl*? Na, aš manau, kad tam turėtų būti priežastis.

– Kai kurie žmonės galėtų pasakyti, jog Merė Džerard buvo labai apsukri ir taip įsiteikė senutei, jog ši pamiršo net kraujo ryšius, – sumurmėjo Puaro.

– Galbūt, – susimąsčiusi ištarė slaugė O'Brajen.

– Ar Merė Džerard *buvo* apsukri ir klastinga mergina? – paklausė Puaro.

– Nemanau... – vis dar susimąsčiusi atsakė slaugė O'Brajen. – Viskas, ką ji darė, buvo ganėtinai natūralu, be jokios klastos. Ji buvo ne tokia. Dažnai tokių poelgių priežastys taip ir neiškyla viešumon...

– Mano manymu, jūs esate labai diskretiška moteris, slauge O'Brajen, – švelniai pasakė Erkiulis Puaro.

– Aš nepliurpiu apie dalykus, kurie manęs neliečia.

– Juk jūs su slauge Hopkins sutarėte, kad tam tikrų dalykų geriau neviešinti, ar ne tiesa? – labai atidžiai ją stebėdamas pasakė Puaro.

– Ką norite tuo pasakyti? – paklausė slaugė O'Brajen.

– Tai nėra susiję su nusikaltimu, o teisingiau pasakius – nusikaltimais. Aš turiu galvoje kitą dalyką, – greitai išbėrė Puaro.

– Kokia būtų nauda iš rausimosi po praeitį? Ji buvo padori pagyvenusi moteris, kurios vardo niekada neteršė joks skandalas – ji mirė visų gerbiama.

Erkiulis Puaro pritariamai linktelėjo.

– Kaip minėjote, misis Velman buvo labai gerbiama Meidensforde, – apdairiai pasakė jis.

Kalba pakrypo netikėta linkme, tačiau jo veide neatsispindėjo nei nuostaba, nei sumišimas.

– Tai įvyko prieš daugelį metų. Visi jau seniai mirę ir pamiršti, – toliau kalbėjo slaugė O'Brajen. – Jaučiu silpnybę meilės romanams: visuomet sakiau ir sakysiu, kad vyrui, kurio žmona uždaryta bepročių namuose, yra be galo sunku, nes jį išlaisvinti gali tik mirtis.

– Taip, tikrai sunku, – vis dar sumišęs sumurmėjo Puaro.

– Ar slaugė Hopkins jums papasakojo, kaip prasilenkė mudviejų laiškai? – netikėtai paklausė slaugė O'Brajen.

– Ji man *to* nepasakojo, – pasakė teisybę Puaro.

– Tai buvo keistas sutapimas. Bet, antra vertus, taip visuomet atsitinka. Sykį išgirsti kokį nors vardą, o po kelių dienų vėl su juo susiduri ir panašiai. Turbūt tą pačią akimirką, kai aš žvelgiau į to vyro nuotrauką ant pianino, slaugė Hopkins klausėsi daktaro ūkvedės pasakojimo apie jį.

– Be galo įdomu, – pareiškė Puaro, o panosėje nedrąsiai sumurmėjo: – Ar Merė Džerard apie tai žinojo?

– O kas galėjo jai pasakyti? – paklausė slaugė O'Brajen. – Nesakiau nei aš, nei Hopkins. Pagaliau, kokia jai būtų buvusi iš to nauda?

Ji atmetė savo raudonplaukę galvą ir įdėmiai pažvelgė į Puaro.

– Iš tiesų, kokia? – atsidusęs paantrino Puaro.

Elinora Karlail...

Puaro sėdėjo kitoje stalo pusėje ir tiriamai žvelgė į ją. Jie buvo vieni. Pro stiklo sienelę juos stebėjo kalėjimo prižiūrėtojas.

Puaro atkreipė dėmesį į jaudrų protingą veidą, lygią baltą kaktą, dailių formų ausis ir nosį. Subtilūs bruožai bylojo apie išdidų, santūrų būdą ir galbūt slepiamą aistringumą.

– Mano vardas Erkiulis Puaro. Mane pas jus atsiuntė daktaras Piteris Lordas. Jo manymu, aš galiu jums padėti, – paaiškino jis.

– Piteris Lordas... – susimąsčiusi ištarė Elinora Karlail ir liūdnokai šyptelėjo. – Labai gražu iš jo pusės, tačiau nemanau, kad jūs galėtumėte kuo nors padėti, – gana formaliai pareiškė ji.

– Ar atsakysite į mano klausimus? – paklausė Erkiulis Puaro.

Ji atsiduso ir tarė:

– Patikėkite, būtų geriau jų neužduoti, tikrai. Esu gerose rankose. Misteris Sedonas buvo be galo malonus. Aš turėsiu labai garsų advokatą.

– Jis nėra toks garsus kaip aš! – pareiškė Puaro.

– Jis labai garsus advokatas, – su juntamu nuovargiu balse pasakė Elinora Karlail.

– Taip, jis garsėja kaip nusikaltėlių gynėjas. O aš garsėju tuo, kad įrodau nekaltumą.

Pagaliau ji pakėlė akis – gražias ryškiai mėlynas akis. Jos žvelgė tiesiai į Puaro akis.

– Jūs tikite, kad aš nekalta? – paklausė ji.

– O jūs nekalta? – klausimu į klausimą atsakė Erkiulis Puaro.

Elinora ironiškai šyptelėjo ir tarė:

– Tai vienas iš jūsų klausimų? Bet juk atsakyti į jį TAIP yra labai lengva, ar ne?

– Jūs labai pavargusi, tiesa? – netikėtai paklausė jis.

Iš nuostabos jos akys šiek tiek išsiplėtė.

– Tiesą sakant, taip, labai pavargau, – atsakė ji. – O iš kur jūs žinote?

– Žinau... – atsakė Erkiulis Puaro.

– Džiaugsiuosi, kai viskas pasibaigs, – prisipažino Elinora.

Minutėlę Puaro žvelgė į ją tylėdamas, o paskui tarė:

– Mačiausi su jūsų... pusbroliu, – ar galiu patogumo dėlei taip jį vadinti? – Misteriu Roderiku Velmanu.

Pablyškusį išdidų veidą po truputį užliejo raudonis. Į vieną iš Puaro klausimų, kurio jis net neuždavė, jau buvo atsakyta.

– Matėte Rodį? – šiek tiek virpančiu balsu paklausė Elinora.

– Dėl jūsų jis daro viską, ką gali, – pasakė Puaro.

– Žinau, – švelniu balsu gyvai atsiliepė ji.

– Ar jis turtingas? – paklausė Puaro.

– Rodis? Savų pinigų jis turi ne per daugiausia.

– Bet jis išlaidus?

– Nė vienas iš mūsų nemanėme, kad tai svarbu. Žinojome, kad kada nors... – Ji nutilo.

– Tikėjotės gauti palikimą? – greitai pagavo mintį Puaro. – Tai visiškai suprantama.

– Tikriausiai girdėjote apie jūsų tetos skrodimo rezultatus? – toliau kalbėjo jis. – Ji mirė nuo apnuodijimo morfinu.

– Aš jos nežudžiau.

– Gal jūs padėjote jai nusižudyti?

– Gal padėjau?.. A, suprantu. Ne, aš nepadėjau.

– Ar žinojote, kad jūsų teta nebuvo sudariusi testamento?

– Ne, net nenumaniau, – mašinaliai ir abejingai, prislopintu balsu atsakė ji.

– O jūs pati ar esate sudariusi testamentą? – pasidomėjo Puaro.

– Taip.

– Jūs surašėte jį tą pačią dieną, kai daktaras Lordas su jumis apie tai pasikalbėjo?

– Taip.

Merginos veidą vėl užliejo raudonis.

– Mis Karlail, kam jūs palikote savo turtą? – paklausė Puaro.

– Viską palikau Rodžiui – Roderikui Velmanui, – tyliai ištarė Elinora.

– Ar jis tai žino?

– Žinoma, ne, – greitai atsakė ji.

– Jūs neaptarėte savo testamento su juo?

– Žinoma, ne. Jis būtų siaubingai sutrikęs ir jam labai nepatiktų tai, ką darau.

– Kas dar žino jūsų testamento turinį?

– Tik misteris Sedonas ir tikriausiai jo tarnautojai.

– Testamentą jums surašė misteris Sedonas?

– Taip. Aš parašiau jam tą patį vakarą, turiu omenyje, tą vakarą, kai daktaras Lordas kalbėjosi apie tai su manimi.

– Laišką išsiuntėte pati?

– Ne, jis buvo išsiųstas drauge su kitais laiškais.

– Vadinasi, buvo *comme ça**: jūs parašėte jį, įdėjote į voką, užklijavote, priklijavote pašto ženklą ir įmetėte į pašto dėžutę? Jūs neapmąstėte to, ką parašėte, ir neperskaitėte laiško dar kartą?

---

* *Taip* (pranc.)

– Žinoma, aš jį dar kartą perskaičiau, – su nuostaba spoksodama į Puaro atsakė Elinora. – Buvau išėjusi ieškoti pašto ženklų, o kai grįžau, dar kartą perskaičiau laišką, kad įsitikinčiau, jog viskas išdėstyta aiškiai.

– Ar kambaryje su jumis buvo dar kas nors?

– Tik Rodis.

– Ar jis žinojo, ką darote?

– Aš jau sakiau jums, kad ne.

– Ar galėjo kas nors perskaityti laišką, kol jūsų nebuvo kambaryje?

– Nežinau... Norite pasakyti, kuris nors iš tarnų? Manau, kad galėjo, jeigu užėjo tuomet, kai manęs nebuvo kambaryje.

– Ir prieš tai, kai į kambarį įėjo misteris Roderikas Velmanas?

– Taip.

– Bet juk ir jis galėjo perskaityti laišką, ar ne?

– Galiu jus užtikrinti, mesjė Puaro, kad mano „pusbrolis", kaip jūs jį vadinate, neskaito kitų žmonių laiškų, – skambiu ir pašaipiu balsu pasakė Elinora.

– Taip įprasta manyti, žinau. Tačiau jūs nustebtumėte sužinojusi, kiek žmonių daro tai, ko nedera daryti.

Elinora tik gūžtelėjo pečiais.

– Juk būtent tą dieną jums pirmą kartą atėjo į galvą mintis nužudyti Merę Džerard? – nerūpestingu balsu, lyg tarp kitko, paklausė Puaro.

Elinoros Karlail veidą trečią kartą užliejo raudonis – šįsyk veidas tiesiog degė.

– Jums tai pasakė daktaras Piteris Lordas? – paklausė ji.

– Juk jums tai atėjo į galvą tuomet, ar ne? – švelniai perklausė Puaro. – Kai jūs pažvelgėte pro langą ir pamatėte, jog ji rašo savo testamentą. Tuomet jums ir dingtelėjo, kaip būtų juokinga ir patogu, jei Merė Džerard mirtų...

– Jis suprato, pažvelgė į mane ir suprato... – žemu, dusliu balsu ištarė Elinora.

– Taip, daktaras Lordas daug ką supranta... Tas raudonplaukis vyras strazdanotu veidu – ne kvailys... – sutiko Puaro.

– Ar tiesa, kad jis atsiuntė jus... man padėti? – tyliai paklausė Elinora.

– Tiesa, madmuazele.

Ji atsiduso ir tarė:

– Nesuprantu. Tikrai nesuprantu.

– Paklausykite, mis Karlail, – prabilo Puaro. – Būtina, kad jūs papasakotumėte man, kas atsitiko tą dieną, kai mirė Merė Džerard: kur jūs ėjote, ką darėte; dar daugiau – aš netgi noriu žinoti, ką jūs galvojote.

Ji nustebusi pažvelgė į jį. Tuomet jos lūpas iškreipė keista šypsenėlė.

– Turbūt jūs esate neįtikėtinai naivus žmogus, – pasakė ji. – Nejaugi nesuprantate, kad aš lengvai galiu jums sumeluoti?

– Tai nesvarbu, – ramiai atsakė Puaro.

Ji suglumo.

– Nesvarbu?

– Ne. Kadangi melas, madmuazele, gali atskleisti tiek pat, kiek tiesa. Kartais netgi daugiau. Taigi, pradėkime. Jūs susitikote savo ekonomę, gerąją misis Bišop. Ji norėjo eiti kartu su jumis ir jums padėti, tačiau jūs neleidote. Kodėl?

– *Kodėl?* Todėl, kad norėjau pabūti viena ir viską apmąstyti.

– Norėjote apmąstyti. Gerai. O ką darėte po to?

– Nupirkau pašteto sumuštiniams, – įžūliai pakėlusi galvą atrėžė Elinora.

– Du stiklainius?

– Du.

– Ir nuėjote į Hanterberio dvarą. Ką ten darėte?

– Užlipau į savo tetos kambarį ir ėmiau peržiūrinėti jos daiktus.

– Ką radote?

– Radau? – Ji susiraukė. – Drabužių, senų laiškų, nuotraukų, papuošalų.

– Neaptikote jokių paslapčių?

– Paslapčių? Nesuprantu jūsų.

– Tuomet tęskime. Ką darėte po to?

– Nusileidau į bufetinę ir paruošiau sumuštinius...

– Ir apie ką jūs tuomet galvojote? – švelniai paklausė Puaro.

Staiga jos mėlynos akys žybtelėjo ir ji tarė:

– Galvojau apie savo bendravardę, Eleonorą Akvitanietę*...

– Puikiai jus suprantu, – pareiškė Puaro.

– Tikrai?

– O taip. Žinau jos istoriją. Ji pasiūlė Rozamundai Gražiajai pasirinkti durklą arba *taurę nuodų*. Rozamunda pasirinko nuodus...

Elinora tylėjo. Dabar ji buvo balta kaip drobė.

– Tačiau šį kartą *pasirinkimo tikriausiai nebuvo* ... Tęskite, madmuazele, ką darėte toliau?

– Sudėjau sumuštinius į lėkštę ir patraukiau link sarginės. Su Mere ten buvo ir slaugė Hopkins. Pasakiau joms, kad paruošiau sumuštinių.

Puaro stebėjo ją, o tada ramiai pridūrė:

– Ir jūs drauge nuėjote į namą, ar ne?

– Taip. Mes... valgėme sumuštinius mažajame valgomajame.

– Taip, taip... *tarytum sapne*... Ir tuomet...

---

* Prancūzijos ir Anglijos karalienė (1122–1204), – *vert. past.*

– Tuomet? – Ji įsmeigė į jį nuostabos kupiną žvilgsnį. – Aš išėjau į bufetinę, o ji liko stovėti prie lango. Viskas vyko taip, kaip jūs ir sakėte – *tarytum sapne*... Bufetinėje slaugė plovė indus... Aš jai padaviau stiklainį nuo pašteto.

– Taip, taip. O kas atsitiko po to? Apie ką jūs tuomet galvojote?

– Ant slaugės riešo pamačiau dūrio žymę, – išsiblaškiusi pasakojo Elinora. – Užsiminiau apie tai ir ji pasakė, kad įsidūrė šalia sarginės augančios vijoklinės rožės spygliu. Rožės prie sarginės... Kartą, labai seniai, aš ir Rodis susikivirčijome dėl Rožių karų. Aš buvau Lankasteris, o jis Jorkas. Jam patiko baltos rožės. Aš pasakiau, kad jos netikros, nes jos net nekvepia. O man patiko raudonos rožės, didelės, tamsiai raudonos ir aksominės, kvepiančios vasara... Ginčijomės pačiu kvailiausiu būdu. Suprantate, ten, bufetinėje, atgijo visi šie prisiminimai ir kažkas manyje pasikeitė – juoda neapykanta, kerojusi mano širdyje, staiga dingo kartu su prisiminimais iš mudviejų vaikystės. Daugiau nebejaučiau neapykantos Merei. Nenorėjau, kad ji mirtų...

Ji nutilo.

– Tačiau vėliau, kai mes grįžome į valgomąjį, ji jau buvo prie mirties...

Ji vėl nutilo. Puaro labai įdėmiai žiūrėjo į ją. Ji išraudo ir tarė:

– Jūs ir vėl manęs klausite, *ar aš nužudžiau Merę Džerard*?

Puaro atsistojo ir skubiai atsakė:

– Aš jūsų nieko neklausiu. Yra dalykų, kurių aš nenoriu žinoti...

Kaip buvo sutarta, daktaras Lordas pasitiko traukinį stotyje.

Iš jo išlipo Erkiulis Puaro. Jis vilkėjo londonietiško stiliaus rūbus ir avėjo smailius patentuotos odos batus.

Piteris Lordas nerimastingai nužvelgė jo veidą, tačiau Erkiulis Puaro niekuo neišsidavė.

– Padariau viską, ką galėjau, kad gaučiau atsakymus į jūsų klausimus, – pradėjo Piteris Lordas. – Visų pirma, Merė Džerard iš čia į Londoną išvyko liepos 10 dieną. Antra, aš neturiu ūkvedės – mano namus tvarko pora krizenančių mergiočių. Tikriausiai jūs turite omenyje misis Sleteri, kuri buvo mano pirmtako Rensomo ūkvedė. Jei norite, galiu jus šįryt nuvesti pas ją. Susitariau, kad ji būtų namuose.

– Taip, manau, būtų puiku, jei pirmiausia pasimatyčiau su ja, – patvirtino Puaro.

– Jūs sakėte, kad norite nuvykti į Hanterberį. Galėčiau ten važiuoti kartu su jumis. Nesuprantu, kodėl jūs iki šiol ten nė karto nebuvote? Neįsivaizduoju, kodėl jūs nenuvažiavote į Hanterberio dvarą, kai buvote čia anksčiau. Aš maniau, jog tokioje byloje kaip ši pirmiausia reikia apsilankyti toje vietoje, kur įvyko nusikaltimas.

Šiek tiek pakreipęs galvą į šoną, Erkiulis Puaro paklausė:

– Kodėl?

– Kaip tai kodėl? – toks klausimas Piterį Lordą šiek tiek sutrikdė. – Argi tai ne įprastas dalykas?

– Nusikaltimus tiriu remdamasis protu, o ne vadovėliais.

– Tačiau ten galbūt rasite kokį nors įkaltį, – paprieštaravo Piteris Lordas.

Puaro atsiduso.

– Jūs per daug prisiskaitėte detektyvinių romanų. Šiame krašte policijos pajėgos yra pakankamai geros. Nė neabejoju, kad jie labai kruopščiai apieškojo namą ir parką.

– Ieškodami įkalčių prieš Elinorą Karlail, o ne įrodymų jos naudai.

– Mano brangus drauge, policija nėra pabaisa. Elinora Karlail buvo suimta todėl, kad prieš ją buvo rasta pakankamai įkalčių, be to, labai rimtų įkalčių. Nebuvo prasmės tyrinėti vietą, kurią kuo kruopščiausiai ištyrė policija.

– Tačiau dabar jūs norite ten nuvykti, – paprieštaravo Piteris.

Erkiulis Puaro linktelėjo galvą.

– Taip, dabar tai padaryti būtina, – patvirtino jis, – nes dabar aš *tiksliai žinau, ko ieškau.* Pirmiausia reikia pasinaudoti savo pilkosiomis smegenų ląstelėmis, o tik paskui – akimis.

– Vadinasi, jūs *galvojate*, kad ten vis dar galima ką nors rasti?

– Taip, manau, kad mes ten kai ką rasime.

– Kažką, kas įrodytų Elinoros nekaltumą?

– Ak, aš to nesakiau.

Piteris Lordas tarytum suakmenėjo.

– Juk jūs nenorite pasakyti, kad *vis dar* manote, jog ji kalta?

– Atsakymo į šį klausimą, mano drauge, teks palaukti, – rimtai ištarė Puaro.

II

Puaro pietavo su daktaru jaukiame kvadratiniame kambaryje su atvertu langu, išeinančiu į sodą.

– Ar iš senosios Sleteri sužinojote tai, ko norėjote? – pasidomėjo Lordas.

Puaro linktelėjo.

– Taip.

– O ką konkrečiai norėjote iš jos sužinoti?

– Paskalas ir gandus. Kalbas apie senus laikus. Kai kurių nusikaltimų šaknys glūdi praeityje. Manau, kad šis atvejis kaip tik toks ir yra.

– Visiškai nieko nesuprantu, – irzliai pareiškė Piteris Lordas.

Puaro nusišypsojo ir tarė:

– Ši žuvis nepaprastai šviežia ir skani.

– Tai jau tikrai – pats ją pagavau šįryt prieš pusryčius. Klausykite, Puaro, norėčiau žinoti, kur link jūs sukate. Kam nuo manęs viską slepiate?

Jo pašnekovas papurtė galvą.

– Todėl, kad man pačiam dar niekas neaišku. Mane sulaiko tas faktas, kad niekas, išskyrus Elinorą Karlail, neturėjo motyvo žudyti Merę Džerard.

– Negalite būti tuo visiškai įsitikinęs, – paprieštaravo Piteris Lordas. – Nepamirškite, jog ji kurį laiką gyveno užsienyje.

– Nepamiršau. Aš jau tai išsiaiškinau.

– Jūs buvote nuvykęs į Vokietiją?

– Aš pats – ne. – Ir sukikenęs pridūrė: – Turiu savo šnipų!

– Galite pasikliauti kitais žmonėmis?

– Žinoma. Nejaugi aš lakstysiu šen ir ten, diletantiškai darydamas tai, ką už nedidelę sumą gali padaryti profesionalas? Galiu jus užtikrinti, *mon cher*, iš karto dirbu keletą darbų. Turiu keletą naudingų pagalbininkų, vienas iš jų – buvęs įsilaužėlis.

– Kam jis jums?!

– Pastarąjį kartą aš jam pavedžiau labai kruopščiai apieškoti misterio Velmano butą.

– Ir ko gi jis ieškojo?

– Visuomet naudinga tiksliai žinoti, kas tiesa, o kas melas, – paaiškino Puaro.

– Ar Velmanas jums melavo?

– Žinoma.

– Kas dar jums primelavo?

– Manau, kad visi: slaugė O'Brajen dėl savo polinkio į romantizmą, slaugė Hopkins iš užsispyrimo, misis Bišop iš pagiežos. O jūs...

– Dieve mano! – be jokių ceremonijų pertraukė jį Piteris Lordas. – Juk nemanote, kad ir aš jums melavau?

– Kol kas ne, – sutiko Puaro.

Daktaras Lordas vėl susmuko į kėdę ir tarė:

– Puaro, jūs ne iš patikliųjų.

O paskui pridūrė:

– Jeigu jau papietavote, gal galime vykti į Hanterberį? Vėliau turėsiu aplankyti kelis savo pacientus, o po to manęs laukia operacija.

– Esu jūsų paslaugoms, mano drauge.

Hanterberio dvarą jie pasiekė pėstute, o į parką pateko pro galinį įvažiavimą. Pusiaukelėje link namo jie sutiko aukštą, išvaizdų jaunuolį, stumiantį karutį. Jis kilstelėjo kepurę ir pagarbiai pasisveikino su daktaru Lordu.

– Labas rytas, Horlikai. Puaro, tai Horlikas, sodininkas. Tą rytą jis čia dirbo.

– Taip, sere, dirbau, – patvirtino Horlikas. – Tą rytą mačiau mis Elinorą ir kalbėjausi su ja.

– Ką ji jums sakė? – paklausė Puaro.

– Ji pasakė, kad namas faktiškai parduotas, ir tai, sere, mane kiek sukrėtė. Tačiau mis Elinora pasakė, jog užtarė žodelį už mane majorui Somerviliui, ir galbūt jis mane paliks, kadangi vadovaujamas misterio Stivenso aš čia gavau gerą apmokymą, žinoma, jeigu aš jam nepasirodysiu per jaunas užimti vyriausiojo sodininko vietą.

– Ji atrodė taip pat, kaip paprastai? – paklausė daktaras Lordas.

– Kaip čia pasakius, sere, atrodė kiek susijaudinusi, tarytum jai kažkas neduotų ramybės.

– Ar pažinojote Merę Džerard? – įsiterpė Puaro.

– O taip, sere. Tačiau nelabai gerai.

– Kokia ji buvo? – pasidomėjo Puaro.

Horlikas atrodė sumišęs.

– Kokia, sere? Turite omenyje jos išvaizdą?

– Nevisiškai. Noriu paklausti, kokia ji buvo mergina?

– Ką gi, sere, ji buvo neeilinė mergina. Rafinuota kalba ir kiti panašūs dalykai. Manau, jog buvo labai geros nuomonės apie save. Suprantate, senoji misis Velman perdėtai rūpinosi ja. Jos tėvą tai siutino, dėl to jis buvo piktas kaip šuo.

– Tačiau aš girdėjau, kad tas senis nebuvo paties geriausio būdo?

– Taip, tikrai. Jis amžinai bambėdavo ir būdavo šiurkštus. Retai galėdavai iš jo išgirst mandagų žodį.

– Tą rytą jūs buvote čia. Kurioje vietoje jūs dirbote?

– Daugiausia darže, sere.

– Iš ten namo nesimato?

– Ne, sere.

– Jeigu kas nors būtų priėjęs prie namo, prie bufetinės lango, jūs nebūtumėte pamatęs?

– Ne, sere, nebūčiau.

– Kada ėjote pietauti? – paklausė Piteris Lordas.

– Pirmą valandą, sere.

– Ir jūs nieko nepastebėjote: jokio aplink slampinėjančio žmogaus ar už vartų stovinčio automobilio, nieko panašaus?

Nustebęs jaunuolis kilstelėjo antakius.

– Už galinių vartų, sere? Ten stovėjo tik jūsų automobilis, o daugiau nieko.

– Mano automobilis?! – sušuko Piteris Lordas. – Ten buvo ne mano automobilis! Tą rytą aš važiavau į Vitenberį ir grįžau tik po dviejų.

Horlikas atrodė suglumęs.

– Buvau įsitikinęs, kad tai jūsų automobilis, sere, – abejodamas paaiškino jis.

– Tiek to, tai nesvarbu. Viso gero, Horlikai, – greitai atsisveikino Piteris Lordas ir drauge su Puaro patraukė toliau. Horlikas nulydėjo juos nustebusiu žvilgsniu, o tada vėl ėmėsi karučio.

– Pagaliau kažką užtikome, – tyliai, tačiau labai susijaudinęs pasakė Piteris Lordas. – Kieno automobilis stovėjo keliuke tą rytą?

– Kokios markės jūsų automobilis?

– Jūros bangų spalvos *Fordas*, dešimtas modelis. Žinoma, šito modelio automobiliai gana plačiai paplitę.

– Ir jūs esate tikras, kad tai buvo ne jūsų automobilis? Jūs nesumaišėte dienų?

– Esu visiškai įsitikinęs. Buvau Viterberyje, grįžau vėlai, šiek tiek užkandau, o tada mane iškvietė pas Merę Džerard ir aš išskubėjau.

– Atrodo, jog pagaliau, mano drauge, radome kažką apčiuopiamo, – ramiai konstatavo Puaro.

– *Kažkas čia buvo tą rytą...* bet ne Elinora Karlail, ne Merė Džerard ir ne slaugė Hopkins...

– Labai įdomu, – pareiškė Puaro. – Nagi, pamėginkime patyrinėti. Pavyzdžiui, išsiaiškinkime, ar yra kokia nors galimybė prieiti prie namo nepastebėtam.

Pusiaukelėje nuo alėjos atsišakojo takelis, vedantis pro krūmokšnius. Jie pasuko tuo takeliu, ir už kažkurio posūkio Piteris Lordas čiupo Puaro už rankos ir parodė į langą.

– Tas langas yra bufetinės, kurioje Elinora Karlail tepė sumuštinius, – paaiškino jis.

– Iš čia *bet kas galėjo stebėti, kaip ji ruošė sumuštinius*, – sumurmėjo Puaro. – Jei gerai pamenu, langas buvo atidarytas?

– Jis buvo plačiai atvertas. Nepamirškite, jog buvo karšta diena, – patikslino Piteris Lordas.

– Jeigu kas nors norėtų stebėti, kas vyksta, pats likdamas nematomas, ši vieta būtų kaip tik tam tinkama, – susimąstęs ištarė Erkiulis Puaro.

Abu vyrai apsidairė.

– Štai ta vietelė, už šitų krūmų. Čia buvo ištrypta žolė. Dabar ji ataugusi, tačiau vis tiek pakankamai aiškiai matosi.

Puaro priėjo prie jo ir susimąstęs tarė:

– Taip, tai gera vietelė. Jos nesimato nuo takelio, o pro tą tarpą tarp krūmokšnių gerai matosi langas. Įdomu, ką darė čia stovėjęs mūsų bičiulis? Gal rūkė?

Jie pasilenkė ir ėmė tyrinėti žemę, stumdydami į šalis nukritusius lapus bei šakeles.

Staiga Erkiulis Puaro suniurnėjo.

Piteris Lordas pakėlė galvą.

– Kažką radote?

– Degtukų dėžutę, mano drauge. Stipriai įmintą į žemę, permirkusią, gerokai apirusią tuščią degtukų dėžutę.

Jis atsargiai pakėlė radinį ir, padėjęs ant laiškinio popieriaus lapo, išimto iš kišenės, pagaliau parodė Lordui.

– Ji užsienietiška. Dieve mano! *Vokiški degtukai!* – sušuko Piteris Lordas.

– O Merė Džerard buvo neseniai grįžusi iš Vokietijos! – pridūrė Erkiulis Puaro.

– Dabar mes jau kažką turime. Negalite to paneigti, – džiūgavo Piteris Lordas.

– Galbūt... – susimąstęs lėtai ištarė Erkiulis Puaro.

– Po šimts velnių, žmogau. Pats pagalvokite, kas iš vietinių galėjo turėti užsienietiškus degtukus?

– Žinau, žinau, – atsakė Erkiulis Puaro ir suglumęs nukreipė akis į plyšį tarp krūmokšnių, o paskui į langą.

– Viskas nėra taip paprasta, kaip jūs galvojate, – pasakė jis. – Yra viena rimta problema, nejaugi jūs nematote?

– Kokia? Pasakykite man.

Puaro atsiduso.

– Na, jeigu jūs pats nepastebite... Gerai, verčiau eikime į vidų.

Jie nuėjo prie namo. Piteris Lordas raktu atrakino galines duris.

Jis nuvedė savo draugą pro indaują į virtuvę, o iš jos – į koridorių, kurio vienoje pusėje buvo drabužinė, o kitoje – bufetinė. Atsidūrę bufetinėje abu vyrai apsidairė. Joje stovėjo įprastas bufetas su stumdomomis stiklinėmis durelėmis stikliniams ir porcelianiniams indams. Bufetinėje stovėjo dujų degiklis ir du virduliai, o ant lentynos virš jo – dvi skardinės dėžutės su užrašais „Kava“ ir „Arbata“. Čia buvo ir kriauklė, indų džiovykla bei papjė mašė dubuo plovimui. Priešais langą stovėjo stalas.

– Štai ant šio stalo Elinora Karlail ir ruošė sumuštinius, – paaiškino Piteris Lordas. – Skiautelė etiketės nuo morfino buvo rasta šiame grindų plyšyje po kriaukle.

– Policininkai – kruopštūs sekliai, jie nedaug ką pražiūri, – susimąstęs ištarė Puaro.

– Nėra jokių įrodymų, kad Elinora kada nors lietė tą tūbelę! – audringai pareiškė Piteris Lordas. – Sakau jums, kažkas stebėjo ją pro krūmokšnius. Ji nuėjo į sarginę, o tas žmogus pasinaudojo proga ir įsmuko į vidų, atkimšo tūbelę, sutrynė keletą morfino tablečių į miltelius ir subėrė juos į viršutinį sumuštinį. Jis ir nepastebėjo, kad nuplėšė dalį etiketės nuo tūbelės, ir ji nupleveno į plyšį grindyse. Jis išskubėjo, užvedė automobilį ir išvažiavo.

Puaro atsiduso.

– Ir jūs vis dar nesuprantate! Keista, koks kartais gali būti kvailas protingas žmogus.

– Norite pasakyti, jog jūs netikite, kad kažkas stovėjo šiuose krūmuose ir stebėjo langą? – piktai paklausė Piteris Lordas.

– Ne, aš tikiu tuo... – pradėjo Puaro.

– Tuomet mes privalome jį rasti, kad ir kas jis būtų!

– Manau, kad mums nereikės toli ieškoti, – sumurmėjo Puaro.

– Norite pasakyti, jog jūs *žinote*?

– Numanau.

– Tuomet jūsų pakalikai, kurie rinko informaciją Vokietijoje, jums kažką pranešė... – lėtai ištarė Piteris Lordas.

– Mano drauge, viskas yra čia, mano galvoje... – tapšnodamas kaktą pasakė Puaro. – Na, apsižvalgykime po namą.

III

Pagaliau jie stovėjo kambaryje, kuriame mirė Merė Džerard.

Name tvyrojo keista atmosfera: jis atrodė kupinas prisiminimų ir blogų nuojautų.

Piteris Lordas atidarė vieną iš langų ir suvirpėjęs tarė:

– Ši vieta tarytum kapo rūsys...

– Jeigu tik sienos galėtų kalbėti... – prabilo Puaro. – Viskas prasidėjo čia, šiame name.

Jis patylėjo, o po to tyliai pridūrė:

– Merė Džerard mirė čia, šiame kambaryje.

– Jos rado ją sėdinčią tame krėsle prie lango... – paaiškino Piteris Lordas.

– Jauna mergina tikriausiai buvo graži ir romantiška, – susimąstęs kalbėjo Puaro. – Ar ji rezgė pinkles ir

intrigas? Galbūt ji buvo pasipūtėlė? O gal – gera ir maloni, kuriai svetimos intrigos... tiesiog jauna būtybė, pradedanti savarankišką gyvenimą... mergina tarsi gėlelė?..

– Kad ir kokia ji buvo, kažkas norėjo, kad ji mirtų, – pasakė Piteris Lordas.

– Įdomu... – sumurmėjo Puaro.

Lordas smalsiai pažvelgė į jį.

– Ką turite omenyje?

Puaro papurtė galvą.

– Ne dabar, – pasakė jis ir apsisuko.

– Mes apvaikščiojome visą namą ir apžiūrėjome viską, ką buvo galima apžiūrėti. O dabar eikime į sarginę.

Ten, kaip ir name, viskas buvo tvarkinga: kambariai nors ir dulkėti, tačiau tvarkingi, be asmeninių daiktų. Vyrai čia užtruko tik kelias minutes. Kai jie išėjo į saulėkaitą, Puaro palietė vijoklinės rožės, augančios ant pinučių, lapus. Rožės buvo rausvos ir kvapios.

– Ar žinote, kaip vadinasi šios rožės? – tyliai paklausė jis. – Jos vadinasi *Zephyrine Druhin,* mano drauge.

– Ir kas iš to? – irzliai paklausė Piteris Lordas.

– Kai susitikau su Elinora Karlail, ji man užsiminė apie rožes. Tuomet aš ir pradėjau matyti – ne, ne dienos šviesą, bet šviesos blykstelėjimą, kurį pamatai, kai traukinys ruošiasi išvažiuoti iš tunelio. Tai nėra dienos šviesa, bet perspektyva ją pamatyti.

– Ką ji jums papasakojo? – griežtu tonu paklausė Piteris Lordas.

– Ji man papasakojo apie savo vaikystę, žaidimus šiame sode. Ji ir Roderikas Velmanas buvo priešai, kadangi jam labiau patiko baltos Jorko rožės – šaltos ir beaistrės, o Elinora, pasak jos, mylėjo kvapnias ir spalvingas, kupinas aistros bei švelnumo raudonas Lankasterio rožes. Štai tame ir yra skirtumas tarp Elinoros Karlail ir Roderiko Velmano.

– Ar tai ką nors paaiškina? – paklausė Piteris Lordas.

– Tai leidžia suprasti Elinorą Karlail, kuri yra aistringa ir išdidi ir kuri desperatiškai mylėjo vyrą, nesugebėjusį mylėti jos... – atsakė Puaro.

– Nesuprantu jūsų...

– Tačiau aš suprantu *ją*... – pasakė Puaro. – Aš suprantu juos abu. O dabar, mano drauge, mes grįšime į tą vietelę krūmyne.

Jie ėjo tylėdami. Strazdanotame Piterio Lordo veide atsispindėjo susirūpinimas ir pyktis. Kai jie atėjo į vietą, Puaro kurį laiką stovėjo nejudėdamas, o Piteris Lordas jį stebėjo.

Staiga mažasis seklys sunkiai atsiduso ir tarė:

– Iš tiesų, tai taip paprasta. Nejaugi nematote, kad jūsų samprotavimuose yra lemtinga klaida? Pagal jūsų teoriją, kažkoks žmogus, galimas daiktas, vyras, kuris susipažino su Mere Džerard Vokietijoje, atvyko čia ketindamas ją nužudyti. Bet *pažiūrėkite*, mano drauge, *pažiūrėkite*! Pasinaudokite savo kūno akimis, nes atrodo, kad jūsų proto akys jums netarnauja. Ką jūs iš čia matote? Langą, ar ne? O prie to lango merginą. Merginą, kuri tepa sumuštinius. Tai yra Elinorą Karlail. Tačiau bent akimirką pagalvokite apie štai ką: *kas, po galais, stebinčiam žmogui galėjo pasakyti, kad tie sumuštiniai bus pasiūlyti Merei Džerard?* Niekas apie tai nežinojo, *tik pati Elinora ir daugiau niekas*! Nežinojo nei Merė Džerard, nei slaugė Hopkins.

Jeigu žmogus stovėjo čia ir stebėjo ir jeigu paskui nuėjo prie to lango, įlipo į vidų ir prikišo nagus prie sumuštinių, kokią išvadą galima padaryti? Ką jis galvojo ir ko tikėjosi? Jis galvojo, turėjo galvoti, *kad sumuštinius suvalgys pati Elinora Karlail*...

13 SKYRIUS

Puaro pabeldė į slaugės Hopkins namelio duris. Ji atidarė jas prisigrūdusi pilną burną sviestinės bandelės.

– Na, misteri Puaro, ko jums reikia *dabar*? – griežtai paklausė ji.

– Galiu įeiti?

Slaugė Hopkins nenoriai atsitraukė, ir Puaro buvo leista peržengti slenkstį. Slaugė Hopkins čiupo arbatinuką ir po minutėlės Puaro su nerimu žvelgė į puodelį su juodu kaip naktis gėrimu.

– Ką tik paruošta – gera ir stipri! – paragino vaišintis slaugė Hopkins.

Puaro atsargiai pamaišė savo arbatą ir didvyriškai gurkštelėjo vieną gurkšnelį.

– Ar jūs numanote, kodėl čia atėjau? – paklausė jis.

– Negalėčiau teigti, jog žinau, kol jūs man nepasakysite. Aš nepretenduoju būti minčių skaitytoja.

– Atėjau, kad pasakytumėte man teisybę.

Slaugė Hopkins užsirūstinusi pašoko.

– Ką norite tuo pasakyti, norėčiau žinoti? Aš visuomet sakau teisybę. Šiaip ar taip, nesu iš tų, kurie dangstosi melu. Aš papasakojau apie tą dingusią morfino tūbelę per apklausą, nors daugelis mano vietoje būtų ramiai sėdėję ir tylėję. O aš juk žinojau, kad būsiu peikiama už nerūpestingumą, už tai, kad palikau savo lagaminėlį be priežiūros. Galų gale toks dalykas gali nutikti kiekvienam! Taip ir atsitiko – aš gavau papeikimą, ir galiu pasakyti jums, kad man tai neišeis į naudą. Tačiau man tai buvo nesvarbu! Aš žinojau tai, kas yra susiję su byla, todėl ir pasakiau. Ir prašyčiau, misteri Puaro, visas bjaurias insinuacijas pasilaikyti sau! Apie Merės Džerard mirtį pasakiau viską, ką žinojau, nieko nenuslėpiau, o jei jūs

manote kitaip, būsiu labai dėkinga, jeigu tiksliai nurodysite, ką! Aš nieko nenuslėpiau, visiškai nieko! Aš pasiruošusi prisiekti, stoti prieš teismą ir dar kartą tai pasakyti!

Puaro net nemėgino jos pertraukti. Jis puikiai žinojo, kaip reikia elgtis su įpykusia moterimi. Puaro leido slaugei Hopkins išsilieti, o kai ji nurimo, jis tyliai ir maloniai prašneko:

– Aš ir netvirtinau, kad nutylėjote kažką, kas yra susiję su nusikaltimu.

– Tai ką tada jūs turėjote omenyje, norėčiau žinoti?

– Paprašiau jūsų pasakyti tiesą – bet ne apie Merės Džerard mirtį, o apie jos *gyvenimą*.

– A! – slaugė Hopkins atrodė nustebusi. – Tai štai kur link jūs sukate. Tačiau tai visiškai nesusiję su žmogžudyste.

– Aš ir nesakiau, kad susiję, aš tik sakiau, jog nuslėpėte kai kuriuos faktus apie ją.

– O kodėl turėčiau juos pasakoti, jeigu jie niekaip nesusiję su nusikaltimu?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

– O kodėl neturėtumėte?

Slaugė Hopkins išraudusiu veidu išrėžė:

– Todėl, kad to reikalauja elementarios elgesio normos! Tie, kuriuos tai liečia, dabar jau mirę. O kitiems to žinoti nebūtina.

– Galimas dalykas, jeigu tai tik spėjimas. Bet visai kas kita, jeigu jūsų žinios yra tikros.

– Nesuprantu, ką turite galvoje... – lėtai ištarė slaugė Hopkins.

– Padėsiu jums. Keletą užuominų padarė slaugė O'Brajen, be to, gana ilgai kalbėjausi su misis Sleteri, kuri puikiai prisimena dalykus, įvykusius daugiau kaip prieš dvidešimt metų. Pasakysiu jums, ką konkrečiai aš sužinojau. Daugiau kaip prieš dvidešimt metų užsimezgė

meilės romanas tarp dviejų žmonių. Vienas iš jų buvo jau prieš keletą metų tapusi našle misis Velman, moteris, mokanti stipriai bei aistringai mylėti. Kitas žmogus buvo seras Luisas Rikroftas, savo nelaimei vedęs moterį, kuri pamišo. Įstatymas tais laikais neleido išsiskirti, o ledi Rikroft, kurios fizinė sveikata buvo puiki, galėjo sulaukti ir devyniasdešimties. Manau, kad visi numanė apie tų dviejų žmonių nesantuokinius meilės ryšius, tačiau jie abu buvo atsargūs ir laikėsi priimtų moralės normų. O paskui seras Luisas Rikroftas žuvo mūšyje.

– Na ir ką? – paklausė slaugė Hopkins.

– Spėju, kad po jo mirties gimė vaikelis, ir tas vaikelis buvo Merė Džerard, – pasakė Puaro.

– Atrodo, jūs viską žinote, – konstatavo slaugė Hopkins.

– Aš taip tik *spėju*. Tačiau galimas dalykas, jog jūs turite neginčijamą to fakto įrodymą, – paaiškino Puaro.

Slaugė Hopkins sėdėjo ir susiraukusi keletą akimirkų tylėjo, tuomet netikėtai pakilo, perėjo kambarį, atidarė stalčių, išėmė voką ir padavė jį Puaro.

– Papasakosiu, kaip jis pateko į mano rankas, – pasakė ji. – Žinoma, aš kai ką įtariau. Tai, kaip misis Velman žiūri į merginą, ir dar tie gandai. Ir senasis Džerardas, kai sirgo, pasakė man, jog Merė ne jo dukra.

Taigi, po Merės mirties aš baigiau tvarkyti sarginę ir viename stalčiuje tarp senio daiktų aptikau šį laišką.

Puaro perskaitė užrašą, rašytą išblukusiu rašalu:

„Po mano mirties išsiųsti Merei.“

– Šis laiškas rašytas seniai? – paklausė Puaro.

– Jį parašė ne Džerardas, – paaiškino slaugė Hopkins, – o Merės motina, kuri mirė prieš keturiolika metų. Laiškas buvo adresuotas mergaitei, tačiau senis jį laikė tarp savo daiktų, todėl ji laiško taip ir nepamatė – ir ačiū Dievui! Todėl ji iki pat mirties galėjo vaikščioti aukštai pakelta galva ir jai nebuvo ko gėdytis.

Patylėjusi slaugė Hopkins kalbėjo toliau:

– Vokas buvo užklijuotas, tačiau kai aš jį radau – prisipažįstu – atplėšiau ir tuojau pat perskaičiau, ko, manau, neturėjau daryti. Tačiau Merė buvo mirusi, aš daugmaž numaniau, ką rasiu viduje, o kitų tai nelietė. Šiaip ar taip, aš nenorėjau jo sunaikinti, nes maniau, jog tai būtų negerai. Štai, verčiau imkite ir pats perskaitykite.

Puaro išėmė popieriaus lapą, primargintą smulkia kampuota rašysena.

Rašau tiesą, jeigu kada nors jos prireiktų. Hanterberyje tarnavau kambarine pas misis Velman, kuri man buvo labai gera. Kai patekau į bėdą, ji užsistojo už mane ir priėmė mane atgal į tarnybą, kai viskas buvo baigta. Tačiau kūdikis mirė. Mano šeimininkė ir seras Luisas Rikroftas mylėjo vienas kitą, tačiau negalėjo susituokti, nes jis jau turėjo žmoną, kuri – vargšė ledi – buvo uždaryta pamišėlių namuose. Jis buvo tikras džentelmenas, labai atsidavęs misis Velman. Jis žuvo ir netrukus ji man pasakė, jog laukiasi kūdikio. Paskui ji išvyko į Škotiją ir kartu pasiėmė mane. Vaikelis ten ir gimė, Ardlochryje. Bobas Džerardas, kuris nusiplovė rankas ir mane metė, kai mane ištiko bėda, vėl man ėmė rašyti. Buvo sutarta, kad mes susituoksime ir gyvensime sarginėje, o vaikelį jis augins kaip savą. Jeigu mes gyvensime dvare, atrodys visai suprantama, kodėl misis Velman domisi mergaite, rūpinasi jos išsilavinimu ir ateitimi. Ji manė, jog būtų geriau, jei Merė niekada nesužinotų tiesos. Misis Velman davė mums abiem solidžią sumą pinigų, nors aš jai būčiau padėjusi ir be to. Aš buvau pakankamai laiminga su Bobu, tačiau jis taip ir nepamilo Merės. Aš laikiau liežuvį už dantų ir niekam nieko nesakiau,

tačiau manau, jog viską reikia iškloti juodu ant balto, tuo atveju, jei aš numirsiu.

Eliza Džerard
(mergautinė pavardė Eliza Raili)

Erkiulis Puaro giliai atsiduso ir sulankstė laišką.

– Ką jūs ketinate daryti? Juk jie visi mirę! Neverta raustis praeityje. Vietiniai žmonės gerbė misis Velman ir tik geru žodžiu minėjo. Būtų žiauru, jei iškeltumėte į viešumą šį seną skandalą. Tas pats ir su Mere – ji buvo miela mergina. Kodėl kas nors turėtų žinoti, jog ji buvo pavainikė? Lai mirusieji ilsisi ramybėje, štai ką jums pasakysiu.

– Bet reikia pagalvoti ir apie gyvuosius, – paprieštaravo Puaro.

– Tačiau tai visiškai nesusiję su žmogžudyste, – atkirto slaugė Hopkins.

– Gali būti, kad tai yra labai glaudžiai susiję, – rimtai pasakė Puaro.

Jis išėjo iš kotedžo, o slaugė Hopkins išlydėjo jį žvilgsniu, iš nuostabos pravėrusi burną.

Nuėjęs dalį kelio, už nugaros jis išgirdo neryžtingus žingsnius. Jis sustojo ir atsigręžė.

Tai buvo Horlikas, jaunasis sodininkas iš Hanterberio. Jis atrodė labai sutrikęs ir rankose vis sukiojo savo kepurę.

– Atleiskite, sere. Ar galėčiau su jumis šnektelėti?

Horlikas kalbėjo tarytum dusdamas.

– Žinoma. Klausau jūsų.

Horlikas ėmė dar smarkiau sukti savo kepurę. Visai sumišęs ir susidrovėjęs, nukreipęs žvilgsnį į šalį, Horlikas tarė:

– Tai dėl to automobilio.

– Automobilio, kuris tą rytą stovėjo už galinių vartų?

– Taip, sere. Šįryt daktaras Lordas sakė, jog tai buvo ne jo automobilis, *bet iš tiesų tai buvo jo automobilis, sere.*

– Jūs esate tikras?

– Taip, sere. Dėl numerių, sere. Numeriai buvo tokie: MSS 2022. Aš atkreipiau į tai dėmesį. Suprantate, mes visi kaime žinome tuos numerius ir visuomet vadiname juos Miss Tiu - Tiu. Esu tuo visiškai įsitikinęs, sere.

– Tačiau daktaras Lordas teigia, jog tą rytą buvo Vitenberyje, – su lengva šypsenėle pasakė Puaro.

– Taip, sere. Girdėjau, ką jis sakė, – vos ne vos išlemeno Horlikas. – Tačiau tai *buvo* jo automobilis, sere... Esu pasiruošęs prisiekti.

– Dėkoju, Horlikai. Galimas dalykas, kad būtent tai jums ir teks padaryti, – ramiai pasakė Puaro.

TREČIA DALIS

I SKYRIUS

I

Ar teismo salėje labai karšta, ar priešingai – labai šalta? Elinora Karlail nebūtų galėjusi to pasakyti. Ją tai pylė karštis, tai krėtė šaltis.

Ji negirdėjo prokuroro kalbos pabaigos, nes mintimis buvo grįžusi į praeitį. Prisiminė viską, nuo pat tos dienos, kai gavo tą nelemtą laišką iki tos akimirkos, kai tas švariai apsiskutęs policininkas su pasibaisėtinu laisvumu paskelbė:

„Elinora Karlail, turiu orderį jūsų areštui. Jūs kaltinama Merės Džerard nužudymu, šių metų liepos 27 dieną davus jai nuodų. Turiu jus perspėti, jog viskas, ką pasakysite, bus užrašyta ir panaudota teisme kaip įrodymas."

Siaubingas, bauginantis laisvumas... Ji pasijuto įtraukta į sklandžiai veikiantį, gerai suteptą, nežmonišką ir beaistrį mechanizmą.

Ir štai, dabar ji stovi teisiamųjų suole prieš daugybę akių, piktdžiugiškai įsmeigtų į ją...

Tik prisiekusieji nežiūri į ją. Sutrikę, jie sąmoningai nusukę akis į šalis... „Todėl, kad... jie žino, ką greitu metu ruošiasi pasakyti..." – pagalvojo Elinora.

II

Daktaras Lordas duoda parodymus. Nejaugi tai tas pats Piteris Lordas – tas strazdanotas, energija trykštantis jaunas gydytojas, kuris buvo toks malonus ir draugiškas Hanterberyje? Dabar jis labai formalus. Griežtai dalykiškas. Jis atsakinėjo monotoniškai: telefonu jis buvo iškviestas į

Hanterberio dvarą. Buvo jau per vėlu ką nors daryti – Merė Džerard mirė kelios minutės po jo atvykimo. Jo manymu, mirties priežastis – retai pasitaikantis, „žaibiškos“ formos apsinuodijimas morfinu.

Seras Edvinas Balmeris pakilo kryžminei apklausai.

– Jūs buvote velionės misis Velman gydytojas?

– Taip.

– Savo vizitų Hanterberyje metu praėjusią liepą jums pasitaikė progų matyti kaltinamąją ir Merę Džerard drauge?

– Keletą kartų.

– Kaip, jūsų manymu, kaltinamoji elgėsi su Mere Džerard?

– Gana maloniai ir natūraliai.

– Ir jūs nepastebėjote jokių „pavydulingos neapykantos“ ženklų, apie kuriuos mes tiek daug girdėjome? – su paniekinama šypsenėle paklausė seras Edvinas Balmeris.

– Ne, – pro sukąstus dantis, bet visgi tvirtai iškošė Piteris Lordas.

„Bet juk jis pastebėjo... tikrai pastebėjo... – pagalvojo Elinora. – *Jis pamelavo dėl manęs... Jis žinojo...“*

Piterį Lordą pakeitė policijos gydytojas. Jo parodymai buvo ilgesni ir detalesni. Mirtis ištiko dėl „žaibiškos“ apsinuodijimo morfinu formos. Paprašytas paaiškinti tą terminą, ekspertas su malonumu tai padarė. Apsinuodijimas morfinu gali pasireikšti skirtingais būdais. Dažniausiai po smarkaus susijaudinimo seka apsnūdimas ir narkotinis miegas, akių vyzdžiai susitraukia. Kita, ne taip dažnai pasitaikanti forma, prancūziškai vadinama „žaibiška“. Tokiais atvejais labai greitai, maždaug per dešimt minučių, nugrimztama į gilų miegą, o akies vyzdžiai išsiplečia...

III

Po pertraukos teismas vėl susirinko į salę. Kelios valandos buvo skirtos medicinos eksperto parodymams.

Daktaras Alanas Garsija, žymus teismo medicinos ekspertas, pateikdamas begalę mokslinių terminų ir įvairių dešimtainių skaičių, su užsidegimu papasakojo apie mirusios merginos skrandžio turinį: duoną, žuvies paštetą, arbatą, morfiną... Mirusiosios organizme rasta maždaug keturi granai*, kai mirtina galėtų būti ir vieno grano dozė.

Seras Edvinas atsistojo ir vis dar mandagiai paklausė:

– Norėčiau visiško aiškumo. Be duonos, sviesto, žuvies pašteto, arbatos ir morfino, skrandyje daugiau nieko nebuvo?

– Nieko.

– Tai reiškia, kad velionė nieko daugiau, išskyrus sumuštinius ir arbatą, nebuvo valgiusi?

– Taip.

– Ar įmanoma nustatyti, kokiu būdu morfinas pateko į merginos organizmą?

– Ne visai jus suprantu.

– Gerai, supaprastinsiu šį klausimą. Ar morfinas galėjo būti įmaišytas į žuvies paštetą, duoną, sviestą, arbatą arba pieną, kuriuo buvo užbalinta arbata?

– Žinoma, galėjo.

– Tačiau kokių nors įrodymų, jog morfinas buvo įmaišytas būtent į žuvies paštetą, o ne į kokį kitą produktą, nėra?

– Nėra.

– Ir faktiškai morfinas galėjo būti suvartotas atskirai, tai yra neįmaišytas į jokį produktą, o nurytas tabletės pavidalu?

– Savaime suprantama, galėjo.

---

* Granas – masės vienetas, lygus 64,8 mg, – *vert. past.*

Seras Edvinas atsisėdo.

Toliau liudytoją apklausė seras Samuelis.

– Vis dėlto jūs manote, kad morfinas į organizmą pateko tuo pačiu laiku kaip maistas ir gėrimas?

– Taip.

– Ačiū.

IV

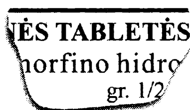
Inspektorius Brilis davė priesaiką mašinaliai. Karingas ir beaistris, jis su įprastu laisvumu išpyškino savo parodymus.

– Buvau pakviestas į namą... Kaltinamoji pasakė: „Tikriausiai sugedęs žuvų paštetas“... Apžiūrėjau namą... vienas stiklainis nuo žuvų pašteto buvo išplautas ir stovėjo indų džiovykloje bufetinėje, o kitas buvo puspilnis... tolesnė bufetinės apžiūra...

– Ką radote?

– Už stalo, plyšyje tarp grindų lentų, radau mažutę popieriaus skiautelę.

Ir šį daiktinį įrodymą perdavė prisiekusiesiems.

– Kas, jūsų manymu, tai buvo?

– Gabalėlis, nuplėštas nuo spausdintos etiketės, tokios, kokios paprastai klijuojamos ant stiklinių tūbelių su morfinu.

Teisiamosios gynėjas neskubėdamas atsistojo.

– Šią skiautelę jūs radote grindų plyšyje?

– Taip.

– Dalį etiketės?

– Taip.

– Ar jūs radote likusią etiketės dalį?

– Ne.

– Jūs neradote nei stiklinės tūbelės, nei kokio nors buteliuko, prie kurio galėjo būti priklijuota ta etiketė?

– Ne.

– Kokia buvo tos popieriaus skiautelės būklė, kai jūs ją radote? Ji buvo švari ar purvina?

– Ji buvo ganėtinai nauja.

– Ką turite omenyje, sakydamas ganėtinai nauja?

– Ant jos buvo šiek tiek dulkių nuo grindų, tačiau šiaip ji buvo pakankamai švari.

– Galbūt ji gulėjo ten jau seniai?

– Ne, popieriaus skiautelė buvo patekusi į plyšį visai neseniai.

– Norite pasakyti, kad ji ten atsirado tą pačią dieną, kai ją radote, o ne anksčiau?

– Taip.

Seras Edvinas kažką suniurnėjo ir atsisėdo.

V

Liudininkų suole sėdi slaugė Hopkins. Jos raudoname veide – teisuoliška išraiška.

„Šiaip ar taip, – mąstė Elinora, – slaugė Hopkins nėra tokia bauginanti kaip inspektorius Brilis, kurio nežmoniškumas tiesiog paralyžiuojantis. Bet jis yra tik didelio mechanizmo dalis. Slaugė Hopkins turi ir žmogiškus jausmus, ir išankstinius nusistatymus.“

– Jūsų vardas Džesė Hopkins?

– Taip.

– Jūs esate diplomuota apylinkės slaugė ir gyvenate Rouz kotedže, Hanterberyje?

– Taip.

– Kur jūs buvote šių metų liepos 28 dieną?

– Buvau Hanterberio dvare.

– Jūs buvote pakviesta?

– Taip. Misis Velman ištiko antrasis smūgis. Nuėjau padėti seseriai O'Brajen, kol bus rasta antroji slaugė.

– Su savimi jūs turėjote nedidelį lagaminėlį?

– Taip.

– Pasakykite prisiekusiesiems, kas jame buvo.

– Jame buvo tvarsliava, švirkštas injekcijoms į poodį, tam tikri vaistai, įskaitant tūbelę su morfino hidrochloridu.

– Kam jis buvo skirtas?

– Vienai iš kaimo pacienčių rytais ir vakarais reikėjo daryti morfino injekcijas.

– Kiek tablečių buvo tūbelėje?

– Tūbelėje buvo dvidešimt tablečių, o kiekvienoje iš jų – pusė grano morfino hidrochlorido.

– Ką jūs darėte su savo lagaminėliu?

– Padėjau jį prieškambaryje.

– Tai buvo liepos 28-ąją. Kada jūs vėl apžiūrėjote lagaminėlį?

– Kitą rytą, maždaug devintą valandą, kai ruošiausi išeiti iš namų.

– Ar ko nors trūko?

– Trūko tūbelės su morfinu.

– Ar jūs kam nors užsiminėte apie tai?

– Apie tai aš papasakojau slaugei O'Brajen, kuri prižiūrėjo pacientę.

– Lagaminėlis buvo paliktas prieškambaryje, pro kurį nuolat vaikštinėja žmonės?

– Taip.

Seras Samuelis šiek tiek patylėjo, o paskui paklausė:

– Ar jūs gerai pažinojote mirusią merginą, Merę Džerard?

– Taip.

– Kokia jūsų nuomonė apie ją?

– Ji buvo labai miela ir... gera mergina.

– Ar ji buvo linksmo būdo?

– Labai linksmo.

– Ar ji turėjo kokių nors rūpesčių?

– Ne.

– Gal mirties dieną ji nerimavo ar jaudinosi dėl ateities?

– Ne.

– Ji neturėjo jokių priežasčių atimti sau gyvybę?

– Visiškai jokių priežasčių.

Apklausa tęsėsi ir tęsėsi, virtusi ją demaskuojančiu pasakojimu. Kaip slaugė Hopkins palydėjo Merę į sarginę; Elinoros pasirodymas; jos susijaudinimą išduodantis elgesys; pakvietimas užkąsti; kaip lėkštė su sumuštiniais pirmiausia buvo pasiūlyta Merei. Elinoros pasiūlymas išplauti indus, o po to kartu su ja lipti į viršų ir padėti jai atrinkti drabužius.

Klausimus ir atsakymus savo prieštaravimais dažnai pertraukdavo seras Edvinas Balmeris.

„Taip, visa tai tiesa – ir ji tuo tiki, – pagalvojo Elinora. – Ji įsitikinusi, jog tai mano darbas. Viskas, ką ji sako, yra tiesa – štai kas yra baisiausia. Visa tai – tiesa.“

Nužvelgusi teismo salę, ji dar kartą išvydo Erkiulio Puaro veidą. Jis žiūrėjo į ją susimąstęs, beveik palankiai. *Žvelgė į ją supratingu žvilgsniu...*

Gabalėlis kartono, ant kurio buvo priklijuota etiketės skiautelė, buvo perduotas liudininkei.

– Ar jūs žinote, kas čia yra?

– Tai gabaliukas nuo etiketės.

– Gal galite pasakyti prisiekusiesiems, nuo kokios etiketės?

– Taip. Tai dalis etiketės nuo tūbelės, kurioje buvo laikomos tabletės injekcijoms į poodį.

– Jūs esate įsitikinusi?

– Žinoma, esu įsitikinusi. Etiketė yra nuo mano tūbelės.

– Ar ant etiketės skiautelės yra kokia nors speciali žymė, pagal kurią jūs galėtumėte spręsti, jog etiketė yra būtent nuo dingusios tūbelės? – paklausė teisėjas.

– Ne, milorde, bet tikriausiai tai ta pati etiketė.

– Iš tikrųjų galite pasakyti tik tiek, kad ši etiketė yra labai panaši?

– Na taip, būtent tai ir noriu pasakyti.

Teismas padarė pertrauką.

I

Kitą dieną kryžminę apklausą vykdė seras Edvinas Balmeris. Dabar jis jau nebuvo toks mandagus.

– Dar kartą pakalbėkime apie tą lagaminėlį, apie kurį jau tiek daug girdėjome. Liepos 28-ąją lagaminėlis Hanterberio dvaro hole buvo paliktas visai nakčiai? – griežtai paklausė jis.

– Taip, – patvirtino slaugė Hopkins.

– Tai buvo ganėtinai nerūpestingas poelgis, ar ne?

Slaugė Hopkins išraudo.

– Manau, kad taip.

– Ar jūs visuomet paliekate pavojingus vaistus ten, kur juos gali bet kas paimti?

– Ne, žinoma, ne.

– Nejaugi? Tačiau šį kartą jūs būtent taip ir padarėte?

– Taip.

– Ir dalykas tas, kad *bet kas iš namiškių* būtų galėjęs paimti morfiną, jei tik būtų to panorėjęs, ar ne?

– Spėju, kad taip.

– Jūs nespėliokite, o atsakykite: taip ar ne?

– Na... taip.

– Juk ne tik mis Karlail galėjo jį paimti? Tai padaryti galėjo bet kuris iš tarnų. Arba daktaras Lordas. Arba misteris Roderikas Velmanas. Arba slaugė O'Brajen. Arba pati Merė Džerard.

– Tikriausiai. Taip.

– Taip ar ne?

– Taip.

– Ar kas nors žinojo, kad tame lagaminėlyje yra morfino?

– Nežinau.

– Ar jūs kam nors apie tai užsiminėte?

– Ne.

– Taigi, iš tikrųjų mis Karlail negalėjo žinoti, kad lagaminėlyje yra morfino?

– Ji galėjo patikrinti, ar jo ten yra.

– Bet tai nelabai tikėtina, ar ne?

– Tikrai nežinau.

– Labiau tikėtina, kad apie morfiną žinojo kiti žmonės, o ne mis Karlail. Pavyzdžiui, daktaras Lordas. Jis turėjo žinoti. Juk jūs šį morfiną duodavote pacientams jo nurodymu, ar ne?

– Žinoma.

– Merė Džerard taip pat žinojo, kad lagaminėlyje yra morfino?

– Ne, ji nežinojo.

– Juk ji dažnai lankydavosi jūsų kotedže, ar ne?

– Nelabai dažnai.

– O aš tvirtinu, kad ji pas jus būdavo labai dažnai ir kad greičiausiai geriau nei kas kitas iš namiškių žinojo, jog jūsų lagaminėlyje yra morfino.

– Aš su tuo nesutinku.

Seras Edvinas minutėlę patylėjo.

– Ryte jūs slaugei O'Brajen pasakėte, jog dingo morfinas?

– Taip.

– Aš jums priminsiu, ką jūs iš tikrųjų pasakėte: „Palikau morfiną namuose. Man teks grįžti jį paimti."

– Ne, aš taip nesakiau.

– Jūs nesakėte, kad morfiną palikote savo kotedže ant židinio atbrailos?

– Na, kai aš negalėjau jo rasti, pamaniau, kad taip ir atsitiko.

– Taigi, iš tiesų jūs ir pati nežinojote, ką su juo darėte!

– Žinojau. Aš įdėjau jį į lagaminėlį.

– Tai kodėl liepos 29-osios rytą jūs pasakėte, kad palikote morfiną namuose?

– Nes maniau, kad galbūt taip ir buvo.

– Turiu jums pasakyti, jog esate labai nerūpestinga.

– Netiesa.

– Juk jūs ne visuomet sakote tiesą, ar ne?

– Nesutinku. Aš visuomet sakau tiesą.

– Ar liepos 27-ąją – Merės Džerard mirties dieną – jūs sakėte, kad įsidūrėte į rožės krūmą?

– Nesuprantu, kaip tai yra susiję su šia byla?

– Sere Edvinai, ar tai susiję su byla? – įsikišo teisėjas.

– Taip, milorde, tai yra būtina gynybos dalis, ir aš ketinu pakviesti liudytoją, kad įrodyčiau, jog tas teiginys yra melagingas.

– Ar jūs vis dar teigiate, jog liepos 27 dieną įsidūrėte riešą į rožės spyglį? – toliau klausinėjo jis.

– Taip, – įžūliai atkirto slaugė Hopkins.

– Kada tai atsitiko?

– Liepos 27-osios rytą, kai išėjome iš sarginės ir ruošėmės eiti į namą.

– Ir koks tai buvo rožių krūmas?

– Rausvos spalvos vijoklinės rožės, augančios prie sarginės.

– Jūs esate tuo įsitikinusi?

– Visiškai įsitikinusi.

Seras Edvinas patylėjo, o tada paklausė:

– Jūs atkakliai tvirtinate, kad morfinas buvo lagaminėlyje, kai liepos 28 dieną atvykote į Hanterberį?

– Taip. Jis buvo mano lagaminėlyje.

– O jeigu dabar į liudininkų suolą sės slaugė O‘Brajen ir prisieks, jog jūs sakėte, kad morfiną tikriausiai palikote namie?

– Morfinas buvo mano lagaminėlyje. Esu tuo tikra.

Seras Edvinas atsiduso.

– Ir jūs nejautėte jokio nerimo, kad dingo morfinas?

– Nerimo? Ne, nejaučiau.

– O, vadinasi, jūs jautėtės visiškai rami, nepaisant to fakto, jog dingo didžiulis kiekis pavojingų vaistų?

– Tuo metu nepagalvojau, kad jį kas nors paėmė.

– Suprantu. Tiesiog tuo metu jūs negalėjote prisiminti, kur jūs jį padėjote, ar ne?

– Nieko panašaus. Morfinas buvo lagaminėlyje.

– Dvidešimt tablečių po pusę grano morfino, tai yra dešimt granų morfino. Tokio kiekio pakaktų nužudyti keletą žmonių, ar ne?

– Taip.

– Tačiau jūs nejautėte nerimo ir netgi nepranešėte apie dingimą policijai?

– Maniau, jog viskas bus gerai.

– Jei morfinas dingo tokiu būdu, jūs, kaip doras žmogus, privalote apie tai pranešti policijai.

– Ką gi, aš to nepadariau, – smarkiai išraudusi pasakė slaugė Hopkins.

– Iš jūsų pusės tai buvo tikrai nusikalstamas nerūpestingumas. Atrodo, jūs nelabai rimtai žvelgiate į savo pareigas. Ar jūs dažnai pamesdavote šiuos pavojingus vaistus?

– Anksčiau to niekad nebuvo nutikę.

Toks kamantinėjimas truko dar keletą minučių. Slaugė Hopkins, išraudusi ir sutrikusi, nuolat prieštaravo pati sau... Ji tapo lengva sero Edvino meistriškumo auka.

– Ar tiesa, kad liepos 6-ąją, ketvirtadienį, mirusi mergina Merė Džerard, sudarė testamentą?

– Tiesa.

– O kodėl?

– Nes manė, jog reikia tai padaryti. Ir teisingai manė.

– Jūs esate įsitikinusi, jog ji tai darė ne todėl, kad buvo prislėgta ir abejojo dėl savo ateities?

– Nesąmonė.

– Vis dėlto tai įrodo, kad mintys apie mirtį sukosi jos galvoje.

– Jokiu būdu. Tiesiog ji manė, jog reikia sudaryti testamentą.

– Ar tai tas pats testamentas, pasirašytas Merės Džerard, paliudytas Emilės Bigs ir Rodžerio Veido, konditerijos parduotuvės pardavėjų, kuriuo ji viską, ką turi, palieka Merei Raili, Elizos Raili seseriai?

– Teisingai.

Testamentas buvo perduotas prisiekusiesiems.

– Ar Merė Džerard turėjo kokio nors turto?

– Tada dar neturėjo.

– Tačiau netrukus ketino gauti?

– Taip.

– Ar tiesa, kad didelę sumą pinigų – du tūkstančius svarų – Merei ketino duoti mis Karlail?

– Tiesa.

– Ar mis Karlail nebuvo verčiama tai daryti? Tai buvo jos pačios sprendimas?

– Taip, ji tai padarė savo laisva valia.

– Tačiau jei, kaip teigiama, ji būtų nekentusi Merės Džerard, mis Elinora nebūtų laisva valia davusi jai didelės sumos pinigų.

– Galimas dalykas, kad taip ir yra.

– Ką norite tuo pasakyti?

– Nieko nenoriu pasakyti.

– Visai teisingai. Ar esate girdėjusi kokių nors paskalų apie Merę Džerard ir misterį Roderiką Velmaną?

– Jis buvo įsimylėjęs ją.

– Ar turite tam kokių nors įrodymų?

– Žinojau tai, ir tiek.

– A, jūs „žinojote tai“! Bijau, kad toks „įrodymas“ nelabai įtikins prisiekusiuosius. Ar sykį jūs nesakėte, jog Merė su juo neprasidės, nes jis buvo susižadėjęs su mis Elinora, ir ji pati Londone jam pasakė tą patį?

– Man ji taip sakė.

Dabar liudininkę klausinėjo seras Samuelis Etenberis:

– Kai Merė Džerard su jumis tarėsi dėl šio testamento formuluotės, ar kaltinamoji žvilgtelėjo pro langą?

– Taip, žvilgtelėjo.

– Ką ji pasakė?

– Ji pasakė: „Taigi, Mere, rašote savo testamentą? Labai juokinga.“ Ir ėmė juoktis. Kvatojo ir kvatojo. Mano manymu, – piktai pareiškė liudininkė, – būtent tą akimirką jai ir kilo mintis. Mintis atsikratyti merginos! Širdies gilumoje ji jau buvo suplanavusi žmogžudystę.

– Atsakinėkite tik į jums užduodamus klausimus, – griežtai perspėjo teisėjas. – Paskutinė atsakymo dalis turi būti išbraukta...

„Kaip keista... – pagalvojo Elinora. – Kai kas nors pasako tiesą, jie ją išbraukia...“

Ji norėjo isteriškai juoktis.

II

Liudininkų suole sėdėjo slaugė O‘Brajen.

– Ar liepos 29-osios rytą slaugė Hopkins jums ką nors pasakė?

– Taip. Ji pasakė, kad iš jos lagaminėlio dingo tūbelė su morfino hidrochloridu.

– Ką jūs darėte?

– Aš padėjau slaugei Hopkins jos ieškoti.

– Tačiau neradote?

– Ne.

– Ar žinojote, kad lagaminėlis visai nakčiai buvo paliktas prieškambaryje?

– Žinojau.

– Ar misteris Velmanas ir kaltinamoji buvo apsistoję name, kai mirė misis Velman, tai yra iš birželio 28-osios į 29-ąją?

– Taip.

– Ar papasakosite mums apie incidentą, įvykusį birželio 29-ąją – kitą dieną po misis Velman mirties?

– Aš pamačiau misterį Roderiką Velmaną su Mere Džerard. Jis kalbėjo jai apie savo meilę ir mėgino ją pabučiuoti.

– Tuo metu jis buvo susižadėjęs su kaltinamąja?

– Taip.

– Kas atsitiko vėliau?

– Merė sugėdino jį ir priminė, jog yra susižadėjęs su mis Elinora.

– Ką, jūsų manymu, kaltinamoji jautė Merei Džerard?

– Ji nekentė jos. Mis Elinora nulydėdavo ją tokiu žvilgsniu, tarytum norėtų ją sunaikinti.

Seras Edvinas pašoko.

„Kodėl jie dėl to ginčijasi? Kokią tai turi *reikšmę*?“ – pagalvojo Elinora.

Kryžminę apklausą pradėjo seras Edvinas Balmeris.

– Ar ne tiesa, kad slaugė Hopkins pasakė, jog mano morfiną palikusi namie?

– Suprantate, buvo štai taip: po to...

– Malonėkite atsakyti į mano klausimą. Argi ji nesakė, kad morfiną tikriausiai paliko namuose?

– Taip, sakė.

– Tuo metu ji dėl to nesijaudino?

– Ne, tuo metu nesijaudino.

– Todėl, kad manė, jog paliko morfiną namuose. Savaime suprantama, todėl ji ir nesijaudino.

– Ji net nepagalvojo, kad kas nors galėjo jį paimti.

– Visai teisingai. Tik po Merės Džerard mirties nuo morfino jai kilo tokia mintis.

– Man regis, sere Edvinai, kad šį klausimą jūs jau aptarėte su prieš tai buvusia liudininke, – įsiterpė teisėjas.

– Kaip jo šviesybė pageidauja.

– Atsižvelgiant į kaltinamosios požiūrį į Merę Džerard, ar tarp jų kada nors buvo kilęs koks nors kivirčas?

– Tarp jų nebuvo jokių kivirčų.

– Ar mis Karlail visuomet buvo ganėtinai maloni tai merginai?

– Taip. Tik tas jos žvilgsnis...

– Taip, taip, taip. Tačiau mes negalime remtis tokiais dalykais. Kaip suprantu, esate airė?

– Taip.

– O airiai turi gana gyvą vaizduotę, ar ne?

– Viskas, ką pasakiau, yra tiesa! – susijaudinusi išrėkė slaugė O'Brajen.

III

Į liudininkų suolą atsisėdo misteris Ebotas, bakalėjininkas. Nors buvo sutrikęs ir nepasitikėjo savimi, tačiau jautėsi reikšmingas. Jo parodymai buvo trumpi. Kaltinamoji nusipirko du stiklainius su žuvies paštetu ir lyg tarp kitko pasakė, kad „žuvies paštetu labai dažnai apsinuodijama". Ji atrodė susijaudinusi ir keista.

Kryžminės apklausos nebuvo.

I

Įžanginė gynėjo kalba:

– Ponai prisiekusieji, galiu pareikšti jums, kad nėra jokių įkalčių prieš teisiamąją. Įrodymų našta tenka kaltintojui, ir, tuo nė kiek neabejoju, iš dalies jums. Kaltintojas visiškai nieko neįrodė, nors mėgino įrodyti, kad Elinora Karlail pasisavino morfiną (nors bet kuris namiškis turėjo tokią pačią galimybę jį pavogti, o be to, kyla didelė abejonė, ar morfinas apskritai buvo name) ir nunuodijo Merę Džerard. Kaltintojas rėmėsi vien tik galimybe, ir nors siekė įrodyti motyvą, drįstu pareikšti, kad jam nepavyko to padaryti. Dėl to, gerbiamieji žiuri nariai, kad jokio motyvo ir nėra! Kaltintojas kalbėjo apie nutrauktas sužadėtuves. Tik pamanykite – nutrauktos sužadėtuvės! Jeigu nutrauktos sužadėtuvės yra priežastis žmogžudystei, tai kodėl žmogžudystės pas mus nevykdomos kasdien? Be to, atminkite, kad šios sužadėtuvės įvyko ne iš didžiulės aistros, o dėl šeimyninių priežasčių. Mis Karlail ir misteris Velmanas kartu užaugo; jie visuomet vienas kitą mylėjo ir palaipsniui tapo dar artimesni; tačiau aš ketinu jums įrodyti, kad tai geriausiu atveju buvo labai abejotinos meilės ryšys.

(„Ak, Rodi, Rodi... Abejotinos meilės ryšys?“)

Dar daugiau, šias sužadėtuves nutraukė ne misteris Velmanas, o teisiamoji. Drįstu pareikšti, kad Elinora Karlail ir Roderikas Velmanas susižadėjo tik norėdami įtikti senajai misis Velman. Kai ji mirė, abu suprato, jog jų jausmai nėra pakankamai stiprūs, ir nutraukė sužadėtuves. Tačiau jie liko gerais draugais. Be to, Elinora Karlail, kuriai atiteko tetos palikimas, būdama geros širdies, planavo paskirti Merei

Džerard didelę sumą pinigų. Merginai, kurios nunuodijimu ji yra kaltinama! Tiesiog absurdiška!

Vienintelis dalykas, kuris liudija prieš Elinorą Karlail, yra aplinkybės, kuriomis įvyko nunuodijimas.

Kaltintojas sakė, kad niekas kitas, išskyrus Elinorą Karlail, negalėjo nužudyti Merės Džerard. Todėl jie turėjo rasti galimą motyvą. Bet, kaip ir sakiau jums, jie negalėjo rasti jokio motyvo, nes jo ir nebuvo.

Ar tiesa, kad niekas kitas, išskyrus Elinorą Karlail, negalėjo nužudyti Merės Džerard? Ne, tai netiesa. Galimas dalykas, kad Merė Džerard nusižudė. Taip pat galimas dalykas, jog kažkas prikišo nagus prie sumuštinių, kol Elinora Karlail buvo išėjusi į sarginę. Egzistuoja ir trečia galimybė. Pagrindinis įrodymų vertinimo principas skelbia: jeigu įmanoma įrodyti alternatyvios teorijos, kuri neprieštarauja turimiems faktams, galimybę, kaltinamasis turi būti išteisintas. Aš ketinu įrodyti jums, kad buvo dar vienas žmogus, kuris turėjo tiek priėjimą prie morfino, tiek labai gerą motyvą nužudyti Merę Džerard, ir galiu įrodyti jums, kad tas asmuo taip pat turėjo labai gerą galimybę tai padaryti. Drįstu pareikšti, kad jokia prisiekusiųjų žiuri pasaulyje nenuteis šios moters už nužudymą, kai prieš ją nėra jokių įkalčių, išskyrus tik tą turėtą galimybę, ir kai bus įrodyta, jog tas kitas asmuo turėjo ne tik galimybę, bet ir rimtą motyvą. Aš taip pat iškviesiu liudininką įrodyti, kad vienas iš liudininkų tyčia melagingai liudijo valstybės kaltintojui. Tačiau pirmiausia iškviesiu teisiamąją, kad ji galėtų pati jums viską papasakoti ir kad jūs patys įsitikintumėte, kokie nepagrįsti kaltinimai jai iškelti.

II

Ji davė priesaiką ir tyliu balsu atsakinėjo į sero Edvino klausimus. Teisėjas palinko į priekį. Jis paprašė jos kalbėti garsiau...

Seras Edvinas kalbėjo ramiai ir padrąsinamai – uždavinėjo klausimus, atsakymus į kuriuos ji žinojo atmintinai.

– Jūs mylėjote Roderiką Velmaną?

– Aš jį labai mylėjau. Jis man buvo tarsi brolis ar pusbrolis. Aš jį visuomet laikiau savo pusbroliu.

– Sužadėtuvės... viskas krypo į tai... Gera ištekėti už žmogaus, kurį pažįsti visą savo gyvenimą...

– Tačiau to tikriausiai nebuvo galima pavadinti aistringu meilės romanu?

(Aistringu? Ak, Rodi...)

– Ne... suprantate, mes taip gerai vienas kitą pažinojome...

– Po misis Velman mirties jūsų santykiai tapo šiek tiek įtempti?

– Taip.

– Ir kokia gi buvo tam priežastis?

– Manau, kad iš dalies dėl pinigų.

– Pinigų?

– Taip. Roderikas jautėsi nesmagiai. Jis manė, kad žmonės gali pagalvoti, jog jis veda mane dėl pinigų...

– Tai sužadėtuvės buvo nutrauktos ne dėl Merės Džerard?

– Roderikas buvo ja susižavėjęs, tačiau tikrai nemaniau, jog tai rimta.

– Ar būtumėte nuliūdusi, jeigu būtų paaiškėję, jog tai rimta?

– O ne. Būčiau pamaniusi, jog ta sąjunga nelygiavertė.

– O dabar, mis Karlail, prašau pasakyti: ar ėmėte tūbelę su morfinu iš slaugės Hopkins lagaminėlio liepos 28-ąją?

– Neėmiau.

– Ar esate kada nors turėjusi morfino?

– Niekada.

– Ar jūs žinojote, kad jūsų teta nėra sudariusi testamento?

– Nežinojau. Mane tai labai nustebino.

– Kaip jūs manote, ar prieš mirtį, birželio 28-osios naktį, ji mėgino jums kažką pasakyti?

– Aš supratau, kad ji nebuvo pasirūpinusi Mere Džerard ir labai troško tai padaryti.

– Ir norėdama išpildyti jos norą jūs pati buvote pasiruošusi šitai merginai skirti tam tikrą sumą pinigų?

– Taip. Norėjau išpildyti tetos Loros valią. Aš buvau dėkinga Merei už tą gerumą, kurį ji rodė mano tetai.

– Liepos 26 dieną iš Londono jūs atvykote į Meidensfordą ir apsistojote „King's Arms" užeigoje?

– Taip.

– Kokiu tikslu jūs ten važiavote?

– Gavau pasiūlymą parduoti dvarą. Žmogus, kuris jį nusipirko, norėjo kuo greičiau į jį įsikelti. Turėjau peržiūrėti tetos asmeninius daiktus ir apskritai viską sutvarkyti.

– Ar liepos 27-ąją, eidama į dvarą, pakeliui pirkote įvairių maisto produktų?

– Taip, pirkau. Pamaniau, jog bus paprasčiau suvalgyti priešpiečius dvare, nei grįžti į miestelį.

– O tada nuėjote į namą ir peržiūrėjote asmeninius tetos daiktus?

– Taip.

– O paskui?

– Nuėjau į bufetinę ir sutepiau keletą sumuštinių. Tuomet nuėjau į sarginę ir pakviečiau apylinkės slaugę ir Merę Džerard į namą.

– Kodėl jūs tai padarėte?

– Norėjau, kad joms nereikėtų karštą vasaros dieną pėdinti iš sarginės į miestelį, o po to atgal.

– Iš tikrųjų, tai buvo labai suprantamas ir malonus poelgis iš jūsų pusės. Ar jos priėmė pakvietimą?

– Taip. Kartu su manim jos nuėjo į namą.

– Kur tuo metu buvo sumuštiniai, kuriuos jūs sutepėte?

– Palikau juos bufetinėje, lėkštėje.

– Ar langas buvo atidarytas?

– Taip.

– Kol jūsų nebuvo, į bufetinę galėjo įeiti bet kas?

– Žinoma.

– Ką būtų pagalvojęs žmogus, iš lauko stebintis, kaip jūs tepate sumuštinius?

– Tikriausiai būtų pagalvojęs, kad ruošiu sau užkandžius.

– Jis juk nebūtų galėjęs žinoti, jog valgysite ne viena?

– Ne. Mintis pakviesti apylinkės slaugę ir Merę Džerard man kilo tada, kai pamačiau, kiek daug maisto turiu.

– Vadinasi, jei jums išėjus kas nors būtų įsmukęs į namą ir įmaišęs morfino į vieną iš tų sumuštinių, tas žmogus būtų ketinęs nunuodyti *jus*?

– Na taip.

– Kas atsitiko, kai jūs visos atėjote į namą?

– Mes nuėjome į mažąjį valgomąjį. Aš atnešiau sumuštinius ir padaviau juos viešnioms.

– Ar jūs ką nors gėrėte su jomis?

– Aš gėriau vandenį. Ant stalo buvo ir alaus, tačiau slaugė Hopkins ir Merė norėjo arbatos. Slaugė Hopkins nuėjo į bufetinę ir, užplikiusi ją arbatinyje, atnešė ant padėklo, o Merė išpilstė į puodelius.

– Jūs gėrėte arbatą?

– Ne.

– Tačiau Merė Džerard ir slaugė Hopkins gėrė arbatą?

– Taip.

– Kas atsitiko vėliau?

– Slaugė nuėjo ir išjungė dujų degiklį.

– Palikdama jus vieną su Mere Džerard?

– Taip.

– Kas buvo toliau?

– Po kelių minučių aš paėmiau padėklą su lėkšte nuo sumuštinių ir nunešiau juos į bufetinę. Ten radau ir slaugę Hopkins, su kuria kartu suplovėme indus.

– Ar tuo metu slaugės Hopkins rankogaliai buvo atraitoti?

– Taip. Ji plovė indus, o aš juos šluosčiau.

– Ar jūs užsiminėte apie įbrėžimą ant jos riešo?

– Aš paklausiau, ar ji įsidūrė.

– Ir ką ji atsakė?

– Ji pasakė: „Tai spyglys nuo rožės krūmo, augančio prie sarginės. Aš tuoj jį išsitrauksiu."

– Kokia tuo metu buvo jos savijauta?

– Manau, jai buvo karšta. Ji prakaitavo, o veidas buvo įgavęs keistą spalvą.

– Kas atsitiko po to?

– Mes užlipome į viršų, ir ji padėjo man atrinkti tetos daiktus.

– Kada nulipote žemyn?

– Turbūt po valandos.

– Kur buvo Merė Džerard?

– Merė sėdėjo mažajame valgomajame. Ji labai keistai kvėpavo ir buvo komos būklės. Slaugės Hopkins nurodymu paskambinau daktarui. Jis atvažiavo prieš jai numirštant.

Seras Edvinas teatrališkai pasitempė.

– Mis Karlail, ar tai jūs nužudėte Merę Džerard?

(Tai tavo replika! Pakelk galvą ir žiūrėk tiesiai.)

– *Ne!*

III

Seras Samiuelis Etenberis. Teisiamosios širdis daužosi kaip pašėlusi. Dabar ji atsidūrė priešo malonėje. Daugiau

nebebus nei švelnumo, nei klausimų, į kuriuos ji žino atsakymus.

Tačiau jis pradeda gana švelniai:

– Jūs sakėte, kad buvote susižadėjusi su misteriu Roderiku Velmanu?

– Taip.

– Jūs mylėjote jį?

– Labai mylėjau.

– O aš tvirtinu, jog jūs buvote tiesiog galvą pametusi dėl Roderiko Velmano ir siaubingai pavydėjote Merei Džerard.

– Nieko panašaus! (Ar tą „nieko panašaus" ji ištarė su deramu pasipiktinimu?)

– O aš sakau, kad jūs sąmoningai planavote pašalinti šią merginą iš kelio, tikėdamasi, jog Roderikas Velmanas grįš pas jus, – grėsmingai pareiškė seras Samiuelis.

– Žinoma, ne. (Niekinamas tonas su vos juntamu nuovargiu. Šįsyk pavyko geriau.)

Ją vis klausinėjo ir klausinėjo. Tai buvo tarsi sapnas... blogas sapnas... košmaras...

Klausimas sekė klausimą... Siaubingi, žeidžiantys klausimai... Kai kuriems klausimams Elinora buvo pasiruošusi, kai kurie ją užklupo netikėtai...

Ji nuolat stengėsi nepamiršti savo vaidmens, kovoti su savimi, kad neišsprūstų: „Taip, aš nekenčiau jos... Taip, aš troškau jos mirties... Taip, visą tą laiką, kol tepiau sumuštinius, galvojau apie jos mirtį..."

Išlikti ramiai ir šaltakraujiškai, atsakinėti kaip įmanoma trumpiau ir šalčiau...

Kovoti...

Atkakliai grumtis...

Pagaliau baigta. Tas siaubingas žmogus su žydiška nosimi sėdasi. Pasigirsta švelnus, pataikaujamas sero Edvino Balmerio balsas. Jis užduoda dar keletą klausimų. Lengvi,

malonūs klausimai, skirti išsklaidyti blogą įspūdį, kurį ji galėjo padaryti kryžminės apklausos metu...

Ji grįžo į teisiamųjų suolą. Žvelgė į prisiekusiųjų žiuri ir galvojo...

IV

Rodis. Ten stovi Rodis... Šiek tiek mirkčioja... Jam visa tai labai nepatinka. Rodis atrodo kažkaip nerealiai. Tačiau dabar jau nieko nėra realaus. Viskas keičiasi velnišku greičiu. Balta tampa juoda, viršus – apačia, o rytai – vakarais... Aš ne – Elinora Karlail, o „kaltinamoji". Ir nesvarbu, ar jie mane pakars, ar paleis, nieko jau nebus taip, kaip anksčiau. Jei tik būtų bent vienas protingas dalykas, už kurio būtų galima užsikabinti...

(Strazdanotas ir gana neįprastas Piterio Lordo veidas, regis, toks pats, kaip visuomet...)

Kur link seras Edvinas pakreipė kalbą dabar?

– Gal pasakysite mums, ką jums jautė mis Karlail?

– Manau, kad ji buvo labai prisirišusi prie manęs, bet tikrai nebuvo pametusi dėl manęs galvos, – aiškiu balsu atsakė Rodis.

– Sužadėtuves su ja laikėte vykusiomis?

– O taip! Mes turėjome daug bendra.

– Misteri Velmanai, gal pasakytumėte prisiekusiesiems, kodėl sužadėtuvės buvo nutrauktos?

– Na, misis Velman mirtis mus gerokai sukrėtė. Man nepatiko mintis apie vedybas su turtinga moterimi, kai aš pats esu bepinigis. Tiesą sakant, sužadėtuvės buvo nutrauktos abipusiu sutarimu. Mums abiem labai palengvėjo.

– Gal pasakytumėte mums, kokie buvo jūsų santykiai su Mere Džerard?

(Ak, Rodi, vargšas Rodi, kaip tau turėtų visa tai nepatikti!)

– Ji man atrodė tikra gražuolė.

– Ar buvote ją įsimylėjęs?

– Truputį.

– Kada ją matėte paskutinį kartą?

– Leiskite pagalvoti... Turbūt liepos 5-ąją ar 6-ąją.

– Man regis, matėte ją ir vėliau, – nuožmiu balsu priminė seras Edvinas.

– Ne. Aš išvykau į užsienį – į Veneciją ir Dalmatiją.

– Kada grįžote į Angliją?

– Kai gavau telegramą – leiskite pagalvoti – tikriausiai rugpjūčio 1-ąją.

– Bet, mano žiniomis, Anglijoje jūs buvote jau liepos 27-ąją.

– Netiesa.

– Nagi, misteri Velmanai. Nepamirškite, jog esate davęs priesaiką. Argi jūsų pasas nepatvirtina fakto, jog grįžote į Angliją liepos 25-ąją, ir vėl išvykote liepos 27-osios naktį?

Sero Edvino balse pasigirdo grėsminga gaidelė. Elinora susiraukė ir staiga atsipeikėjo. Kodėl gynėjas kabinėjasi prie savo liudininko?

Roderikas gerokai išblyško. Minutėlę patylėjo, o po to šiaip ne taip išspaudė:

– Taip, tai tiesa.

– Liepos 25-ąją jūs nuvažiavote į Londoną ir aplankėte Merę Džerard jos bute?

– Taip.

– Ar prašėte jos tekėti už jūsų?

– Hm... hm... taip.

– Koks buvo jos atsakymas?

– Ji atsisakė.

– Misteri Velmanai, jūs nesate turtingas, ar ne?

– Nesu.

– Ir netgi turite daug skolų?

– O kaip tai liečia jus?

– Ar nežinojote, kad mis Karlail savo mirties atveju visus pinigus palieka jums?

– Pirmą kartą apie tai girdžiu.

– Ar buvote Meidensforde liepos 27-osios rytą?

– Nebuvau.

Seras Edvinas atsisėdo.

Kaltintojas tarė:

– Jūs teigėte, kad kaltinamosios jausmai jūsų atžvilgiu nebuvo labai stiprūs?

– Aš taip ir sakiau.

– Ar jūs kilnus žmogus, misteri Velmanai?

– Nesuprantu, ką norite tuo pasakyti.

– Jeigu ledi jus stipriai mylėtų, o jūs jos nemylėtumėte, ar laikytumėte savo pareiga šį faktą nuo jos nuslėpti?

– Žinoma, ne.

– Kokią mokyklą baigėte, misteri Velmanai?

– Etoną.

– Tai viskas, – santūriai šypsodamasis užbaigė apklausą seras Samuelis.

V

Parodymus duoda Alfredas Džeimsas Vorgreivas.

– Jūs esate rožių augintojas ir gyvenate Emsvorte, Berkso grafystėje?

– Taip.

– Ar spalio 20-ąją nuvažiavote į Meidensfordą ir apžiūrėjote rožių krūmą, augantį prie Hanterberio dvaro sarginės?

– Taip.

– Gal galėtumėte apibūdinti tą krūmą?

– Tai buvo vijoklinė rožė – *Zephyrinė Drouhin*. Jos žiedai rožiniai, malonaus kvapo. Rožė neturi spyglių.

– Įsidurti į tokį rožės krūmą būtų neįmanoma, ar ne?

– Visiškai neįmanoma. Šis krūmas be spyglių.

Jokios kryžminės apklausos.

VI

– Jūsų vardas Džeimsas Arturas Litldeilas? Jūs esate kvalifikuotas vaistininkas ir dirbate didmenine vaistų prekyba užsiimančioje kompanijoje „Dženkinsas ir Heilas“?

– Taip.

– Gal pasakytumėte man, koks tai popiergalis?

Jam buvo perduotas daiktinis įrodymas.

– Tai atplaiša nuo vienos iš mūsų etiketės.

– Kokios etiketės?

– Etiketė buvo priklijuota prie tūbelės su poodinėms injekcijoms skirtomis tabletėmis.

– Ar šios skiautelės jums pakanka nustatyti, kokie tiksliai vaistai buvo tūbelėje, prie kurios buvo priklijuota ši etiketė?

– Taip. Galiu visiškai drąsiai teigti, kad minėtoje tūbelėje buvo poodinėms injekcijoms skirtos 1/20 grano apomorfino hidrochlorido tabletės.

– Ne morfino hidrochlorido?

– Ne, tai negalėjo būti morfino hidrochloridas.

– O kodėl?

– Ant tokios tūbelės žodis „Morfinas“ rašomas su didžiąja M raide. O paskutinė m raidės dalis, matoma per mano didinamąjį stiklą, aiškiai rodo, kad tai dalis mažosios, o ne didžiosios M raidės.

– Leiskite prisiekusiesiems apžiūrėti etiketės atplaišą per didinamąjį stiklą. Ar turite su savimi etikečių, kurios patvirtintų jūsų žodžius?

Etiketės buvo perduotos prisiekusiesiems.

– Tvirtinate, kad ši etiketės skiautelė yra nuo tūbelės su apomorfino hidrochloridu? O kas konkrečiai yra apomorfino hidrochloridas?

– Jo formulė $C_{17}H_{17}NO_2$. Tai morfino derivatas, pagamintas kaitinant morfiną su hidrochlorido rūgštimi uždarytose tūbelėse. Tokiu būdu morfinas netenka vienos vandens molekulės.

– Kokios savybės yra būdingos apomorfinui?

– Apomorfinas yra greičiausias ir stipriausias man žinomas vimdomasis vaistas. Jis suveikia per kelias minutes, – ramiai atsakė misteris Litldeilas.

– Kas atsitiktų, jeigu žmogui, prarijusiam mirtiną dozę morfino, *per kelias minutes būtų suleista dozė apomorfino*?

– Beveik tuoj pat prasidėtų vėmimas ir morfinas būtų pašalintas iš organizmo.

– Kas atsitiktų, jei du žmonės valgytų sumuštinius ir išgertų arbatą, kuriuose yra morfino, bet vienas iš jų į poodį įsišvirkštų dozę apomorfino?

– Žmogus, kuris įsišvirkštė apomorfino, maistą ir gėrimą išvemtų.

– Ir tas žmogus nepatirtų jokių neigiamų pasekmių?

– Jokių.

Staiga teismo salė suošė, ir teisėjui teko pareikalauti laikytis tylos.

VII

– Jūs esate Amelija Merė Sedli, gyvenanti Čarlzo gatvės 17, Bunamboje, Oklende?

– Taip.

– Ar jūs pažįstate misis Dreiper?

– Taip. Mes pažįstamos jau daugiau kaip dvidešimt metų.

– Ar jūs žinote jos mergautinę pavardę?

– Taip. Aš buvau jos vestuvėse. Jos mergautinė pavardė buvo Merė Raili.

– Ar ji yra kilusi iš Naujosios Zelandijos?

– Ne, ji atvyko iš Anglijos.

– Ar jūs dalyvavote teismo posėdžiuose nuo pat šios bylos svarstymo pradžios?

– Taip.

– Ar jūs matėte tą Merę Raili ar Dreiper teisme?

– Taip.

– Kur jūs ją matėte?

– Duodančią parodymus šiame suole.

– Pasivadinusią kokiu vardu?

– Džesės Hopkins vardu.

– Ir jūs esate visiškai įsitikinusi, kad ši Džesė Hopkins yra būtent ta moteris, kurią jūs pažinojote kaip Merę Raili arba Dreiper?

– Be jokios abejonės.

Teismo salės gale kilo nedidelis sambrūzdis.

– Kada, iki šios dienos, paskutinį kartą matėte Merę Dreiper?

– Prieš penkerius metus. Ji išvyko į Angliją.

– Liudininkė jūsų, – nusilenkdamas ištarė seras Edvinas.

Seras Samiuelis atsistojo ir suglumęs prabilo:

– Misis Sedli, tikriausiai jūs klystate.

– Aš neklystu.

– Galbūt jus suklaidino atsitiktinis panašumas?

– Aš pakankamai gerai pažįstu Merę Dreiper.

– Slaugė Hopkins yra diplomuota apylinkės slaugė.

– Prieš ištekėdama Merė Dreiper dirbo slauge ligoninėje.

– Ar suprantate, jog kaltinate prokuroro liudininkę melagingu liudijimu?

– Aš suprantu, ką kalbu.

VIII

– Edvardai Džonai Maršalai, keletą metų jūs gyvenote Oklende, Naujojoje Zelandijoje, o dabar gyvenate Ren gatvės 14, Deptforde?

– Teisingai.

– Ar jūs pažįstate Merę Dreiper?

– Susipažinau su ja prieš daugelį metų Naujojoje Zelandijoje.

– Ar šiandien matėte ją teisme?

– Mačiau. Ji vadino save Hopkins, tačiau iš tiesų ji yra misis Dreiper.

Teisėjas pakėlė galvą.

– Pageidautina, kad dar kartą būtų iškviesta liudininkė Džesė Hopkins, – plonu, tačiau aiškiu ir skardžiu balsu pareiškė jis.

Salė nutilo, o po to per ją nuvilnijo šnabždesys.

– Jūsų šviesybe, Džesė Hopkins išėjo iš teismo rūmų prieš keletą minučių.

IX

– Erkiulis Puaro.

Erkiulis Puaro atsistojo už liudininkams skirto atitvaro, davė priesaiką, pasuko savo ūsus ir, pakreipęs galvą į šoną, pasakė savo vardą, adresą bei profesiją.

– Mesjė Puaro, ar atpažįstate šį dokumentą?

– Žinoma, atpažįstu.

– Kaip jis pateko į jūsų rankas?

– Jį man davė apylinkės slaugė Hopkins.

– Jums leidus, milorde, perskaitysiu jį garsiai, o paskui perduosiu ponams prisiekusiesiems, – pasakė seras Edvinas.

I

Baigiamoji gynėjo kalba.

– Ponai prisiekusieji, dabar visa atsakomybė tenka jums. Nuo jūsų priklausys, ar Elinora Karlail išeis iš teismo salės laisva. Jei po visų parodymų, kuriuos girdėjote, jūs vis dėlto nuspręsite, kad Merę Džerard nunuodijo Elinora Karlail, jūsų pareiga bus pripažinti ją kalta. Bet jeigu jums atrodys, kad įkalčiai prieš kitą asmenį yra tokie patys svarūs, o gal ir dar svaresni, tuomet jūsų pareiga – negaištant išlaisvinti kaltinamąją.

Jūs jau supratote, kad šios bylos faktai yra visiškai kitokie, nei atrodė iš pradžių.

Vakar, po dramatiškų mesjė Erkiulio Puaro parodymų, aš iškviečiau kitus liudininkus, kad įrodyčiau, jog Merė Džerard buvo nesantuokinė Loros Velman dukra. Iš to seka – jo šviesybė neabejotinai jums tai patvirtins, – kad misis Velman artimiausia giminaitė buvo ne dukterėčia Elinora Karlail, o jos nesantuokinė dukra, žinoma Merės Džerard vardu. Taigi, mirus misis Velman didžiulį turtą paveldėjo Merė Džerard. Tai, ponai, ir buvo visa šios bylos esmė. Merė Džerard paveldėjo apie du šimtus tūkstančių svarų, tačiau ji pati šio fakto nežinojo. Ji taip pat nežinojo tikrosios moters, vadinusios save Hopkins, tapatybės. Galbūt jūs, ponai, pagalvosite, jog Merė Raili ar Dreiper galėjo turėti visiškai teisėtą priežastį pakeisti savo pavardę į Hopkins. Tačiau jei taip, kodėl ji teismui nepasakė, kokia tai buvo priežastis?

Tiksliai žinome tik štai ką: slaugės Hopkins paraginta Merė Džerard parašė testamentą, kuriuo visa, ką turėjo, paliko „Merei Raili, Elizos Raili seseriai". Mes žinome, kad slaugė Hopkins dėl savo profesijos turėjo priėjimą prie morfino bei apomorfino ir puikiai žinojo jų savybes. Be to, buvo įrodyta, kad slaugė Hopkins pamelavo sakydama, jog įsidūrė riešą į

spyglį rožės, kuri iš tiesų neturi jokių spyglių. Kodėl ji melavo? Nebent norėdama paskubomis *paaiškinti žymę, kurią paliko poodinėms injekcijoms skirta adata*. Prisiminkite, ką papasakojo prisaikdinta kaltinamoji: kai ji atėjo į bufetinę, slaugė Hopkins atrodė nesveikai – jos veidas buvo žalsvos spalvos, o tai visiškai suprantama, jei ji buvo ką tik smarkiai vėmusi.

Pabrėšiu ir kitą dalyką: *jeigu* misis Velman būtų gyvenusi dvidešimt keturiomis valandomis ilgiau, ji būtų sudariusi testamentą. Veikiausiai tuo testamentu būtų tinkamai aprūpinusi Merę Džerard, tačiau nebūtų palikusi jai didžiosios savo turto dalies, nes misis Velman manė, jog jos nepripažinta dukra bus laimingesnė, jei liks kitoje socialinėje aplinkoje.

Ne man spręsti apie įkalčius prieš kitą asmenį – aš tik noriu parodyti, jog tas kitas asmuo turėjo tokias pačias galimybes ir daug rimtesnį motyvą nužudyti.

– Laikydamasis tokio požiūrio, ponai prisiekusieji, drįstu pareikšti, jog byla prieš Elinorą Karlail žlugo...

II

Iš apibendrinamosios teisėjo Bedingfildo kalbos prisiekusiesiems:

– Jūs turite būti visiškai įsitikinę, jog ši moteris liepos 27-ąją sudavė Merei Džerard mirtiną dozę morfino. O jeigu nesate tuo tikri, kaltinamąją privalote išteisinti.

Kaltintojas teigė, jog vienintelis žmogus, turėjęs galimybę suduoti nuodus Merei Džerard, buvo teisiamoji. Gynėjas siekė įrodyti, jog buvo kitų alternatyvų. Buvo iškelta hipotezė, kad Merė Džerard nusižudė, tačiau vienintelis tokios hipotezės įrodymas tėra faktas, jog Merė Džerard prieš pat mirtį sudarė testamentą. Nėra nė menkiausio įrodymo, jog ji buvo prislėgta, nelaiminga ar tokios dvasinės būsenos, kuri paskatintų ją atimti sau gyvybę. Taip pat buvo iškelta hipotezė, kad morfiną į sumuštinius galėjo įmaišyti pašalinis asmuo, įslinkęs į bufetinę

tuo metu, kai Elinora Karlail buvo išėjusi į sarginę. Tokiu atveju nuodai buvo skirti Elinorai Karlail, o Merės Džerard mirtis buvo klaida. O pagal trečią gynybos iškeltą hipotezę, suduoti morfiną turėjo tokią pačią galimybę ir kitas asmuo, ir pastaruoju atveju morfinas buvo įmaišytas į arbatą, o ne į sumuštinius. Norėdamas pagrįsti savo teoriją, gynėjas iškvietė liudininką Litldeilą. Jis prisiekė, jog bufetinėje rasta popieriaus skiautelė yra dalis etiketės nuo tūbelės, kurioje buvo laikomos apomorfino hidrochlorido tabletės – labai stiprus vimdomasis vaistas. Jums buvo pateikti abiejų rūšių etikečių pavyzdžiai. Mano požiūriu, policija pasielgė baisiai nerūpestingai atidžiai neištyrusi etiketės nuoplaišos ir skubotai padariusi išvadą, jog ši etiketė yra nuo tūbelės su morfinu.

– Liudininkė Hopkins teigė, jog riešą įsidūrė į rožės krūmą, augantį prie sarginės. Liudininkas Vorgreivas apžiūrėjo krūmą – šios rožės neturi jokių spyglių. Jūs turite nuspręsti, nuo ko atsirado dūrio žymė ant slaugės Hopkins riešo ir kodėl jai reikėjo apie tai pameluoti...

Jeigu kaltintojas jus įtikino, kad nusikaltimą įvykdė ne kas kitas, o teisiamoji, tuomet turite pripažinti ją kalta.

Jeigu alternatyvi teorija, kurią pateikė gynyba, yra galima ir neprieštarauja įrodymams, kaltinamoji turi būti išteisinta.

Prašau jūsų, apsvarsčius jums pateiktus įrodymus, rūpestingai ir drąsiai priimti sprendimą.

III

Elinora vėl buvo atvesta į teismo salę.

Prisiekusieji išsirikiavo į vieną gretą.

– Ponai prisiekusieji, ar priėmėte sprendimą?

– Taip.

– Pažvelkite į teisiamųjų suole sėdinčią kaltinamąją ir pasakykite: kalta ar nekalta.

– *Nekalta*...

Jie išvedė ją pro šonines duris.

Ji žinojo, kad čia yra ją palaikančių žmonių... Rodis... Seklys su dideliais ūsais...

Tačiau ji kreipėsi į Piterį Lordą.

– Noriu dingti iš čia...

Dabar ji sėdėjo su juo švariame *Daimleryje* ir dūmė iš Londono.

Jis neištarė jai nė žodžio. Elinora sėdėjo palaimingoje tyloje.

Kas minutę jie vis labiau tolo nuo Londono.

Naujas gyvenimas...

Štai ko ji norėjo – naujo gyvenimo.

– Aš... aš noriu nuvažiuoti ten, kur ramu... kur nebus jokių *veidų*... – staiga pasakė ji.

– Viskas paruošta, – ramiai atsakė Piteris Lordas. – Jūs važiuojate į sanatoriją. Ten rami vieta, nuostabus parkas. Niekas jums netrukdys ir nepasieks jūsų.

Ji atsiduso ir tarė:

– Taip, būtent šito aš ir noriu...

„Jis supranta, nes yra gydytojas", – pagalvojo Elinora. Jis suprato ir neįkyrėjo jai. Kokia palaiminga ramybė būti čia su juo, važiuoti kuo toliau nuo viso šito, nuo Londono... Į vietą, kur ji būtų saugi...

Ji norėjo pamiršti – pamiršti viską... Dabar visa tai atrodė nerealu. Viskas praėjo, dingo, baigėsi – kartu su buvusiu gyvenimu ir buvusiais jausmais. Dabar ji buvo visai kita – keista, sutrikusi ir pažeidžiama, būtybė, kuri viską pradeda nuo pradžių. Labai keista ir labai išsigandusi...

Tačiau buvimas su Piteriu Lordu ramina...

Dabar jie važiavo Londono priemiesčiu.

– Viskas jūsų dėka... tik jūsų... – pagaliau prabilo ji.

– Ne mano, o Erkiulio Puaro dėka. Tas vyrukas tiesiog stebukladarys!

Bet Elinora papurtė galvą ir paprieštaravo:

– Ne, viskas jūsų dėka. Tai jūs pasamdėte jį ir privertėte tai padaryti.

Piteris šyptelėjo.

– Taip, aš jį priverčiau...

– Jūs buvote įsitikinęs, jog aš to nepadariau? O gal abejojote?

– Niekada nebuvau visiškai tuo tikras, – atvirai prisipažino Piteris.

– Štai kodėl proceso pradžioje aš vos nepasakiau „kalta"... Suprantate, aš *buvau* pagalvojusi apie tai... Aš galvojau apie tai tą dieną, kai juokiausi, stovėdama prie kotedžo lango.

– Žinau, – pasakė Piteris.

– Dabar visa tai atrodo taip keista... tarytum apsėdimas, – sutrikusi kalbėjo ji. – Tą dieną, kai nusipirkau pašteto ir tepdama sumuštinius įsivaizdavau, kad įmaišiau nuodų ir ji, suvalgiusi juos, mirs. O tada Rodis grįš pas mane.

– Kai kuriems žmonėms palengvėja įsivaizdavus tokius dalykus. Ir tai tikrai nėra blogai, – paaiškino Piteris Lordas. – Tu išgyveni tai savo vaizduotėje, o paskui išmeti iš galvos.

– Taip, tai tiesa, – sutiko Elinora. – Nes tai užėjo netikėtai. Turiu omenyje proto užtemimą. Kai ta moteris paminėjo rožių krūmą prie sarginės, viskas grįžo į savo vėžes...

Ir sudrebėjusi pridūrė:

– Po to, kai mes nuėjome į valgomąjį ir radome ją mirusią, tiksliau pasakius – mirštančią, pagalvojau: ar yra koks nors skirtumas tarp *pagalvojimo* apie žmogžudystę ir jos *įvykdymo*?

– Labai didelis skirtumas! – patikino Piteris Lordas.

– Tikrai?

– Žinoma, yra! Galvojimas apie žmogžudystę jokios žalos nedaro. Žmonės kvailai įsitikinę, jog galvojimas apie

žmogžudystę yra lygus jos *planavimui*. Taip nėra. Jeigu pakankamai ilgai galvosite apie žmogžudystę, staiga proto užtemimas praeis ir jūs suprasite, jog tai gana kvaila!

– Ak! Jūs taip mokate nuraminti...

– Na ką jūs! Tiesiog taip sako sveiko proto balsas, – gana nerišliai atsiliepė Piteris Lordas.

– Teisme aš nuolat žvilgčiojau į jus, – pasakė Elinora ir staiga jos akyse pasirodė ašaros. – Tai suteikė man drąsos. Jūs atrodėte toks... toks *niekuo neišsiskiriantis*.

Tuomet ji nusijuokė.

– Kokia aš nemandagi!

– Aš suprantu, – pasakė jis. – Kai atsiduri košmare, vienintelė viltis – kas nors įprasto. Šiaip ar taip, aš visuomet maniau, jog įprasti dalykai yra patys geriausi.

Pirmą kartą nuo tada, kai įsėdo į automobilį, ji pasuko galvą ir pažvelgė į jį.

Jai nebuvo skaudu matyti jo veidą, o Rodžio veidas ją visuomet skaudino. Jis nesukėlė jai sumišusių aštraus skausmo ir pasitenkinimo pojūčių. Priešingai – Elinora jautė šilumą ir ramybę.

„Koks mielas jo veidas... – pagalvojo ji. – Mielas ir juokingas... Taip, ir raminantis..."

Pagaliau jie pravažiavo vartus ir aukštyn vingiuojančiu keliuku pasiekė ant kalno šlaito stovintį kuklų baltą namą.

– Čia jūs būsite visiškai saugi, – pasakė jis. – Niekas nedrums jūsų ramybės.

Ji impulsyviai ant jo rankos uždėjo savąją.

– Ar jūs... ar jūs atvažiuosite manęs aplankyti? – paklausė ji.

– Žinoma.

– Dažnai?

– Taip dažnai, kaip norėsite.

– Prašau, atvažiuokite... *labai dažnai*...

– Taigi matote, mano drauge, melas, kurį pasakoja žmonės, yra toks pats naudingas kaip ir tiesa, – pareiškė Erkiulis Puaro.

– O jums kas nors melavo? – nustebęs paklausė Piteris Lordas.

Erkiulis Puaro linktelėjo.

– O taip! Dėl vienos ar kitos priežasties. Vienintelis žmogus, kuris jautė pareigą sakyti tiesą ir sąžiningai tai darė, mane labiausiai ir glumino.

– Pati Elinora! – sumurmėjo Piteris Lordas.

– Būtent. Visi įkalčiai buvo prieš ją. O ji pati, būdama švarios sąžinės, nieko nedarė, kad tokie įtarimai būtų paneigti. Kaltindama save dėl troškimo įvykdyti nusikaltimą, ji vos neatsisakė šios pasibjaurėtinos kovos ir vos neprisipažino kalta dėl nusikaltimo, kurio ji iš tikrųjų neįvykdė.

Piteris Lordas sunkiai atsiduso.

– Neįtikėtina.

Puaro papurtė galvą.

– Nieko panašaus. Ji pasmerkė save, nes sau taikė daug aukštesnius standartus, nei taiko eiliniai žmonės.

– Taip, ji tokia, – susimąstęs pritarė Piteris Lordas.

– Nuo pat tos akimirkos, kai pradėjau savo tyrimą, man atrodė, jog yra didelė tikimybė, kad Elinora Karlail padarė tą nusikaltimą, kuriuo yra kaltinama, – toliau kalbėjo Erkiulis Puaro. – Tačiau aš įvykdžiau savo įsipareigojimus jums ir išsiaiškinau, kad galima rasti gana rimtų įkalčių prieš kitą asmenį.

– Prieš slaugę Hopkins?

– Iš pradžių – ne. Pirmas žmogus, kuris patraukė mano dėmesį, buvo Roderikas Velmanas. Ir šiuo atveju mes pradedame nuo melo. Jis sakė man, kad išvyko iš Anglijos liepos 9-ąją, o grįžo rugpjūčio 1-ąją. Tačiau slaugė visiškai atsitiktinai

užsiminė, jog Merė Džerard atstūmė Roderiką. Velmanas mėgino užmegzti draugystę tiek Meidensforde, tiek ir tada, kai „ji matėsi su juo Londone". Jūs man pranešėte, kad Merė Džerard išvažiavo į Londoną liepos 10-ąją – *kitą dieną* po Roderiko Velmano išvykimo iš Anglijos. Tuomet kada Merė Džerard kalbėjosi su Roderiku Velmanu Londone? Aš paprašiau savo bičiulį įsilaužėlį imtis darbo ir apžiūrėjęs Velmano pasą sužinojau, kad jis buvo Anglijoje nuo liepos 25-osios iki 27-os dienos. *Ir kad jis sąmoningai pamelavo.*

Aš nuolat galvojau apie tą laiko tarpą, kai lėkštė su sumuštiniais stovėjo bufetinėje, o Elinora Karlail buvo sarginėje. Tačiau po to aš supratau, kad auka turėjo tapti pati Elinora, o ne Merė. Ar turėjo Roderikas Velmanas kokį nors motyvą žudyti Elinorą Karlail? Taip, ir labai aiškų motyvą. Ji buvo sudariusi testamentą, kuriuo jam paliko visą savo turtą. Apsukriai paklausinėjęs išsiaiškinau, jog Roderikui Velmanui šis faktas galėjo būti žinomas.

– O kodėl jūs nusprendėte, kad jis nekaltas?

– Dėl dar vieno melo. Lygiai dėl tokio paties kvailo nereikšmingo melo. Slaugė Hopkins pasakė, jog buvo įsidūrusi į rožių krūmą – į riešą jai buvo įsmigęs spyglys. Aš nuėjau ir apžiūrėjau tą rožių krūmą, tačiau *jis neturėjo spyglių*... Taigi aišku, kad slaugė Hopkins melavo, ir tas melas buvo toks kvailas ir toks akivaizdžiai beprasmis, kad tai nukreipė mano dėmesį į ją.

Ėmiau galvoti apie slaugę Hopkins. Iki to momento ji man atrodė visiškai patikima ir nuosekli liudininkė, griežtai nusistačiusi prieš kaltinamąją dėl visai suprantamos priežasties – meilės mirusiai merginai. Tačiau dabar, turėdamas omenyje tą kvailą beprasmį melą, aš labai kruopščiai pergalvojau tai, ką žinau apie slaugę Hopkins bei jos parodymus, ir supratau tai, ko negalėjau suprasti anksčiau. Slaugė Hopkins kažką žinojo apie Merę Džerard ir labai norėjo, kad tai išeitų į viešumą.

– O aš maniau, kad viskas buvo atvirkščiai, – nustebęs įsiterpė Piteris Lordas.

– Ji tik suvaidino žmogaus, kuris kažką žino, tačiau neketina to pasakyti, vaidmenį. Tačiau kai aš viską gerai pergalvojau, supratau, jog kiekvienas ta tema pasakytas žodis buvo ištartas su diametraliai priešingu tikslu. Ir mano pokalbis su slauge O'Brajen tik patvirtino šį mano įsitikinimą. Hopkins labai sumaniai pasinaudojo slauge O'Brajen, pastarajai to nežinant.

Tuomet paaiškėjo, kad slaugė Hopkins žaidė kažkokį savo žaidimą. Aš palyginau abu melus – jos ir Roderiko Velmano. Ar kuris nors iš jų galėjo turėti nekaltą paaiškinimą?

Roderiko atveju aš atsakiau išsyk: taip. Roderikas Velmanas – labai jautrus žmogus. Prisipažinimas, jog nesugebėjo laikytis savo plano pagyventi užsienyje, buvo priverstas paslapčiomis grįžti ir sukinėtis aplink merginą, kuri nenori turėti nieko bendra su juo, būtų užgavęs jo savigarbą. Kadangi nusikaltimo metu Anglijoje jo nebuvo ir jis nieko apie tai nežinojo, jis pasirinko mažiausiai pasipriešinimo sulauksiančią gynybą ir išvengė nemalonumų (tai jo būdingiausias bruožas!) nepaminėjęs to trumpalaikio vizito į Angliją ir teigdamas, jog grįžo į Angliją rugpjūčio 1-ąją, kai jį pasiekė žinia apie žmogžudystę.

O kaip dėl slaugės Hopkins? Ar galima būtų rasti nekaltą paaiškinimą jos melui? Kuo daugiau apie tai galvojau, tuo labiau man tai atrodė keista. Kodėl slaugei Hopkins atrodė būtina meluoti dėl dūrio žymės ant savo riešo? Kodėl ta dūrio žymė tokia reikšminga?

Pradėjau uždavinėti sau tam tikrus klausimus. Kam priklausė pavogtas morfinas? Slaugei Hopkins. Kas galėjo suduoti tą morfiną senajai misis Velman? Slaugė Hopkins. Taip, tačiau kam reikėjo atkreipti dėmesį į jo dingimą? Jei slaugė Hopkins kalta, į šį klausimą galėjo būti tik vienas atsakymas: dėl kitos žmogžudystės, Merės Džerard

žmogžudystės, kuri jau buvo suplanuota ir netgi išrinktas atpirkimo ožys, kuris *turėjo galimybę paimti morfiną*.

Kai kurie kiti dalykai taip pat tiko. Anoniminis laiškas Elinorai Karlail. Jis buvo skirtas sugadinti Elinoros ir Merės tarpusavio santykius. Be jokios abejonės, buvo tikimasi, kad Elinora atvažiuos į dvarą ir neleis, kad Merė darytų įtaką misis Velman. O ta aplinkybė, kad Roderikas Velmanas pames galvą dėl Merės, buvo visiškai nenumatyta, tačiau slaugė Hopkins gana greitai ją įvertino kaip naudingą. Tai buvo idealus motyvas atpirkimo ožiui Elinorai.

Tačiau kokia buvo dviejų žmogžudysčių *priežastis*? Koks motyvas galėjo paskatinti slaugę Hopkins atsikratyti Mere Džerard? Pradėjau matyti šviesą – tiesa, kol kas labai blankią. Slaugė Hopkins Merei turėjo labai didžiulę įtaką, kuria pasinaudojo įtikindama merginą *surašyti testamentą*. Tačiau testamentas buvo naudingas ne slaugei, o tetai Merei, kuri gyveno Naujojoje Zelandijoje. Ir tada aš prisiminiau atsitiktinę kažkokio žmogaus iš kaimo pastabą. Ta teta buvo ligoninės slaugė.

Dabar šviesa jau nebuvo tokia blanki. Nusikaltimo modelis po truputį ėmė aiškėti. Kitas žingsnis buvo paprastas. Aš dar kartą aplankiau slaugę Hopkins. Mes abu labai gražiai suvaidinome komediją. Galų gale ji leidosi įtikinama pasakyti tai, ką visą laiką norėjo pasakyti. Tik galbūt ji pasakė tai šiek tiek anksčiau, nei ketino! Tačiau situacija tai padaryti buvo labai palanki, ir ji negalėjo atsispirti. Be to, tiesa juk turi kada nors išaiškėti. Taigi su apsimestiniu nenoru ji pateikė laišką. Ir tada, mano drauge, nebeliko jokių prielaidų. Aš jau *žinojau*! Laiškas ją išdavė.

Piteris Lordas susiraukė ir paklausė:

– Bet kaip?

– *Mon cher!* Užrašas ant voko skambėjo taip: „Po mano mirties išsiųsti Merei.“ Tačiau, sprendžiant pagal laiško turinį, Merė *Džerard* neturėjo sužinoti tiesos. Daug ką nušviečia ir žodis išsiųsti (o ne perduoti). Laiškas buvo parašytas ne

Merei *Džerard*, o kitai Merei. Eliza Raili parašė tiesą savo seseriai – Merei *Raili*, kuri gyveno Naujojoje Zelandijoje.

Slaugė Hopkins šio laiško nerado sarginėje po Merės Džerard mirties. Ji turėjo tą laišką daugelį metų, nes gavo jį dar gyvendama Naujojoje Zelandijoje, kur laiškas buvo išsiųstas po jos sesers mirties.

Jis patylėjo.

– Kai pamatai tiesą proto akimis, visa kita pasidaro lengva. Trumpa kelionė lėktuvu suteikė galimybę liudininkei, kuri gerai pažinojo Merę Dreiper Naujojoje Zelandijoje, sudalyvauti teismo procese.

– O kas būtų, jeigu jūs būtumėte suklydęs ir paaiškėtų, kad slaugė Hopkins bei Merė Dreiper yra du visiškai skirtingi žmonės? – paklausė Piteris Lordas.

– Aš niekada neklystu! – šaltai atrėžė Puaro.

Piteris Lordas nusijuokė, o Erkiulis Puaro tęsė:

– Mano drauge, dabar mes kai ką žinome apie šią moterį, vardu Merė Raili arba Dreiper. Naujosios Zelandijos policija nesugebėjo surinkti pakankamai įrodymų, kad patrauktų ją atsakomybėn, tačiau kurį laiką ją stebėjo, kol ji netikėtai išvyko iš šalies. Ji turėjo pacientę – senutę, palikusią „brangiajai slaugei Raili" visai neblogą palikimą, kurios mirtis gerokai nustebino ją gydžiusį daktarą. Merės Dreiper vyras jos naudai didžiule suma apdraudė savo gyvybę ir jį ištiko staigi ir nepaaiškinama mirtis. Jos nelaimei, nors jis ir išrašė čekį draudimo bendrovei, bet pamiršo jį išsiųsti. Kitos mirtys taip pat gali būti jos rankų darbas. Vienas dalykas aiškus tikrai: ši moteris – be gailesčio ir be jokių skrupulų.

Galima tik įsivaizduoti, kokias galimybes jos sumaniam protui atvėrė sesers laiškas. Kai Naujojoje Zelandijoje pasidarė, kaip jūs sakote, pernelyg karšta, ji atvyko į šią šalį ir, pasivadinusi Hopkins (jos buvusios kolegės, kuri mirė užsienyje, vardu), ėmėsi savo profesijos. Jos tikslas buvo Meidensfordas. Galbūt iš pradžių ji galvojo apie kokios nors formos šantažą.

Tačiau senoji misis Velman buvo ne iš tų moterų, kurios leidžiasi šantažuojamos, ir slaugė Raili, o kitaip – Hopkins, labai protingai pasielgė, kad nemėgino daryti ko nors panašaus. Be abejo, ji pasiklausinėjo ir sužinojo, kad misis Velman labai turtinga moteris, o iš kokių nors atsitiktinių misis Velman žodžių paaiškėjo, kad senutė dar nėra surašiusi testamento.

Taigi tą birželio vakarą, kai slaugė O'Brajen savo kolegei papasakojo, kad misis Velman prašė pakviesti advokatą, Hopkins nedelsė. Misis Velman turi mirti nespėjusi sudaryti testamento, kad jos nesantuokinė dukra paveldėtų visus pinigus. Hopkins jau buvo susidraugavusi su Mere Džerard ir turėjo nemažą įtaką šiai merginai. Dabar jai tik reikėjo įtikinti merginą surašyti testamentą, kuriuo visus savo pinigus paliktų motinos seseriai. Ji labai apdairiai pasufleravo to testamento formuluotę, kurioje net neužsimenama apie giminystę: tiesiog „Merei Raili, velionės Elizos Raili seseriai". Kai tik testamentas buvo pasirašytas, Merė Džerard buvo pasmerkta. Ta moteris turėjo tik palaukti tinkamo momento. Aš manau, kad ji jau buvo suplanavusi nusikaltimo įvykdymo būdą, panaudojant apomorfiną savo alibi užtikrinimui. Galbūt ji ketino atsivesti Elinorą ir Merę į savo kotedžą, tačiau kai Elinora atėjo į sarginę ir pakvietė jas užkąsti sumuštinių, ji išsyk suprato, kad tai labai tinkamas momentas. Aplinkybės buvo tokios, kad Elinora beveik neišvengiamai turėjo būti nuteista.

– Jeigu ne jūs – ji būtų buvusi nuteista, – lėtai ištarė Piteris Lordas.

– Ne, tai jums, mano drauge, ji turi dėkoti už savo gyvybę, – skubiai paprieštaravo Erkiulis Puaro.

– Man? Bet aš juk nieko nepadariau. Aš stengiausi...

Staiga jis nutilo. Erkiulis Puaro šyptelėjo.

– *Mais oui*, jūs labai stengėtės, ar ne? Jūs nekantravote, nes jums atrodė, kad man nieko nepavyks. Pagaliau jūs taip pat nuogąstavote, kad ji gali būti kalta. Todėl jūs siaubingai įžūliai melavote man! Tačiau, *mon cher*, jūsų melas nebuvo

labai vykęs. Ateičiai jums patariu užsiimti tymais bei kokliušu, o ne nusikaltimų tyrimu.

Piteris Lordas išraudo ir paklausė:

– Jūs žinojote? Visą tą laiką?

– Jūs nusivedėte mane už rankos į tą proskyną krūmuose ir padėjote man rasti vokišką degtukų dėžutę, kurią buvote ką tik ten numetęs! *C'est l'enfantillage!* *

Piteris Lordas suvirpėjo ir atsiduso:

– Nebarstykite druskos ant žaizdos.

– Jūs kalbėjotės su sodininku ir jis buvo priverstas pasakyti, kad matė jūsų automobilį prie vartų. Tuomet jūs išsigandote ir ėmėte apsimetinėti, kad tai buvo *ne* jūsų automobilis. Įdėmiai žiūrėjote į mane norėdamas įsitikinti, jog aš supratau, kad tikriausiai tą rytą ten buvo kažkoks nepažįstamasis.

– Aš buvau visiškas kvailys, – prisipažino Piteris Lordas.

– Ką tą rytą veikėte Hanterberio dvare?

Piteris Lordas vėl iškaito.

– Tai buvo tikra kvailystė... Aš...aš sužinojau, kad ji yra atvykusi. Priėjau prie namo, tikėdamasis ją pamatyti. Neketinau su ja kalbėtis. Aš... tiesiog norėjau... ją pamatyti. Nuo takelio, vedančio tarp krūmokšnių, pamačiau ją bufetinėje pjaustančią duoną ir tepančią sumuštinius...

– Šarlotė ir poetas Verteris. Tęskite, mano drauge.

– Ak, daugiau nėra ką pasakoti. Įsliūkinau į krūmus ir stebėjau ją, kol ji išėjo.

– Jūs įsimylėjote Elinorą Karlail iš pirmo žvilgsnio? – švelniai paklausė Puaro.

Įsivyravo ilga tyla.

– Manau, kad taip.

– Na ką gi, tikiuosi, kad vėliau ji ir Roderikas Velmanas gyvens gražiai ir laimingai, – dar pridūrė Piteris Lordas.

---

* *Tai vaikiškumas!* (pranc.)

– Mano mielas bičiuli, nieko panašaus jūs nemanote! – paprieštaravo Erkiulis Puaro.

– O kodėl ne? Ji atleis jam už tą istoriją su Mere Džerard. Šiaip ar taip, tai tebuvo aklas susižavėjimas ir nieko daugiau.

– Viskas yra daug rimčiau... – ėmė aiškinti Puaro. – Kartais tarp praeities ir ateities atsiveria didžiulė praraja. Kai žmogus vaikščioja po mirties šešėlio slėnį, o paskui išeina į saulėkaitą – tuomet, *mon cher*, prasideda naujas gyvenimas... Ir praeitis jam netiks...

Akimirką patylėjęs, jis kalbėjo toliau:

– Naujas gyvenimas... Štai ką dabar pradeda Elinora Karlail... Ir tą gyvenimą jai suteikėte jūs.

– Ne.

– Taip. Tik jūsų ryžtingumas, jūsų arogantiškas atkaklumas privertė mane padaryti tai, ko prašėte. O dabar prisipažinkite, juk ji reiškia dėkingumą jums, ar ne?

– Taip, ji yra labai dėkinga... dabar... Ji paprašė manęs ją lankyti... dažnai, – lėtai ištarė Piteris Lordas.

– Taip, jūs jai reikalingas.

– Ne taip, kaip jai reikia jo! – piktai atrėžė Piteris Lordas.

Erkiulis Puaro papurtė galvą.

– Jai niekuomet *nereikėjo* Roderiko Velmano. Taip, ji mylėjo jį, tačiau nelaimingai, netgi beviltiškai.

– Manęs ji niekada taip nemylės, – nutaisęs niūrią veido išraišką, karčiai ištarė Piteris Lordas.

– Galbūt, – ramiai sutiko Erkiulis Puaro. – Tačiau jai reikia jūsų, mano drauge, nes tik su jumis ji gali pradėti naują gyvenimą.

Piteris Lordas tylėjo.

Erkiulio Puaro balsas buvo labai švelnus, kai jis pasakė:

– Nejaugi negalite pripažinti *faktų*? Ji mylėjo Roderiką Velmaną. Ir kas iš to? Su jumis *ji gali būti laiminga*...

Christie, Agatha
Ch525 Liūdnasis kiparisas : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Lina Bucevičienė]. - Vilnius : Sirokas, 2009. - 224 p. - (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 43)

ISBN 978-9955-740-22-3
UDK 820-3

Apkaltinta savo varžovės Merės Džerard nužudymu, jauna gražuolė Elinora Karlail ramiai sėdėjo teisiamųjų suole. Visi faktai bylojo prieš ją: tik Elinora turėjo motyvą, galimybę ir priemones nunuodyti auką.

Vis dėlto priešiškai nusiteikusioje teismo salėje buvo vienas žmogus, kuris tikėjo Elinoros nekaltumu. Nuo kartuvių ją skyrė tik Erkiulis Puaro...

Iš anglų kalbos vertė ir redagavo *Lina Bucevičienė*
Dizaineris *Daniel Samulevič*

2009-04-21.
7,6 leidyb. apsk. l.
Tiražas 5000 egz.

Išleido UAB „Sirokas"
El. p. sirokas@takas.lt
www.knyguprekyba.lt

Spaudė AB „Spauda"
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
Tel. (8 5) 266 11 49
www.spauda.com

► Per 56 kūrybinės veiklos metus Agata Kristi parašė 79 detektyvinius romanus ir trumpų apsakymų rinkinius, 19 pjesių ir 6 romanus, pasirašytus Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu.

Paskutinysis romanas „Mieganti žmogžudystė", kuriame nusikaltimą narplioja mis Marpl, pasirodė 1976 metais.

Agata Kristi gimė 1890 metais Devono grafystėje, Torkyje, Frederiko ir Klarisos Milerių šeimoje. Pirmasis Agatos vyras buvo Arčibaldas Kristis. Vėliau rašytoja ištekėjo už archeologo Makso Melouno (Max Mallowan).

1971 metais Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Mirė 1976 metų sausio 12 dieną.

AGATOS KRISTI KOLEKCIJA

LIŪDNASIS KIPARISAS

Apkaltinta savo varžovės Merės Džerard nužudymu, jauna gražuolė Elinora Karlail ramiai sėdėjo teisiamųjų suole. Visi faktai bylojo prieš ją: tik Elinora turėjo motyvą, galimybę ir priemones nunuodyti auką.

Vis dėlto priešiškai nusiteikusioje teismo salėje buvo vienas žmogus, kuris tikėjo Elinoros nekaltumu. Nuo kartuvių ją skyrė tik Erkiulis Puaro...

KRISTI SUGEBĖJIMAS ŽAVĖTI — NEABEJOTINAS.

Agatha Christie

ERKIULIS PUARO

www.agathachristie.com
www.knyguprekyba.lt

